

The background of the cover is a photograph taken from a low angle, looking up at a large, dark tree trunk and its intricate network of bare branches against a pale, overcast sky. A classic, ornate street lamp with a glowing yellow light is positioned on the right side, partially obscured by the branches. The title 'ALBUM CULTURAL 2014' is printed in a large, bold, red, serif font across the upper half of the image.

ALBUM CULTURAL 2014

Editat de Asociația Culturală
„Agatha Grigorescu Bacovia”
MIZIL

ALMANAH CULTURAL - 2014

*Editat de Asociația Culturală
„Agatha Grigorescu Bacovia”
și revista „Fereastra” - Mizil*

Nașterea Domnului

*Pe cer, în noaptea cea, ardea un colb de stele
De-asupra omenirii cu păcătoase gloate,
Cu Regi, pe fruntea căror sclipeau Coroane grele,
Cu-Împărății supuse pe veci pieirii toate...
Și-atunci, în noaptea cea senină și adâncă,
Zăriră Magii lumii, pe cer, o mare stea,
O stea străluminată, ne mai văzută încă,
Și-au fost purces, cu daruri, călăuziți de ea !...
Căci, – cititori în stele fiind în noaptea humii,
Trei Magi știau că vine, cu strălucire foarte,
Iisus-Mântuitorul sau Împăratul lumii,
Cel Care-avea să calce cu moartea peste moarte ?...
Ei au știut că'n lume Cel care-avea să vină,
Va 'ntuneca, prin Mila-I, toți Regii și-Împărații :
La slabi, va da toege, la orbi va da lumină,
Va sătura flămânzii, va adăpa 'nsetații !...
Și L'au aflat pe-Acela a Cărui sfântă milă,
Ca soarele venit-a pe oameni să-i mângâe,
Și Magii 'ngenunchiară pe umedă argilă,
Și daruri I-au dat: aur, și smirnă, și tămâe !...
Atunci, berbecii, boii, vițeii și asinii,
Cu-al răsufării abur, au încălzit pe-Acel
A Cărui sfântă frunte urma s'o 'ncingă spinii,
Și 'n cue mari, pe Cruce, să-L bată Israel !...*

Calendar 2014

Ianuarie

L 6 13 20 27
M 7 14 21 28
M 1 8 15 22 29
J 2 9 16 23 30
V 3 10 17 24 31
S 4 11 18 25
D 5 12 19 26

Februarie

L 3 10 17 24
M 4 11 18 25
M 5 12 19 26
J 6 13 20 27
V 7 14 21 28
S 1 8 15 22
D 2 9 16 23

Martie

L 3 10 17 24 31
M 4 11 18 25
M 5 12 19 26
J 6 13 20 27
V 7 14 21 28
S 1 8 15 22 29
D 2 9 16 23 30

Aprilie

L 7 14 21 28
M 1 8 15 22 29
M 2 9 16 23 30
J 3 10 17 24
V 4 11 18 25
S 5 12 19 26
D 6 13 20 27

Mai

L 5 12 19 26
M 6 13 20 27
M 7 14 21 28
J 1 8 15 22 29
V 2 9 16 23 30
S 3 10 17 24 31
D 4 11 18 25

Iunie

L 2 9 16 23 30
M 3 10 17 24
M 4 11 18 25
J 5 12 19 26
V 6 13 20 27
S 7 14 21 28
D 1 8 15 22 29

Iulie

L 7 14 21 28
M 1 8 15 22 29
M 2 9 16 23 30
J 3 10 17 24 31
V 4 11 18 25
S 5 12 19 26
D 6 13 20 27

August

L 4 11 18 25
M 5 12 19 26
M 6 13 20 27
J 7 14 21 28
V 1 8 15 22 29
S 2 9 16 23 30
D 3 10 17 24 31

Septembrie

L 1 8 15 22 29
M 2 9 16 23 30
M 3 10 17 24
J 4 11 18 25
V 5 12 19 26
S 6 13 20 27
D 7 14 21 28

Octombrie

L 6 13 20 27
M 7 14 21 28
M 1 8 15 22 29
J 2 9 16 23 30
V 3 10 17 24 31
S 4 11 18 25
D 5 12 19 26

Noiembrie

L 3 10 17 24
M 4 11 18 25
M 5 12 19 26
J 6 13 20 27
V 7 14 21 28
S 1 8 15 22 29
D 2 9 16 23 30

Decembrie

L 1 8 15 22 29
M 2 9 16 23 30
M 3 10 17 24 31
J 4 11 18 25
V 5 12 19 26
S 6 13 20 27
D 7 14 21 28

Sărbătorile de iarnă

Sărbătorile de iarnă, la români, încep la 15 noiembrie (Postul Crăciunului) și țin până la 7 ianuarie (Sfântul Ioan). Această perioadă (a solstițiului de iarnă) a fost celebrată înainte de era creștină; astfel romanii sărbătoreau Saturnaliile între 17 și 24 decembrie și „nașterea soarelui neînvins” (*sol invictus*) la solstițiul de iarnă, când zilele reîncep să se lungească.

În Occident, în anul 354, papa Liberiu fixează sărbătoarea nașterii lui Iisus pe **25 decembrie**, fără însă a stabili vreo dată exactă a nașterii acestuia, și asimilează astfel sărbătorile populare și păgâne deja existente.

Principalele sărbători ale ciclului de iarnă - Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza - au funcționat de-a lungul vremii ca momente independente de înnoire a timpului și de început de an.

Pentru lingviști, cuvântul „Crăciun” este un cuvânt *ciudat*. Unii susțin că ar proveni din limba latină, și anume din „*creatio*”, care înseamnă creațiune, naștere. Rămâne însă o pu-

ră ipoteză. Alții susțin că e vorba de un cuvânt mult mai vechi, tracic, dinainte de romanizarea Daciei.

În folclor se spune că fecioara Maria, când trebuia să nască pe Fiul lui Dumnezeu, umbla, însoțită de Iosif, din casă în casă, rugându-i pe oameni să-i ofere adăpost. Ajungând la casa unui anume Crăciun, este dusă de soția acestuia în grajd, unde îl naște pe Iisus. Se spune că în noaptea sfântă a nașterii lui Cristos s-au deschis cerurile și Duhul Sfânt a coborât deasupra Fiului lui Dumnezeu, luminând grajdul în care domnea întunericul. Deci Crăciunul este o sărbătoare sfântă care aduce lumină în sufletele oamenilor.

Dincolo de toate acestea însă, se poate vorbi despre Nașterea Domnului ca despre un moment crucial în istoria omenirii. Iată cum îl descrie evanghelistul Matei: „Iar dacă S-a născut Iisus în Betleemul Iudeii, în zilele lui Irod regele, iată magii de la Răsărit au venit în Ierusalim, întrebând: *Unde este regele Iudeilor, Cel ce S-a născut? Căci am văzut la Răsărit steaua Lui și am venit să ne închinăm Lui*. Și auzind, regele Irod s-a tulburat și tot Ierusalimul împreună cu el. Și adunând pe toți arhierii și cărturarii poporului, căuta să afle de la ei: Unde este să Se nască Hristos? Iar ei i-au zis: În Betleemul Iudeii, că așa este scris de prorocul: *Și tu, Betleeme, pământul lui Iuda, nu ești nicidecum cel mai mic între căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieși Conducătorul care va paște pe*

poporul Meu Israel. Atunci Irod chemând în ascuns pe magi, a aflat de la ei lămurit în ce vreme s-a arătat steaua. Și trimițându-i la Betleem, le-a zis: *Mergeți și cercetați cu de-amănuntul despre Prunc și, da-că Îl veți afla, vestiți-mi și mie, ca, venind și eu, să mă închin Lui.* Iar ei, ascultând pe rege, au plecat și iată, steaua pe care o văzuseră în Răsărit mergea înaintea lor, până ce a venit și a stat deasupra, unde era Pruncul. Și văzând ei steaua, s-au bucurat cu bucurie mare foarte. Și intrând în casă, au văzut pe Prunc împreună cu Maria, mama Lui, și căzând la pământ, s-au închinat Lui; și deschizând vistieriile lor, I-au adus Lui daruri: aur, tămâie și smirnă. Iar luând înștiințare în vis să nu se mai întoarcă la Irod, pe altă cale s-au dus în țara lor.”

(Evanghelia după Matei 2, 1-12)

Crăciunul este o perioadă în care primim și dăruim multă iubire și căldură sufletească. Acest lucru se remarcă și în entuziasmul cu care se fac pregătirile. Timp de 40 de zile înainte creștinii respectă Postul Crăciunului când nu mănâncă carne sau produse lactate pregătindu-se astfel să întâmpine Nașterea Domnului.

Tăierea porcului (Ignatul) este un moment deosebit de important ce

anticipează Crăciunul. Apoi, pregătirea mâncărilor după ritualuri bine ordonate. Se pregătesc cârnații, toba, răciturile, sarmalele, friptura de porc, și nelipsitul cozonac ce vor trona pe masa de Crăciun, fiind la loc de cinste alături de vinul roșu cinstit de toată lumea.

Unul din momentele importante ale serii de 24 decembrie este împodobirea bradului de Crăciun; în timpul nopții, Moș Crăciun va „aluneca prin horn” și va lăsa cadouri pentru toată lumea.

Sărbătoarea Crăciunului este anunțată și de copiii care merg cu colindul, pentru a vesti Nașterea Mântuitorului. Colindele de iarnă sunt texte rituale cântate, închinare Crăciunului și Anului Nou. Originea lor se pierde în vechimile istoriei poporului român. Evocând momentul când, la nașterea lui Isus, s-a ivit pe cer steaua care i-a călăuzit pe cei trei regi magi la locul nașterii, copiii - câte trei, ca cei trei magi - merg din casă în casă cântând colindul „Steaua sus răsare...”, purtând cu ei o stea. Ajunul Crăciunului începe cu colindul „Bună dimineața la Moș Ajun!”. Casele frumos împodobite își primesc colindătorii, aceștia fiind răsplătiți cu fructe, covrigi, dulciuri și chiar bani.

Plugușorul este un obicei străvechi, potrivit căruia, în ajunul Anului Nou, cete de flăcăi merg pe la casele oamenilor și rostesc diferite urări.

„Revelion” este un termen care vine din limba franceză, réveillon, un derivat de la réveil. La început, acest cuvânt era folosit pentru masa ce avea loc în noaptea de Crăciun. Profesorul universitar Ion Ghinoiu susține că Revelionul nu este altceva decât un ce-

remonial funerar al antichității ocazionat de moartea și renașterea simbolică a zeului primordial al omenirii, Anu. Astfel, stingerea luminilor în noaptea de Revelion ar semnifica întunericul și haosul desăvârșite provocate de moartea divinității, iar aprinderea luminilor ar simboliza renașterea acesteia.

Printre atâtea controverse, legate de sărbătorile tradiționale de iarnă, un fir luminos îl reprezintă predica ținută de părintele Cleopa, la 31 decembrie 1970, din care vom cita fragmente:

„Cum s-a ajuns la noi creștinii ortodocși să se prăznuiască Anul Nou la 1 ianuarie? Când s-au făcut primele calendare din epoca străveche, pe timpul lui Nimrod, împăratul ninivitenilor, ei nu se orientau ca noi după calendar cu 12 luni. Ei așteptau mișcarea astrelor cerești, a crugului soarelui sau al lunii, și știau că a trecut un an din crugul soarelui.

Mai târziu s-a mai deșteptat lumea (...) și egiptenii au făcut prima dată calendarul de 12 luni, măcar că luna avea câte 28-30 de zile, anul având numai 354 de zile. Poporul iudeu, care a fost în robia egiptenilor 430 de ani, când a ieșit din robia lor, a împrumutat calendarul egiptean, căci altul mai bun nu se găsea în acea vreme, și l-au folosit 1500 de ani, până la împăratul Iulius Cezar, cu circa 44 de ani înainte de venirea Mântuitorului. Dar până la acea dată calendarul folosit rămăsese foarte mult în urmă. De aceea Iulius Cezar (și ulterior Papa Grigore al XIII-lea - n.n.) a mai adăugat încă 11 zile și 6 ceasuri anului calendaristic.

Din anul de 354 de zile s-a făcut calendarul de 365 de zile. Și la

patru ani înmulțind cele 6 ceasuri care treceau în plus în fiecare din acești ani, mai erau 24 de ceasuri, deci mai puneau o zi. Așa s-a născut anul bisect, adică trei ani de câte 365 de zile, iar al patrulea (bisect), de 366.(...)

Sunt popoare care au calendarul cu doi - trei ani înainte, sau cu șase. Dar calendarul cel mai aproape de calendarul luni-solar este calendarul pe care-l avem noi ortodocșii. El este îndreptat de conferința interortodoxă din Constantinopol din 1923, la 15 noiembrie, din timpul Patriarhului Meletie al V-lea și este cel mai aproape de calendarul ceresc. Abia în 42.000 de ani el rămâne cu o zi în urmă. Noi după calendarul acesta ne călăuzim și el este aprobat de toată Biserica.(...)

Dar vreau să vă spun că, începând de la Anul Nou, grija noastră cea mare trebuie să fie alta: Să ne înnoim viața, să luăm aminte, cu fiecare an nou să lăsăm câte un păcat care ne stăpânește cine știe de când și să punem în locul lui o virtute. Să iertăm greșelile celor ce ne-au supărat, să-i iertăm pe toți, să începem Anul Nou cu inima curată și cu credință în Dumnezeu.”

SĂ COLINDĂM

Noi umblăm și colindăm
Pe Iisus să-L căutăm
Bună seara, seara de Crăciun!
Și umblăm din casă-n casă
La acei care ne lasa.
Bună seara, seara de Crăciun!
Unde poarta-i încuiată
Noi sărim și peste poartă
Bună seara, seara de Crăciun!
De la mic și pâ-n-la mare
Căci azi toți au sărbătoare
Bună seara, seara de Crăciun!
Sărbătoarea cea mai dulce
Nimeni nu vrea să se culce
Bună seara, seara de Crăciun!
Tuturor le spunem iară
Ce odată se-nserară
Bună seara, seara de Crăciun!
Colo-n țara evreiască
În cetatea-mpărătească
Bună seara, seara de Crăciun!
Noi umblăm precum umblară
Maica sfântă într-o seară
Bună seara, seara de Crăciun!
Cu Iisus la inimioară
Să-i găsească o căscioară

Bună seara, seara de Crăciun!
Ca să-și nască pruncul dulce
Și-n căldură să și-L culce
Bună seara, seara de Crăciun!
Nimen-n lume n-o lăsară
Trebuie să nască afară
Bună seara, seara de Crăciun!
Într-o peșteră pustie
În cumplită sărăcie
Bună seara, seara de Crăciun!
Asta seară toți să cânte,
Lui Iisus și Macii Sfinte
Bună seara, seara de Crăciun!
C-a voit să îndulcească
Suferința omenească
Bună seara, seara de Crăciun!
Te lăsăm acum creștine
Dar să ne-ntâlnim cu bine
Bună seara, seara de Crăciun!
Și la anul care vine
Tot cu pace, tot cu bine!

Alexandru Brad

Colind

Vin în umbra casei noastre,
Tată,
Chipuri dragi, de safântă oaste,
Să-ți colinde de Crăciun
Așteptatul an mai bun,
Tată,
Nu e unul, nu sunt doi,
E poporul de sub noi
Mulți - cei drepti și cele bune -
Înțeleși să se adune
Ca să-ți cânte lerui-leru.
Tată,
Tot pământul lor e cerul,
Tot din el, peste ogradă,
Cresc lînțolii de zăpadă.

Tată,
Cheamă-i tată și-i îmbie
Cu un vin de veche vie
Că e frig în veșnicie.

Adrian Păunescu

O, brad frumos

„O brad frumos, o, brad frumos,
Cu cetina tot verde,
Tu ești copacul credincios,
Ce frunza nu și-o pierde...”

Acei ce nu te înțeleg
Te vând legat în piață,
Dar noi, ca oameni care trec,
Noi te iubim pe viață.

Că tu ești pomul nostru bun,
În casa noastră toată,
Răsari mereu cu Moș Crăciun
Și nu pleci niciodată.

O, brad frumos, tu nu decazi,
Chiar dacă n-ai nici nume,
De-am fi și noi pe lume brazier
Ar fi mai bine-n lume.

Cum mergi atât de mult pe jos
Și cerul sfânt te-apasă,
Tu ești toiașul lui Cristos,
În fiecare casă.

Cu lumânări și cu beteli
Și irizări divine,
Spălăm uitări, spălăm greșeli
Și ne rugăm la tine.

Vei fi și tu bătrân cândva,
Te va usca pustiul,
Dar noi vom sta în casa ta,
Că ne vei fi sicriul.

Dar din eternul tău răsad
Nimic nu se va pierde,
Mereu va fi sub cer un brad
Cu cetina tot verde..

Mereu câte-un copil sfios
Va plânge spre fereastră,
O, brad frumos, o, brad frumos,
Coboară-n casa noastră.

Octavian Goga

Răsună toaca

Răsună toaca de utrină
În pacea unei nopți târzii
Și, rând pe rând, câte-un opaiț
Se-aprinde-n mutele chilii...

De glasul ei tresai pe pernă,
Măicuță, tu, cu chip frumos,
Alergi în grabă la altarul
Mântuitorului Hristos...

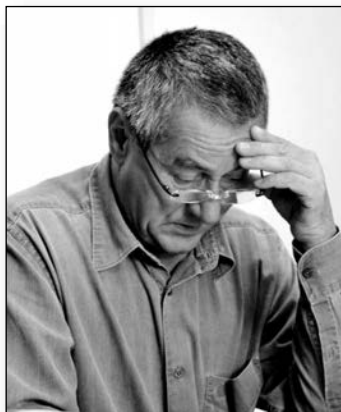
Te văd în colțul vechi de strană
Cum stai răpusă de răstriști,
Și-atâta jale pare scrisă
În ochii tăi curați și triști...

Și cum te-nchini în rugăciune,
Eu mă gândesc înduioșat:
Nemilostiva toacă-a nopții
Ce vis frumos ți-a tulburat?...

Emil Proșcan

Un nou început

Poporul nostru, așezat la răscrucea marilor imperii, a avut, de-a lungul istoriei sale milenare, multe perioade grele; mult mai multe decât cele de liniște. Bogățiile și acumulările făcute prin muncă, frumusețea deosebită a locurilor, a anotimpurilor, a femeilor, poate și altceva..., au făcut ca meleagurile noastre să „ispitească”, mereu, hoardele năvălitorilor sau armatele celor ce se visau stăpânii lumii, sau măcar ai Europei. Istoria (cea adevărată) demonstrează că aceste cotropiri au fost posibile datorită unor scenarii puse cu minuțiozitate la punct, cu mult înainte de petrecerea lor. Se instruiau personaje care urmau să accedă în funcțiile ce le puteau permite înstrăinarea bunurilor pământului pe care îl trădau, cărându-i bogățiile în Farnarul intereselor personale.

Deci am putea afirma că mai toate perioadele grele în care am fost jecmăniți, furați, jefuiți, au fost precedate de trădare! Să luăm ca exemplu ce s-a

întâmplat după transformarea României într-o structură statlă modernă sub titulatura de Principatele Unite.

Alexandru Ioan Cuza a înfăptuit reforma agrară, a secularizat averile mănăstirești, și a reformat sistemul fiscal. Consecința: a fost detronat și izgonit din țară (în 1866) de către *monstroasa coaliție*, în *ovațiile mulțimii*. Aceiași mulțime care, atunci când trupul i-a fost adus în țară, pentru a fi reînhumat la Ruginoasa, l-a plâns ca pe un mare erou al neamului (ceea ce și era, cu toate defectele lui știute și neștiute). Au urmat: domnia lui Carol I și modernizarea statului român, războaiele balcanice și primul război mondial... Românii au plătit un tribut greu de sânge pentru realizarea României Mari și țara devenise, în preajma celei de a doua conflagrații mondiale, un stat european în plină dezvoltare. Vremurile războiului au stopat această evoluție, dar, încetul cu încetul, se părea că ne revenim. S-a construit mult (chiar dacă haotic și la standarde precare), piața muncii a devenit accesibilă tuturor, școala românească a devenit performantă iar sistemul sanitar asigura, de bine de rău, acoperirea serviciilor de sănătate către întreaga populație.

Apoi a venit revoluția... Și odată cu ea industria (mormanul de fiare vechi al lui Petre Roman) a fost vândută pe... nimic, agricultura a fost abandonată ca și finalizarea celui mai mare proiect de irigații, asistența medicală în mediul rural s-a prăbușit iar învățământul și-a schimbat profesorii cu suplinitori sau absolvenți ai „fabricilor” de diplome.

Cum putem caracteriza, așadar, vremurile actuale, în care s-a distrus și

s-a înstrăinat avuția națională, acumulându-se - pe deasupra - și datorii ce vor trebui plătite de câteva generații?

Tot ce s-a întâmplat după 1990 a fost copie la indigo a episoadelor triste din trecut, diferența constând în strategii! Nu a mai fost nevoie de războaie de cotropire... Nu a mai fost nevoie de „cortine de fier”; Ne-am integrat în „satul mondial”, căruia i-am devenit cătunul sărac. Am renunțat la ideea de a produce, (importurile fiind mult mai „profitabile” pentru oportuniștii din politică și economie) fără să ne gândim la *nebulia planetară* care ne așteaptă (încălzirea climei, o mare criză alimentară, un haos economic fără precedent, terorism și instabilitate)

Și totuși... putem să ne revenim?! Poate că da, cu o strategie economică predictibilă, pe termen mediu și lung, cu investiții inteligente și cât mai puține împrumuturi, cu respectarea valorilor și reluarea îndemnului „Prin noi înșine!”, fără ca asta să însemne o „evadare” din Europa, pentru că izolarea ne poate fi fatală.

Dezgustat de ceea ce se întâmpla în jurul lui, în 1916 Octavian Goga spunea: „*Țară de secături, țară minoră, căzută rușinos la examenul de capacitate în fața Europei. Aici ne-au adus politicienii ordinari, hoții improvizați astăzi în moraliști, miniștri care s-au vândut o viață întreagă, deputații contrabandiști... Nu ne prăbușim nici de numărul dușmanilor; nici de armamentul lui, boala o avem în suflet, e o epidemie înfricoșată de meningită morală.*”. Parcă ar fi scris azi!

Întâlnesc zilnic oameni, fel de fel de oameni în diferite locuri, în diferite ipostaze. Trăiesc alături de mili-

oane și miloane de semeni. Le privesc viața și încerc să mă raportez la realitatea împietrită și totuși mișcătoare a privirilor ce vin din toate părțile pământului. Privirea cerului e cea care dă certitudinea încrederii și speranței.

Privesc mulțimea oamenilor cu figuri încarcerate în disperare și necunoaștere! Sunt contemporanii mei, ne e dat să trăim laolaltă, să împărțim același aer, aceleași zile cu soare, ploii sau vânt! Le privesc mâinile, ochii, hainele.... Oare ce-a mai rămas adevărat din zbuciumul lor? Mă gândesc la satele românești și întreb retoric: „*Ce mai faci Ioane?*” De atâția ani întreb, când tu îți ții, peste munții descarnați, tăcerea apocaliptică.

În mersul meu prin viață am cunoscut oameni care s-au supus neșovăitor și blând regulilor de val înspumate ale vieții dintre naștere și moarte.

Amintirea copilăriei celor mai mulți a fost răstăgănită într-o sfîntenie și dorință de înviere în cărările mute ale pașilor. Cohortă de pași târșăitori, blajină supușeniei... Bătrânii își ascund în poalele roase ale deșertăciunii, tristeții! Nimeni nu plânge! Plânsul este pentru împlinirea și mângâierea suferinței! Acum nu mai există suferință! Lacrimile au împietrit pe fețele brăzdate de sfîntenie ale celor ce împuținează așteptarea dimineților.

Este noapte! Noaptea uriașă din tre ani, care ridică viselșe la cer.

Este liniște! Zbuciumul s-a transformă în liniște! Deschidem ferestre, deschidem uși, deschidem porți și înțelegem că totdeauna există o întoarcere! Și un nou început...

România și românii

Succese românești - 2013

Filmul „Poziția copilului”, regizat de **Călin Peter Netzer**, a primit trofeul **Ursul de Aur** pentru cel mai bun film, la cea de-a 63-a ediție a Festivalului Internațional de Film de la Berlin.

Filmul regizat de Netzer, a primit cea mai mare notă (trei stele și jumătate) ceea ce înseamnă un calificativ între „bun” și „excelent”.

„Relația disfuncțională dintre o mamă și fiul ei este credibilă, iar tensiunea dintre ei este captivănă. Deși ambele personaje sunt profund traumatizate și marcate, ele inspiră compasiune”, spunea jurnalista Catherine Hickley, comentând subiectul peliculei regizate de Călin Peter Netzer.

„Poziția copilului” este cel de-al treilea lungmetraj al lui Călin Netzer, după multi-premiatele „Maria” (2003) și „Medalia de onoare” (2010).

Sistemul sofisticat de verificare non-intruzivă a avioanelor, indiferent de mărimea acestora, cu ajutorul razelor X, inventat de echipa de la firma românească MB Telecom (MBT), a câștigat Marele Premiu la Salonul Internațional de Invenții de la Geneva, care a avut loc în perioada 10-14 aprilie.

Roboscan 2M Aeria a fost creat pentru vămi, Armată și aeroporturi pentru radiografierea unui avion, vizând securitatea, de la identificarea cu razele X a posibilelor defecte de construcție ale avioanelor, până la verificarea existenței unei încărcături ilegale la bord.

Institutul de Fizică și Inginerie Nucleară - Horia Hulubei (IFIN - HH) a anunțat deschiderea oficială a lucrărilor de construcție a infrastructurii proiectului Extreme Light Infrastructure - Nuclear Physics (ELI - NP).

Clădirile ce vor adăposti cel mai puternic laser din lume se vor situa pe Str. Reactorului din Magurele și vor fi finalizate în cel mult 22 de luni.

Centrul românesc de cercetare ELI-NP va fi este unul dintre cei trei piloni ai proiectului european ELI, care va deveni cea mai avansată structură pe plan mondial destinată studiilor legate de radiația fonică cu caracteristici extreme. Celelalte două centre - ELI-Beamlines și ELI-ALPS - vor fi construite la Praga (Cehia) și Szeged (Ungaria).

Lotul olimpic al României a reușit să obțină cele mai bune rezultate din istoria participărilor la Olimpiada Internațională de Astronomie și Astrofizică, desfășurată la Vilnius, în Lituania.

Români au câștigat șapte medalii, dintre care două de aur, două de argint și trei de bronz. Și nu a fost o competiție ușoară, având în vedere că au participat 160 de concurenți din 18 țări.

Medaliații sunt elevi în clasele a VIII-a, a IX-a și a XII-a și provin din școli din Alba Iulia, Baia Mare, Piatra Neamț și București.

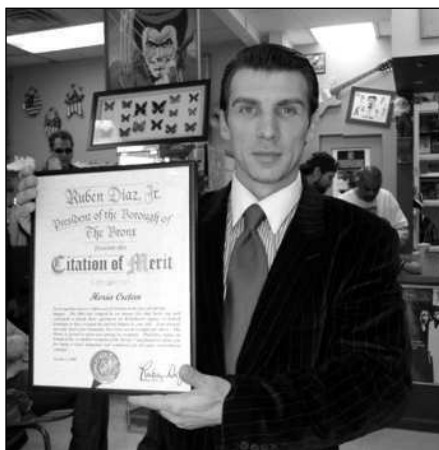
Chimistul clujean Radu Silaghi-Dumitrescu lucrează din 2007 la un proiect ambițios - obținerea sângelui artificial. Produsul ar putea înlocui

sângele uman utilizat de spitale pentru transfuzii.

Potrivit citynews.ro, cercetătorul român, care și-a prezentat realizările în fața studenților clujeni la Chimie, a testat produsul creat în laboratoarele Universității Babeș-Bolyai. În cadrul conferinței intitulate *Sânge artificial «Made in Cluj»*, profesorul a explicat faptul că produsul la care lucrează are la bază o funcție extrem de importantă a sângelui natural - transportul oxigenului. „Pe noi ne interesează să producem ceva ce poate fi folosit, temporar, în locul sângelui, pe termen scurt. Pentru situații de urgență, precum accidente sau operații, când se pierde mult sânge”, a precizat chimistul.

Eroii omeniei

În octombrie 2009, un român, **Horia Crețan** a devenit erou după ce a salvat din flăcări un băiat de patru ani din cartierul new-yorkez Bronx. Cu câteva minute înainte, românul îl ajutase și pe tatăl copilului să scape.

Lucra într-un magazin de electronice de pe Zerega Avenue, și-a lă-

sat imediat treburile și a plecat să vadă de ce se aud țipete din clădirea învecinată.

În octombrie 2006, un grav accident de metrou a avut loc la Roma. S-au ciocnit două garnituri la Piazza Vittorio Emanuele. Italianul Mario Iodice, în vârstă de 27 de ani a rămas în minte cu imaginea unei fete blonde care l-a ajutat să treacă prin cele mai grele momente din viața sa.

Rămăsese blocat între fiare, iar „un înger blond” a stat lângă el până au venit echipele de salvare. Apoi a dispărut. După mai multe articole și apeluri în presă, „îngerul blond” a apărut. Eroina era o româncă, o chema **Ramona Ianuș** și a dispărut de la locul accidentului pentru că stătea fără acte în Italia și îi era frică să nu fie expulzată.

Iosif Petrișor, „Superman din Est”. Așa l-au numit italienii pe omul care a salvat doi bătrâni surprinși în casă de o explozie. Totul s-a întâmplat pe 20 februarie 2009. Deflagrația a avut loc într-o clădire de la periferia Romei. Mirela și Galdo, doi pensionari, care locuiau la etajul 1, strigau du-

pă ajutor. **Iosif Petrișor**, un muncitor român în construcții, nu a stat mult pe gânduri, a intrat și i-a salvat pe cei doi.

R o m â n u l
Dan Florian Peteanu, din Kansas a devenit erou în Statele Unite după ce a salvat dintr-un canal pasagerii unei mașini ce căzuse în urma unui accident. În automobil se aflau un bebeluș de 4 luni, o fetiță de 7 ani și două femei. „Apa era destul de mare, femeile din mașină strigau după ajutor și încercau să țină la suprafață, pe geam, scaunelul special de mașină cu un bebeluș“, povestea Dan. E din Cluj și a plecat în Statele Unite în urmă cu mai bine de 10 ani. A studiat Agromonia, s-a căsătorit cu o americană și și-a făcut o afacere.

Cristian Pinte, un botoșănean

stabilit de câțiva ani în Dublin, a devenit erou în Irlanda, salvând de la înec o femeie care a încercat să se sinucidă aruncându-se în râul Liffey.

Angajat ca electrician, românul a observat-o pe femeie în timp ce se întorcea spre casă. „Mi-am adus aminte că am o scară. Am luat-o, am extins-o maxim și am aruncat-o în râu. M-am agățat de peretele care înconjoară râul până am ajuns să ating scara și am coborât în apă. Am prins femeia care plutea datorită gecii și am reușit s-o țin lângă mine până au venit pompierii, salvarea și poliția”, a povestit Cristian Pinte.

Ion Purice, un șofer român de camion, a devenit erou în Italia, după ce a salvat viața unei fetițe de opt ani. Are 29 de ani, este din Tulcea și trăiește împreună cu familia în provincia italiană Rovigo.

În urma unui accident, fetița a fost proiectată pe șosea. Românul a văzut întreaga scenă și a hotărât imediat să tragă de volan și să facă un zid cu TIR-ul său pe autostrada Milano – Veneția. Astfel a reușit să o protejeze pe fetița de mașinile care ar fi putut să o calce.

Magda Visache
VIATA DUPĂ VIATĂ

„Și nu știți ce vă aduce ziua de mâine! Căci ce este viața voastră?”

Nu sunteți decât un abur, care se arată puțințel, și apoi piere.”

Iacov 4.13-14

„Nu există decât o suferință, aceea de a fi singur.”

Paul Evdokimov

Pe coperta cărții lui, **Istorie, etnocid, genocid**, zorelele se împletesc pe-o sârmă ghimpată. Constant albastre, ca ochii Bătrânului. Este, mă gândesc acum, o ilustrare perfectă a vieții lui pământene. Pentru el, clinica a fost închisoare deghizată. Terapia intensivă – celula de tortură. Era prins în tuburi, după cearșaful acela în chip de paravan, ca după gratii, luptând să se țină în viață. O atitudine psihică de invidiat. Frică și nesiguranță? N-a avut! De-ar fi avut! Ferească Dumnezeu să-ți iasă în cale Netrebuitu, zice (după Artur Gorovei) Marele Anonim, atât de drag lui Petru. „Că-i omul neștiutor”, așa cum scrie la **Etnosofia**.

*

Status quo. Gândul ucigător la culpa medicală. I-au scurtat timpul de „corbâș” doctorii.

O fi presimțit calvarul când șefa clinicii l-a împins în sala de intervenție cu o replică dură? „Vă e frică? Nu sunteți bărbat!” Așa am auzit că s-a întâmplat. Nu i s-a dat de ales.

A urmat supliciul. Și-mi amintesc de o conferință a unui eminent cardiolog ieșean: „Cu blândețe trebuie tratat bolnavul, tratați bolnavul cu blândețe, domnilor doctori.” N-am fost iatrofobă, sper că nu devin.

L-am asigurat pe Petru că o să scape din infernul Terapiei intensive și m-a crezut. Cum să nu mă creadă? M-am ferit de gândul că-l pot pierde și nici el nu s-a gândit la plecare. Îi citeam *Psalmii* de vindecare, corijându-i: săream peste cuvântul *moarte*. Zâmbea, știa ce fac. Optimistă nătângă mai eram, dar măcar nu m-a văzut speriată. Nu putea mânca (la intubare, s-a ales cu o rană în gât), își hrănea cu greu trupul, cel din lut plămădit. Râul morții l-a trecut numai sufletul lui, însă a luptat pentru trup, a vrut să-și țină sufletul în trup.

– Sunt slăbit, dar postul nu-mi face rău, e sub control, nu fi îngrijorată din cauza asta.

– Ba ești din ce în ce mai costeliv, ca un sfântuleț. Cel cu ochii de mer-

cur din romanul lui Alui.

– Când vine Adrian?

– Vine când ieși de aici.

N-a mai ieșit decât prin pământ, pe sub pământ, cum se iese din închisoarea Aiudului în **Urma** lui Adrian Alui Gheorghe.

A intrat în spital ca mielul, de bunăvoie, prea lesne crezător în doctori. „Un’ te duci tu, mielule? La tăiere, domnule.” O vamă pregătind trecerea dincolo? Grea și nemeritată vamă, și pentru el, și pentru mine.

Vreau să cred că e în grija Domnului. Busola lui? Biblia. A fost *om plăcut lui Dumnezeu*, cum zice Hrisostomul, mi-a aprins deja lumina dincolo, nu eu lui, aici. Văd din ce mai bine moartea ca pe o ființă gata să mă sprijine în dorința de a-l regăsi pe Petru. „Te simt că îți pregătești bagajele să pleci, mi-a spus, înregistrându-mi corect starea, Margareta Popica, prietena mea din liceul hasdeian. Să nu-ți faci rău, asta ți-ar zice și Bătrânul tău.”

*

Încep să colecționez tipuri de disperare: de dimineața devreme, de două nopțea, de roșu de asfințit, de ploaie și de soare, de sfârșit de lună și de anotimp... Sunt disperări care îți blochează respirația sau îți sfâșie inima. Ți se taie o mână și-o mai simți după ce ți-au tăiat-o, dar jumătate din suflet? Lui îi sângera gura, mie îmi sângerează inima.

*

Ignor că mă îndrept spre boală, spre depresie. Mi-e din ce în ce mai dificil să încep altă zi, altă săptămână, toamnă, iarnă. Alt an? Durerea mai asurzeste nu știu cum, ca să revină tot mai puternică. Exact cât îți spui că ai mai scăpat, urmează cumplita înțelegere că nu mai vine, că Petru nu mai vine de nicăieri. Nici la unu și jumătate, nici la șase, nici la opt seara. Era atent să nu întârzie la bibliotecă peste orele hotărâte, ca să nu mă neliniștesc. Mi-au spus infirmierele, care l-au ajutat și l-au iubit, că se străduia să-mi dea telefon, fix la ceas stabilit: „Nu mănânc acum, întâi o sun pe Magda. Dacă întârzii cinci minute intră la grijă.”

Le-am simțit compasiunea, mila. „Mai puteți?” „Dacă poate el, pot și eu.” Pe Doamna Lăcrămioara am auzit-o rugându-se după al doilea stop cardio-respirator: „Doamne, de n-ar muri Profesorul pe tura mea.” Cum să moară Petru? mi-am zis atunci. Aiurează fata asta. Altcineva mi-a spus că a fost cel mai blând și mai politicos bolnav al ei: „Numai o dată l-am văzut supărat. Când i-am vărsat, din greșeală, apă peste foile pe care le scrisese.”

*

Trăiesc o *viață după viață*. Viul meu drag cu moarta de mine. Mă prefac doar că pot continua; scriu, citesc, forțez, mimez că-i supraviețuiesc, că aș fi o femeie „bărbătoaie”, dar nu știu cine îmi întoarce privirea din oglindă.

„Mi-a părut întotdeauna ciudat că oamenii găsesc puterea să-și continue viața. Dar aici e puterea lui Dumnezeu! Trebuie să o respectăm și să ne minunăm de ea. Ni se dau puteri multe, atunci când avem nevoie de ele”, mi-a

scris Carmelia Leonte. Îi răspund poetei de o distincție rară: nu supraviețuim, e altceva, e *viață după viață*. „Dacă moare nevasta mea, spune țăranul anonim, se duce lumea jumătate, dacă mor și eu se isprăvește lumea de tot.”

*

Am un fel de scut amărât contra halului de disperare. Dacă drumul lui s-a rupt (și câte mai avea de scris! moartea asta e și oarbă și proastă!), i-a fost rupt de o intervenție chirurgicală nefericită, n-o să-l las să intre în uitare, ca o altă moarte. O să am în grijă, cât mai pot, destinul lui postum; pe văduvele abuzive le urăsc. Nu abdic, nu renunț, nu abandonez proiectul de a-l ține aproape de cititori.

Datoria profesională a primat pentru el. N-a fost imun la doctori, dar a fost imun la intoxicări ideologice. Cum? Prin știință temeinică, prin bibliografie consistentă, atent aleasă. Îl laud? Regret enorm că nu l-am laudat cât trăia, dar m-ar fi ironizat subțire: „Modestia e nobilă, Magda, dacă nu știi.”

Compensația la recunoaștere socială (fără premii socialiste, fără indemnizație de merit ca atâtea activiști-scriitori, ca atâtea nuliități literare; și nu tac măcar, își arată cu deștul victimele, ca Liviu Leonte pe mine, în „Cronica veche”) au fost cărțile. Cărțile au dat vieții lui și durată, și cuprins, și sens. Trebuia să le vadă tipărite pe ultimele. N-a fost cetățean de onoare al Iașului, dar e cetățean al cerului, cu siguranță.

Nu merita Bătrânul meu să fie marginalizat continuu, cu norma cârpită din cursuri opționale, la secții paralele. Dar barierele politrucilor l-au ajutat: a văzut interdisciplinar predând discipline separate, de graniță; din aruncarea de colo-colo, de la Folcloristică la Estetică, de la Teoria la Istoria literaturii, răspunsul lui, concretizat în cărți de referință, a fost interdisciplinaritate comparativă. Dintr-un curs opțional – curajos – despre Mircea Eliade, a ieșit **Camera Sambô**.

Șiret ca un raton, Vasile Adăscăliței, comentatorul haiduciei în teatrul popular și al Plugușorului cu motor, un fals folcloric penibil în onorul colectivizării, nu i-a permis, ca activist greu ce era, să aibă ore în domeniul familiar lui, în care își susținuse doctoratul la Universitatea București, cu Mihai Pop. N-a avut curs de Folcloristică, așa se numea disciplina, dar **Poetică folclorică** (Ed. Junimea, 1976) e Cursul de literatură populară ținut (când Activiței era plecat în Franța), pe criterii poetico-estetice. Ovidiu Bârlea l-a plagiat: i-a luat fără păș titlul, scoțând la Univers, în '79, tot **Poetică folclorică**. „Se vede că i-a plăcut titlul meu”, l-a râs Bătrânul.

*

Petru Ursache a viețuit după modelul biblic, atât de comentat în **Etnosofia**: „Iar orice pom care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc.”

(Matei, 7-19). A trăit cu răspunderea faptei sale. În '73 a publicat primul curs de estetică, la Iași, după război și după proletcult, de 294 de pagini. Fără trimiteri la marxiști și la Congrese PCR. Analizat în Consiliul facultății și litografiat. Un coleg de catedră, care îl asista la examen, i-a reproșat: „Da' unde-i biletul cu subiectul despre Marx? Cum, n-avem Marx?” El nu l-a scos pe Marx din sumar după '89, ca Gabriel Liiceanu. Limita a forțat-o mereu: și înainte, și după acel Decembrie. Curajul opiniei îl aprecia cel mai mult. M-a învățat și pe mine să forțez limita, iar sfatul lui îl port la gât acum ca pe un colier scump, o bijuterie virtuală. „Ai avut noroc, Magda, că te-au dat afară din presă. Nu te-au schilodit moral. N-ai scris editoriale pe linie, n-ai promovat scribălăi ca Felecan, ajuns, ce rușine, în «Cronica» pe pagina întâi.”

I-a schimbat destinul lipsa de adeziune: n-a aplaudat, n-a dat „raport comunist” în ședință, a refuzat să conducă penibilul Învățământ ideologic în ultimul an al Ceaușescului. A acceptat sarcina Noemi Bomher. Hotărât, n-a fost dispus niciodată să negocieze ce gândea. Nu s-a lăsat silit, dirijat, influențat. N-a lunecat în noroiul moral unde se bălăcea cioporul de informatori din MAI Cuza.

„Ora et labora”, îndemnul de la Sfinții Părinți, l-a urmat întocmai Petru. „Roagă-te și muncește.” E ce-mi repetă Aura Christi: „Roagă-te și scrie. Scrie.” Prietenii, în mesaje de august, de septembrie, de octombrie, spun că „remediul la disperare e scrisul”, e alternativa la viață. Aura, însă, e de altă părere: „Scrisul e însăși viața, scumpa noastră, viața pentru milioane de vieți și tu știi asta.” „Da, Magda, scrie! Nu ai salvare mai frumoasă”, crede și Viorel Savin, autoexilatul la Luncani, la masa de scris/citit.

Ecaterina și Vladimir Udrescu m-au încurajat să scriu în continuare despre „dalbul de pribeag”: „Emoționant, iradiant, serafic, eclatant, nuclear mesajul postat pe internet” (de Vasile Gogea, nota mea, Magda U.).

Goma a găsit textul „sfâșietor” și continuă să ne scrie „amândurora”. Carmelia folosește același cuvânt, *sfâșietor*: „De asta trebuie să continuați, chiar și așa cumplit de greu cum este. Într-un fel sau altul cu toții ne canonim. Eu, de când mă știu.”

Lucian Vasiliu: „Tulburător text”. Și Theodor Codreanu: „Dragă Magda Ursache, text extraordinar! Nu l-am putut citi fără lacrimi.” Alexandru Ovidiu Vintilă: „Trebuie să scrieți. Trebuie să duceți proiectele Profesorului mai departe. Și, evident, pe ale Dvs. în paralel.”

Și scriu. Numele mi l-am scris deja pe mormânt.

*

Își revenise la mintea lui de cărturar, de cărțar. Avea forța și capacitatea de a-și termina cărțile propuse. Aducea un plus lumii cu proiectele lui, mai avea ceva de făcut. Din cauza capacității de a se autoînșela (o am și eu), a devenit ușor victimă a „procedurii” medicale care i-a întrerupt planurile, i-a stricat proiectele. Să dau timpul înapoi c-o vară care n-a fost vară? Titlul meu de roman, **Astă vară n-a fost vară...**, l-a decupat el din folclorul basarabean („...numai

un potop și-o pară”) și mi l-a dăruit. Avea har de ticlier. Am șocat cu titlul dat de Petru, **Universitatea care ucide**, dar asta era soluția. O să tipăresc, dacă o să mai apuc, și **Universitatea care se sinucide**. Cine ar fi crezut că impostorii se vor înmulți, la fel lingăii, că turnătorii dovediți vor ajunge în posturi cheie, iar celor buni cu adevărat, după o tehnică preluată din comunism în postcomunism, li se va pune în circulație iarăși negativul?

*

Cu un strop de viață în el, pe cale să se strămute în cer de pe patul de tortură. L-ai adornit în chinuri, Doamne? Când am întrebat-o dacă-l doare, Doamna Doctor Gabriela Omete mi-a spus că da, îl doare. Știu acum: suferința agonică a fost atroce. De vineri dimineață, 1 august, până-n 7, a trecut prin săptămâna patimilor. Distihuri decupate de Petru din lirica orală: „Ziua și noaptea îmi roagă moartea; Treci zi, treci noapte, apropie-te, moarte.”

De ce nu m-am trezit la două? Ce forță m-a ținut în somn greu și rău, de-a ieșit singur din lumea celor vii? Singur cu moartea care se apropia să-l înhațe la două de noapte. Deși m-au asigurat că nu se va întâmpla nimic până dimineață, s-a întâmplat. I-am frecționat picioarele umflate cu ulei de eucalipt („Ce frumos miroase aici, e ca-n biserică!”, mi-a spus o infirmieră), i-am umezit buzele și am plecat acasă, repetându-mi obstinat: trecem noi împreună și peste necazul ăsta, Petru. O să fim împreună totdeauna noi. Fii sănătos, te rog.”

Numai el a lăsat viața în spate, iar eu am lăsat asta să se întâmple. Măcar atâta să fi făcut, să mă simtă acolo în spital. *Singurând, însingurând...*

„Ia-o încet, nu te învinui, Magda scumpă, în toate este mâna Bunului Dumnezeu. Te îmbrățișez, Aura.”

*

Silvia Chițimia, draga mea dragă, îmi repetă noapte de noapte că Bătrânul are drumul lui, să nu-l tulbur, să nu-l întorc. „Să n-ai regrete, remușcări, e otravă și pentru sufletul tău și pentru al lui”, nu obosește Silvia să mă îndemne. Fără ea, nu s-ar fi scurs atâtea nopți de august, de septembrie, de octombrie....

Nu plânge, lacrimile îl ard, tot aud. „Ridică fruntea, îmi scrie Niculae Gheran, marele păgubos, și gândește-te că sufletul celui îndrăgit trebuie despovărat de tristețe, pe care, fără voie, o lasă în urmă.”

Lacrima mi-a rămas, le răspund, nu mi-o luați. Altfel nu pot îndura despărțirea, e prea dureroasă încercarea asta. „Albul sânge care e lacrima” e metafora lui José Saramago. Petru o să mă ierte dacă îl supăr plângând. Am aflat, în una din gențile lui, un teanc de șervețele. Parcă mi le-ar fi pregătit. A fost, *este* omul bun al vieții mele. Într-o viață, există o singură persoană de neînlocuit. În el am pierdut tot: soț, prieten, frate, mamă (știu ce spun: legătura cu Bătrânul a fost mai strânsă decât cu mama mea), bunic, Profesor... În necaz, ne-am simțit mai uniți. Din 13 iulie, când a ieșit din coma îndusă, până joi, 3 august (diagnostic: cardio stabil), a fost ca o lună de miere. Ne înțelegeam mai bine ca oricând în ultimele lui săptămâni pământene. „Da”, îmi spunea, atât,

ridicând spre mine ochii constant albaștri. Adică: „Măine o să fie bine.” „Da.” Și eu îi răspundeam „Da. Măine o să fie bine.” Nu mai suport să aud acest cuvânt, „Da”, încerc să-l evit. Pe urmă, a strigat moartea la fereastră.

Am două verighete. O privesc pe a lui, o ating, controlez mereu dacă nu am pierdut-o (mi-e largă și pe degetul mijlociu). Acum, suntem și aici împreună, în apartamentul mic de la 6, și dincolo, la Eternitate, unde avem altă casă; cu două nivele, duplex.

*

A murit vara, iar eu am fost condamnată la toamnă. Și-l parafralez pe Vasile Andru: „Vara mea, fiara mea.” Cu Mihaela Rameder la Cîrcă, într-o zi însoțită de toamnă, blândă ca el, hrănim lebedele rămase desperecheate: două negre și una albă. Nu pot să nu mă gândesc că n-o să mai vadă zborul iute al rândunelelor peste lac, tufele roșii de cerceii doamnei, nici n-o să simtă boarea mierii de septembrie pe insula lui Mihai Ursachi, unde crește și acum un pâluc de flori mov. A fost un om al Luminii mierii de septembrie Bătrânul meu, domoală, caldă, benefică. Așa este, o veșnicie să stai alături de omul iubit și ai impresia că a durat o clipă: 50 de ani a fost durată scurtă pentru noi, prea scurtă.

*

Îl mângâiam pe fruntea rece: și atunci m-a ocrotit, din sicriu, era o căldură terifiantă în biserică, în 9 august, dar mie mi-era răcoare. Îi vedeam ochii ca zorelele, chiar dacă erau închiși. Nu-i mai putea deschide, dar știu cum s-ar fi uitat la mine: cu mixtura de blândețe și de înțelegere. Când a murit tata, mi-a fost frică de încremenirea aceea a lui. Abia l-am atins, strecurându-i o iconiță în buzunarul de la inimă. Cu Petru, nu, deloc, n-avea nimic înfricoșător, dimpotrivă. Era înăbușitor de cald, el – răcoritor ca menta pe care o agrea atâta. Cu mâna pe fruntea lui îmi era aproape bine. Mă ocrotea de căldura terifiantă, putea s-o facă. A luat cu el, în colțul stâng al buzei, sărutul meu vechi de 50 de ani.

*

Poate presimțea că-i rămăsese puțin timp pentru scris. Era, în ultima vreme, mereu grăbit, foamea de timp literar se accentuase. Scrisa și scria pe rupte. Ceasul biologic îi spunea să se grăbească? În spital, până-n intervenția uci-gașă, a scris două articole, deci era în cea mai bună formă intelectuală. A plecat înainte de vreme. Avea de încheiat **Etnoistoria**, de pus la punct **Eros și dor**, **Istoria Universității Cuza, așa cum a fost**. Joi, la 12, 24 octombrie, la Casa cu absidă, sediul filialei USR, se lansează prima Etno din serie, **Etnosofia**, ediție revizuită și augmentată de autor.

Lucia Negoită îmi scrie că e o biruință a Luminii și-mi dorește puterea de a mă afla „în ochiul razei”. Încerc și acest salt în gol, fără plasă dedesubt.

C. Stănescu mă încurajează în „Cultura”: „Magda Ursache merge mai departe...”

*

Petru a suportat eroic chinul recuperării. Făcea pași mici spre vindecare.

Spitalul i-a produs hemoragie internă, de unde anemia, infecție urinară, și, la sfârșit, bacteria cu nume sonor, Clepsiela, prin instalația de aer condiționat. Și-a recăpătat mintea lui clară, organizată. Întins pe pat ca pe-o cruce, avea în gând Crucea Caraimanului. Se dorea la Sinaia, în garsoniera împrumutată, vară de vară, de un prieten. Se ruga la Dumnezeuul cărțarilor pentru scris/citit. Dar carte rima cu moarte.

În plicul cu fișe scrise în Salonul 7, am găsit un decupaj din **Cartea cu anluminură** de Paul Aretzu: „eram martor la luarea vieții prin citit,/ la înălțarea la cer prin citit,/ la încolțirea ochiului,/ la a doua venire a vederii. Amin.” (p. 32)

Sper să nu fie deosebiri de esență între „cerul de sus” și „cerul de jos”. Doamne, lasă-l pe Petru să facă și acolo, în Raiul cărțarilor unde este, ce-a făcut aici, pe pământ. Poetul spune că îngerii au cărți în mâini. Îl cred pe Poet.

*

„După ce mă vindec eu, te vindec și pe tine de durerile astea de spate. Du-te acasă, e târziu.” Înțelesese că murea cineva în patul de alături, nu voia s-o știu. Dacă nici asta nu-i dragoste...

În zilele analizelor, ne întâlneam la parter, în fața liftului; mi-era frică de mașinăria de inox. Mi-a arătat, peste culoar, o ușă. „Știi ce-i acolo? Morga! Dimineată, au intrat 3 fete frumoase.” După intervenție, se ridica, uitând că-i legat de monitor. „Ție ți-e frică de lift, te conduc.”

*

Petru a fost îngăduitor cu firea mea repede! I-am întristat sufletul cu o vorbă aruncată, îi trecea greu mâhnirea. I-am făcut rău și nu mai pot îndrepta nimic. „Ascultă, e ceva important: trebuie să știi că mă rog pentru tine și când sunt supărat pe tine (supărat? era vorba de controversele pe tema cărților noastre). Spun rugăciunea inimii în fiecare seară: «Doamne, Iisuse Hristoase, fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul; Doamne, Iisuse Hristoase, fiul lui Dumnezeu, miluiește-o pe ea, păcătoasa; Doamne, Iisuse Hristoase, fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi, păcătoșii.»”

Complementaritatea a fost atuul căsniciei noastre. Firea mea aprigă, față cu bunătatea, calmul lui. Procreație? Ba creație. Am scris împreună, ne-am citit reciproc și comentat rînd cu rînd. Ne-am lăsat, fiecare, prinși de textele noastre din drag de a le citi celuilalt. Ce bucurie când încheiam un eseu! „În seara asta îmi citești?” „Hai să-ți citesc.” Îi plăcea să-i citesc cu voce tare. Am dialogat 50 de ani, dar, repet, a fost durată scurtă. Și cât îmi lipsesc cuvintele lui de înțelepciune, curajul lui și îndemnul de a fi curajoasă: „Scrie cu toată îndrăzneala, Magda!”

*

Și Daniel Rameder știe că Bătrânu a trăit cum se cuvine: „Ce fericire v-a dăruit Dumnezeu să fiți alături de un asemenea om... Să-i mulțumiți în fiecare zi.” Prietenii au construit o sferă de cuvinte ca să mă protejeze: „Cu neputincioasă tristețe”, Viorel Savin: „mare pierdere pentru tine, dar și pentru mediul nostru cultural.” „Cu stupefacție”, Constantin Arcu; Nae Constantinescu

mi-a scris „cu tristețe și surprindere”, Isidor Chicet, „împietrit de durere”: „Petru Ursache, fără de care cultura română ar fi fost mult mai săracă.” Alexandru Ovidiu Vintilă: „Trebuie să fiți tare. Nici nu știu ce să vă spun. Sunt mut. Dumnezeu să-l odihnească în pace pentru că și-a făcut cu asupra de măsură datoria pe pământ.”

Constantin Coroiu și Dana Diaconu mi-au fost alături „la plecarea în cealaltă lume a Profesorului Petru Ursache, Savant și Umanist dintr-o stirpe din ce în ce mai rară,” cum au scris cuvânt de laudă în „Evenimentul” din 7 august, 2013.

„Domnul Profesor va rămâne totdeauna în memoria mea drept una dintre cele mai probe și mai elegante ființe pe care le-am întâlnit. Sunt mândru că am avut privilegiul să stau câteodată în preajma lui și-mi pare rău că nu i-am mărturisit-o niciodată (din teama de a nu crede că sunt patetic).” Și Vasile Spiridon îmi dorește „curaj, mult curaj” și „zile și nopți mai ușoare.”

Adrian G. Romila îl vede „în Raiul lui luminos” și tot acolo, Lucia Dă-rămuș: „Să nu fii tristă, Bătrânul tău trăiește cu Iisus Christos. Acolo s-a dus, pentru că Bătrânul a avut credință multă.” Silvia Cotorcea l-a citit bine: „Să se odihnească cu dreptii, pentru că a fost unul dintre dreptii acestui pământ.”

La *judecata* de pe urmă, Domnul l-a așezat printre drepti, nu printre cei de stânga, sunt sigură. Din **Spațiu, timp și cauzalitate la poporul român** a ales pentru **Etnosofia**, dintr-un dialog al lui Ernest Bernea cu un țăran: „Dreapta-i mai bună și mai de cinste. Știi cum se zice la Scriptură: și s-a suit la ceruri și stă de-a dreapta Tatălui.”

*

Nu știu cum o fi în altă parte, dar pe pământ nu-i bine de când s-a dus, de când nu mai trăiește. A ieșit din el, murind, suferința și a intrat în mine toată.

Vers de Nichita Stănescu: „Dacă timpul ar avea frunze, / ce toamnă!”

Iași, octombrie 2013

Bătrânul și marea	Rătăcim o vreme printre lucruri
<i>doamnei Magda Ursache</i>	târzii,
Ne întoarcem, cu mâinile	dormim odată cu pietrele
împreunate a rugă,	în adâncurile limpezi
a doua zi după facerea lumii,	ale vuietului mării
atunci când	Carnea leproasă a cuvintelor
Dumnezeu înserează copilăria.	ne cade de pe buze...
*	În curând va fi târziu...
Ne întoarcem în lumina toamnei	singurătatea va avea ochi albaștri
și trăim	și umbra bătrână a pescarului
odată cu frunzele și ne lăsăm	o să ne facă cu mâna
răstigniți	de undeva, de foarte departe.
pe foșnetul tăcerii.	L.M.

CELE MAI FRUMOSE POEZII

Constanța Buzea

Acolo unde cred că ești

Acolo unde cred că ești
Nici trenurile nu străbat
Acolo ca de sticlă par
Pădurile de brad brumat.

Tot mai departe simți și taci
Adăugat la rest mereu
Și nu mai pot înainta
Decât pierzându-mă și eu.

Cum ninge, alb e orice drum
Și alb respiră-ntregul timp
Nici nu te-aș recunoaște-acum
Desperecheat și fără nimb.

Mi-e mila și să-mi amintesc
Dar nici să uit nu mă îndur
Câtă părere-i în destin
Câtă greșală-i împrejur.

Cu degete de frig adun
Ca sub un șal înzăpezind
Sufletul nostru încă bun
Mișcarea lui către argint.

Cum ninge, nu s-ar mai opri
Și fi-vor brazii îngrădiți
Acolo unde cred că ești
Printre barbari meteoriți.

În fiecare an aștept
Să ningă, să te pot vedea
Dacă privești, dacă asculți
Dacă mai înțelegi ceva.

Romulus Vulpescu

În fiecare zi ne batem joc

În fiecare zi ne batem joc
De păsări, de iubire și de mare
Și nu băgăm de seamă că în loc
Rămâne un deșert de disperare.

Ne invadează lenea unui vis
Pe care-l anulăm c-o șovăire
Ne reculegem într-un cerc închis
Ce nu permite ochilor s-admire.

Ne răsucim pe-un așternut posac
Însingurați în doi, din lașitate
Mințindu-ne cu guri care prefac
În zgură, sărutările uzate.

Ne pomenim prea goi într-un târziu
Pe o nepermis de joasă treaptă tristă
Prea sceptici și prea singuri, prea-n
pustiu
Ca să mai știm că dragostea există.

În fiecare zi ne batem joc
De păsări, de iubire și de mare
Și nu băgăm de seamă că în loc
Rămâne un deșert de disperare.

Teana Mălăncioiu

Ajunsesem la ea

Ajunsesem la ea, băteam la poartă
i-am auzit glasul ușor înăbușit
și pașii de dincolo de zidul de piatră
și-am început să strig că am venit.

Cine ești, m-a-ntrebat, și pe cine cauți
nu mai știu când și unde
am fost fericiți

surorile mele sunt fetele moarte
la treizeci de ani neîmpliniți.

Nu-ți amintești de mine, mă rugam
ți-am adus anemone și cartofi copti
și-am stat neclintită la capul tău
șapte zile și șapte nopți.

Ai murit în brațele mele, vroiam
să-i mai spun
dar nu avea cine mai spune și
nu avea cui
ea-mi deschisese poarta, dar eu
tocmai aflasem
că nimeni nu moare
în brațele nimănui.

Mate i Vișnie c

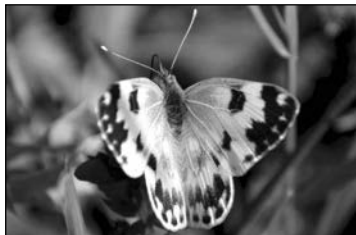
E cineva-n...

Hei, e cineva-năuntru?
întreabă fluturele
Așezându-se pe gura fierbinte a puștii
Hei, e cineva-năuntru? repetă ecoul
Alunecând de câteva ori în jos și
în sus

Prin țeava înroșită
Hei, e cineva-năuntru? repetă pădurea
Cu rădăcinile adânc înfipte
în fuga animalelor

E cineva ascuns
În nașterea amiezii din ocean?
Repetă și ciclopul neliniștit

E cineva în miezul adormit al materiei
Și are nevoie de ajutor?

Ama Blandiana

Respir, respir

Respir, respir,
Cum stau cu ochii-nchiși,
Simt stelele-ascuțite prin pleoape
Scriindu-mi pe retină semne moi
Ca peștii morți pe luciul unei ape.
Se-ntâmplă ca în vis - respir, respir,
Bolta de sticlă groasă dă să crape
Când sângele luceferilor înghețat
Se umflă-n ea și nu îl mai încap;
Și-atunci lumina scârțâie prelung,
Ca un pietriș sub botul unei sape,
Și pașii tăi îndepărtându-se răsună
Cu dangăt surd de clopote sub ape
Înaintând atât de transparente
Că nu se văd - aproape, mai aproape;
Se-ntâmplă ca în vis, - respir, respir
Cleștarul care vine să mă-ngroape.

A.E. Bacowski

Era de piatră

Piatră, piatră...
Grămezi de piatră,
zid de piatră, arbori de piatră -
mulțimile văd noaptea tribuni
petrificați
și decapitații congenitali sunt fericiți
când simt pe umeri crescându-le capul
de piatră -

și fericiți sunt cei ce zidesc,
fericiți vizionarii-gândaci
fericit avangardistul onanist
ce se visează noaptea
purtând un falnic phalus de piatră...
fericiți în piatră, nefericiți în piatră
neconsolați în piatră...

Piatră, piatră...

Cu o sută de tineri pitecantropi
am umblat căutând era de piatră
dar piatra nu mai are eră.

Cezar Baltag

Oleandru

Tare-s supărat pe lume,
că eu trec și ea ramine :
călător lunecător,
azi fecior, mâine ulcior.
Khai-te cea-ma ?
Khai-te garaua-ma ?
Tot mergând și înnoptând
mi-a crescut părul prea lung.
Într-o noapte la
Sumedru,
a venit un fulger negru
și când m-am trezit în ploaie,
cu pletele vilvătaie,
de văpaie și dogoare
îmi călcam păru-n picioare.
Ține-mă, pământ cu iarbă,
că vrea umbra să mă soarbă,
călător lunecător,
azi fecior, mâine ulcior.
Oh,
Margine,
Margine, cu buzele agere.

Morcea Dinescu

Cîntec de inimă albastră

Mai știi cum te strigam pe-atunci
„icoană cu picioare lungi”

veneai pe râu sau râu erai
curgeai în mine până-n rai

cu limba preschimbată-n bici
vânam pe coapse iepuri mici

vânam prin pulpe fân mieriu
erai mireasmă eram viu.

Dar of of of desiş de ochi
acum de mine trag trei popi

carnea-mi miroase de pe-acum
a scândurică de salcâm

pe când mânzește muști din cai
mie țărâna-mi spune hai,

mie ulcica-mi spune blid,
iubire - măr rostogolit

Costache Banid

Am cautat iubirea

Am căutat iubirea ca pe-o cetate
sântă
ca pe un cer de cântec în lumea
de dureri.
Am dat năvală-n lume spre tot
ce ochiu-ncântă.
Și-am întâlnit durerea.
Dar cerul nicăieri.

Am căutat iubirea ca patrie voioasă
ca pe-un pamânt edenic de pace
troienit,
să spun odată clipei: „Rămâi, ești prea
frumoasă!”
Și-am străbătut pământul, dar pace
n-am găsit.

Am căutat iubirea ca pe un cer al firii.
Și-am vrut să-i ies în cale cu ramuri
de finic,
să sorb din cupa lumii nectarul
fericirii.
Și-am spart în țandări cupa, căci n-am
găsit nimic.

Am căutat zadarnic. Dar într-o
primavară,
am întâlnit în cale deodata un drumeț.
Pe umerii Lui trudnici purta o grea
povară,

o sarcină de zdrențe și cioburi fără preț.

Trecea pe-o cărăruie întâmpinând
batjocuri,
lăsând să-i rupă căinii din haină
câte-un fald.
Urca pe colți de stânca. Și-n urma
Lui, pe-alocuri,
vedea pe piatra rece sclipiri de sânge
cald.

Și totuși în privire avea un cer de taină
cum n-am văzut în lume în ochii
nimănui.
Și-am vrut să-i smulg povara. Dar am
căzut cu spaimă,
căci grea ca veșnicia era povara Lui.

M-am ridicat degrabă și L-am ajuns
din urmă
să aflu ce comoară în sarcină a strâns.
Dar am simțit că viața ca
de-un prăpăd se curmă,
când am privit prin zdrențe cutremurat
de plîns.

Căci se vedea-n comoară un clocot
ca de cloacă,
un clocotit de drojdii, un spumeg
de scursuri.
Tot ce-i murdar și putred în lumea
asta-ntreagă
vuia strivind grumazul sărmanei Lui
făpturi.

– Dar unde duci străine povara Ta
ciudată,
povara de osândă sub care-ată
Te-aplecî?
am întrebat, drumețul. Și El mi-a spus
în șoaptă:
– Spre apele uitării, ca s-o arunc
pe veci...

– Dar tu, vorbi străinul, urcând încet

privirea,
dar tu pe cine cauți înnourat și crunt?
– Eu... am șoptit în silă, eu...
căutam iubirea...
– Iubirea?... fu răspunsul străinului.
Eu sunt...

Spîridon Popescu

Doamne dacă-mi ești prieten

Doamne, dacă-mi ești prieten,
Cum te lauzi la toți sfinții,
Dă-i în scris poruncă morții
Să-mi ia calul, nu părinții.

Doamne, dacă-mi ești prieten,
N-asculta de toți zurluii,
Dă-i în scris poruncă morții
Să-mi ia calul, nu copiii.

Doamne, dacă-mi ești prieten,
Nu-mi mai otrăvi ursita,
Dă-i în scris poruncă morții
Să-mi ia calul, nu iubita.

Doamne, dacă-mi ești prieten,
Cum suștii în gura mare,
Moaie-ți tocul în cerneală
Și-nainte de culcare

Dă-i în scris poruncă morții,
Când și-o ascuți pumnalul,
Să-l înfigă-n mine, Doamne,
Și să lase-n viață calul.

Dorin Mureșan

FUMĂTORUL

Perdelele soioase acopereau primii muguri de lumină. Un bec palid surprindea făptura scundă a fumătorului într-o poziție exactă, rigidă. Stătea aplecat peste picioare, cu șezutul adâncit în canapea. Purta haine închise la culoare, groase. Nu părea obosit. Fuma mult, bombănind doar pentru sine:

– Da... la treizeci de ani fumatul nu-ți mai face așa mult rău... hm... ești, nu-i așa?, mai aproape de moarte și parcă nu-ți mai pasă. Nu-ș' de ce, dar așa simți... ce e mai important a trecut... de-acu' ești pregătit pentru orice... mai ales că nu mai ai pe nimeni... totul trece neatinș... îmbătrânești... ai o pensie amărâtă din care abia trăiești... hm... fir-ar al dracului!... mă și văd plimbându-mă pe covorul ăla de frunze uscate din parc... e de necrezut...

Avea jos, lângă piciorul stâng, o oală pe fundul căreia sclipea vesel un centimetru de apă. Scruma și își arunca chiștoacele acolo. Devenise o oală mizerabilă pe care o durea undeva de tot ceea ce plămădise omul. Istovit de-atâta fum, bărbatul invidia oala. Pe ea nu o obosea nimic. Nu-și reproșa și nu reproșa nimănui nimic. Ea exista și-atât. Primea în carapacea ei orice, până și o grămadă mare de excremente urât mirositoare. Nu știa ce e aceea revoltă. Nu avea nici o motivație, interioară sau exterioară, și, prin urmare, nu era datoare nimănui cu nimic. Încăpățanată în neființa ei, ar fi îmbrățișat rahatul supusă, incapabilă de a înțelege ceva din asta. Pe de altă parte, ar fi putut rămâne goală, așa cum ieșise din fabrică. I-ar fi fost totuna.

– La dracu!...ce gânduri tâmpite...

Fumătorul se ridică pe neașteptate și lovi cu piciorul stâng oala. Obiectul se rostogoli vesel, izbindu-se asurzitor de caloriferul rece ca gheața. Firișorul de apă îi făcea acum cu ochiul. Oala, în poziția aceea, pentru un om ridicolă, pentru ea nespuse de firească, îi zâmbea cu nesimțire. Stătea aplecată pe-o parte, cu unul dintre mânere încleștat între doi elemente ai caloriferului. Își vărsa încet, calm, conținutul. Fumătorul își ieși din minți.

– Fir-ai tu de oală să fii!

Se ridică din nou și se apropie de ea aproape orb de furie. Când se aplecă pentru a o prinde de toartă, își izbi fruntea de unul dintre colțurile caloriferului.

– Băga-mi-aș...!

Durerea îi amplifică furia. Prinse oala de toartă și o izbi nebun de colțul împicinat. O izbi de mai multe ori, până când fundul oalei cedă... se sparse. Ru-

gina și scrumul inundară fața bărbatului. Vlăguit, acesta se opri o secundă. Privi obiectul din mână, neștiind ce se întâmplă. Oala zâmbea... ca la început. Își bătea joc de el, de furia lui, de prostia lui. Ea exista și fără fund. Faptul că fusese fabricată ca vas colector nu însemna că trebuie (și) să conțină ceva. Îi era deci totuna, cu fund sau fără fund. Individul, în pragul nebuniei, deschise fereastra și îi făcu vânt afară, în frigul dimineții. Apoi o privi cu o curiozitate năivă. Oala căzuse la rădăcina unui copăcel. Și ce dacă o aruncase? Putea individul să facă cu ea ce-i dorea inima. Puțin îi păsa. Acolo, în frigul scrutător al dimineții, o durea în paișpe de tot. Așa că, fără a-și schimba poziția, îi zâmbi galles fumătorului. Acesta, surprins de licărul de lumină ce emana din zâmbetul oalei, lovi cu dosul pumnului pervazul de lemn al ferestrei. Era neputincios. Oala se afla acum acolo, jos, departe de el. Nu o mai ținea în mână. Altfel ar fi izbit-o de toți pereții până n-ar mai fi rămas nimic din ea. Privi în sus obosit, cerând parcă ajutor providenței. Reveni la oală, trase o înjurătură, scuipă scârbit și reîntră în cameră. Se așeză în gaura canapelei și își aprinse o noua țigară.

– Nu-i posibil!... îmi pierd mințile.. dracu' s-o ia de oală... doar nu-i vie!

Când dădu să scrumeze țigara, realiză că nu mai avea unde. Aruncase oala. Așa că, fără a se gândi la ce face, lăsă punctul de carbon să cadă jos, pe covor. Dar și acesta era ca oala. Nu se dădu înapoi, dimpotrivă, îl invita să o facă.

– Drăcia dracului! Doar n-o sa mă iau acum și de covor!?

Scruma, fumând agitat, arborând o indiferență caraghioasă. Nu avea nimic cu covorul. E adevărat că și asta părea tot atât de nesimțit ca prăpădita aceea de oală. Și lui puțin îi păsa dacă stă întins pe podeaua unei camere sau e tăiat în bucăți și aruncat la gunoi. Putea să scrumeze liniștit pe el... ba chiar să-și stingă țigara, făcându-i cu jarul o găurică, din aceea cu margini negre de scrum. N-ar fi zis nimic... mai mult, probabil că i-ar fi zâmbit cu nonșalanță. Fumătorul nu rezistă ispitei. Se aplecă și îndesă marginea fumegândă a țigării în covor, lăsând-o să pătrundă încet până ce avea să dea de podeaua neparchetată. Covorul nu țipă de durere, așa cum se aștepta fumătorul, deși jarul rodea cu zgomote imperceptibile din el. Găurica se lățea oacheșă, veridică. Era groaznic de reală... cel puțin așa i se păru fumătorului, care stinse agitat țigara, lovind-o cu furie de covor. Era prea mult. Se ridică și-l învărti prăpăstios, făcându-l sul. Deschise apoi fereastra, pentru a doua oară, și îi dădu drumul. Covorul căzu lângă același copăcel, făcând un zgomot infernal. O babă ce-și avea drumul pe-acolo se spezie groaznic. Își duse mâna la inimă și-l privi tâmp pe fumător.

– Ce faci măi, omule?! Te muți?

– Îhî!

– Păi nu așa se mută omul!

– Îhî!

Fumătorul se trase îndărăt, în pântecul camerei. Privi năuc în jur. Lucrurile toate prinseră a râde. O oală imensă, cea mai mare pe care o avea fumătorul, râdea în hohote.

– Ce-or fi vrând de la mine? se întrebă individul, nevenind să-și creadă

ochilor și urechilor. Țipă și el înspăimântat...

– Dracu să vă ia!

...și se rezezi la oala aceea mare, care hohotise prima. După ce aceasta fâlfâi din aripile-i inexistente, luând drumul suratei ei mai mici, fumătorul tăbări asupra cetei de tigăi cuprinsă de ilaritate și le aruncă pe toate, una câte una, afară. Sfârșind cu obiectele aflate în dotarea bucătăriei sale modeste, bărbatul se rezezi la canapea. Cu asta era mai greu. Dar și ea se hlizea. O trase până lângă geam. Icnî, forțându-se să-i ridice una dintre margini și să o așeze pe pervazul ferestrei. După ce reuși, împinse canapeaua cu tot ce avea pe ea afară. Fu punctul culminant al spectacolului. Canapeaua se prăbuși pe pământul tare și se rupse în două. Câteva ferestre tremurară brutal din cauza zgomotului. Aproape instantaneu strada se umplu de gură-cască. Fumătorul continuă imperturbabil ceea ce începuse. Urmă biroul care se prăvăli peste canapea, ricoșând furios, gata-gata să spargă o fereastră de la parter. Frigiderul se rostogoli și el buimac, strecurându-se printre lucrurile de la rădăcina copăcelului, rămas încă neatins. Veni rândul dulapului. Încărcat până la refuz cu hainele fumătorului, acesta se prăbuși în plinătatea lui bătoasă înghițind copăcelul. Când în camera incredibil de goală nu mai rămăsese nimic, fumătorul trecu în baie. Dulăpiorul, săpuniera, periuța de dinți... totul, chiar și colacul closetului, chiar și closetul însuși, zburară fluturând pe geam. Individul nu uită nimic. Ridică ușa din balamale și îi făcu și ei vânt afară. Ușa de la intrare avu aceeași soartă.

Oamenii, adunați buluc din tot cartierul, priveau fascinați rezultatul acestei nebunii. Între timp, administratorul, trezit pe neașteptate de ultimele zgomete ale spectacolului, cu o mutră jignită și rece, cobora scările pentru a rezolva cât mai repede problema.

– Am ajuns de râsul cartierului cu toți nebunii ăștia... strigă el unui vecin ce locuia pe palierul fumătorului.

– Mda, ripostă acesta, privind în continuare locul în care fusese ușa nebunului.

Administratorul își continuă drumul cu gesturi puțin nehotărâte. În dreptul locuinței fumătorului se opri uimit, neștiind ce să facă. Situația era mai mult decât tragică. Ușa lipsea cu desăvârșire. Bărbatul acesta, cu cea mai înaltă autoritate din bloc, era acum demolat. Pus în fața unui fapt cu totul inedit, avu impulsul firesc de a da înapoi. Dar lucrurile nu puteau fi lăsate așa... era inadmisibil! Luându-și inima-n dinți, pătrunse în locuința fumătorului. Alunecă încet prin întunericul holului și privi interiorul gol al camerei. Acolo, cu unghiile înfipite în perete, zăcea funestul protagonist al spectacolului.

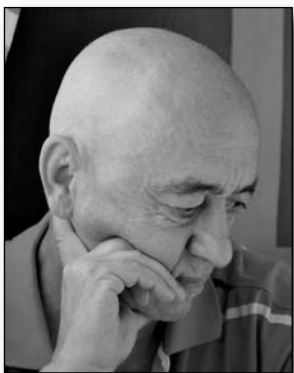
– Ce naiba, gândi administratorul, ăsta a vrut să văruiască și n-a știut cum să dea jos tencuiala?

Fumătorul, în genunchi, cu mâinile uitate pe fața albă a unui perete, murmura numai pentru sine:

– Pereții, pereții... nu vedeți!?... dracu să-i ia!... pereții... ce guri au!... vor să mă înghită... pereții... pereții... îhî... la dracu!...

Lucian Mănăilescu

Între Scyla și Caribda

Icar

inima lui se legăna blând în lianele
ploii
inima lui era o bucurie rostogolindu-se
în arcade înalte, în vârtejul soarelui alb
inima lui, se spune, s-a ridicat într-o zi
peste uimirea tuturor, sus, tot mai sus,
până când pe spectatori
i-au durut ochii,
nemaivăzând-o cum s-a prăbușit,
fericită,
dincolo...

Viscol cu îngeri

În țara mea viscolită de îngeri
se face târziu,
câinii comunitari aleargă pe cer,
printre nori,
salahori în salopete gri demontează
stelele,
pe ziduri înfloresc afișe multicolore,
la tv
se anunță că a trecut ziua de mâine,
ziua cu gratii a libertății și din turnul
primăriei

secunde cad ca o ploaie repede
de toamnă
în ochii întârziați ai trecătorilor grăbiți
să ajungă la celălalt capăt al lumii...
Undeva, între Scyla și Caribda
străzilor lăturalnice
cerșetorii scormonesc căutând
fericirea
în tomberoanele pline cu aripi...

Ziua numită Gabi

Treceau pe stradă pași anapoda
și fericiri străine.

Afișele zilei de ieri
se cojeau de pe ziduri

Și dintr-o dată ai apărut tu
și s-a făcut duminică.

Mă înnoptez

Ce mai mormânt mi-ai fost, mamă!
Ce durere de a nu mă naște
decât în vis, decât în lacrimile ploii...
Acum e târziu, e ieri de o veșnicie
și eu mă înnoptez deja și mi se face
seară și muțenia vine să-mi lege
buricul...
moașa mea, muțenia.

Tatăl meu, Lazăr

Tatăl meu Lazăr e singur
în grotă...
O, tată, îți aud
carnea putrezind
în lumina care
năvălește ca o apă tulbure
sub pământ
rostogolind lespede noaptea
peste cuvinte...

Amurg

Azi, iubito, am să te iubesc pe sărite,
un scurt rezumat
despre tandrețe, câteva foi răvășite,
un fel de adio
incurabil, un fel de a mă prefăce
că fericirea există.
Îmi amintesc că inventaseși cândva
un țarm
numai al noastră, dincolo de care
existau
valurile mării și depărtări luxuriante.
Pe atunci umblam desculț peste ape,
mă nășteam de trei ori pe zi
și în ochii tăi negri
existau mai multe perle decât în toate
oceanele lumii...
Iar seara muream întâmplător și
singur
între fălcile de rechin ale realității,
îți spuneam sinucigaș: „te iubesc!”
și îmi imaginam corăbiile încărcate
cu mirosul
ale trupului tău, eșuând
în estuarul roșu.

Biblioteca din Alexandria

S-au dus în deșert și acolo
le-au înflorit mâinile și ochii,
acolo, au ancorat corăbiile
lor glorioase,
și au întemeiat cetatea aceea
grozavă...
Timp de o mie de ani n-a cucerit-o
nimeni,
nici măcar moartea sau fericirea.
Dar într-o zi a venit Theophilus
și a spulberat totul,
lăsând în urmă o bibliotecă în flăcări.

Femeia care își ucide păpușile

Ți-am văzut în oglindă aripile de

înger desculț
zburând prin munții din nori...
O, desigur, fericirea mea are acum
clape de pian și o mulțime de aplauze
pentru Doamna cu ochi de viperă,
pentru Doamna care imită
vuietul mării...
Și atunci de ce plânge, în ungherele
de apus
ale serii, fata desculță?
De ce iubește ea inorogii
și de ce se prefăce într-o femeie
căreia îi curge cerul pe umeri,
într-o femeie tristă care-și ucide
păpușile?

Jocul de-a mine

Desculț, printre stelele căzute în iarba
înaltă,
mă jucam de-a tristețea cu nucul
bătrân,
cu amarul lui înverzit de cântecul
cucului.
Nu știam, nici acum nu știu,
altă singurătate
și mă joc mai departe de-a iarba, de-a
vântul,
de-a copacii și tata, râde de mine
că nu știu să zbor, în timp ce, de sus,
de pe dealul albastru, bătrân și singur,
Dumnezeu îmi face cu mâna...

Lumea de după sfârșitul lumii

Lumea cinemateciei de sub pălăria
cu boruri largi,
din care regizorul kaghebist
scoate iepuri
cu patru urechi, lumea în care
se spune:
„și dumnezeu a plagiat, făcându-l pe
om
după chipul și asemănarea sa”,

lumea
îngrămădită în județul Teleorman în
care,
cum scria un poet, libertatea trage
cu pușca, lumea baletului pe gheață,
lumea incurabilă, în care maneliști
veseli
ne asurzesc timpanele...

Vremea ciumei

Soarele a început să vomite pui roz ,
șoarecii lui Dumnezeu
care ne ronțăie, fericiți...

Forfota serii

Ca și când mi-aș fotografia amintirile
privesc forfota serii văd străzile
alergând aiurea aud sirena salvării
număr invers ca la o lansare cosmică
și mi-e milă de naivitatea copiilor
care se joacă de-a războiul sau
de-a v-ați ascunselea mi-e milă de
flașneta orbului din cartea de istorie
și de mine mi-e milă când îți spun
„te iubesc!” gândindu-mă la asta
ca la o fascinantă sinucidere ratată.

Ciot de aripă

Când te mângâi mâna mea deschide
ochi mari și mirați
te ninge cu o stranie depărtare
inventează oceane și nori
și miresme amare.

Ești atât de aici uneori
și alteori atât de niciunde
ieri pipăiam stele și nori
azi gesturile mele sunt tot mai
plăpânde...

Vezi iubito ce flămândă e mâna mea
cum mușcă din tine, cum te doare
și cum văzând că nu ești

se zboară într-o aripă cerșetoare...

De-a mînzul

Mai păstrez în memorie sandalele
mele făcute de unchiul Ion
din curelele unui ham vechi,
biete sandale pe care mama
le lustruise până la fericire.
Într-o zi, când ea spăla rufe și nori,
aplecată în oglinda iazului morii,
eu, mînz sălbatic, neînvățat
cu hamul ce-mi împiedicase
picioarele, le-am scos pe rând
și le-am aruncat în șuvoiul
repede al apei.

Ca niște pești morți, cu burțile în sus,
pluteau încălțările pe apa sâmbetei
până nu le-am mai văzut,
până am auzit-o pe mame plângând...
Acum nimeni nu mai spală rufe
nori, iazul a obosit și
s-a scurs sub pământul
și doar sandalele mele
pierdute prin lumea
se mai aud uneori nechezând

Peisaj cu zei

Somnul se încolăcește în jurul realității,
mă sufocă cu amintiri bătute
de lucruri străine și întâmplări
de la capătul lumii în timp ce
timpul se fisurează
lăsându-mă să privesc dincolo
în tăcerea cu roți dințate
a zeilor

Vor veni

Vor veni să mă judece
dar eu n-o să-i ascult...
Eu o să lunec precum o lacrimă
în zborul mâinilor tale
împreunate a rugă...

cuvinte celebre

♦ Este mult mai ușor să te lupți pentru niște principii decât să trăiești după ele.

(*Alfred Adler*)

♦ Sunt trei căi să te ruinezi: femeile, jocurile de noroc și specialiștii. Cu femeile e cel mai plăcut, cu jocurile de noroc e cel mai rapid, iar cu specialiștii e cel mai sigur.

(*Georges Pompidou*)

♦ Omul este singura creatură care refuză să fie ceea ce este.

(*Albert Camus*)

♦ Oamenii raționali încearcă să se adapteze lumii inconjurătoare. Oamenii iraționali încearcă să adapteze lumea la ei înșiși. Este clar, deci, că schimbarea lumii nu poate veni decât de la oamenii irationali.

(*George Bernard Shaw*)

♦ Diferența dintre ficțiune și realitate? Ficțiunea are sens.

(*Tom Clancy*)

♦ Lumea este împărțită în oameni care fac lucruri mărețe și oameni care își atribuie meritele. Încearcă să faci parte din prima categorie - concurența este infinit mai redusă.

(*Dwight Morrow*)

♦ Primul om care a preferat să înjure decât să dea cu piatra poate fi considerat inventatorul civilizației..

(*Sigmund Freud*)

♦ Timiditatea - un defect al oamenilor

mari, tupeul - defectul oamenilor mici.

(*Maurice Coyaud*)

♦ Este de o mie de ori mai bine să fii optimist și să te înșeli, decât să fii pesimist și să ai dreptate.

(*Jack Penn*)

♦ Numai după invidia altora îți dai seama de propria ta valoare.

(*Tudor Mușatescu*)

♦ Nu judecați oamenii după cei cu care se adună. Nu uitați că Iuda avea amici ireproșabili.

(*Ernest Hemingway*)

♦ Dacă găsești un drum fără obstacole, probabil că drumul acela nu duce nicăieri.

(*J.F. Kennedy*)

♦ Munca în echipă presupune în primul rând să-ți pierzi jumătate din timp explicându-le celorlalți de ce nu au dreptate.

(*George Wolinski*)

♦ Violența este ultimul refugiu al incompetenței.

(*Isaac Asimov*)

◆ Oamenii sunt ca vinurile. Cu timpul, fie devin din ce în ce mai buni, fie se transformă în oțet.

(**Papa Ioan al XXIII-lea**)

◆ E loc sub soare pentru toată lumea. Mai ales că toată lumea vrea să stea la umbră.

(**Jules Renard**)

◆ Nimeni nu e de neînlocuit dar - uneori - e nevoie de mai multe persoane pentru a înlocui una singură.

(**Claire Martin**)

◆ A face pe prostul la timpul potrivit este cea mai mare înțelepciune.

(**Cicero**)

◆ Când muncești, joacă-te. Munca, dacă este o datorie, te ucide.

(**Max Jacob**)

◆ În politică, prostia nu e un handicap.

(**Napoleon**)

◆ Dacă aștepti momentul potrivit, te întrec alții care nu-l așteaptă.

(**Woody Allen**)

◆ Sunt succese care te înjosesc și înfrangeri care te înalță.

(**Nicolae Iorga**)

◆ O idee începe prin a fi un paradox, continuă prin a fi o banalitate și sfârșește prin a fi o prejudecată.

(**Grigore Moisil**)

◆ Lumea nu este o moștenire de la părinți, ci un împrumut de la copii

(**J.J. Audubon**)

◆ Dumnezeu răspunde mereu la rugăciuni, dar uneori răspunsul e: NU

(**Anonim**)

◆ Prezentul e viitorul trecutului.

(**Arsenie Boca**)

◆ Față de comunism există în Europa și în România un fel de bunăvoință, mai ales din partea lumii intelectuale. Deși nazismul și comunismul au acționat la fel de distructiv, unul este incriminat cu minie, altul este tolerat, pentru că mulți intelectuali s-au jucat cu fanatismul comunist, dar după ce s-au trezit au zis că n-a fost decât un joc. Dar răul fusese făcut...!

(**Mario Vargus Llosa**)

◆ Singura modalitate de a scăpa de ispită este să-i cedezi.

(**Oscar Wilde**)

◆ Când ești mort nu știi că ești mort. E greu doar pentru ceilalți... La fel când ești prost...

(**Oana Pelea**)

Din înțelepciunea populară

◆ Există oameni atât de săraci, încât nu au nimic altceva în afară de bani!

◆ Când degetul arată cerul, prostul se uită la deget.

◆ „Toți suntem în vizită în acest moment și loc. Suntem doar în trecere. Am venit să observăm, să învățăm, să creștem, să iubim și să ne întoarcem acasă” - (Proverb australian)

Mușatisme

◆ De ce prostul e mărginit, când prostia e nemărginită?

◆ Focul sacru nu se aprinde cu chibrituri.

◆ Plictiseala lungeste ziua și scurteaza viața. libertății.

◆ Femeile nu înșală... Compară!

Gheorghe Marian Neagu

Nu te uita în ochii păsărilor!

„Pământul este format, în proporție de 75%, din apă. Chiar omul este alcătuit, în mare parte, din acest lichid magic, atât de banal la prima vedere, dar fără de care viața nu există.” Astfel își amintește Ioan C. lecția despre apă, din clasa a șaptea, predată la ora de chimie. De fapt, era lecția de geografie. Ba nu, de biologie. Și era clasa a șasea sau a opta? Nu mai contează. Ioan C., venerabilul Ioan, după cum i se adresau colegii de serviciu când încă nu împlinise 27 de ani, își odihnește venerabilele oase, în vârstă de 70 de ani, pe un cearșaf bine ancorat în nisip. Da, Ioan C. este la mare. De douăzeci de ani nu mai văzuse nisip și apă (dacă nu socotim bălțile apărute după fiecare ploaie, pe alea din fața casei sau apa de la robinet, în care cele două elemente se îmbină armonios). Eroul nostru nu este singur. Alături de el se află soția sa (din păcate, nu îi știu numele), care pune soarele la muncă, oferindu-i o spinare lată, numai bună de bronzat. În apa de la mal se bălăcesc cele două nepoate ale cuplului. Pentru că sunt gemene, Ioan nu le poate deosebi. Degeaba îi spune nevasta că Violeta are un ochi mai mic, iar Nicoleta are buzele mai roșii, pentru el sunt identice. Astfel, când o aruncă pe Violeta în valuri, ea stă întinsă la soare, iar când o ajută pe Nicoleta să construiască un castel de nisip, ea face pipi în mare.

„Și totuși, dacă suntem făcuți în mare parte din apă, suntem atât de vulnerabili în fața ei... Ne ducem imediat la fund. Ca ăla ieri, s-a înecat și l-au mai găsit abia după patru ore. În valuri mari nu putem înota, când apa e rece nu putem sta prea mult. Suntem legați iremediabil de pământ...” Ioan se întoarce către soție, ca să-i împărtășească și gândurile sale:

- Mă duc să iau niște gogoși. Vrei și tu?
- Nu, e cald.
- Poate mai trec ăia, să luăm și niște porumb. Și dacă e cald, ce?
- Nu pot să mănânc. Păi vezi că vânzătorii de porumb au și gogoși.
- Nu sunt bune alea. Zii, îți iau și ție? Ce dacă e cald?
- Nu, doar ți-am zis că nu vreau!

Ioan se ridică încet în picioare și se îndreaptă spre chioșcul de lângă plajă. El este încă verde - probabil de la mâncarea de ieri. Soția îl urmărește cu privirea, până când dispare în mulțime. Ioan are pielea plină de pete maronii și poartă același slip pe care îl purta și acum douăzeci de ani. Și doar i-a zis să-și cumpere unul nou! Femeia se întoarce către cele două nepoate și le supraveghează atent. Le va spune să iasă din apă, au stat destul de mult.

– Vă place, măi copii?

– Daaaa!

– Bine, jucați-vă în continuare. Când vreți apă, veniți și beți. E sub prosop, ca să nu se încălzească.

Este din ce în ce mai cald; se apropie ora prânzului.

– Ți-ai luat hamsii?! De-abia ți-ai revenit, ce dracu'! Iar o să stăm în casă toată ziua pentru că bagi în tine toate prostiile ca să vomți după aia întruna!

– Nu mai am nimic, lasă-mă în pace!

– Te duci după gogoși și vii cu hamsii!

Ioan pune farfuria de plastic pe nisip și o acoperă cu o pungă. Le va mânca mai târziu, înainte să plece spre apartamentul unde sunt cazați.

„Mă duc să înot. Știu că pot să mă duc până mai încolo, unde marea e mai albastră. Acu' două zile m-am dus vreo cincisprezece metri, paralel cu malul, în apă până la piept. M-aș fi dus mai mult, dar n-am avut loc de oameni. Cincizeci de metri... O nimica toată! Ioan scoate fetele din apă și le dă câte o ciocolată, să stea cuminiți cu bunica.

– Nu trebuia să le dai ciocolată! Unde te duci?

– Să înot puțin.

– Păi voiam să mă duc cu fetele să luăm suc. Ce facem cu lucrurile? Poate ni le fură cineva. Așteaptă până ne întorcem și după aia înoți cât vrei.

– Așteaptă tu, eu ies mai repede decât veniți voi.

– Bine, spune femeia, imaginându-și un hodorog zgribulit care se învelește cu prosopul.

– Parcă văd că se bălăcește jumătate de oră, spune ea.

Ioan intră în mare. Îi ocolește pe copii și pe cei care stau în apa puțin adâncă și se aruncă pe burtă. Înoată încet, întorcându-se mult pe fiecare parte și ridicând brațele întinse spre cer. „Încă mai pot! Ce bine e! Ce ușor! Eu, venerabilul de care toți colegii de serviciu râdeau că e molău ca un boșorog!” Na, că jumătate din ei au crăpat, iar eu înot în largul mării!

Vocea plajei a rămas mult în spate. Doar câțiva oameni mai înoată pe lângă Ioan. Plutesc pe spate, în timp ce el vâslește în continuare, cu mâinile lui puternice.

Când rămâne singur în mijlocul mării, se oprește și începe să calce apa. O bucurie imensă îl cuprinde. „Înotul! Este un dar al zeilor, însă doar cei aleși, cei puternici, care nu se dau în lături de la nimic pot tăia apa perfect, așa cum fac eu.”

Înoată iar voinicește, spre țărm. Brațele nu se mai ridică așa sus, iar mușchii picioarelor încep să îl doară. Curenții sunt puternici și îl duc paralel cu plaja. Își mișcă membrele mai repede, respiră agitat. Degeaba, simte că îl lasă puterile și se întoarce pe spate. „Nu pot să mor aici, sunt un învingător. În plus, trei părți din mine sunt apă!”

– Să vezi că s-au apucat să mănânce hamsiile și până ies eu, le și termină! spune Ioan soarelui, care strălucește ca jarul grătarului său de acasă, când

frige pește.

*

Este trecut de prânz, dar căldura nu reușește să alunge turiștii de pe plajă. Un bărbat aduce la mal un bătrân, cu slipul căzut jumătate peste fund. O femeie arată locul unde trebuie așezată victima, gesticulând agitată. Imediat lumea se înghesuie în jurul lor.

– Dăm porumb cu vitamine, pentru fetele virgine! se repede spre mulțime un vânzător ambulant. Dar mulțimea nu este înfometată, ci curioasă să vadă bătrânul: este viu? este mort? Bărbatul care l-a adus la mal îndeplinește toate indicațiile celor din jur: îl întoarce pe o parte, îl așază iar pe spate și îi apasă pe piept. Îl întoarce pe burtă, apoi iar pe spate. Trei pescăruși se apropie de victimă, strecurându-se printre picioarele oamenilor. În ochii lor se citește mila. Cine știe, poate sunt un ajutor trimis din cer...

Ioan deschide ochii. Mulțimea răsuflă ușurată, apoi îi pune întrebări potrivite contextului, după cum au învățat de la televizor:

– Câte degete am la mână? Ce culoare are cerul? Cum te numești?

Bătrânul își ridică cu greutate capul și strigă răgușit:

– Păsările! Păsările mi-au luat hamsiile!

Pescărușii aștia! Te uiți în ochii lor, crezi că știi ce vor să facă și ei fac exact pe dos!

Leonid Brejnev și primul automobil românesc

Primul automobil românesc a fost construit în anul 1945, la Reșița, în uzina industriașului Nicolae Malaxa. Proiectul a fost realizat de un grup de ingineri și tehnicieni de la firmele Malaxa și IAR Brașov, coordonat de inginerul Petre Carp.

Autoturismul Malaxa avea un motor cu 3 cilindri în stea, cu răcire forțată cu aer, capabil să dezvolte 30 CP. Soluția constructivă era „totul în spate”. Motorul forma un tot cu diferențialul și cutia de viteze (ansamblul ajungea la 150 kg). Pentru a asigura răcirea motorului, între plafon și acoperiș era lăsat un spațiu pentru canalizarea aerului captat din față cu ajutorul unui ventilator, care îl absorbea, dirijând o parte peste cilindri, iar restul la carburator.

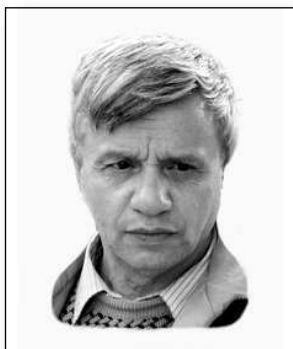
Mașina oferea un nivel înalt de confort și putea transporta până la 6 persoane. Caroseria avea o formă aerodinamică, foarte elegantă, cu portbagajul în partea din față, sub capotă, unde se afla și roata de rezervă.

S-au produs cam 800 de automobile pe an, între 1945 și 1947.

Producția a fost oprită de sovieticii, după ce un generalul-maior rus a fost transportat cu un automobil Malaxa și a rămas impresionat de performanțele acestuia. În consecință a cerut mutarea uzinei Malaxa din Reșița, la Podgorye, în Urali. Așa a murit automobilul Malaxa. Generalul respectiv se numea... Leonid Brejnev și avea să devină conducătorul U.R.S.S.

În Roșioru

Han

Se potolește vântul stepei printre
hieraticii mălini
Ca și cum s-ar simți mai singur
văzându-i scoși din rădăcini.

Încerc o vagă bănuială c-am mai
trecut pe-aici odată
C-un cal ce și-a pierdut potcoava
și-am căutat-o noaptea toată.

Zăpada proaspăt așternută ne-a
văduvit atunci de drum
Și n-am mai nimerit la hanul pe
care-l căutam și-acum.

Poate că stepa nici nu-i stepă
și nu există niciun han
Decât în mintea mea când joacă
albastre flăcări pe gorgan!

Fulg

Instantaneu a prins să-i curgă
pe-obraz o lacrimă străină
De ochiul ei care de-ai lumii a refuzat
în el s-o țină.

Doar ce s-a apărât de-o viespe c-a și
oprit taxiul mov
Avându-l la volanul roșu pe însuși

fratele lui Iov.

În urmă rămăsese Styxul și fulg
de nea ușor m-am vrut
Pe gura ei carmină încă să mă topesc
într-un sărut.

Ea nu s-a mai întors acasă, eu
n-aveam casă nici de fel:
Ceasul din turn se ruginise și timpul
se blocase-n el!

Fum

De-ar fi tutun singurătatea s-o-ndop
în pipă, munți de fum
În adâncimea lor albastră m-ar face
să dispar acum!

De-ar fi singurătatea sevă
înmiresmată, flori de tei
Din primăvară până-n iarnă
s-ar scutura sub pașii mei!

De-ar fi singurătatea luncă, beția
verde-a lunii mai
S-ar veșnici a dor de ducă, a freamăt
nupțial și-a rai!

De-ar fi singurătatea susur de șipot
într-un ceas de iad,
Mi s-ar părea un sacrilegiu din eu
blestemul să mi-l scad!

Tâlc

În preajma verde a moscheii s-au mai
croit niște alei:
E prea târziu să-și mai imprime pe ele
dorul pașii mei!

Dincolo de bătrânul fluviu, de cinci
minute cântă-un cuc:
E prea târziu să-mi număr anii pe care
n-o să-i mai apuc!

Dintr-o crevasă a cetății ies niște nuci

VOCI PE INTERNET

Mile Carpenișan (n. 23 august 1975 - d. 22 martie 2010), a fost un cunoscut reporter de televiziune. A făcut multe reportaje din zonele de război. A încetat din viață, la vârsta de 34 de ani. Pe internet i-a fost găsit un text scris cu puțin timp înainte de a muri. Se intitula **Demisie oficială**. Îl redăm mai jos, fiindcă textul ne reprezintă pe cei mai mulți dintre noi, care, copleșiți de grijile vieții de adult, găsim prilejul din când în când să visăm la raiul pierdut al copilăriei. Poate așa vom prețui mai mult viața și fiecare clipă ce ne este dată

Pr. **Al. Stănciulescu-Bârda**

(Material preluat în almanah după
Scrisoare pastorală - Foaie periodică, gratuită a Parohiei Malovăț-Mehedinți;
Anul XI(2013), nr. 259)

DEMISIE OFICIALĂ

Subsemnatul....., vă aduc la cunoștință decizia irevocabilă de a demisiona oficial din funcția de adult, pe care o dețin acum abuziv. După o analiză detaliată a situației, m-am hotărât să mă retrag și să preiau atribuțiile unui copil de șase ani jumate, cu toate drepturile și îndatoririle pe care le-am avut cândva, dar la care am renunțat cu prea mare ușurință.

Vreau să desenez cu creta colorată pe strada unde locuiesc, atunci când trec oameni maturi și importanți spre serviciu și să nu-mi pese de stresul lor în lupta cu minutele și traficul care îi așteaptă. Vreau să fiu mândru de trotineta mea cea roșie, fără să mă intereseze cât costă asigurarea pe anul viitor. Vreau să cred sincer că bomboanele sunt mai bune decât banii, pentru că le poți mânca. Vreau să stau întins la umbra unui copac, cu un pahar de limonadă în mână și cu ochii la norii pufoși, care aleargă pe cer, întrebându-mă cu uimire de ce adulții nu fac la fel. Vreau să mă întorc în trecut, la vremurile când viața era simplă. Atunci când tot ce știam se rezuma la cele șapte culori, cinci poezii, zece cifre și vocea mamei care mă chema la masă, când nu-mi era foame. Vreau înapoi, atunci când nu îmi păsa de cât de puține lucruri știam, pentru că nici nu știam cât de puține știam. Vreau să cred, ca odinioară, că totul pe lumea asta este fie gratuit, fie se poate cumpăra cu prețul unei înghețate la cornet. M-am maturizat prea mult și nici nu mai știu când m-am trezit mare. A fost, cu siguranță, un abuz și îmi cer iertare. Am ajuns astfel să aflu ceea ce nu ar fi trebuit: războaie și purificări etnice, copii abuzați și copii murind de foame, divorțuri, droguri în licee, prostituție, justiție coruptă, politicieni de mahala, biserici de homosexuali, frați învrăbiți fără bani, ură, bărfă. Am aflat despre materialism nedialectic și mame denaturate, care își vând copilele de 12 ani unor animale cu chi-

puri de bărbați, pentru un televizor de ocazie.

Ce s-a întâmplat cu timpul când aveam impresia că moartea este un concept de poveste, că doar împărații bătrâni mor, ca să facă loc pe tron prinților tineri, căsătoriți cu prințese câștigate în urma ultimei zmeiade? Unde sunt anii când mi se părea că tot ce ți se putea întâmpla mai rău în lume era să nu fii ales în echipa lui Ghiță repetentul, atunci când jucam fotbal în spatele școlii? Vreau să mă reîntorc la vremea când toți copiii citeau cărți folositoare, când muzica era neotrăvită, când televiziunea era pentru știri și emisiuni de familie, fără violență implicită la fiecare zece secunde. Vreau desene animate cu Donald Duck, peripețiile echipajului „Speranța”, navigând cu „Toate pânzele sus” și pe mama citindu-mi despre Iosif și frații săi. Ce bine era când credeam, în naivitatea mea, că toată lumea din jur este fericită, deoarece eu eram fericit!

Promit solemn că, imediat ce o să-mi reiau atribuțiile de copil, o să-mi petrec după-amiezele cățărându-mă în copaci, călărind bicicleta vărului și citind Robinson Crusoe, ascuns în coliba înjghebată din ramuri și frunze de fag, în spatele garajului. Îmi iau angajamentul, că nu o să îmi pese de ratele casei, de facturile de telefon, curent, gaze, apă, gunoi, cablu Tv și Internet, asigurări pentru mașini, asigurări de sănătate, taxe anuale de proprietate, credit-carduri, iarba netăiată, computerul virusat și faptul că mașina a început să vrea la mecanic.

Vă asigur că nu o să fiu pus în încurcătură atunci când o să fiu întrebat: „- Ce-o să te faci când o să crești mare?”, deoarece acum știu: vreau să fiu **copil**. Gata cu plecatul la serviciu, când ar trebui să dorm și să-l visez pe Florin Piersic - Harap Alb, gata cu știrile despre teroriști, bombe și căderi de avioane. Gata cu bârfele anturajului, care nu-mi dau pace nici la biserică, gata cu hernia de disc, păr grizonat, ochelari pierduți, medicamente scumpe și dinți de porțelan.

Gata, stop, cedez! Demisionez din funcția de ADULT. Vreau să am iarăși șase ani și jumătate. Fiți voi mari și importanți, și ocupați, și îngrijorați. Eu vreau să cresc MIC!”

ADEVĂR

Era o vreme în țara asta când cine termina liceul și intra la facultate era privit cu admirație și i se spunea cu respect, „Domnul inginer” sau „Domnul profesor”, sau „Domnul avocat”. Când unul dintre ei, la cam 10-15 ani de activitate își dădea și lua (dacă îl lua) doctoratul tot orașul se uita la el ca la Dumnezeu.

Astăzi, în țara asta, toată lumea termină liceul, ia bacalaureatul pentru că s-a dat lege să nu fie nici un analfabet fără bacalaureat, iar facultatea a devenit locul unde se pun la cale cele mai tari chefuri și se adună puștoaice pentru „o linie”.

Era o vreme în țara asta când dacă vedeai o mașină pe stradă știai că cel care se află în ea a muncit ca să o cumpere sau este vreun boss de la partid.

Mai târziu au apărut și norocoșii câștigători la cecuri sau loz în plic, dar îi puteai număra pe degetele la o mână într-un județ. Și mai era o categorie cu mașini, cei care lucrau în comerț sau alimentația publică.

Astăzi, în țara asta, nu mai poți merge pe trotuar pentru că nu mai ai loc de mașini staționate și șoferi grăbiți.

Era o vreme în țara asta când dacă ajungeai la spital cu cineva și trebuia operat, îți era frică să vii cu o floare la asistente sau cu o sticlă de whisky la doctor, și le mascai neîndemânatic - ca toată lumea - în ziar, sub haină, convins că nu știe nimeni ce e umflătura aia, de la piept. Când te întorceai fericit că nu te-a prins nimeni și te întâlneai cu altul umflat în piept te uitai superior și zeflemitor la el gândind „ia uite și la fraierul ăla, merge cu sticla ascunsă la piept are impresia că eu nu știu că o duce lu dom doctor. !”

Astăzi, în țara asta, când mergi la spital, nu mai mergi cu sticla ascunsă sub haină. Când intri la medic în cabinet înainte de a da cu bună ziua trebuie să dai cu plicul. Nu mai vezi pe nimeni cu pieptul umflat toată lumea intră cu sacoșe burdușite. Nu se mai uită nimeni chiorăș, toți paznicii știu că ai acolo feșe, vată, antibiotice, cearceafuri, dezinfectant, medicamente, analgezice, perfuzii, punți cu plasmă pentru operație.

Era o vreme în țara asta când la școală, copiii mergeau în uniformă și cum vedeai unul pe stradă în timpul orelor știai că „este unul din ăia de chiulesc sau nu le place școala” și te uitai atent la el să vezi dacă nu e cumva copilul vreunui coleg de fabrică. Și ce bătaie lua acasă dacă afla tacso că a chiulit.

Astăzi, când vezi copiii de școală, te întrebi dacă merg la școală sau la discotecă, ținuta este aceeași, machiajul la fel de strident, rucsacul din spate are un caiet și laptopul, ipodul, „ifonul”, sau tableta.

Era o vreme în țara asta când abia așteptai să intri în câmpul muncii, să te angajezi undeva, să îți faci raport pentru locuință și să aștepti cu înfrigurare, dar temeii, să ți se repartizeze una, ca să te poți însura, să te așezi și tu la casa ta, să îți întemeiezi o familie. Dacă nu aveai, nu prea îți ardea de însurătoare, că nu se uita nimeni la tine fără serviciu și fără casă, că nu erai de viitor.

Astăzi, în țara asta, tinerii nu mai au nevoie de serviciu ca să își întemeieze o familie, doar de bani de la babaci și își întemeiază câte o familie pe săptămână fără acte, fără biserică, fără serviciu. Fetele abia așteaptă să fie neveste sau nevestite la câte cineva, cine nu are câte un „my man” este ori urâtă cu crengi ori „tută”.

Era o vreme în țara asta

când băieți deștepți erau considerați cei care ști-au carte, dar să o citească, nu să o joace, făceau o facultate și terminau primii. La ei se uita lumea cu admirație: „ăsta e a lu Ilie de la sculărie. A terminat primu facultatea, l-au luat ăia la București. Eheeeeeeeeeee, o să ajungă mare, e dăștept”

Astăzi, în țara asta, băieți deștepți sunt cei fără carte, care reușesc să „se învârtă” sau sunt „băieți de băieți deștepți” care obțin bani ușor din „afaceri” cu fraierii. Cu cât păcălești sau furi mai mult, cu atât ești mai deștept.

Era o vreme în țara asta când dacă te întâlneai cu un cunoscut pe stradă, te opreai bucuros să mai schimbi o vorbă, să mai auzi un banc, să te lauzi cu ce ai mai făcut sau să îi spui cum a fost în concediu la Mamaia, să te mândrești că ai fost promovat sau ți-a luat copilul la liceu, sau să îl inviți peste o lună la ziua ta sau nunta copilului.

Astăzi, în țara asta, când te întâlnești cu un cunoscut pe stradă, îl ocolești ca să nu te întrebe cum o mai duci, sau să nu îți ceară bani cu împrumut, să nu te invite la o nuntă.

Era o vreme în țara asta când veneai de la serviciu, băgai repede o ciorbă caldă în tine și ieșeai în fața blocului „la una mică cu băieții”. Una mică putea fi o minge, o țigară, o tablă, o bere, o șuetă, după priceperile fiecăruia, dar nu era unu să nu facă „una mică” cu prietenii.

Astăzi, în țara asta, oamenii nu se mai întâlnesc în fața blocului, le e rușine să se întâlnească și la gunoi, se uită fiecare pe geam să se asigure că nu e nimeni să se uite în gunoiul lui amărât sau să observe că nici câinii vagabonzi nu zăbovesc lângă resturile lui, pentru că nici oase nu mai sunt în gunoi. Cel mai mult oamenii stau ascunși în casă sau pleacă „la țară” de zilele onomastice, ca să nu se trezească cu invitați nepoftiți. Nimeni nu mai zâmbeste toată lumea circulă cu capul în jos de ai zice că toți au pierdut câte un galben și îl caută disperati. Te mir că nu se dau cap în cap.

Era o vreme în țara asta când mergeai liniștit pe stradă, nu îți era teamă că te oprește careva să te întrebe cât e ceasul sau de ce nu ai moț la bască.

Astăzi, în țara asta, ieși din bloc și după doi pași apare unul cu un cuțit sau un pistol ți-l pune la gât și te întreabă de ce te-ai însurat cu nevastă-ta, nu știai că era prietena lui?

Oare ce va fi mâine? Va mai fi țara asta?

UMOR DE LA HA LA Z

POLIȚISTI

Un polițist vede un bețiv căzut într-un șanț și îl admonestează:

- Nu puteai să bei și tu doar cât să te simți bine?
- Eu aș fi vrut, zice cu regret bețivul, dar n-am avut atâția bani.

Un polițist oprește un motociclist care gonea pe strada principală.

- Să vă explic... începe motociclistul, dar polițistul i-o retează imediat:

– Nu-i nevoie de explicații. O să te las să-ți răcorești călcăiele la poliție până se întoarce șeful.

- Dar de fapt...

– Nicio vorbă să n-aud! Mergem la secție și nu mă interesează ce ai să-mi spui! Câteva ore mai târziu, polițistul se uita să vadă ce face prizonierul său în celula secției și-i spune:

- Ai noroc că șeful e socru mic azi, o să fie în toane bune când vine.

– Greu de crezut, zice tipul din celulă. Eu sunt mirele.

Un tip, rupt de beat, iese dintr-un bar. Se duce în parcare și începe să pipăie mașinile pe plafon.

Un șofer îl vede și-l întreabă:

- Ce faci frate, ce cauți ?
- Îmi caut mașina, zice bețivul, clătinaându-se pe picioare!

– Păi și de ce le pipăi pe plafon, ce nu sunt toate la fel?

- Nu... ! A mea are girofar...

O polițistă oprește o blondă și îi cere

să prezinte Cartea de Identitate. Blondă întreabă ce-i aia. Politista îi explică:

- O cheatie așa, mai pătrătoasă, cu chipul tău pe ea.

Blonda înțelege ceva, scoate oglinda, întinzând-o polițistei, care se uită și exclamă:

- Da' de ce n-ai zis că ești și tu polițistă?!?...

Un polițist pe malul unui lac îi spune unei tinere:

- Domnișoară, aici este interzis scăldatul!

– Dar de ce nu mi-ați spus asta înainte să mă dezbrac?

- Pentru că dezbrăcatul nu e interzis...

Blonde

– Până la urma - povestește o blondă - s-a dovedit că bebelușul pe care îl creșteam de două săptămâni nu era al meu. Cică a fost nu știu ce încurcatură la spital. Sinceră să fiu, m-am gândit și

eu la treaba asta; mă dusesem acolo ca să-mi scoată ghipsul...

Se întâlnesc două blonde:

– Draga, zice prima, am fost la doctor și mi-a spus că sunt gravidă...

– Cu cine?

– Asta nu mi-a spus!

– Spune-mi de ce te dai cu atâtea crème pe față, iubito?

– Ca să mă fac frumoasă!

– Și de ce nu te faci?

– Domnișoară, vă place peștele?

– Nu, că mă bate!

Mică publicitate: Tânără, blondă, drăguță, bogată, sexy, fără obligații, plină de viață, pătimașă, exotică, *vând camion*.

Doua blonde se întâlnesc.

– Auzi dragă, am și eu un dubiu: Cum se zice corect Iran sau Irak?

O blondă ajunge la serviciu plângând în hohote. Șeful o întreabă îngrijorat ce a pățit, la care ea răspunde:

– Azi dimineață am primit telefon și am aflat că mama a murit.

Șeful o consolează:

– De ce nu te duci tu acasă azi să te odihnești? Și-așa nu avem mult de lucru prea.

Blonda refuză spunând că mai bine lucrează ca să mai uite de necaz. După două ore șeful trece pe lângă birou și o aude plângând și mai tare...

– Ce s-a mai întâmplat?, o întreabă.

– Tocmai a sunat sora mea și mi-a zis că și mama ei a murit...

O blondă și o brunetă călătoresc cu trenul. În compartiment se află și un bărbat mai în vârstă, cu barba albă. Blonda șoptește:

– Uită-te! Țsta-i Mircea cel Bătrân...

– Ești proastă, râde bruneta. Mircea cel Bătrân e mort de aproape șapte sute de ani. În acel moment intră alt bărbat în compartiment, și-l salută pe bărbos:

– Bună, Mircea, ce faci, bătrâne? Nu te-am mai văzut de sute de ani....

Blonda către brunetă:

– Na, cine-i proasta?

Sămânță de vorbă

– Dumneavoastră cum vă numiți?

– Iepure Gheorghe.

– Iepure? Apropo, știți care e diferența între un iepure și un măgar?

– Păi, v-am spus... Eu sunt Iepure.

– Din ce perioadă este tabloul acela?

– Din perioada în care aveam bani.

– Tu te-ai culcat cu logodnica ta înainte de căsătorie?

– Nu, ce fel de om crezi că sunt? Dar tu?

– Eu da, dar n-am știut că e logodnica ta...

– Graines de citrouilles salees, garcons...!!

– Strigă, fă Pirando, sămânță dă bostan cu sare, că n-a stat toți la Paris ca tine...

– Ai auzit ce-a pățit Popescu?

– Nu !

– A fugit cu nevastă-mea!

– Mărie, te rog mult, ajunge, hai să

divorțăm!

– Nu Ioane, văduvă m-ai luat, văduvă să mă lași!

Discuție între pensionari:

– Azi am fost la doctor și a zis că mai am de trăit două luni!

– Din ce, bă, Vasile?

– Medicul meu a insistat să trec pe la dumneavoastră, îi spune pacientul psihiatrului. Dumnezeu știe de ce; am o căsnicie fericită, o slujbă sigură, mulți prieteni, n-am griji...

– Aha, spuse psihiatrul, luându-și carnetul de notițe. Și de când zici ca ai senzația asta...

La tribunal:

– Ești acuzat că ți-ai omorât soacra cu sânge rece. De ce ai făcut-o?

– Nevastă-mea mi-a zis înainte de a pleca, în ziua respectivă: „Marcele, dacă în timp ce doarme mama o deranjează vreo muscă, n-o trezi, omoar-o!

După ani de căsătorie, privindu-și soția un om de afaceri spune:

– Iubito, acum 25 de ani stăteam cu chirie, aveam o mașină ieftină, dormeam pe o canapea și ne uitam la un televizor cu ecran alb-negru, dar în fiecare noapte adormeam alături de o tipă sexy de 20 de ani. Acum avem o casă mare, o mașină bună, un TV color cu plasmă... Dar dorm acum cu o femeie de 45 de ani. Draga mea, cred că avem o problemă!

Soția, calmă, i-a răspuns:

– Nu-i nimic; tu du-te și caută-ți o fată sexy de 25 de ani, iar eu mă voi ocupa ca tu să stai din nou cu chirie, să

conduci o mașină ieftină și să dormi pe o canapea...

Un domn trecut de prima tinerețe, dar foarte bogat, agață la bar o tânără frumoasă. După puțin timp ajung în apartamentul domișoarei. Până ce tânăra se „pregătește”, domnul vrea să pună un CD pentru atmosferă. Pe raft: Verdi, Brahms, Ceaikowski, etc.

– Vai, dragă, asemenea muzică ascultă tu?!

– Ah, da, am uitat să vă spun că am absolvit Conservatorul.

Domnul se lasă păgubaș cu muzica, dar vede cărțile din bibliotecă: Eliade, Săbato, Goethe, Puskin, etc.

– Dragă, dar cum de citești asemenea cărți?!

– Am omis să vă spun că am terminat și filologia.

– Păi, bine, fato, da' prostituată cum ai ajuns?!

– Ah, printr-un mare noroc!.....

Un tip se duce la o prostituată. După ce termină treaba, pleacă și, din ușă, îi spune tipei:

– Ți-am dat bani falși!

La care ea îi răspunde:

– Nu-i nimic... tu să fii sănătos...

Radu Părpăuță

Învierea lui Vișinel

Vișinel se scoală mahmur, iese afară pe urma făcută de câine, se oprește la poartă, lângă locul unde câinele a îngălbenit spuză brumii, chibzuiește cu mintea tulbure, apoi o ia pitit pe după gard, ca să nu-l vadă Marița, nevastă-sa „de-al doile”. Mai întâi se oprește la privatizați și bea cât are bani. Neostoindu-i-se setea lui cea mare, arșița ce i se urcă din măruntaie ca din fundul Gheenei, merge pe la gospodari și bea în baza zilelor-muncă pe care urmează să le facă la primăvară. Pe urmă se întoarce acasă smintit și ticăloșit cu asupra de măsură. Blestemă și urlă cât ce poate până ce îngrozește tot satul. Turbarea și îndrăceala lui se ridică până în ceruri la Domnul-Dumnezeul Slavei și Adevărului. Și-odată Preaînaltul și-a ieșit din răbdări:

– Vișinel, Vișinel! tună Domnul din înaltul cerului. Mai liniștește-te și intră odată în rândul oamenilor! Bată-l Crucea și-a luat mințile cu totul.

Înfrișat, Vișinel cade în nas și sărută pământul dinaintea Domnului-Dumnezeului său:

– Doamne, în mare mila Ta, înțelege-mă și pe mine că nu mă pot ține. La început am băut de bucurie pe la cumetrii și pe la nunți. Pe urmă mai beau câte un păhărel, că nevastă-mea, Marița lu' Vraghie, e tânără, iar eu nu mai îs așa putinte. Mă înțelegi?

– Vișinel, Vișinel, îl amenință Domnul încruntat și necruțător, dar și atotmilostiv în același timp.

– Ce să facem? Suntem făcuți din carne, Doamne.

– Bine, bine, făcu încurcat Cel de Sus.

– Pe urmă, Ziditorule, am început să beau de supărare că nu mai scap de nevoie și de necazuri. Uite, acu' Ghiocel, soșoiul meu cel mai iubit, s-a înhăităt cu unii și cu alții. Face tot felul de rele, de-mi crapă obrazul de rușine.

– Deh... Ce să-i faci, grăi întristat Domnul, amintindu-și de Fiul Său.

– S-o înstrăinat Ghiocel. Umblă pistolocu'. S-o dus în Germania, și-acolo face tot felul de ciordalâcuri cu alții de sama lui.

– Aoleu! În Germania?! Vezi să nu mă pui în cârd cu nemții ăștia și cu tot Consiliul Europei.

Dar Vișinel n-avea habar de Consiliul Europei!

– Ce știi eu, Doamne?! Eu știi una: nu mă pot ține și pace! Ce pot face?! Ajută-mă!

– Mergi și tu la dezalcoolizare.

– Ce dezalcoolizare? Când ajung acasă, încep iar. Bunul Dumnezeu căzu pe gânduri. Căută îndelung cu privirea Sa atotpătrunzătoare în lumile străluminate ale îngerilor. Dar nici heruvimii, nici serafimii, nici prestolii din crugul de jos, nici astralii, nici forțele, nici stăpânirile, nici temeiurile, nici, în sfârșit, arhanghelii din crugul de sus nu-i fură de nici un folos. Toți erau ocupați până peste cap cu lucrul lor îngeresc: ba în Bosnia, ba în Cecenia, ba cu SIDA, ba cu cancerul, ba cu alte năpaste și molime. Legiunile îngerești nu dovedeau cu misia lor împăciuitoarelnică; astupau gaura coala și crăpa dincolo, căci amar s-a mai stricat neamul omenesc. Așa că Domnul căută în popoarele focului, ale apei, ale cerului și pământului. Căci elementele sunt locuite de creaturi perfecte cu chip uman: pământul e plin, până aproape de centrul său, de gnomi, în foc sălășluiesc salamandre, fluviile și mările adăpostesc nimfe preafrumoase, aerul muștește de silfide. Și astfel găsi Domnul în unul din departamentele aerului pe Cimbalion, fiul unei silfide, germinat din abundența materiei și a puterii ei imaginative. Ce abundență și ce putere imaginativă vor fi fost nu se știe, dar Cimbalion ieși cam năvleg și negricios. Deh, pătimăse silfidele astea! Cu toate astea, Cimbalion era iubitor de Dumnezeu și destoinic în faptele sale îngerești. Purta în mână două talere de aramă pe care le zăngănea mereu, aducând slavă cam zgomotoasă lui Dumnezeu. După ce-i luă frumușel talgerele, îl sfătui ce și cum, Domnul îl trimise pe pământ la mult păcătosul Vișinel.

Dăduse Domnul o toamnă ghiurghiulie și cu rod bogat. Vișinel răvăcea. Era vesel nevoie mare și se vedea că era „cu bomba-n cap”, cum zicea Marița lui. Cimbalion, firav și frumos ca o fată mare, intra sfios pe poartă. Avea niște aripi subțiri, cum sunt cămășile cepei în anii secetoși. Erau așa de străvezii! Mai că nu se vedeau.

– Sunt Cimbalion, trimisul Domnului...

Vișinel rămase ca trăsnet cu mustul cobâlțând în găleată:

– Domnu' Chimbală Ion, asta-i culesătură de pe urma oamenilor, să știți. Nu-i de furat!

– Nu asta-i problema, zise cu subînțeles Cimbalion.

– Eu, să știți, în fiecare an culeg de pe urma oamenilor... ce rămâne... și vând pe la oameni. Da' doamna Sândica mi-a spus: Măi, Vișinel, tu îmi vinzi poamă și pe urmă tot tu vii și bei vinul. De ce nu-ți faci și tu niște vin? Nu mai fac, doamna Sândica, i-am zis, că nu mă pot ține și-l beau tot. Mă pun pe băut și nu mă las până ce nu-l termin. Da' pe urmă m-am gândit să răvăcesc. Că, oricum, tot beau. Dacă nu mă pot ține! Pofțiți, domnu Chimbală. Luați loc.

Și ca prin farmec apărură două stacane de lut. Asta i-a pus capăt sărmanului Cimbalion! Sfios și supus, nu putu să refuze tulburelul ce gâlgâia de mai mare dragul. Și totul era așa de frumos! În cramă mirosea a doagă și a ottonel. Hașchine de slănină și afumături atârnav din bagdadie. Și lăcomele viespi bâzâiau așa de îndrăcit, înecându-se de bună voie în mărgelele roșii ale mustului... Pe-ndată ochii lui Cimbalion se rotunjiră, iar gura i se întinse până la urechi și așa-i rămase. Mai băură câte-o stacană. Apoi chiuiră, după datină, la

prima găleată de must pus în butoi. Stropii săreau de-o șchioapă din leică, luminile dulci ale toamnei fremătau ca niște ape pe pereți, iar ei se aplecară cu râvnă asupra stacanelor, chiuind de data asta după datina de totdeauna a oamenilor beți.

– Să bem, măi Chimbălă, că asta ni-i viața! Când oi muri eu, n-o să se știe nici măcar la Goroni, peste deal. Când o muri Iliescu, o să știe toată țara: la amândoi o să ne umple gura cu pământ...

De-aceea eu nu mă pot ține.

Cimbalion mai bolmoji ceva de într-ajutorare, integrare și alte lucruri sacre, apoi uită cu totul ca luat de o lumină mare. Dar - vai! - lumina nu era nicidecum divină, iar mățișoarele subțiri ca niște fundițe roz ale bietului Cimbalion nu se puteau întrece cu borhăile îmbâhlite și tăbăcite în alcooluri ale lui Vișinel. Ficățelul lui Cimbalion, deprins numai cu ambră și nectar, se umflă până peste poate, crăpă și se făcu ferfeniță. Iar pneuma sărmanului îngeraș se înălță în ceruri, la Domnul său.

Cumplit s-a mai mâniat Bunul Dumnezeu:

– Vișinel, Vișinel, stricature! Omorât-ai pre Îngerul Meu!

– D'apoi cin' ți-e de vină, Doamne, dacă n-ai trimis pe unul care să țină la băutura? Că eu, ți am spus, nu mă pot ține.

– De băutura l-ai omorât, apoi și tu să bei până să te văd mort tot așa, blestemă Atotțiitorul și dispăru, închizând în urmă-i Porțile Cerului.

Și-a început Vișinel să bea și mai crunt. Se ngrozea și el cât de rău se îndrăcise. Iar odată, în iarnă, după ce a băut toată ziua prin sat, s-a întors seara târziu acasă. Încet, fără să-l simtă nevasta, s-a îndreptat către crama. A aruncat o privire spre cerul de mătase. Și-a ridicat din nou gândul până la Dumnezeu și încă o scară. Dar stelele înfipite acolo sus îl priveau obraznic, fără să-i aline deloc mușcăturile amarnice ale părerii de rău după Cimbalion. A stat în crama, lângă butoi, mai multe ceasuri și a băut până n a mai știut de el. Cu greu a reușit să iasă afară. Era un ger strașnic. Vișinel a făcut câțiva pași clătinați, apoi, împiedicându-se de cine știe ce, a căzut și, cum nu mai simțea nimic, a adormit pe loc. Cât timp va fi stat în zăpadă, numai bunul Dumnezeu știe, dar de înghețat, a înghețat bocnă.

Nevastă-sa „de-al doile” nu și-a făcut prea multe griji că nu i-a venit bărbatul acasă. Nu era prima oară că dormea prin sat. Pe la ora trei din noapte însă, Marița a ieșit afară „ca omu” și a dat peste el: înghețat lemn, țeapăn, fără suflare. Marița a început să strige: „Săriți! Săriți!” N-o auzea nimeni. A încercat să-l târâie în casă, dar n-a putut: era greu ca o buturugă. Bocind, a alergat la vecini.

Au venit mai mulți și au băgat mortul în casă. Marița s-a apucat de bocit, dar o țigancă mai bătrână, una Tinca Curnapoi, a zis: „Măi, nu-i vreme de bocit. Prima grijă la mort e să-l speli cât îi moale, că, dacă întepenește, e mai greu”.

Zis și făcut! Două femei au fugit să aducă apă caldă. Un vecin a mers în cramă să aducă o garafă cu vin, să verse o picătură pentru răposat. Plus de asta, casa Mariței era neîncălzită și oamenilor le era frig. Au cinstit câte un pahar și s-au mai încălzit.

Femeile au adus apă caldă și au vărsat-o într-o balie. „E cam fierbinte”- a zis cineva. „Parcă mortu’ mai simte că-i fierbinte sau că-i rece. De-acum nu-i mai pasă. Săracu’ badea Vișinel, a fost om de treabă. Câți ani avea, Marițo? Dom’le, ce ți-i omul! Azi ești, mâine nu mai ești! O picătură de ploaie, o răceală - și gata! Ei, lasă că și el... Dumnezeu să-l ierte, da’ bețiv mai era. Sugea...

Pe urmă l-au dezbrăcat. Chipeș om fusese nea Vișinel. Ș-acum, la bătrânețe, se ținea bine, moșneagu’! Avea ochi albaștri, mă-sa îl făcuse cu un român. Îi plăcuseră femeile. Las’ că și ele lui. Ha, ha! O vreme a trăit cu soacră-sa, mama primei neveste. Asta-i viața, cât trăiești faci păcate. După ce mori...

L-au băgat în balie. Un țigănuș îl ținea de mâini, iar ceilalți au prins cu încetul, de la cap. În momentul ăsta, mortul a început să miște degetele și să-l strângă de mână pe țigănuș. Puradelul a răcnit cât a putut și a zbughit-o pe ușă afară. Ceilalți - gea! - după el.

Vișinel a găjâit din balie cu un glas dogit de băutură: „Stați, bre, că n-am murit.” Mai tare de înger, s-a dus după el țiganca cea bătrână, Curnăpoia, și de-acolo a strigat pe cei de afară: „Veniți, măi oameni buni, să-l scoatem că se opărește!” L-au scos ei și l-au fricționat cu spirt medicinal. Și cum stătea înfofolit în vârful patului, Vișinel a început să se uite la icoana Maicii Domnului de pe peretele dimpotrivă. Maica îi zâmbea blând. „Se vede că Ea m-a ajutat, gândi Vișinel, că doar m-am născut a doua oară în balia de rufe și am fost boțezat cu apă pe cap ca și Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul Ei.”

– Mai pune niște ulei în candela asta, fa, Mariță, fa, strigă Vișinel.

– D’apoi, Dumnezeu mă ierte, dar și Maica Domnului asta mănâncă o grămadă de ulei, zise cu obidă Marița.

– Ș-adă, fa, oleacă de vin, că tot am înviat!

Lică Pavel

Ieșirea din tenebre

Femeie, simt zbatindu-mi-se-n umeri
Lumina coborâtă într-un staul
Și nu-nțeleg de ce mă bate Saul,
(Poate-s urmaș de regi trecuți în
Numeri).

În noaptea asta, de nechează dracii,
Am să le-agăț tămâie-n pungi pe
hamuri,
Să nu-ți mai fure glastrele din

geamuri

În care-am îngropat toți vârcolacii.

M-am săturat, femeie, de-ntuneric,
Refuz semnu-ntrebării din vertebre,
Hai, să fugim deodată din tenebre
Și să-nviem un anotimp homeric!

Ne-așteaptă Prometeu să ducem focul
În lumânări pe crucea de lumină,
Poate ne cheamă și Iisus la Cină,
Femeie, hai, să ne-ncercăm norocul!

Silvia Băte re

EVADARE DIN TIMP

calea păpădiilor

eu partea aceasta din viață
nu o cunosc
ea vine dintr-un timp în care omul
nu știa salutul
vestirea se făcea tacit de la suflet
la suflet
fără flașnetă ori bici
nebunule mă auzi
să mi te-alături în delir
auzeam în galop și-n beznă
cum crește cercul
pata de vin cum să mi se încrusteze
cu numele tău în palmă
ca orbul alergam da ca un biet orb
căutam să văd
în care zid să te zidesc
sub care păpădie să-ți dau drumul

fiul din nain

vei muri soldat exact cum scrie
în carte
cu penița în bandulieră învelit
de femei
pe care nu le-ai cunoscut și nu
le-ai iubit niciodată
și imnul păcii cravată de pionier
flutură
atârnată la cap ca un drapel pentru tot
ce ai cinstit în timpul vieții
dar ai uitat
ai uitat
că omul e făurit din vise de un faur
spuneai că dacă mori nu vrei minuni
ca fiul văduvei din nain
ci florea de păpădie să-ți fie aproape
ca o răspândire de noi fără trup
de aceea te-am iubit

de aceea te-am părăsit
pentru nevisare ești condamnat
la nevisare
și nu plâng
și nu te învinuiesc
te-am părăsit pentru neplâns

U2

dacă împrumut de la tine o culoare
piciorul tău din lemn sau labela unui
scafandru
mă tem că ochiul ar putea putrezi
în cristal
ceea ce pare complicat
mai vorbim
altfel mă obosește creierul tău
din care materie se trage
ca să știu să-mi clădesc deasupra ta
un aeroport -
sosesc când vreau plec când vrei;
(planete, universuri paralele, miros
de umbră)
azi beau pentru noi un vin deosebit
cu arome de uitare și chipuri
de alte femei
am și eu brațul meu din lemn
mă închin mai aplecat e drept
lemnul nu plutește pe om el se bate în
cuie acolo unde doare
un efect de anihilare a tot ce simțim
și vedem

trece doctore
trec avioane

Adriana Mbre la Bălan

În piața Quasimodo

Vreau să tac. Spun doar atât: „Nu am voie să vorbesc” iar cei din piață (piața plină de viață, viața-i o paiață), neliniștiți și nelămuriți, se îndepărtează. Liniștea care se așterne în urma lor e delicioasă ca o miere trezind jarul papilelor.

Mi-au spus să tac - vocile din mine căutând răspunsuri care nu se relevau din risipirea în ceilalți. Mintea făcea stop cadru după stop cadru, zi și noapte; mimicile se îngrămădeau haotic și tapetau pereții subconștientului, milimetru cu milimetru. Respirație și gând sufocate fără un motiv evident; încercam să-mi descifrez menirea în oglinzile celor din jur. Nu eram profet, însă rănilile mele se lăbăreau ca și când ar fi putut cuprinde toți orfanii, toți șchiopii, toți avortonii.

Azi cerul e senin și o broască țestoasă își face drum printre sânii mei. Drumul ei urcă și coboară după cum aerul intră și iese din piept, sperând să-și găsească ritmul. Dacă trec din-

colo de străveziul iluziilor, aș putea spune că sunt adevărată tot așa cum Quasimodo când se visa, se vedea fără cocoșă; iar Baltasar avea în loc de cârlig un braț stâng adevărat. Tot în vis.

Când suferința nu are sfârșit, ră-mân și visele fără aer. Lacrimile se preling și adapă timpul însetat de răspunsuri. Ești singur. Cuc. Adevărurile ies din baloane de săpun. Basmelor nu își mai au rostul. Realitatea se dezvăluie până la urmă ușoară. Face dragoste cu fiecare muritor în alt fel.

fotografie de grup

(profetică)

lumină caldă la asfințit după ploaie
ne ținem de mâini strâns ca pentru
o fotografie reușită
și ne mișcăm asemeni valurilor
multicolore-n nerăbdarea lor
pe o mare a4 agitată-n cuvinte
și nu e vântul cel ce ne-animă

mai degrabă o neliniște rotunjită de
povara înțeleșului

umbrele se alungesc
șapte miliarde de umbre
și-un puzzle în sfârșit complet

în față Dumnezeu
în spate noi

păsăruica pe umărul lui Noe
și clic

Cristina Gogata

Lecția de înot

Fac cercuri în nisip cu tălpile și mă întreb câte celule îmi mor în fiecare secundă, câte se nasc iar, tur-tite, schingiuite, îmbătrânite, câte în fiecare secundă care să-mi adâncească ridurile, să-mi înmoaie carnea, să-mi slăbească oasele, putreziciuni de celule tot mai defecte. Îi aud respirația lângă mine și mă irită. Părul îi acoperă profilul drept, măcar una din barierele care ne separă nu e în mintea mea. Să salvăm relația, am venit aici, la mii de kilometri, să salvăm relația, după un consiliu de familie isteric și la recomandarea medicului. Cu amenințări că n-o să-mi mai văd niciodată copilul, că sunt un pericol pentru mine și pentru ceilalți, cu capul greu de la medicamente, urându-l pe el, pe ei, pe toți, până și pe copilul ăsta de care nu știu ce mă leagă, am venit pe o plajă aseptică și geometrică să salvăm relația. Încerc să rememorez primele zile, când ne descoperim, când zâmbeam, dar imaginea lui de acum refuză suprapunerea peste cea de atunci ca magnetii de același pol pe care încercam în disperare să-i fac să se atingă, în copilărie. Se ridică și-ncearcă să-mi zâmbească, schițez un gest de mângâiere tăiat la jumătate. Unde-i Blanca? Mă uit la el și nu-l recunosc, atât de străin și rece îmi pare, oare cum am putut să cred că fac dragoste cu tine, îmi vine să-l întreb, privesc valurile albicioase și mi-e dor de marea noastră... Unde-i Blanca? Mai tare, mă întorc la el, nu înțeleg ce vrea, cine-i Blanca? Unde-i fetița? Nu înțeleg ce mă întreabă ești nebună, unde-i fata? Sare, caută printre cearșafuri, mă dă la o parte și fuge pe plajă, tot strigă Blanca, Blanca, nu-mi pot aminti cine e Blanca, mă chinui să-mi dau seama, pare familiar numele, e o fetiță, o fetiță pe care o țin în brațe și care mi-e dragă, dar care mă și dezgustă.

Sunt în spital, mă trezesc amețită, mă doare fiecare fibră de parcă aș fi fost bătută cu ciocanul pentru știțele, eu sunt în pat, mama leagănă un copil, îi cântă, zâmbește, mie niciodată nu mi-a zâmbit așa, vede că m-am trezit și-i dispare lumina din ochi, se apropie de mine cu copilul, e urât și plin de puncte mici și albe pe față, uite-o, vezi, la ea ai fi vrut să renunți, la minunea asta mică? Ce-i cu ea, a cui e? Măi, fată, tu ești nebună, e fata ta... A mea? Se holbează la mine, Mihaela, revino-ți, tu nu-ți recunoști copilul? Și cine e tatăl? Măi, fato, termină odată cu tâmpeniile, ai început tu acum? E la farmacie, vine imediat... copilul începe să plângă, mă doare capul. Aud ceva despre supt și canale, o mână îmi descoperă sânii, văd o pompă ciudată de plastic, mă doare, copilul plânge din ce în ce mai tare, vine asistenta, vorbesc amândouă, îmi pun întrebări dar nu le înțeleg cuvintele, copilul ăsta care tot plânge cum îl cheamă? E fetiță, ce nume îi dai? Nu știu, nu mă interesează, închid ochii printre pleoape îl văd că

intră în salon și mi se face rău, vomez lângă pat, pe pantofii mov de lac ai asistentei care iese înjurându-mă, doamnă, asta-i de dus la psihiatrie, e nebună, mama se uită la mine cu milă și scârbă și leagănă copilul ăla.

Cineva vine și mă strânge de umeri, e el, zi-mi unde-i că te-omor, mă scutură tare, mă doare, zi-mi unde e, ce-ai făcut cu ea că te-omor, mă uit în ochii lui și nu înțeleg nimic, ce vrea de la mine, cine? Pleosc! o palmă, mi-a dat o palmă, de ce ai făcut asta? Culmea, nu m-am enervat, numai îmi vine să râd și dintr-o dată mi se face frică, mă chircesc în nisip, iar mă scutură, unde e unde e unde e ce-ai făcut cu fetița nenorocito ai omorât-o pe cine?

Încă o dimineață, încă o zi de suportat. Oricând, de acum încolo, a zis doctorul... Mă uit la picioarele mele umflate, la burta care se prelinge în tot patul, la copilul din burță, străinul din mine pe care nu l-am vrut și pe care am fost obligată să-l port atâtea luni degeaba. Ce chin pentru mine, ce chin pentru el, un copil neîubit de mamă, un copil care n-o să știe niciodată cum e să te îmbrățișeze cald și sincer cea care i-a dat viață... un copil ca mine. Poate... În jumătatea goală de pat ar trebui să fie taică-su... Îmi curge o lacrimă, încă una, încă una, nu le pot opri, aud vasele trăncănind prin bucătărie, miros de cafea, intră în cameră sorbind zgomotos din cafea, hai, trezește-te, intră în realitate, ți-am făcut ceai. E un reproș? Mă uit în ochii lui și parcă plonjez într-un lac fără fund. Mi-am călcat cămașa, că ai uitat aseară. Vine mama azi să facă mâncare, are cheie. Mă duc. Vine spre mine, mă sărută pe frunte, dar nu-i suport mâna pe față, mă retrag, mirosul lui îmi face rău. Mă apucă de ceafă și mă dă înapoi, mă privește ca pe o probă de laborator, apoi pleacă. Cine e străinul ăsta, chiar ne-am căsătorit, când, de ce... Închid ochii și-i țin strânși câteva secunde, până mă dor, îi deschid brusc, dar sunt tot acolo, în camera aia zugrăvită crem, cu parchet maro, dulap maro, pat maro, așternuturi crem, biroul maro... totul galben, crem și maro, până și covorul ăla anti-jeg, probabil mizerabil, pe care îmi cobor picioarele. Ce caut acolo? Cine e în burta mea și mișcă? Simt ceva nedefinit, o emoție în final avortată într-un nod în gât. Încă o lacrimă mi se prelinge pe obraz, mă duc la baia albă și înapăimântătoare în lipsa ei de culoare, mi se face frig, mă spăl pe dinți, îmi torn pumni de apă rece pe față, în oglindă văd chipul hăituit al maică-mii, rădăcinile nevopsite sunt aproape albe, mă sperii, de unde atâta păr alb, chiar am numai treizeci de ani? Îmi caut buletinul în geantă, da, atât. Nu recunosc numele... cine e... o cheie se răsucesce în ușă și-ncep să tremur, în casă apare o carcasă de păr alb sub care mișună ochii mici și negri ca doi șoareci turbați. Se uită la mine urât, nu zice nimic, se duce direct la frigider, pornește aragazul și-ncepe să trântască lucruri. Știu că o urăsc, dar nu știu de ce și cine e. Mă așez pe un scaun lângă ea și o privesc cum își mișcă mâinile pe sub piele venele i se încolăcesc ca niște viermi în timp ce tot boscorodește copilul meu, ce-a ajuns copilul meu, să-i fac eu mâncare la bătrânețe, sigur, nici hainele nu i le-ai călcat, n-are domnișoara nici o treabă, are crize de conștiință, l-ai prostit acum, auzi, să aibă grijă de una ca tine, să te aducă-n casă, să-i dea numele unui copil care Dumnezeu știe al cui o fi, uită-te la tine, nici nu știi cum

te cheamă, darămite cu cine te-ai... du-te de aici, nu te suport, stai și te uiți numai la mine ca-n vitrine... Mă ridic și ies din bucătărie, nu înțeleg de ce îmi vorbește așa, iau o carte de lângă pat și citesc, citesc cuvintele, dar nici un sens, nici o imagine nu se leagă de ele, citesc așa câteva pagini, ajung la jumătatea cărții, până când aud cheia în ușă și simt în ceafă cum carcasa de păr alb iese tot boscorodind și tânguindu-se pe scări.

Iar mă prinde de umeri și mă scutură, zi unde-i copilul, lângă el două uniforme țepene, o mașină de poliție, ambulanța, pleosc! încă o palmă, îl văd disperat, disperat, pentru prima dată văd o emoție pe fața lui și încep să râd, să râd din ce în ce mai tare, el plânge, îi sar lacrimile orizontal, de-a dreptul și mi se pare atât de amuzant, am câștigat, îi zic, te-am făcut să simți și tu ceva, pleosc! încă o palmă, simt cum îmi ard obraji, mă scutură atât de tare că-mi vine să vărs, ce-ai făcut cu copilul, ce-ai făcut, nemernico, nu mă pot opri din râs, am învățat-o să înoate, a împietrit, se uită la mine așa de gol că sigur s-ar sparge dacă i-aș ciocăni de câteva ori în carcasă, te-am ascultat, dragule, am învățat-o să înoate, ești mândru de mine? Își întoarce capul spre mare, fuge, se împiedică, se ridică, urmăresc nisipul care țâșnește de sub tălpile lui și îmi amintesc, în sfârșit, îmi amintesc...

Întuneric mama la capul patului mamă nu rămâne așa cu copil din flori că nu-i bine lasă că vă-nțelegeți voi nu e totul ca-n filme și ca-n cărți așa-i viața mai vă certați mai vă-mpăcați lasă-l să aibă și copilul ăsta un tată încearcă măcar și vezi ce iese dacă nu vă-nțelegeți divorțați și-asta e mă cufund în ceața moale și rece și-nainte

multă ceață burta care crește apoi el la ușă că dacă e al lui o să-și asume responsabilitatea că nu vrea să fie un laș dar că trebuie să se asigure încerc să închid ușa dar nu pot o palmă peste față ești proastă, fată, cine dracului crezi c-o să te ia așa cum ești eu am făcut un pas e rândul tău apoi privirea lui goală și reproșurile mereu reproșurile și munții de cuvinte care umplu tăcerea cuvinte inutile care zboară prin cameră și se așază pe fiecare particulă de aer și-o sufocă zeci și mii de cuvinte în care naufragiază zilele mele goale și eu tot înotând între ele în marea lui de cuvinte și-nainte

deschid ochii cineva îmi tună în urechi în timp ce își agită o mână prin mine domnișoară trebuie să faci copilul ăsta că altul nu se mai poate și ăsta e un miracol mă uit la capul zbârlit care prelungește halatul de deasupra mea sea-mână cu o pasăre mama e într-un colț printre lacrimi îi spune doctorului că o să-l facă cine Andreea e lângă mama cuvintele parcă i se-ncleiază la colțurile gurii dar știu din ochii ei grei că a vorbit cu el și că i-a spus ce mi-a spus și mie

iar sufletul în bucăți zboară spre tavan zile goale și gri și-nainte

e întuneric îmi simt inima cum se rupe în fâșii e întuneric și rece dar nu mai sunt gânduri cineva îmi dă palme pompieri țipete o lumină albă în ochi ușa spartă o înțepătură proprietarul învârtindu-se ca un hopa-mitică tot spune domnilor mă aduceți la sapă de lemn știți cât de scumpă e ușa asta ce mă fac acum nici două chirii e deshidratată de cât timp ziceați că nu mai știți nimic de ea de cinci zile e vocea Andreei de ce plânge cine mai plătește acum chiria ce-i cu testul ăsta dar mai taci odată ești gravidă domnișoară mă uit la fața bine rasă a celui de deasupra mea mă cufund iar în somnul rece și-nainte

stau pe marginea căzii, cu testul în mână, un plus mare și roșu, care se face tot mai mare, în interfon acordurile din *Fur Elise* parcă înoată spre mine, nu știu dacă să fiu fericită sau să-mi fie frică, eu sunt, zice el, îi simt pașii pe scări, îi sar de gât, îi simt mirosul, îi adulesc fiecare por, îl îmbrățișez de parcă aș vrea să ni se unească pielea într-un singur corp ce-i cu ăsta, mă întreabă, îmi ia mesagerul de plastic din mână, sunt însărcinată îi zic eu și zâmbesc, chiar simt bobul de mazăre care îmi crește pe undeva pe sub buric, mă dă la o parte, se uită la mine se uită cu scârbă la mine nu cu mine poftim zic eu încep să amețesc nu cu mine că ne-am protejat de fiecare dată aerul dintre noi e tot mai gri de ce zici asta ce facem ce să fac cu el fă-l marinar spune cuvintele se pierd sub pașii lui pe scări mă prăbușesc

Florentina Lore dana Dalian

Măinile-au scris

Mi-am luat, într-o seară, fericirea
la rost;
nu știu câte ore pe ceas să fi fost.
Mi se-arătase, timid, în noapte,
cu parfum de smirnă și de vise
răscoapte.
Luna bătea în cer, ca în piept
inima mea, atunci când aștept.
M-aș fi urcat pân' la tine pe-o scară,
te-aș fi luat într-un sac să te duc
pân' la moară,
să mi te macin, să mi te fac pâine,
să am din tine și-n ziua de mâine.
Stele erau, nu erau, nu mai știu;
se-ntâmplă să fie uneori prea târziu.
Pe cer, neagră, noaptea se lăfia,
bătea un soare în inima mea.

Mi-am luat, într-o seară, fericirea la
rost;
nu știu câte stele pe cer să fi fost.
S-a dus precum toamna cocorii
se duc,
să doarmă o țără; eu – singură-cuc.
Îmi bate luna c-o rază în piept,
sunt încă acolo și încă aștept.
De tine mi-e dor cel mai mult
când te văd,
și-mi e viforniță, și-mi este prăpăd!
Te-aș fi pupat oleacă pe ochi,
d-am zis că din asta ai să te deochi.
Așa că obrații pe buze ți-am prins.
(N-am scris eu asta, mâinile-au
scris!)

Elena Hanganu

Lacrimi în punga cu orez

Măinile scrijelite și zgâriate de Ceau cu unghiile înegrite de atâta pregătit la turte cu pământ pentru rațe (ce știi ele rațele...dacă-s rațe, se bălăcesc în apa cu noroi dar noroiul nu-l înghit) strângeau cu toată forța o bancnotă și o pungă.

Era frig afară, sufla vântul cu răutatea câinelui din vecini care, cum de-l simțea pe drum îl și asalta cu lătrături și mârâieturi. Uneori i se părea un balaur ca aceia de prin poveștile bunicii (Și cum le mai spunea ea!) cu trei capete în locul urechilor și cu un lanț de fier legat de gât.

Lupul, căci așa îl chemau vecinii, fusese și el mic. De la năsucul umed și până la codiță măsura cât o sticlă de lapte. Câinele a crescut în timp, și Ceau a crescut, la fel și copilașul. Sigur, sigur, doară mi-o zis și doamna că mai am un deget și ajung la înălțimea candeliei.

Însă Lupul s-a făcut rău, de parcă ar fi vrut să-l sfășie cu colții ăia sticloși. Dacă se apropia de gard câinele se scutura din toate încheiturile dând semne că și-ar rupe lanțul doar să se poată înfrupta din carnea lui. Tot de la buni' știa despre căpcăunii cei răi care se hrăneau doar cu carne fragedă de copil.

Dar Lupul nu-i un căpcăun! Of vântule! Îmi crapă urechile de frig, vru să țipe copilul în gura mare. Își îndesă cușmulița mai bine și o luă pe lângă gard, adică pe unde nu făcuseră păcătoșii ăia mari alunecuș pentru sanie. Las' că dă țata Maranda iar cu cenușă! Își zise Paisie cu mulțumire după ce trecu de primedie.

Deși se depărtase oarecum de casa nănașului Lupul nu înceta cu hărmălaia. Și iar o să iasă coana Frăsina să mă ocărască că eu l-am stârnit! Câine prostovan! zise cu năduf copilul oprindu-se la capătul gardului. Îi veni în minte ceva spus tot de bunica pe vremea când era el mic, mic și toți căței îl trăgeau de turul pantalonilor. Bunica îl certase că vrând să fugă de teama câinilor își rupsese pantalonii de dus la biserică și îi spusese atunci că animalele îi simt frica și de aceea îl latră. Așadar, dacă Lupul l-ar vedea curajos i s-ar face frică?! Era îndoielnic dar ispita curiozității îi tot dădea ghes. Își strânse bancnota și punga mai bine și se dădu câțiva pași înapoi până în dreptul cuștii. Lupul avea lanț până lângă gard. Paisie i se proțăpi în față și începu să-l ocărască cu degetul:

– Ai uitat de mine, prostovane? Erai mic iar eu furam lapte de la țaca ca să-ți dau să mănânci ! Veneam în fiecare zi să mă joc cu tine și să te apăr de dulăii lui nea' Ion ! Nerușinatule! strigă Paisie cu tot sufletul lui de nouă anișori

privind câinele drept în ochi.

Ca prin minune Lupul începu să scheaune gudurându-se pe lângă gard. Satisfăcut de izbânda lui copilul își continuă drumul. Mergea la cooperativa din sat să cumpere un pachet cu orez. Orez? Sau zahăr? Zahăr, sigur că maica s-a apucat de făcut langoși!

Mulțumit că nu uitase de zahăr, din când în când privea la mâna lipsită de mănușă (mănușile i le furase Mărin tăntălăul la școală) ca să se asigure că bancnota e la locul ei. Bagă-ți bine-n cap Paisie! Aștia-s ultimii bani din casă și pân' n-o veni tac' tu de la pădure alții nu-s! îi spuse maică-sa la plecare. Știa că are bani exact pentru ce avea de luat așa că nu se va putea mândri cu noile calcule pe care le-a învățat de la doamna.

Erau săraci. Din opt copii rămaseră acasă șase. Cei doi mai mari luaseră drumul străinătăților - cel puțin așa îi spunea maică-sa. Nu-și amintea de ei deși ceilalți îi povestiseră de cutițele cu caramele pe care i le aduceau când avea trei anișori. Ar fi vrut să-i vadă. Poate că ei i-ar fi cumpărat o pereche de cizmulite noi că alea din picioare erau roase și intrând zăpada pe drum făcea flească de-o parte, flească de alta. Așa i-au degerat degetele de la piciorul drept. Degeaba-i făcea maica Ivana împăturiri cu foaie de varză murată rece ca gheața.

Duminica, după liturghie, toți copiii de biserică și maica Ivana mâncau acasă la părintele Serafim. El nu se sfia de nimeni. Era văduv de mulți ani și decât să stea singur lua copiii acasă. Atunci maica Ivana se îndura de ei și le mai căuta de sănătate.

Paisie ajunsese la cooperativă. Noroc că nu era nimeni că și așa pierduse timp cu Lupul. Așeză pachetul cu zahăr în pungă încetișor, ca nu cumva să-l găurească și porni spre casă. Drumul la vale fu mai ușor sau părea mai sprinten la picior copilul. Lupul când îl văzu gudură din cap și schelăi ușor ...ca un vechi prieten.

Ajuns acasă își trase cizmele ude la ușă și-i dădu mamei punga. Nici nu apucă să-și lase vesta de pe el și simți două palme slobozindu-se peste obrazii degerați de buza frigului de-afară. De durere îl podidi lacrimile și nasul porni a-i curge ca un șipot de vară. Se uită la maică-sa cu teamă.

— Orez, neghiobule! Orez Ț-am zis! Nu zahăr, mă pocitania lu' tac'tu! Urla femeia din toți rărunchii.

Vrând, nevrând Paisie se văzu nevoit să se întoarcă la cooperativă. Și ce să facă?! Să-i spună femeii cu păr roșu ce-l învățase maică-sa: că a greșit, că trebuia să cumpere un pachet de orez nu unul de zahăr și să o roage să-i dea orezul că maică-sa nu mai are alți bani.

Poarta o lăsa deschisă de astă dată. Mânerul de fier înghețase și i se lipise de mână. Pe drum simți degetele de la picioare cum îl ardeau provocându-i o durere care îl împiedica să alerge. Ținea punga sus, în dreptul inimii și urca dealul încovoiat de spate.

De când intrase la școală și o cunoscuse pe doamna se gândise de mul-

te ori la cum ar fi fost copilăria lui dacă i-ar fi fost ea mamă. Părintele Serafim îl învățase să nu-și ocărăscă mama că a cunoscut doar greutăți dar în ziua aceea palmele i se păruseră mai grele decât de obicei. Și doamna e așa blândă și zâmbitoare! Și le vorbea frumos iar când trecea printre bănci lăsa un miros de levănțică în urma ei. Uneori îi puneă o mână pe creștet și îi controla fruntea. Apoi se ducea la geanta ei, scotea ceva pe care îl pisa și-l vărsa într-o

cană cu apă. Târziu se întorcea la el și-i dădea să bea din cană. Maica Ivana îi spusese că doamna o să-i dea un medicament care să-i scadă temperatura. De aceea se simțea mai bine iar degetele nu-l mai ardeau.

Oftă în pragul cooperativei și intră. Femeia cu părul roșu avea mulți clienți. Paisie se așeză la coadă încercând să creeze un plan prin care să dobândească râvnitul pachet de orez.

Sărăcia îl dureau dintotdeauna. Degeaba îi spunea doamna că niciun sfânt n-a fost bogat. Se simțea rușinat până-n profunzimea oaselor. Aceeași masă săracă, aceleași haine ponosite împrumutate de la cei mari, fără caiete, creioane împrumutate - nimic care să-i aparțină de drept.

În timp ce se gândea la muștrulăla pe care i-ar fi rezervat-o maică-sa pentru că întârziase ajunsese în fața femeii. Dădu să vorbească dar cuvintele i se înecară în salivă. Simți genunchii cum tremurau sub pantalonii rupți de Ceau iar degetele îl usturau mai dureros decât de obicei. Lacrimile începură să se prelingă pe obraji iar sughițul îl ghiontea cu nervozitate. Deși fire iute și în-crâncenată vânzătoarea se plecă totuși la înălțimea lui ca să-l liniștească și să afle de ce plânge.

Printre plânsete Paisie îi povesti cum greșise și luase zahăr în loc de orez iar maică-sa îl va pedepsi amarnic de se va întoarce fără orez acasă căci nu mai are alți bani și nici nu are ce să dea de mâncare celor mici.

Femeii i se făcu milă de el și puse pachetul cu zahăr la locul lui, pe raft. Paisie o urmărea ținându-și respirația. Apoi se duse sub tejghea și scoase un alt pachet pe care se putea citi OREZ. Ce bine că ascultase pe doamna și prinse a citi. În loc de mulțumire închină un pic capul în fața femeii și ieși grăbit în drum ca nu cumva să se răzgândească.

Așeză pachetul în pungă, o strânse bine la gură și o așeză la adăpost sub braț. Dar nu merse mult și îndoiala îl ajunsese din urmă. Și dacă nu-i orez în pachet? Maica mă arde iar!

Continua să meargă stropșind zăpada de pe margine. Zăpadă care, supărată parcă pe tratamentul aplicat de Paisie i se vâra prin talpă în cizmă necăjindu-i degetele murate. Nedumerirea nu-l lăsa în pace. Copilul se opri și scoase pachetul din pungă. Se gândi că, dacă i-ar da o găurică cât să vadă boabele, nu ar face nimic rău. Se căzni să spargă pachetul cu degetele lui înghețate

până reuși. Trase însă prea tare de o parte și orezul tâșni năvalnic din pachet prăbușindu-se în zăpadă. Paisie începu să plângă. Încercă să culeagă boabele una câte una dar se afundau tot mai tare în zăpadă. Se văzu nevoit să renunțe. Era o luptă piedută.

Măsură pachetul. Mai puțin de jumătate se pierduse. Îl așeză cu grijă în pungă și porni agale către casă. Mergea resemnat, cu capul plecat într-o parte, călcând apăsător și plângând întruna. Părea că duce în spate toată grija satului. În urma lui a rămas orezul împrăștiat și zăpada șmotrită de lacrimi.

Zaraza **istoria unui tango celebru**

Tangoul Zaraza s-a auzit prima oară în 1929 la Marele Concurs al Discului Național Uruguay, unde a câștigat premiul al doilea. În același an este înregistrat de Jose Razzano (acompaniament de pian și chitară), Ignacio Corsini (acompaniament de chitare) și orchestra Francisco Canaro, avându-l ca interpret pe Charlo. O altă înregistrare este a Orchestrei lui Rodolfo Biagi (cu Jorge Ortiz interpret) în 1941.

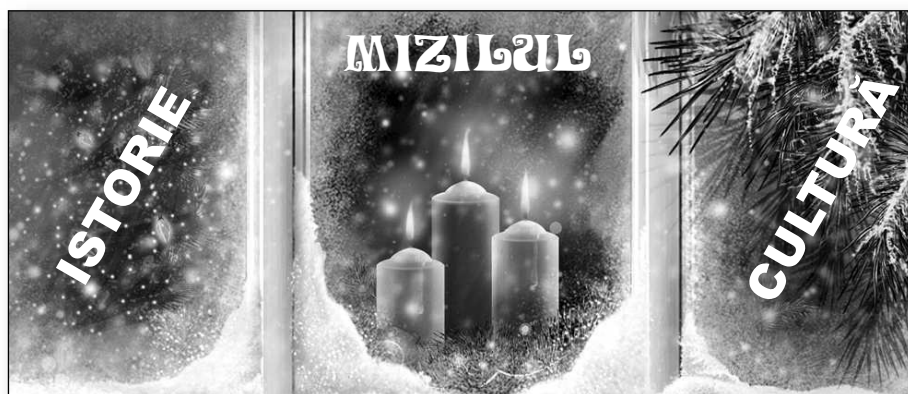
Compozitor și textier al tango-ului „Zaraza” este Benjamín Tagle Lara.

Orice analiză a cuvântului „zaraza” trebuie pornită din spaniolă și nu din altă parte, chiar dacă acest cuvânt se găsește și în alte limbi. Dacă aruncăm o privire sumară asupra textului original din limba spaniolă putem observa că „zaraza” apare în refren caligrafiat cu literă mică și nu cu majusculă, așa cum ar fi fost normal în cazul unui nume propriu. Dacă încercăm să și înțelegem textul, lucrurile se lămuresc, cuvântul „zaraza” este un apelativ pe care căruțașul îl dă bouului care îmbătrânește, care i-a fost tovarăș de nădejde de-a lungul anilor: „*A la huella, huella, zaraza/ hu-*

ella, huella guay!”... adică „Hai pe potecă, pe potecă boule / Pe potecă, hăis!”. Șocant? Nu, deloc. Mai șocant e faptul că cineva a putut atribui acest nume unei suave domnițe. În fapt apelativul „zaraza”, folosit în Argentina pentru animale, are o conotație afectivă.

Tangoul „Zaraza” ajunge în Europa foarte repede, în 1930, prin intermediul actriței și cântăreței Sofia Bozan care îl cântă la Paris. Regizorul britanic de origine maghiară Alexander Korda îl folosește într-un film de-al său. Pe filiera aceasta ajunge și în București, fiind preluat de Cristian Vasile. Versurile, foarte frumoase de altfel, sunt creația lui Nicolae Kirițescu căruia cuvântul „zaraza” îi sugerează prin sonoritatea ușor exotică o prezență feminină. Astfel se ajunge ca, în limba română, un cuvânt plecat din lumea textilelor, apelativ pentru animale în spaniola argentiniană, să ilustreze o ciudată poveste de dragoste.

Epoca Veche

♦ Mizilul s-a aflat într-o zonă de intensă și continuă locuire, încă din perioada neolitică. O demonstrează descoperirile din imediata vecinătate, de la Pietroasele (cetatea de la Gruul Dării și Castrul construit de Constantin cel Mare în perioada campaniei din anul 332 împotriva goșilor de la nord de Dunăre, în care a fost instalată Legiunea a XI-a Claudia venită de la Durostorum), Monteoru (care a dat numele înfloritoare culturi din epoca Bronzului), Năieni (necropola tragică datând din 800 - 600 î. Hr), Căndești (Cetatea de la Cărlomănești din epoca lui Burebista) și toată salba de cetăți și situri arheologice, destul de puțin cercetate, risipite de-a lungul Subcarpaților Meridionali.

♦ În ceea ce privește Mizilul, cu toate că, exceptând situl arheologic de pe valea pârâului Budureasa, (un șir de așezări și necropole din paleolitic; neolitic - cultura Criș, cultura ceramicii liniare, Dudești, Boian, Precucuteni, Gumelnița; epoca bronzului - culturile Tei, Monteoru, Coslogeni, Noua; epoca fierului - culturile Hallstatt și La Tene, ca și centrul meșteșugăresc din sec. 4, 5-7 p.Hr.), descoperirile au fost mai mult întâmplătoare, semnificația lor este una deosebită.

Așa cum afirmă, în monografia sa, profesorul **Gheorghe Panait**: „S-au descoperit mai multe așezări aparținând unor culturi materiale din perioade istorice diferite: trei dintre cele șase așezări atestate arheologic se găsesc în vatra orașului. Cele mai vechi locuințe, de pe malul drept al pârâului Tohăneanca, sunt la adâncimea de 4 metri și aparțin culturilor Boian, Aldeni II, Gumelnița și chiar culturii lineare. În săpăturile efectuate în vatra orașului, determinate de construcții industriale sau edilitare, au fost descoperite interesante urme arheologice; astfel, în zona centrală, Grădina Mavruului - azi Micro II - la adâncimea de 5 metri, au fost găsite însemnate cantități de ceramică, vetre de locuire și fragmente de unelte și obiecte casnice, datate pentru epoca bronzului timpuriu și de mijloc, asemănătoare celor descoperite în complexul IV de locuire de la Budureasca. În perimetrul dintre Liceul Agricol și

magazinul Tohani, pe șanțul principal de canalizare, au fost găsite urme de incinerare, datând din secolele II - I î.Hr. La confluența dintre Budureasca și Tohăneanca au fost găsite două monede de argint, imitații ale tetradrahmelor thasiene, care au circulat în Dacia încă din sec. II î.Hr. Tot aici a fost găsit și capul de statueta din lut negru, reprezentând probabil un tarabostes local, - unicat - care corespunde aceleiași perioade. Ceramica lucrată la roata olarului, monedele de argint și toate celelalte urme materiale, răspândite în vatra orașului, ne-au dus la concluzia că aici, încă din secolele anterioare erei noastre, a evoluat o puternică așezare traco-daco-getică, cu un ridicat grad de civilizație. În punctul Grădina Mavrului, lângă Casa de cultură, a fost găsită ceramică romano-bizantină din import, asemănătoare cu cea din complexul de locuințe cercetat din Cireșanu (3 km. sud de Mizil). În anul 1976, executându-se lucrări de excavare pe șantierul Filaturii de lână pieptănată, au fost găsite trei morminte de înhumare, datând din prima parte a secolului al V-lea p.Hr. Mormintele erau dispuse foarte aproape unul de altul, orientate pe direcția est-vest. Unul dintre acestea conține resturi de ceramică daco-romană, un șir mare de mărgelile poliedrice, de diferite culori. La Mizil apar sporadic și urme ale culturii Ipotești - Căndești, suprapuse stratului de cultură specifică pentru secolele IV și V p.Hr.”

Pucte de reper istorice și culturale

◆ Prima mențiune documentară a localității, numită pe atunci **Esteu**, se găsește într-un pergament slavon, emis de cancelaria domnitorului Mihnea Turcitu, la **6 iulie 1585**, prin care se întărea lui Stanimir ocina cumpărată de la Danciul, cu 2000 de aspri. Același document atestă că localitatea are un trecut de veacuri, fiind recunoscută pentru țesăturile de chilimuri și scoarțe. Această precizare este importantă deoarece, din registrele vegisimale ale Brașovului, din 1529, reiese că un particular din localitatea Esteu a vândut aici mărfuri de 1420 asprii - consemnare ce se repetă în anii 1545, 1548, 1554, ceea ce demonstrează că localitatea a existat cu mult înaintea atestării sale domnești.

◆ La 30 septembrie **1591**, într-un document, voievodul Ștefan Surdul împuternicea pe **Doamna Neaga** (a cărei legendă circulă și azi) și pe călugărița Elisaftea, să stăpânească satul Esteu, cu via pe care au moștenit-o și porunca vecinilor să asculte de ele.

◆ Evoluția denumirii localității spre forma **Istău** este consemnată în actul dat de comisul Mandric și spătarul Balea, în aprilie **1602**, stolnicului Preda, pentru satul Istău, vândut de bunica lor Dragna, pe când era pribeagă pe meleaguri străine. Ultimul document care mai amintește de localitatea Esteu este al domnitorului Radu Mihnea, din 1612, prin care întărește lui Crăciun din Esteu proprietate, iar la 30 aprilie 1616 decide că popa Stanciu este stăpân pe vie și ocină la Esteu.

◆ La sfârșitul sec. al XVI-lea Neculae Pătrașcu Voevod, fiul și asociatul la domnie al lui Mihai Viteazul, întărește lui Fățuitu ocină în suprafață de 25

de pași la **Fefeiei**, cumpărată de acesta cu 500 de asprii. Aceasta este prima atestare documentară a toponimului Fefeiei.

Monografia județului întocmită de prefectura Buzăului în 1943, arată că satul Fefeiei „*e mult mai vechi decât Mizilul, fiind întemeiat de de cinci boieri ce au fost înzestrați de Mihai Viteazul, la 1597, cu moșii întinse, și care aveau sediul la Fefeiei, sau, cum spun documentele Fefeieiului, satul celor cinci felii.*”

◆ Biserica din Fefeiei se construiește, după unele surse, la începutul secolului XVII. Două secole mai târziu ctitoria este refăcută de polcovnicul **Nicolae Stamboleanu** iar în 1828, **familia Mareș** reface clădirea, ce va avea hramul Sfântul Nicolae.

◆ O parte din moșiile Mizilului au trecut prin vânzare în patrimoniul familiei Antonie din Popești, fost domn al Țării Românești, cu care „*a fost înzestrată Maria, nepoata sa*”. (Fiica postelnicului Neagoe și nepoata domnului Țării Românești, Antonie din Popești, s-a căsătorit, în **1674**, cu marele dregător Constantin, unul dintre cei mai influenți boieri din țară, rudă cu marile familii Brâncoveanu și Cantacuzino, care din anul 1688 a urcat pe tron.

◆ În timpul domniei lui **Constantin Brâncoveanu** (1688 – 1714), Mizilul ajunge proprietatea domnului, care își construiește case domnești la Corbeanca (Dealul Dumbrăvii) și înființează un târg anual ce va deveni vestit cu vremea (24 iunie – Sf. Ioan Botezătorul).

◆ După 1700, drumul pe sub dealurile Tohanilor către Buzău, era bătut de caravane încărcate cu mărfuri pentru bălciurile și iarmaroacele din această parte a țării. Distanța dintre Ploiești și Buzău fiind prea mare, se impunea între cele două orașe un popas pentru odihnă, masă, schimbul și adăpatul animalelor.

Popasul se va crea la jumătatea drumului dintre cele două orașe târguri, la aproximativ un kilometru sud de vechea așezare Fefeiei. La 1780, popasul era constituit pe strada Griviței de astăzi, unde se mai poate vedea fântâna poștei. Au început să se statornicească în jurul stației de poștă o mulțime de negustori; astfel apare noua localitate, care la început se numea Menzil (Denumirea localității provine de la vechiul substantiv turcesc *menzil*, care însemna serviciu de poștă sau olac).

◆ De la începutul dobândirii acestui nou statut, Mizilul devine reședință a plășii Câmpu și totodată sediu al zapciilor din fruntea plășii. *Plasa Câmpu* este înființată în sec. al XVIII-lea, fiind constituită la început din 15 - 16 sate; în 1815 - 19 sate, 1818 - 21 sate. Din **1831** (când este declarat *comună urbană*) Mizilul va fi reședința acestei plăși a județului Saac, până la 1 ianuarie 1845, când este desființată odată cu desființarea județului (Județul Săcuieni, alternativ Secuieni sau Saac, a fost unul din cele 17 județe istorice care au existat îna-

inte de 1829 în Țara Românească. Conform istoricului Constantin C. Giurescu: „numele i se trage de la populația venită din Ținutul Secuiesc, din Ardeal, populație amestecată, români și secui. Colonizarea a început, se pare, pe vremea cavalerilor teutoni (1211-1225). Pe aici trecea drumul pe Valea Teleajenului, care asigura legătura de comerț cu Brașovul.”. Reședința județului s-a aflat inițial la Urlați până cel târziu în 1645, an în care a fost mutată la Vălenii de Munte și apoi la Bucov. Județul a fost desființat la 1 ianuarie 1845, fiind împărțit între județele Prahova și Buzău). De la această dată Mizilul va fi reședința Plășii Tohani, din județul Buzău.

◆ Moșiile din Fefelei au fost vândute sau făcute danii de către urmașii lui Brâncoveanu. Astfel, potrivit unui document din 5 februarie **1817**, emis de Ion Caragea, moșia Fefelei aparținea polcovnicului **Nicolae Stâmboleanu**. În același an marea băneasă Safta Gh. Brâncoveanu vinde restul moșiilor de la Mizil generalului Nicolae Mavros, iar acesta le va da fiicei sale Maria, ca zestre la căsătoria cu **Marele Agă Ion Cantacuzino**.

◆ În 1830 Mizilul avea 327 gospodării, în timp ce Urlațiul număra 85, iar târguri de tradiție ca Filipești și Gherghița (fostă reședință domnească) abia se ridicau la 159 și respectiv 163 de gospodării. Mizilul se ridica la rangul orașelor importante ale țării, situându-se undeva în apropierea fostei capitale a Țării Românești - Târgoviște, vechea cetate de scaun, care avea 448 gospodării

◆ „*Cei din Mizil ferecau roți și inimi de căruțe, mai ales că târgul era, și prin condiția lui de stație de poștă, un fief al biciugașilor; pe la 1835 înregistrându-se la categoria patentarilor - 18 țigani fierari la Buzău, 12 la Mizil, iar la Râmnicu Sărat un tinichigiu și 5 fierari.*”

◆ **1836** - exista o școală particulară și una care funcționa pe lângă biserica din Fefelei.

◆ În **1847** începe construirea „*drumului de la Ploiești pe sub deal până la Buzău*”, care urma să scurteze legătura Moldovei cu capitala țării, realizată până la acea dată prin Urziceni – Movilița – Buzău.

◆ **1857** - Biserica Sf. Ioan, aflată în centrul orașului, este ridicată de Ion Cantacuzino. Construcția are forma de cruce, combinând stilul bizantin cu cel gotic, la care adaugă unele componente renascentiste. Pictura originala s-a pierdut, biserica fiind repictată în 1916.

◆ **1857** - e înființată **Școala Ion Crăciunescu**. Clădirea e distrusă în timpul marelui incendiu.

◆ 1859 (februarie) - În drum spre București, Al. I. Cuza este primit cu entuziasm la Mizil (februarie); domnitorul trece prin Mizil și în 1864, când vizitează Școala Ion Crăciunescu.

◆ La **1861** se înființează oficiul poștal (de categoria a IV-a). În anul 1900 este inaugurat noul sediu al Oficiului P.T.T. (Construcție din zidărie masivă din cărămizi arse cu var gros, cu etaj pe o parte din parter, acoperită cu țiglă,

compusă din 12 camere, destinate oficiului, locuința dirigintelui și camera pentru inspecții.

♦ **1865** - Este edificată **Biserica Adormirea Maicii Domnului** din piața orașului, prin contribuția lui **Iordache Ruset** și obolul locuitorilor.

♦ La 13 septembrie 1866 un incendiu devastator distruge orașul. După incendiu primarul Mateiu Jaravete demisionează. Situația creată îl determină pe Ion Cantacuzino să acorde locuitorilor posibilitatea de răscumpărare a embaticului, Mizilul devenind oraș liber.

♦ **1872** - Mizilul devine stație CFR

♦ **1881** – se construiește Școala nr. 1 de fete.

♦ **1891** - **Procopiu Cassotî**, proprietar, construiește, „pe locul cumpărat de la doamna Bălașa Teișanu prin actul transcris la Tribunalul jud. Buzău la nr. 389/1888, un loc de școală conform regulilor igienice și didactice care fiind destinat a sluji drept școală de fete (...). Școala va purta pe frontispiciul ei numele ilustrului cetățean Ioan C. Brătianu. Localul se compune din două etaje din care etajul de jos compus din patru camere mari, va folosi anume la 4 clase de învățământ iar o cameră mică pentru cancelarie. La etajul de sus camera cea mare din stânga va servi ca atelier de lucru, pentru facerea scoarțelor, industrie ce se prosperă în Mizil și care aș dori să se perfecționeze; iar apartamentele din dreapta compuse din 6 camere va servi, dacă trebuința va cere, ca local pentru directoarea școlii.”

♦ **1893** - un anume Alexandru C. Gheorghiu construiește la Mizil o rafinărie de petrol cu o capacitate de 521 de tone și un capital investit de 40 000 de lei. Fabrica, care mai funcționa încă prin 1900, era înzestrată cu un cazan, un distilator pentru benzină, un aparat „Abel Penswk”, pentru determinarea inflamabilității petrolului, un termometru, un aerometru, un cântar și avea un personal format din 3 lucrători.

♦ **Spitalul mixt Mizil** a fost construit de Prefectura Buzău, în anii 1888 - 1893, pe un teren donat de Maria I. Cantacuzino.

♦ În 1892 apare **Dicționarul geografic, statistic, economic și istoric al județului Buzău**, de **Bazil Iorgulescu**, în care autorul scrie, printre altele, despre Mizil: „...comună urbană în plasa Tohani, situată pe ambele maluri ale pârâului Istău... Proprietăți mai însemnate sunt: Mizil, Istău, Fefelei, Cireșanu, Mărăcinii, Trestianca, Ulmii, Valea Dobrii, Lungeanca, Porumbarele, Șindri-lița și Ceapa Mocească. Terenul e șes și fertil, ondulat puțin în partea de nord prin câteva dealuri și movile.

Industrie agricolă are: 2 mori de aburi, 2 cășerii, 4 stâne, 1 fabrică de făină și 3 de lumânării; iar manuală: cojocărie, cismărie și mai cu seamă țesăturile de lână, cari au căpătat o reputație bine stabilită.

Comerțul constă în desfacerea cerealelor, din care cauză la gara Mizil se vede mai totdeauna o mare activitate, apoi desfacerea obiectelor lucrate în

localitate..

Afară de târgul săptămânal, mai are târgurile: *Duminica Floriilor*, *Duminica Tomii*, și mai cu seamă târgul *Drăgăiciei*, după ce se termină la Buzău, se stabilește în Mizil la 29 iunie.

Vite are: 650 boi, 340 vaci, 148 viței, 86 bivolițe, 375 cai, 121 iepe, 62 mânji, 2 700 oi, 10 capre, 18 asini și 453 porci.

Comuna e formată din cătunele *Cireșanu*, *Fefelei*, *Mărăcini* și *Mizil*, cu o populație de 5200 locuitori. Ei trăiesc în 926 case. Populația crește cu o medie anuală de 48 suflete.(...). Locuințele sunt frumoase și anunță un oraș cu viitor.

◆ Între **1895** și **1905**, cu unele întreruperi, primar al Mizilului a fost **Leonida Condeescu**.

◆ La **1 aprilie 1889** este adus și încartiruit la Mizil **Regimentul 32 Mircea**, format dintr-un batalion al Regimentului 9 Dorobanți Brăila, decorat cu Steaua României pentru luptele de la Smârdan. Cu această ocazie vine la Mizil și **Matei Eminescu**, care se va înrudi prin alianță (cumnat) cu Leonida Condeescu. (În octombrie 1893, regimentul este mutat, cu tot efectivul, la Ploiești.)

◆ În **1895**, **Vasile Mares**, la îndemnul lui Caragiale, va construi prima sală de teatru din oraș. Aceasta va fi donată Primăriei Mizil, cu terenul aferent, în 1928. Clădirea era compusă din: „Sala de spectacole, cu scenă și loji având în față pe antreu două camere: una destinată pentru serviciul de casier al teatrului și alta pentru birou, iar deasupra acestor trei încăperi de la parter se găsește o cameră destinată pentru biblioteca comunei (accesul se face pe o scară de beton armat).”

◆ La sfârșitul veacului XIX Mizilul număra 5200 de locuitori, bugetul anual ridicându-se la suma de 74809 lei. Înaintea celui de al doilea război mondial, prin 1937, populația orașului sporise la 7500 locuitori.

◆ În anul **1902**, după intervenții repetate, Leonida Condeescu înființează la Mizil o „Școală de meserii“, care va funcționa până în anul 1916; cursurile vor fi reluate în 1925 într-o clădire nouă, devenind gimnaziu industrial de gradul I, cu durata de studii de 6 ani.

◆ În **1904** este terminată construcția **Cazărmii Mizil**, amenajată prin eforturile lui Leonida Condeescu și ale lui Bănică Grigorescu (tatăl Agatei Bacovia), ce va adăposti, ulterior, **Regimentul 72 infanterie**, care va participa, în 1916, la luptele de pe Valea Jiului și de la Mărășești. În rândurile regimentului vor lupta mulți mizileni care își vor da viața pentru neatârnamul țării și întregirea neamului. În memoria lor se va ridica, în 1921, prin subscripție publică, monumentul din centrul orașului și

se va emite o medalie comemorativă. Monumentul Eroilor este realizat de sculptorul Ioan Iordanescu.

♦ În 1913 **Tase Dumitrescu** donează o clădire compusă din 6 camere, dependințele destinate pentru locuința aprodului și arhiva (trei camere acoperite tot cu țiglă) în care va funcționa **Judecătoria Mizil**.

♦ 1919 - ia ființă un gimnaziu mixt ce funcționează până în 1925 în localul Școlii Crăciunescu. În 1926 se construiește localul propriu și devine Liceul Teoretic „Tase Dumitrescu”; în 1938 devine liceu comercial iar în 1948 școală tehnică agricolă, iar ulterior liceu agricol.

♦ O încercare de a scoate din anonimat orașul o face primarul **Spirea Anastasiu**, care amenajează **Băile Boboci**, tipărind în 1927 un prospect publicitar al băilor, pe care l-a difuzat în întreaga țară

♦ Conform Legii pentru organizarea Jandarmeriei rurale (24 martie 1929) Legiunea de Jandarmi Buzău aparține de Inspectoratul 1 București. Odată cu legiunea trecerea în subordinea I.G.J., prin Înaltul Decret 1649/16.05.1931 – și **Batalionul 5 Mizil**, cu un efectiv de 1049 jandarmi.

♦ În 1933, Societatea „Orghidan, Horvat & Comp.” construiește, pe șoseaua Mihai Bravul, la nr. 3 Uzina Comunală de Electricitate. Ulterior, prin tranzacția înregistrată la Tribunalul Buzău sub nr. 5558/938: „...toată averea acestei societăți compusă din uzina cu motoare, dinam, linia de distribuție în oraș, stâlpi, lămpi etc. a intrat în patrimoniul comunei în schimbul sumei de 1. 300. 000 dată cu titlul de daune pentru renunțarea la drepturi”.

♦ În 1938, deci după patru decenii de la schița lui Caragiale „O zi solemnă”, Geo Bogza readuce în atenția generală orașul care degaja, la acea vreme, imaginea dezolantă a provinciei, în reportajul **O sută șaptezeci și cinci minute la Mizil**.

♦ Este modernizată șoseaua națională Ploiești - Buzău, în porțiunea de 1888 de metri, ce trece prin oraș. Lucrarea, cu o lățime de 6 metri, pavată cu granit, a fost executată în 1938, de antrepriza Bitumen, ing. Deveccheri. Tot în raza comunei șoseaua mai este pavată cu macadam cimentat. Pe această șosea, la trecerea peste pârau Istău în campaniile de lucru 1937/ 1938, s-a construit în locul podului de piatră distrus în timpul războiului și înlocuit provizoriu cu completare de lemn, un pod de beton armat.

♦ 1940 - Un consorțiu german înființează atelierul C.F.R., transformat ulterior în uzină de reparat utilaje militare. Acesta va constitui primul nucleu industrial al orașului. Tot atunci va fi adusă o escadrilă de avioane germane, care făceau parte din sistemul de apărare al zonei petroliere Prahova.

♦ 1949 - Desființându-se județele, Mizilul devine centru raional în regiunea Ploiești.

Oaspeți de vază ai Mizilului - Consemnări despre oraș

♦ **Mihai Viteazul** (1558, Târgul de Floci - 9 august 1601, Turda), fiul Teodorei Cantacuzino, din vechea familie bizantină a Cantacuzinilor și - după unele surse - al lui Pătrașcu cel Bun (care a domnit între 1554 - 1557), devine domnitor al Țării Românești în 1593, cu ajutorul patriarhului Constantinopolului. După strălucita victorie de la Călugăreni (13/23 august 1595), în tentativa sa de a unire a celor trei țări române, Mihai Viteazul alege, în 1597, Ploieștiul ca bază pentru viitoarele operațiuni militare, ridicând satul de moșneni la rangul de târg domnesc.

Tot în acea perioadă, susține în însemnările sale fostul primar al Mizilului, Spirea V. Atanasiu, Mihai a răsplătit 5 căpitani de oaste mizileni (**Tocilă, Breazu, Crăciun, Ciocârdel și Dâmboviceanu**, zis Nucă Seacă), care au strâns oamenii satelor și s-au alăturat oștirii domnești în lupta de pe Neajlov, întărindu-i cu ocine la Fefelee (Fefelee înseamnă cinci feli, adică tot atâtea în câte a fost împărțită moșia).

În septembrie - noiembrie 1600, în preajma Mizilului domnitorul va purta mai multe lupte (la Năieni, Vadu Săpat, Bucov) cu trupele polone, comandate de Jan Zamoyski, fost cancelar al regelui polon și comandant al trupelor regale care sprijineau înscăunarea lui Simion Movilă pe tronul Țării Românești.

♦ „În 1821, trece prin Mizil prințul Ipsilanti, fiul domnitorului Alexandru Ipsilanti, general în armata țarului, conducătorul Eteriei, în drum spre București și, de acolo, fiind decis să ajungă în Elada și să-și elibereze compatrioții de sub jugul otoman (proiectul a fost dejucat prin înfrângerea eteriștilor, de către turci, la Drăgășani). Cronicarul întârziat Naum Râmniceanu consemnează: La 18 martie, de la Menzil, județul Săcuienilor, au trimis Ipsilant proclamație „către blagorodnicii lăcuitori din București, dojenindu-i pe cei ce au lăsat orașul pustiu și s-au risipit; și îndemnându-i să se întoarcă pe la casele lor, fiindcă spaima lor este fără cuvânt și că până a nu să vărsa picătură de sânge românesc, mormântul va acoperi trupurile tuturor de lângă dânsul greci.” (**Emil Niculescu - Un belfer vine la Mizil**)

♦ **Alexandru Ioan Cuza** s-a născut la 20 martie 1820, în Bârlad. La 5 ianuarie 1859 a fost ales domn al Moldovei, iar la 24 ianuarie 1859 și al Țării Românești, înfăptuindu-se astfel unirea celor două principate române.

Imediat după această a doua alegere domnitorul trece prin Mizil, în drumul său spre București, fiind întâmpinat cu entuziasm de populația orașului. Cuza se va opri la Mizil și în 1864, atunci când vizitează noua școală înființată de Ion Crăciunescu.

♦ **Carol I**, rege al României, principe de Hohenzollern-Sigmaringen, pe numele său complet **Karl Eitel Friedrich Zephyrinus Ludwig von Hohenzollern-Sigmaringen**, (n.20 aprilie 1839, Sigmaringen - d. 10 octombrie 1914, Sinaia) a fost domnitorul, apoi regele care a condus România după abdicarea lui Al. Ioan Cuza.

Pe 10 mai 1866 Carol a intrat în București. Vestea sosirii sale fusese transmisă prin telegraf și a fost întâmpinat de o mulțime entuziastă de oameni, dornici să cunoască noul conducător.

În anul 1878 domnitorul Carol I de Hohenzollern a primit titlul de „alteță regală”, iar în 1881 a fost modificată Constituția din 1866, pentru a specifica, printre altele, faptul că din acel moment șeful statului va fi numit rege. Ceremonia de încoronare a avut loc pe 10 mai 1881.

În timpul domniei sale (48 de ani - cea mai lungă domnie din istoria statelor românești), țara a obținut independența deplină față de Imperiul Otoman, după un război efectiv intens, modern și foarte eficient (cunoscut în istorie ca Războiul de Independență) în care contribuția României a fost decisivă.

După războiul ruso-turc (1877-1878), România a câștigat Dobrogea, iar Carol I a dispus ridicarea primului pod peste Dunăre, între Fetești și Cernavodă, care să lege noua provincie de restul țării.

În prima sa călătorie prin țară - la 21 august 1866 - domnitorul se oprește și la Mizil, acolo unde, cum îi scria Carol Davila soției sale, a avut loc: „o recepție splendidă”.

Dar suveranul va fi mereu la curent cu viața și aspirațiile orașelului de provincie, datorită insistențelor primarului Leonida Condeescu, nu doar în audiențele obținute - cum a fost cea din 1899 -, ci și prin numeroasele mormorii ale edilului mizilean.

♦ După ce îl cunoaște pe Leonida Condeescu, **I. L. Caragiale** devine „... răsăritul boierimii din Mizil” despre care Agatha Grigorescu Bacovia scria: „Din inițiativa lui apăruse, prin 1898, o revistă literară botezată de Caragiale «Ciorăda literară». Gr. Tocilescu, George Ranetti, Ion Brătianu și Caragiale făceau parte din conducerea revistei, fiind și colaboratori. (...) Împreună cu Leonida Condeescu se ducea și tata (Bănică Grigorescu - n.n.) la ședințele revistei, care se țipărea la Fefești, locul de naștere al lui Gr. Tocilescu, unde era moșia lui Vasile Mareș cu care Tocilescu era cumnat” (**Agatha Grigorescu-Bacovia, Poezie sau destin. George Bacovia, ultimii săi ani**, Ed. Cartea Românească, 1981).

Nu doar ipotetica revistă îl îndemnau pe Caragiale spre Mizil, ci și atmosfera întâlnirilor din Fefești, sau interesele comerciale, legate de aprovizio-

narea restaurantului din Gara Buzău (pe care îl concesionase, împreună cu Theodor Duțescu Duță, cumnatul său).

Iată un scurt fragment din amintirile lui **Gheorghe Eminescu**: „Pe Leonida Condeescu și Caragiale îi lega în primul rând o prietenie politică, amândoi erau conservatori, Caragiale prin apartenența lui la **Junimea**, Leonida prin tradiție de familie. Dar în timp ce Caragiale, cu spiritul lui de frondă, re-fractar disciplinei de partid, a avut cunoscutele oscilații, Leonida a trăit și a murit conservator, constantă pe care Caragiale ține să o sublinieze în schița amintită când spune: „Tot ce-i glumă la o parte, trebuie să mărturisească fiecine că puțini dintre bărbații noștri politici mari și mici au fost așa de consecvenți ca Leonida, partidul tău nu are un membru mai nestrămutat și mai devotat”. Îi mai legau pe cei doi interese comerciale, oricât s-ar părea de curios, în vremea când Caragiale ținea în arendă restaurantul din gara Buzău; pentru nevoile restaurantului procura vinul de la via lui Leonida Condeescu, situată în comuna Vadu Săpat. În fine, pe ambii îi lega o strânsă prietenie de foarte tânărul pe atunci George Ranetti, viitorul codirector al revistei Furnica, revistă care cultiva un umor de cea mai bună calitate”. (**Gheorghe Stoian** - 12 ianuarie 1984 Slobozia - consemnare pe bandă magnetică)

♦ **Mareșalul Alexandru Averescu** (n. 9 martie 1859, satul Babele, astăzi în Ucraina - d. 3 octombrie 1938, București) a fost comandantul Armatei Române în timpul Primului Război Mondial, fiind deseori creditat pentru victoria României din acel război. A fost de asemenea prim-ministru al României în trei cabinete separate

Când Bucureștiul cădea sub ocupația germană, la 23 noiembrie 1918, generalul Averescu - se afla la Mizil și nota cu amărăciune în jurnalul său: „M-am strămutat la Mizil. Prima zi a retragerii, relativ bună...”

Fiind un bun cunoscător al situației de pe front constata deziluzionat: „Este o debandadă generală, a vedea puhoiul de fugari e și dureros și revoltător ... dezorganizarea face progrese văzând cu ochii. Cei care au pregătit războiul pot să se felicite.” (**C. Kirilescu** - Istoria războiului pentru întregirea României, București, Ed. Științifică, 1983, pag. 515).

În ziua de 25 noiembrie 1916 pe când diviziile III și VI rezistau atacurilor germane de-a lungul șoselei Ploiești-Buzău, unitățile din diviziile XII și XIII izbutesc să re-ocupe linia Loloiasca-Inotești și să izgonească inamicul peste apa Cricovului. A doua zi, 26 noiembrie, comandamentul român vroia să întărească linia Cricovului în aștepta-

rea cavaleriei rusești, care era anunțată. Se continuă atacul spre Teleajen.

La început trupele noastre obțin succese, dar în după amiaza aceleiași zile se pierde linia Cricovului. Cavaleria rusească întârzie să sosească. După ce românii reușesc să reocupe Inoteștiul și Colceagul, inamicul reia ofensiva și atacă central deoparte și de alta a șoselei cu 4 coloane formate fiecare din câte 2 batalioane, iar spre nord pregătește o mișcare de învăluire. Artileria puternică susține atacul. Inamicul reocupă Inotești iar trupele noastre de la Loloiasca s-au retras din fața bombardamentului cumplit al artileriei germane. A trebuit să se ordone retragerea generală spre Mizil. Pe înserat a sosit și cavaleria rusească care atacă slab fără nici un efect. După câteva evoluții rușii se retrag în cantonament la pivnițele marelui depozit de vinuri Mareș din afara orașului, spre Buzău. (Idem, pag. 516)

În zilele următoare trupele românești au opus rezistență pe linia Mizil, apoi la Ulmeni și Buzău; fiind continuu atacate și copleșite de superioritatea numerică a dușmanului, au fost nevoite să se retragă. La 29 noiembrie 1916 nemții au ocupat Mizilul iar la 2 decembrie Buzăul.

♦ Târgovișteanul **Ionel Fernic** (1901- 1938), un fel de om-orchestra - aviator, actor, compozitor, gazetar și, fatalmente, scriitor - , orientat, a debutat în literatură cu volulul de schițe **Mistere din Mizil** (1927).

♦ **Geo Bogza** s-a născut la 6 februarie 1908, la Blejoi lângă Ploiești. A fost poet, reporter, creator al reportajului literar românesc, teoretician al avangardei, autor al câtorva din textele ei definitorii poet de mare întindere, ziarist și eseist.

În 1955 a devenit membru al Academiei Române. Moare la 14 septembrie 1993, în București, la un an după fratele său, scriitorul Radu Tudoran. Dintre volumele sale memorabile amintim: **Cartea Oltului**, București, 1945; **Țara de piatră**, București, 1946; **O sută șaptezeci și cinci de minute la Mizil**, fișe literare, povestiri, pamflete, prefată de Gabriel Dimisianu, București, 1968; **Priveliști și sentimente**, reportaje, București, 1972; **Paznic de far**, poeme, București, 1974; **Orion**, poeme, București, 1978; **Poezii și poeme**, ediție bilingvă româno-franceză, traducere de Ileana Vulpescu, prefată de Ștefan August Doinaș, București, 1979... Reportajul **O sută șaptezeci și cinci de minute la Mizil**, reprodus în volumul din 1968, a fost scris în 1938.

♦ În 1960 **Ștefan Bănulescu**, aflat într-o drumeție pe urmele lui Caragiale, pe traseul Haimanale - Ploiești - Mizil - București, consemnează: „Bem cafele «Orient» la Mizil, într-o curte plină cu flori crescute parcă în sălbăticie.(...) Nenea Spirică Anastasiu (așa îi spune soția lui, doamna Spirică (sic!), «nenea»), în vârstă de 80 de ani, fost primar al urbei, azi istoric amator, îmi arată o presupusă stemă veche a Mizilului și a Fefeileului, care s-ar fi găsit la temelia unei case, pe un pergament cusut pe pânză. Stema, reprodusă în desen de cărbune conține: un copac, doi snopi de grâu, o vioară și un as de pică.” (**Emil Niculescu - Un belfer vine la Mizil**)

Personalități ale Mizilului

Doamna Neaga

Doamna Neaga, fiica Clucerului Vlaicu din Cislău și soția lui Mihnea Turcitul, a stăpânit și a ridicat numeroase ctitorii pe moșiile sale, întinse între Cislău (jud. Buzău) și Lapoș (jud. Prahova). Amintim aici biserica veche de la Ciolanu, cu hramul Sfantul Mare Mucenic Gheorghe (ridicata în 1589), mănăstirea Aninoasa, cetățile de la Bradu, Ceia și Buda - lângă Lapoș etc.)

Puțini știu însă că apriga Doamnă a stăpânit și Mizilul, împreună cu sora sa, călugărița Elisaftea, conform documentul emis de cancelaria lui Ștefan Surdu (30 septembrie 1591), care le împuternicea pe cele două să stăpânească satul Esteu și via din dealul Corbeanca, poruncind vecinilor ascultare deplină.

Constantin Brâncoveanu

Constantin Brâncoveanu (n. 1654 - d. 15 august 1714) a fost Domn al Țării Românești între 1688 și 1714. Începând din anul 1674 localitatea Fefelei, intră în proprietatea sa, ca zestre din partea soției, Marica, fiica boierului Neagoe și nepoata domnitorului Antonie din Popești Prahova, care cumpăraseră moșiile respective.

Bogatul voievod, supranumit Altân-bey, clădește case domnești la Corbeanca, înființează un târg vestit (24 iunie, de ziua Sfântului Ioan Botezătorul) fondează o școală și aduce, pentru nevoile curții, „*robi țigani cumpărați de la mănăstirea Cașin – Bacău.*” (Mihai Apostol. **Sate prahovene dispărute sau puțin cunoscute** - „Arhivele Prahovei”, vol. 7, Ed. „Scrisul

prahovean – Cerașu” 2002, p. 277)

În această perioadă de glorie a Mizilului mulți boieri își construiesc conace în apropierea curților domnești și dezvoltarea localității pare asigurată. Dar, după moartea lui Brâncoveanu, conacele devin ruine, iar boierii locali sărăcesc, ceea ce va duce la apariția etichetării: „*boier de Fefelei, încins cu funii de tei*”

Marele Agă Ion Cantacuzino

În 1828 marea băneasă Safta Gh. Brâncoveanu vinde restul moșiilor de la Mizil generalului Nicolae Mavros, iar acesta le va da fiicei sale Maria, ca zestre la căsătoria cu Marele Agă Ion Cantacuzino.

Acesta ctorește biserica Biserica Sf. Ioan, din centru în 1857, cu 2000

de galbeni. Situația creată după incendiu (13 septembrie 1866) îl determină pe Ion Cantacuzino să acorde locuitorilor posibilitatea de răscumpărare a embaticului, Mizilul devenind oraș liber.

Ioan Crăciunescu

Bogatul mizilean a făcut cea mai importantă donație testamentară, din toate timpurile, pentru oraș, lăsându-și întreaga avere comunității (17 iulie 1857). În testament se arată: „Fiindcă omul după voința Domnului nu își poate cunoaște sfârșitul vieții, așa dar eu temându-mă de moarte de care sărmanul om nu poate scăpa cu nici un chip, însemn cele ce voi să se urmeze după sfârșitul meu: Toată starea mea, adică atât clironomia de la răposatul unchiul meu Nedelniceru Enuță Crăciunescu, împreună cu partea răposatului meu frate, cpt. Nicu Crăciunescu, și a sorei mele Elena repausată care mi s-au coborât tot mie după încetarea lor din viață, precum și moștenirea de la părinții mei, cu un cuvânt toată starea mea de astăzi mișcătoare și nemișcătoare o las după sfârșitul vieții mele ca din venitul ei să se formeze din nou școala pentru învățătura copiilor în târgul Mizil, pe proprietatea d. lui Mare Agă și cavalier Ioan Cantacuzino. (...) Această școală va purta titlul familiei mele și se vor primi spre învățatură toți copiii ce vor veni atât din târgul Mizilului și alte părți fără să li se ceară nici un fel de plată sub nici un cuvânt. Se vor angaja profesori capabili de a preda lecții în această școală tinerilor școlari în limba românească, adică acele lecții ce se predau în românește în școalele naționale din București, precum: Aritmetica, Geografia, Caligrafia, Citirea, limba franceză cu regulile gramaticești, limba italiană asemenea, limba nemțească asemenea.

Nobilele sentimente ce am cunoscut că păstrează pentru binele românilor dl Mare Agă și cavalier I: Cantacuzino m-a îndemnat să-l rog de a binevoi ca după sfârșitul vieții mele când urmează a se pune în lucrare această dietă a mea. (...)”.

George Ranetti

George Ranetti (n. 18 octombrie 1875, la Mizil), a scris, cu ironie (nu degeaba era prieten cu marele Caragiale) despre urbea sa natală: „S-au întâmplat evenimente mari:/ Convenția-ntrre sârbi și-ntrre bulgari,/ Încurcătură gravă în Maroc!/ Împărăția rusă arde-n foc./ La Pind se-aprind al bombelor fitil/ Și s-a schimbat primarul la Mizil.” Umoristul era descendentul unui anume Dimitrie Căpitanul, ai cărui fii primeau de la Vodă Șuțu (1819) privilegiu de boiernași mazili; bunicul era negustor în Fefelei iar tatăl (Vasile, căsătorit cu Lina Ioachimescu) avocat la Mizil. A urmat școala primară în urbea natală, liceul la Ploiești și a frecventat puțin Dreptul. Prin 1896 / 1897 era funcționar la Poștă.

A colaborat la diferite ziare și reviste umoristice,

a fondat (împreună cu N.D. Tzăranu) revista **Furnica** (1904). Primul său volum este intitulat «De inima albastră» - 1899; apoi «Cyrano, Strofe și apostrofe» (1900), «Ahturi și ofuri» (1901), «Eu râd, tu râzi, el râde» (1903), «Franțuzomania» (1904), «Scrisori din Italia» (1904), «Romeo și Julieta la Mizil» (jucată în 1909 pe scena Teatrului Național), «Săracu' Dumitrescu!...» (1907), «Fabule» (1907), «Schife vesele» (1908), «Matache pisălog» (1914), «De atunci și de-acolo. Versuri ușurele scrise-n clipe grele» (1921), «Poezii (1924), «Domnișoara Miau» (1926), «De inimă albastră. Dom Paladu» (1928), «Madam Strakinidy» (1928).

Matei Eminescu

Fratele mai mic al poetului Mihai Eminescu, Matei - care și-a schimbat și el numele de familie în Eminescu, conform Buletinul Oficial nr. 168 din anul 1892, după ce a fost elev la Institutul politehnic din Praga, se va înrola în armată; va participa la campania independenței, primind - pentru faptele sale de bravură - șase ordine și medalii românești și rusești. (*„A participat la intrarea în Plevna și bătălia de la Smârdan și, ca urmare a bunei conduite, a primit șase ordine și medalii românești și rusești: „Virtutea Militară“, „Crucea trecerii Dunării“, „Steaua României“, cl. a V-a de război, „Apărătorilor Independenței“, „Comemorativa Rusă“, „Crucea de aur cu spade a Sfântului Stanislav“.* - **Emil Niculescu - Căpitanul Matei Eminovici**)

Este singurul din familia Eminovici care a avut urmași: Victor Eminescu (1886 -1949) - publicist și avocat - a fost primul copil al lui Matei Eminescu din căsătoria cu Matilda Ilian Iosefescu din Brăila. Al doilea copil, Maria-Lucreția (n. 1887) a trăit doar câteva luni.

Din a doua căsătorie, cu Ana Condeescu (din Mizil) s-au născut patru copii: **Lelia** (1891 -1896), **Ecaterina** (1892 – 1970), **Hanibal** (1893 – 1911) și **Gheorghe** (1895 – 1988).

Iată cum descrie fiul lui Matei (Gheorghe) sosirea în Mizil a tatălui său: *„În ziua de 17 iunie 1889, un car funebru, urmat de Mihalache, Kogălniceanu, Lascăr Catargiu, Teodor Rosetti și Titu Maiorescu, ducea spre o veșnică odihnă rămășițele pământești ale lui Mihai Eminescu. Purificat prin suferință, poetul intra în eternitate. La nu-mai șase luni de la această tristă ceremonie, în gara micului orașel Mizil, oraș care făcea parte din județul Buzău, cobora din tren un tânăr căpitan, purtând uniforma regimentelor de linie și pe piept baretele a șase decorații, semne ale bravurii dovedite pe câmpurile de luptă de la Smârdan și Plevna. Era căpitanul Matei Eminescu, cel mai mic frate al poetului, care, după divorțul de prima lui soție, fusese mutat în Regimentul 32 de dorobanți ce făcea garnizoană în Mizil.*

Mizilul anului 1890 era un orașel cu vreo 7000 locuitori, foarte mulți

negustori, viticultori, moșieri și avea o mahala de renumiți țigani lăutari. Burghezia orașului își măcina existența în fumul cafenelei făcând petreceri cu lăutari în podgoriile din Dealul Mare, ori jucând cărți în familie sau la club. Acest stil de viață nu se potrivea cu preocupările lui Matei Eminescu. Ca atare, plictiseala a intrat în drepturile ei. Pentru a-i pune capăt, s-a oprit la soluția unei noi căsătorii, în definitiv din două rele omul alege pe cel mai mic, și-o plictiseală în doi e preferabilă uneia de unul singur. Dintre domnișoarele candidate la mărițiș, care îndeplineau și condițiile de dotă și moralitate cerute de regulamentele militare, Matei a ales-o pe domnișoara Ana Condeescu. Din această căsătorie au rezultat patru copii: Lelia, Ecaterina, Anibal și cel care vă vorbește, care nu a dat până acum banul moșneagului Charon. Și pe care popa Mandache de la Biserica Catedrală l-a botezat Gheorghe, în amintirea bunicului meu, căminarul Gheorghe Eminovici. M-am născut după cum vedeți cu privilegiul de a fi nepotul lui Mihai Eminescu.” (înregistrare pe bandă magnetică realizată de ziaristul **Gheorghe Stoian** - 12 ianuarie 1984, Slobozia)

„Pentru respectul adevărului - se confesa Gheorghe Eminescu - trebuie să spun că la întâlnirile care aveau loc la Vadul Săpat, Matei Eminescu nu participa niciodată, raporturile dintre el și Caragiale erau foarte încordate și nici cele dintre el și cumnatul lui nu erau prea cordiale.”

Pe când era la Mizil, Matei Eminescu donează o parte dintre cărțile rămase din biblioteca poetului Universității Carol I - București, așa cum reiese din scrisoarea adresată la 6 mai 1895, „Domniei Sale Domnului G. D. Teodorescu, Director Universitatii Carol I, Bucuresti.”

În 1897, Ana Condeescu divorțează de irascibilul ofițer, care demisionează din armată și se stabilește, în cele din urmă, la Bistrița - Năsăud, unde se stinge din viață la 12 decembrie 1929.

Matei, observa **Călinescu**, „pare a semăna prin longevitate și frigiditate față de familie cu tatăl său”. După ce este elev în Institutul politehnic din Praga, se va înrola în armată, urcând cu oarecare dificultate treptele carierei militare, aceasta și datorită faptului că nu era absolvent al unei școli de ofițeri; în 1881, generalul Gheorghe Anghelescu nota în privința-i: „Officier inteligent eșit din școala divizionară. Conduita și ținuta bună, aplicat în serviciu, cunoaște foarte bine regulamentele, în rezumat, un foarte bun officier de trupă” (**Augustin Z. N. Pop**, „Contribuții documentare la biografia lui Mihai Eminescu”, Editura Academiei, 1962, p. 231- citat de Emil Niculescu)

Gheorghe Eminescu

(n. 1 iunie 1895, Mizil - d. 6 iunie 1988, București)

Nepotul poetului național a îmbrățișat cariera militară (grad de colonel), și este autorul unor lucrări de memorialistică (monografia, **Napoleon**) și prietenul din copilărie al Agathe Grigorescu Bacovia. („Vă spuneam că mama mea era născută Condeescu, ea era sora faimosului pri-

mar al Mizilului, Leonida Condeescu, intim prieten al lui Caragiale și pe care marele dramaturg l-a imortalizat în schița „O zi solemnă”. Până la decesul prietenei mele din copilărie, scriitoarea Agatha Grigorescu Bacovia, mai eram doi care știam cât de strânsă era prietenia dintre Iancu și Leonida, așa cum își spuneau.“ (**Gheorghe Stoian** - consemnare pe bandă magnetică)

Leonida Condeescu

Leonida Condeescu s-a născut în anul 1865, în familia negustorului Costache Condeescu, cel care a construit local în care a funcționat primăria până în anul 2007. Prietenul/ personaj al lui I.L.Caragiale devine primar în noiembrie 1895, la nici treizeci de ani. Va ocupa această funcție, cu unele întreruperi, până în anul 1905. El introduce în administrație un spirit novator, redresează bugetul orașului, folosind resursele financiare pentru pavarea străzilor și aplicarea planului de sistematizare elaborat în 1867, după incendiu, de inginerul de cadastru Ioan Jipa, înființează „Școlala de meserii”, care pregătea lăcătuși, tinichigii, croitori, rotari și fierari; construiește o cazarmă și se implică în proiectul construirii sălii de teatru etc.; Legat de celebra schiță a lui Caragiale „O zi solemnă” trebuie spus că eroul ei a fost mai curând încântat decât supărat pe celebrul său amic, după cum își amintea Agatha Grigorescu Bacovia, a cărei mătușă era soția lui Leonida Condeescu:

„Ceea ce eu pot spune cu certitudine este că schița *O zi solemnă* a apărut pentru prima oară în ziarul *Universul* (...). Era o vreme săracă în evenimente, câte-o crimă banală ținea afișul ziarelor luni întregi, așa că pentru mizileni apariția acestei schițe a avut proporții de eveniment. Numai tanti Filofteia, soția lui Leonida, umbla furioasă prin casă cu ziarul spunând: „Leonido, își bate joc grecul de tine”. Leonida surâdea satisfăcut; ironia lui Caragiale era caldă, prietenească, împletită cu meritate elogii, poate că din această cauză nu este nici cea mai reușită. Leonida știa că această schiță, mai mult decât zadarnicul zbucium politic, îl va salva de la uitarea definitivă.”

O altă amintire memorabilă, legată de relația dintre Leonida și Caragiale este evocată de Gheorghe Eminescu: „În acea zi, unchiul Leonida m-a prezentat pe mine, pe sora și fratele meu lui Caragiale prin cuvintele simple: „Iancule, nepoții lui Eminescu!” Emoția pe care o încerc la distanță, în timp, de la această întâmplare contrastează cu indiferența de atunci a copilului care se pregătea să intre în clasa întâi primară și pentru care domnul Caragiale nu era decât arendașul restaurantului din gara Buzău.”

Începând din anul 1905, Leonida se internează de mai multe ori cu „tulburări psihice”. Întors din ultima internare se aruncă sub roțile trenului, în Gara Mizil. Era în ziua de 8 ianuarie 1906...

Ioachim Botez

Scriitorul Ioachim Botez s-a născut la Bistricioara, în 1884. Cartea care

Îl face cunoscut se numește **Însemnările unui belfer**, însemnări care, scria criticul **Petru Pontă**: „*au șocat la apariție prin calitățile literare. Vocația reală a prozatorului trebuie căutată în portretistică, ea amintind adeseori de geniul pamfletar al lui Arghezi* ” Cele două volume de „însemnări”(1935 și 1939) l-au impus ca pe un scriitor de însemnări jurnalistice, dar, cum nota Ov. S. Crohmălniceanu, *de o remarcabilă ținută intelectuală și o ironie discretă, nu lipsită de grație.*

Iată imaginea târgului văzută de „belferul” profesor: „*porniți mai departe către miezul târgului, o să vedeți în marginea caldarâmului plin de hopuri și coceni, bolovani de sare, codriști de bice, țeșale, fitiluri de amnare, funii de ceapă, snopuri de praz, tarabe cu pâine, căruțe cu pește, și din loc în loc, grătare cu fum de fleici și boloboace cu vin în neastâmpăr coborât proaspăt de la deal. Cam asta e cea dintâi înfățișare a târgului, veche așezare negustorească și care nu e de fel ridicolă.*”

Despre Ioachim Botez Emil Niculescu notează: *Aici sosi, pe vremuri, și un belfer, Ioachim Botez, născut în 1884, la Bistricioara, în Moldova, într-o familie sărmană, moștenind, se pare, din partea tatălui, anume înclinații artistice; acesta fusese participant la trupa lui Caragiale (Iorgu, n.m.) și, mai târziu, la bătrânețe... călugăr la Mănăstirea Piatra Neamț.*

(...) *Belferul însuși, în compania colegului de cancelarie și, mai apoi, personajului din însemnările sale al cărui cognomen era Tapirul, ne confiază: în târgul Mizilului, unde colindam amândoi pe la băcăniile măcelăriilor după rinichi și funii de cârnați tescuiți, cătrăniți cu boia de ardei, amintindu-și cu nostalgie de cârciuma lui Iordache sau cea a lui Eparu, descendent, probabil, dintr-un crescător sau geambaș de cabaline. Belferul notează utilitățile târgului, cu paludism, cu cluburi de jucat cărți, cu teatru, cu fanfară (școlară, n.m.) dar lipsit de o baie municipală; un soi de scuar, grădina pustie a Mavrului. Locuitorii erau de o natură, caracterial, francă și conservatoare: Oamenii cei mai mulți nu-s desigur stilați și prea ceremonioși aici unde Dumnezeu a pus atâta roadă de cârnați, de boia și de ardei și atâtea buți cu canale fără cheie. Sunt români de nădejde, rotunzi în pântec și aprinși la față ca un ciorchine porfiriu în lumina unui răsărit de soare colo sus, în podgorie. (Emil Niculescu - Un belfer vine la Mizil)*

Agatha Grigorescu Bacovia

Născută la 8 martie 1895, în Mizil, viitoarea soție a lui Bacovia a studiat Literale și Filosofia la Universitatea din București. Tatăl său Șerban Grigorescu (Bănică) este, după cum mărturisește scriitoarea, invocând o serie de acte dăruite de tatăl său lui Grigore Tocilescu, pentru Muzeul de Arheologie,

ce-l înființa, descendentul unui Effendi Pașa (ispravnic pe vremea turcilor, care ducea la Constantinopole haraciul).

Mama viitoareei poete, fiică a lui Ștefan Atanasie din Ploiești, „mare comerciant angrosist și proprietar“, s-a prăpădit de tânără, în 1895 (*„La șapte zile după nașterea mea o înmormântare cu mare pompă...“*).

Activitatea literară a Agathe este cuprinsă în mai multe volume, începând cu „Armonii crepusculare“ (1923) și terminând cu „Poezie sau destin. George Bacovia. Ultimii săi ani“ (1981)

Dar marele său merit este, incontestabil, acela că a avut grijă de marele poet băcăuan și a făcut tot ce a depins de ea pentru a-i valorifica opera.

Grigore Tocilescu

Istoricul și folcloristul Grigore Tocilescu s-a născut la 26 octombrie 1850, ca fiu al ofițerului George Tocilescu și al Elenei Tocilescu (fostă Brezeanu), la 26 octombrie 1850, în Fefești.

Face școala primară la Ploiești, apoi Liceul „Sfântul Sava” din București. Din 1868 devine student al Universității din București, urmând literele, dreptul și filozofia. În 1876 își dă doctoratul, la Praga (unde se specializează în limbi slave), cu lucrarea „Dacia înainte de romani”, premiată la 1877 de Academie, când este cooptat printre membrii corespondenți ai ilustrului for. La Viena se instruiește în epigrafie și în arheologie. Cum publicase, încă din studenție, în revistele lui B.P.Hasdeu, la revenirea în patrie, în 1877, Academia îi încredințează misiunea de a studia în Rusia (Odesa, Kiev, Moscova, Petersburg) manuscrisele inedite ale lui Dimitrie Cantemir. Bun copist, va aduce, între altele, „Cronica lui Moxa”, încredințată lui Hasdeu spre publicare, și „Istoria ieroglică”, până atunci inedită, ce va fi editată în primul volum la „Operele principelui Dimitrie Cantemir” (1883), îngrijit de Al. Odobescu.

În 1878 este numit profesor al Universității din București precum și director al Muzeului Național de Antichități. Va fi ales, de două ori, președinte al Academiei (1895 - 1898; 1907 - 1909) și președinte al secției literare (1899 - 1901), precum și al celei de istorie (1901 - 1903). Se stinge din viață în 1909, la București.

Octav Mayer

S-a născut la 6 octombrie 1895 într-o familie de intelectuali. Înscriș la Facultatea de Științe - Secția matematici - a Universității din Iași, își ia licența în 1919 (în 1915 absolvă o școală de ofițeri de rezervă pentru artilerie și ia parte

ca simplu soldat la primul război mondial. Parcurge, la Universitatea din Iași, treptele afirmării, de la asistent la profesor șef de catedră. Este primul doctor în matematici pure din țară (1920). Conduce, între altele, revistele „Analize științifice ale Universității din Iași” - din 1935 și „Studii și cercetări științifice” a Filialei Iași a Academiei Române. - din 1955. Descoperiri în domeniul geometriei diferențiale centroafine și a geometriei proiective. A decedat la 9 septembrie 1966 (la Iași).

Bibliografie

Bazil Iorgulescu - Dicționarul geografic, statistic, economic și istoric al județului Buzău; Prof. **Gheorghe Panait** - Monografie, **Emil Niculescu**, **Alexandru Gaiță** - articole publicate în revista Fereastra; **Mihai Apostol**, Pagini din trecutul Mizilului; Monografia Mizilului - prof. **Ioan Nistor**; Inventarul averilor imobiliare aparținând comunei Mizil, Ținutului Bucegi și statului 1939; **Candrea și Adamescu**, Dicționarul enciclopedic ilustrat.

Ediția a șaptea a Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”

La prima ediție a Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”, finalizată la 4 octombrie 2007, poeta **Constanța Buzea** ne anunța că, din motive de sănătate, nu poate participa la evenimentul de la Mizil, încheindu-și rândurile cu fabuloasele cuvinte: „**Rămână nădejdea!**”.

Și, dincolo de meandrele vieții, nădejdea a rămas, ajutându-ne să reluăm,

an după an, această „aventură” culturală, căreia i-au devenit „părtași” importanți scriitori, artiști și oameni de cultură. Pe parcursul celor șapte ediții, pe scena Casei Orășenești de Cultură (azi Centrul Cultural „Adrian Păunescu”), ne-au fost oaspeți: **Grigore Vieru, Fănuș Neagu, Adrian Păunescu, Eugen Simion, Ileana Vulpescu, Tatiana Stepa, Nicu Alifantis, Gheorghe Istrate, Florentin Popescu, Gheorghe Neagu, Marius Chelaru, Valeria Manta Tăicuțu, Ion Roșioru, Calistrat Costin, Gheorghe Neagu** etc.

*Într-o zi din această săptămână mă gândesc
că lucrurile se vor îndrepta în felul
tuturor. Toate cele bune și
reșcitoare încep în 5 octombrie,
și în continuare,
cu drag,
Constanța Buzza*

Iată și câțiva dintre premianții edițiilor anterioare: **Aida Hancer, Cristina Bîndiu, Ecaterina Bargan, Mircea C. Dinescu, Adrian Diniș, Vlad Ionuț Sibechi, Liviu Ofileanu, Victoria Milesu, Virgil Diaconu, Monica Rădulescu, Carmen Dominte, Andreea Teliban, Leonard Ancuța, Ion Roșioru, Adela Naghiu, Andrei Velea, Adrian Suciu, Rodian Drăgoi, Maria Postu, Otilia Ardeleanu**... Scriitori consacrați sau debutanți, profesori universitari sau elevi, bucureșteni sau provinciali, acceptând - cu toții - să fie ceea ce Carl Sandburg numea: „*animal marin care trăiește pe pământ și visează să zboare*”.

Așadar, cu toate zădărniciile, tristețile sau plecările noastre, este important că a rămas nădejdea.

Despre viață, cu sinceritate

În deschiderea festivității de premiere a ediției a șaptea a Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”, **Emil Proșcan**, primarul Mizilului, a prezentat invitații de onoare (actorul **Dan Puric**, regizorul **Dan Pița**, prof. **Margareta Labiș**, sora poetului din Mălinii Sucevei) și membri juriului (**Virgil Diaconu** - președinte, **Nicolai Tăicuțu, Emil Niculescu** și **Lucian Mănăilescu**) după care a spus:

„Astăzi este o zi deosebită în viața orașului nostru, o zi de sărbătoare, și aș vrea, prin tot ce se va întâmpla pe scenă, la decernarea premiilor celei de a șaptea ediții a Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”, să facem simțit acest lucru. Dincolo de toate grijile și necazurile avem nevoie, măcar din când în când, de o oază de liniște, în care să ne gândim la noi, la cei de lângă noi, la zilele care au trecut, dar mai ales la prezent și la viitor.

În urmă cu 7 ani am gândit această manifestare ca pe o întâlnire cu propriile noastre gânduri și aspirații, pentru a ne întreba ce mai facem și pentru a discuta, cu sinceritate, despre nimicurile sau lucrurile importante care înseamnă viața noastră. De aceea vă propun să utilizăm această sintagmă -**viața noastră** - drept generic al dezbaterilor ce vor avea loc.

Aș vrea să plecăm de aici cu speranța că putem transforma în normalitate absurdul ce ne-a dominat existența după evenimentele din 1989, să încercăm să depășim acele frontiere arbitrare ale sufletului uman care ne împiedică să regăsim liniștea, zâmbetul, prețuirea valorilor, respectul și dragostea pe care le datorăm unii altora.

Nevoia de proiecte pozitive

Universitarul **Ivan Pilchin**, după ce a mulțumit gazdelor, a punctat tema propusă din unghiul de vedere al celui care „trăiește în carte”: „Am ales o viață legată de literatură, de înțelegere a culturii și a modalităților de a transmite studenților mei frumusețea și fiorul actului de creație. Până la urmă însă, și în cazul meu, viața este determinată de tot ceea ce mă înconjoară, de relațiile mele cu lumea.”

Virgil Diaconu - mărturisind că generalitatea mea îl pune în încurcătură - a abordat lucrurile din perspectiva nevoii de schimbare: „Ce anume ar trebui schimbat? Aș spune că sistemul politic dar, vă dați seama, asta ar fi o nebunie. Ar fi mai bine, cred, să-i schimbăm pe cei care sunt peste lege, care calcă peste ea fără teama că vor fi trași la răspundere. Mi se pare esențial ca, atâta vreme cât tinerii din sală văd la televiziune - și nu numai - atâtea lucruri negative, primite din păcate cu aplauze de unii, să nu se mulțumească doar cu constatarea că așa e lumea și că, până la urmă, oamenii trebuie să-și asume păcatul de a se adapta. Eu cred că fiecare este dator să aibă proiecte pozitive; mizez pe astfel de oameni, printre care îi număr în primul rând pe artiști, pe scriitori și pe toți cei care își asumă rolul de directori de conștiință. Dacă aceștia nu se vor mai constitui în exemple de viață, dacă vor abandona și ei lupta sau dacă mesajul lor nu va fi înțeles, riscăm să pierdem adevărul istoric - care se poate ascunde sau distruge. Iar pericolul e foarte mare, pentru că istoria adevărată deranjează, recunoașterea potențialului ei putând schimba ierarhi ce sunt făcute după interesele mai marilor lumii. Trebuie, de aceea, să ne apărăm identitatea, să nu ne mai fie teamă sau jenă, să transformăm astfel de întâlniri într-un act de solidaritate și - de ce nu? - de protest. De fapt viața, în esența ei, este un protest.”

Regizorul **Dan Pița**, după ce a mulțumit mizilenilor: „pentru că a nu știu câta oară m-ați invitat la această caldă și primitoare zi a orașului dumneavoastră”, a sugerat să se aprindă lumina în sală: „Publicul se află în contralumina - a argumentat domnia sa - dar mie îmi place să-i văd pe toți, să văd fiecare părticică din acest chip al orașului, oglindit pe fețele locuitorilor săi...”

Ce este, de fapt, viața? Aștept să aud ce va spune Dan Puric, pentru că el e specialist în... viață. Mă gândesc că Stendhal o definea foarte bine, prin vocea unui personaj din romanele sale: Un glob alcătuit dintr-un mozaic de oglinzi micuțe, fiecare corespunzând unui chip din realitate. Fiecare din noi suntem un astfel de chip unic, ce reflectă realitatea, înglobându-se marii sfere a vieții. Mă întreb, de aceea, dacă e bine să ne lamentăm că nu avem conducători capabili - am impresia că e un blestem al neamului - și că nu avem politicienii pe care îi merităm, dacă nu cumva chiar pe aceștia îi avem!... Ar trebui să existe în noi un resort care să ne împingă spre ceea ce spunem că suntem, cu idealurile noastre, cu statutul nostru de condamnați la viață, cu dreptul la fericire, cu părțica divină din noi, pe care trebuie s-o valorificăm în scurtul timp al existenței. Dar, pentru că am făcut de curând un film intitulat **Ceva bun de la viață**, mă mulțumesc să-i las pe spectatori să aleagă ceea ce e mai aproape de sufletul lor, pentru a-și defini existența.”

Răzbunarea păsării cu clonț de rubin

„În anul în care eu mă nășteam - și-a început doamna **Margareta Labiș** destăinuirile -, Geo Bogza, scriitorul căruia îi port o permanentă venerație, scria reportajul **175 de minute la Mizil**. Citindu-l, mi-a atras atenția și am ținut să cunosc mai multe despre orașul dumneavoastră și, de aceea, sunt încântată că mă aflu azi aici. În același timp mă bucur că ați vrut să-l cunoașteți, prin mine, pe poetul Nicolae Labiș, mai ales că dumneavoastră, cei mai tineri, nu ați mai regăsit numele și opera poetului în manuale. Dar eu sunt sigură că profesorii încă le mai vorbesc și le vor mai vorbi elevilor despre poet.

Noi ne-am născut în satul Poiana Mărului, comuna Mălini, județul Suceava - pe atunci Baia, nume preluat de la localitatea unde Ștefan cel Mare a purtat o mare bătălie. În satul natal, în casa învățătorilor Eugen și Profira Labiș, fratele meu a avut norocul să-și formeze, încă de mic, personalitatea, influențat, cred, de trei factori: natura încântătoare - și nu vreau să vorbesc prea mult despre locurile acelea extraordinare ale Țării de Sus, atâta doar vă spun, cum le spun și elevilor mei, că m-am născut pe Valea Baltagulului, pentru că în romanul scris de Mihail Sadoveanu, Vitoria Lipan ajunge în punctul terminus al călătoriei sale chiar în satul Poiana Mărului care, pe atunci, se numea Doi Meri. Aici, se spune, a aflat Sadoveanu, venit la vânătoare, întâmplarea ce conține sâmburele epic al cărții.

În afară de minunile naturii, fratele meu a fost influențat de bogăția folclorului local, Poiana Mărului fiind o vatră păstrătoare de tradiții. Al treilea fac-

tor în formarea sa intelectuală și scriitoricească l-a constituit biblioteca familiei, pe rafturile căreia se aflau, la loc de cinste, marii poeți ai acestei țări, începând cu Eminescu.

Sunt multe de spus, dar am să mă opresc la momentul important când fratele meu, pe atunci în clasa a IX-a, a câștigat Premiul I la Concursul Național de Literatură «Mihai Eminescu». A fost o lucrare care i-a impresionat pe toți membri juriului, elevul liceului din Fălticeni fiind ales, deși era cel mai mic dintre participanți, să țină cuvântul de final al manifestării și apărând pe prima pagină a ziarului «Scânteia tineretului». Acest lucru l-a determinat pe profesorul Constantin Ciopraga să vină la Fălticeni cu propunerea de a-l transfera pe Nicolae Labiș, în clasa a X-a, la Liceul Național din Iași. Acolo, pe holul principal de la intrare, se află și azi un impunător tablou de marmură, pe care e înscris și numele lui Nicolae Labiș.

Părăsind târgul în care învățaseră cândva Creangă și Sadoveanu, fratele meu va cunoaște frenezia culturală a capitalei moldave, dar, după numai un an, dă examen și reușește la controversata Școală de Literatură Mihai Eminescu, considerată de mulți o fabrică de scriitori. Însă el avea starea de poezie, acel impuls pe care îl au doar cei aleși. La 19 ani (1954) termină cursurile și este angajat la Revista Contemporanul, apoi la Gazeta literară, urmând concomitent cursurile Facultății de Filologie (se înscrisese în anul III, fiindu-i echivalate studiile). Este însă dat afară pentru îndrăzneala de a-și fi procurat, de la anticariatul Sterescu, prima ediție a volumului de poezii al lui Eminescu (în care se afla poezia interzisă Doina), cărțile lui Blaga sau cele ale marilor poeți francezi. I s-a forțat dulapul și cărțile au fost confiscate, iar poetul a intrat într-un con de umbră. Un prieten ziarist, fost asistent al lui George Călinescu, căruia i se plânge că i-a fost interzisă publicarea, în sfătuiește: «Scrie și tu o poezie despre partid și gata; ai scăpat! Te iartă...»

Așa îi apar câteva poezii în stilul epocii dar, dacă le găsiți și le citiți cu atenție, veți găsi chiar și în ele fiorul poeziei autentice, pentru că Labiș nu transmitea lozinci, ci imagini. (Iată, spre exemplu, cum suna poezia **Noi, nu!**: *O parte din noi ne-am învățat/ Greșeala, minciuna și groaza,/ Dar e drum, mai e drum necuprins/ Până-n zarea ce-și leagănă oaza./ Generații secate se sting./ Tinerii rîd către stelele reci -/ Cine-și va pierde credința-n izbîndă/ Pe-aceste mereu mișcătoare poteci?// Cine din noi va muri/ Înainte ca trupu-i să-i moară?/ Cine-o să-și lepede inima-n colb/ Insuportabil de mare povară?/ Ca un vînt rău, ori ca o insultă/ Întrebarea prin rînduri trecu./ - Ascultă, ascultă, ascultă!// Noi, nu! Niciodată! Noi, nu! - Nota Redacției)*

Poate că mulți vor să știe adevărul despre moartea poetului Nicolae Labiș. Cert e că, înainte cu o lună de tragicul lui sfârșit s-a lansat zvonul că ar fi murit în Deltă, unde se dusesese împreună cu regizorul Lucian Pintilie. Dar s-a întors de acolo fără nici o problemă sau întâmplare care să justifice zvonul. La puțin timp însă a avut loc stupidul accident de tramvai, căruia i-a căzut victimă. De la locul accidentului - stația era chiar în fața Muzeului de Istorie București

- a fost plimbat pe la câteva spitale, fiind internat, în cele din urmă, la Spitalul de Urgență, cu fractură de coloană. În dimineața zilei accidentului fratele meu a scris acel cunoscut poem-epitaf: «Pasărea cu clonț de rubin/ S-a răzbunat, iato, s-a răzbunat./ Nu mai pot s-o mângâi./ M-a strivit,/ Pasărea cu clonț de rubin, // Iar mâine/ Puii păsării cu clonț de rubin,/ Ciugulind prin țărână,/ Vor găsi poate/ Urmele poetului Nicolae Labiș/ Care va rămâne o amintire frumoasă...»

A fost foarte tainică, misterioasă, compania în care s-a aflat el în acea seară. A intervenit în viața lui o femeie, Maria Polevoi, balerină la Ansamblul Ciocârlia, care știți că aparținea unui anume minister și care s-a sinucis mai târziu - sau a fost ajutată să se sinucidă - luând o mare doză de somnifere. Poate că a trăit drama acelei mari remușcări sau poate că nu știa mai multe decât a spus...

Oricum, nu trebuie uitat că în acel an, 1956, avuseseră loc evenimentele din Ungaria, de a căror contaminare se temeau autoritățile de la București. Iar Labiș putea să devină un simbol al tinerilor nemulțumiți de regim și de ocupația sovietică. Tata a fost chemat la Comitetul Central și certat, pentru că n-a avut grijă de fratele meu, care ar fi fost băut. Ca și cum directorul școlii din Mălini trebuia să aibă grijă de poet, nu cei ce i-au deturnat destinul, sperând să-l transforme într-un vector cultural al propagandei.

La Spitalul de Urgență a supraviețuit 10 zile. Nici nu și-a dat seama că o să moară. Era optimist ca toți săgetătorii și ca toți cei din neamul nostru. La căpătâiul lui veniseră, în acele ultime zile, foarte mulți prieteni. Îmi mai amintesc că, în una din ele, mi-a șoptit, după ce mi-a admirat paltonul pe care îl cumpărasem cu banii dăruiti de el: «Să știi că am fost împins de cineva...» Nu mi-a spus de cine și nici în ce împrejurare, dar poetului Florin Mugur, care a scris mai târziu o carte, i-a mărturisit că, împins pe grilajul dintre vagoane, a căzut pe asfalt.

În noaptea fatidică asistenta m-a sfătuit: «Domnișoară, să nu plecați, să rămâneți în noaptea asta la spital!» N-am înțeles de ce, pentru că tata nu mă lăsa să stau, era perioada colocviilor de sfârșit de an... Apoi, când a intrat în comă, a avut un ultim moment de semiluciditate și l-a rugat pe tata: «Trimitem trei metri cubi de ozon! Mă sufoc...» Când a sosit și mama în București, mi-a fost greu să o recunosc. De la Mălini până în capitală albise complet."

Înainte de a recita Moartea Căprioarei doamna profesor a ținut să precizeze un amănunt interesant: întâmplarea este reală, sora bolnavă era chiar domnia sa (Un elev al doamnei, azi celebru medic neuro-chirurg, întrebat de inspectorul ce asista la ora de română ce i-a plăcut din Moartea căprioarei a răspuns, candid: „Mi-a plăcut tovarășa, când era bolnavă, flămândă și pe moarte...”), dar animalul împușcat a fost un cerb, de unde și imaginea oarecum neobișnuită a căprioarei, din versul: „Ochii umbroși, trist străjuți de coarne”.

Atâta timp cât te consideri o taină a universului, ești un om liber

Dan Puric a improvizat un mic recital, remarcând: „Dacă doamna Mar-

gareta a făcut lecția de limba română, eu trebuie să fac recreația. Dar și lecția a fost frumoasă și mă gândeam așa, cu ce tenacitate de profesor, nefăcând nici o concesie vremurilor pe care le trăim, doamna a coborât - mereu - duhul poetului peste uitările noastre. Când eram de vârsta voastră l-am citit pe Labiș și, nu știu de ce, la sfârșit am avut o lacrimă. Acum poezia lui nu mai există în manuale, pentru că minunatul poet român a fost înlocuit cu tot felul de pramatii.

Trebuie să-i mulțumesc domnului primar pentru invitația de a participa la sărbătorile orașului și trebuie să-i mulțumiți și dumneavoastră, deoarece o jumătate de an s-a ținut de mine să vin, cu toate că nu aveam timp... Știți cum e: în România majoritatea poporului supraviețuiește iar eu, făcând parte dintre supraviețuitori, trebuie să alerg tot timpul, ca să nu fiu strivit de inerțiile lumii și ale vremurilor.

Acum, aici, s-a pus problema să vorbim despre viață. M-a nenorocit și bunul meu prieten Dan Pița, zicând că eu sunt specialist în... viață. Dar vă spun așa: să fugiți de specialiști, pentru că ăstora, care chipurile cunosc totul, le scapă tocmai esențialul: faptul că viața ne surprinde tot timpul, că - aflând tot mai multe lucruri despre ea, știm din ce în ce mai puține.

Discutând la concret, știți că trăim un proces de imbecilizare a poporului român - puteți vedea asta și uitându-vă la toate posturile de televiziune - un proces de cretinizare și uniformizare și ai sentimentul că nația asta a fost redusă la instincte. Atunci te domină gândul că nu se mai poate face nimic. Numai că, atunci când unul ca mine se află așa, turtit la pământ, îl surprinde viața, care îi spune: «Vezi, încă nu am fost ucisă de prietenii tăi, oamenii!»

Încă mai trăim, așadar, și vedem uneori, niște lucruri sau atitudini care ne pot salva. Neamul ăsta a rezistat, atâta timp cât și-a lăsat viața în mâna lui Dumnezeu. Cum a lăsat-o pe mâna unei organizații sau structuri de putere s-a terminat totul.

Viața e cea care te prinde, întotdeauna, cu garda jos, oricât de bine crezi că ești pregătit s-o înfrunți. Acum, mai ales dacă vorbești despre sufletul omului, pe care nu avem cum să-l cunoaștem, dar îl adulmecăm, lucrurile se nuanțează. Noi mai rezistăm în mici citadele de viață... Viața noastră românească, așa cum e ea, oprimată și distrusă, e plină de gesturi mici dar extraordinar de profunde, chiar dacă nu întotdeauna sesizabile. M-am întâlnit, odată, cu un chinez miliardar care vroia să se însoare cu o româncă. L-am întrebat de ce. Mi-a răspuns: «Pentru că româncele sunt singurele femei din lume care mai știu să gătească și cartofi prăjiți»

Unde stă, așadar, sufletul românesc? Omul aleargă după definiții, uitând că esențele nu pot fi definite. E mai bine cum zice olteanul: «Las-o încurcată, bine că-i vie!».

Atâta timp cât te consideri o taină a universului, ești un om liber. Dacă te consideri membru al Uniunii Europene sau al Tratatului de la Varșovia, deja ai o formă de oligofrenie generalizată. Pentru că atunci când se pune capacul la coșciug, nu-ți iei adio de la UE, ci de la viață...

Țăranul român are are o credință socială anarhică; n-ai văzut că el se închină doar la Dumnezeu, pentru că toate celelalte sunt relative? Când își numără oile el constată, cu luciditate, că lipsesc două sau nu mai știi câte. Neamțul ar face anchetă, iar elvețianul ar pleca imediat să le caute. Pe român nu-l interesează chestiile astea, el are un fel de generozitate fatalistă, care îl ajută să accepte meandrele existenței și să le depășească.

Țara asta, în care se bat golani pentru Roșia Montană, susținuți de ăia de la guvern, alți golani, e hiperbogată. A zis un călugăr: «Hai să le dăm și Roșia Montană, facem o milostenie cu ei; dar să nu le dăm sufletul, bogăția asta extraordinară, felul ăsta de a fi...»

Iată ce cred eu că ne salvează. Cultura nu face asta decât în mică măsură, deoarece cultura nu mântuie. Cultura rafinează, dar poate rafina o jigodie... Ea amână, nu fundamentează, așa cum o face caracterul, pe care îl ai de la părinți și de la Dumnezeu.”

Răspunzând unei întrebări lansate din sală, despre Basarabia, Dan Puric a spus: „Cei mai patrioți dintre români sunt acum în Basarabia, la fel cum în România sunt tot mai multe... făcături. Asta pentru că basarabenii sunt legați de Eminescu, pentru că ei nu au revista Dilema ca să-l facă praf.. Când stai cu tancurile și cu ciubota rusească pe cap, te duci la Ștefan cel Mare, te duci la Eminescu și la Dumnezeu. Nicolae Dabija recita, la opt ani, versurile lui Eminescu în pădure, să-l audă doar copacii. Acolo e limba română! Grigore Vieru spunea: «Frații noștri de peste Prut ne acuză că am rămas la Eminescu, iar noi le răspundem că la Eminescu abia dacă se poate ajunge.» Nu uitați că Basarabia înseamnă neam de basarab, adică o esență chinuită, tragică, trădată de noi la nivel național și instituțional. Eu le zic rușilor: Stați liniștiți! Basarabia se va alipi de România, dar nu prin Uniunea Europeană, și vouă nu o să vi se întâmple nimic. Și le zis basarabenilor: Să-i iertați pe ruși, că nici nu știu ce au făcut!...”

Premianții ediției a VII-a

MARELE PREMIU

Florin DOCHIA

Licențiat în jurnalistică (cu specializare secretariat de redacție).

Membru al Uniunii Scriitorilor.

Redactor șef al publicației Revista Nouă - Câmpina.

Orb pe mare

32

deschide ochii, deschide buzele,
deschide cu palmele inima,
este clipa în care misterul se dezvăluie
și poți să afli sintaxa ploii
și fulgerul din piept să-l înțelegi
pe deplin.

stai în umbra unei flăcări,
trupul tău fierbinte s-a închis

ca un templu pe dinăuntru,
cu cheia cea mare,
roșu etern se imprimă în pielea ta
ca o puderie de stele
pe peretele interior al unei clepsidre
în care nisipul curge invers.

știi că migdalul va înflori încă o dată,
am coborât pleoapele ca să pot vedea
cum îți împrăștie arome protectoare
în sistemul sanguin, în

sistemul limfatic,
așa cum focul apără lanurile
de marile pericole ale mlaștinii,
așa cum știi că moartea te apără
de riscurile maternității târzii,
de reciclarea preasfîntelor deșeuri
rătăcite-n văzduh.

33

cum ar fi să locuiești într-o cursă
cu obstacole?

cred că acolo s-ar sparge dansurile
în elementele componente,
o mișcare care stă, care așteaptă
următoarea mișcare, ar fi oglinda
prin care pătrundem dincolo și
alergăm până la un obstacol viitor.

cred că ar trebui desenată și
o fereastră,
când stai cu spatele la zid e bine
să privești pe o fereastră îndepărtată
peisajul cel mai îndepărtat,
cum se oglindește el într-o apă foarte
îndepărtată,
în care înoată pești foarte îndepărtați,
pescuiți de un pescar cu o undiță

foarte lungă... atât de lungă încât nici azi nu s-a aflat dacă prada lui a ajuns în iarba de pe malul foarte îndepărtat.

e un dans amețitor să locuiești toată viața într-o cursă cu obstacole.

34

din punctul de vedere al ploii,
te poți înfășura cu mantia întunecată
pe care uitarea ți-o trimite în dar
de ziua ta.

din punctul de vedere al ploii,
te poți înfășura în frânghia ștreangului
pe care l-ai pregătit pentru cine știe
ce ciută
care va trece pe strada ce duce
la pădure
în căutarea ierbii albe a nesocotinței.

din punctul de vedere al ploii
te poți uda până la piele, până la os,
te poți spăla de trecut
cum se spală puntea unei corăbii
de urmele însângerate ale trecerii
albatriștilor,

cu aripile adunate în fața ochilor,
înainte ca trompetistul să sune
stingerea,
iar groparul să strige vesel: „pământ!”

din punctul de vedere al ploii,
te poți aprinde când vrei
de la focul sfânt.

35

rătăcită în carnea mea
ca o sonată pentru pian în
mi bemol major
de joseph haydn,
o închipuire a doamnei boué coborând
lent peste pleoapele transparente -
sub ele pupilele albe dorm

somnul puilor de delfin ascunși
pe fundul oceanului pentru totdeauna.

ochii tăi larg deschiși nu văd
ce văd ochii mei larg deschiși.

rătăcită în carnea mea

ca un timp sonor
în care doamna simone boué
șterge coperțile caietelor de praf,
spală geamurile prin care se vedea
cândva
acoperișul lumii și ascultă acel delicat
concert pentru pian nr. 11 în re major.

ochii tăi verzi nu văd
ce văd ochii mei albi, curați,
neatinși de lumină,
înotând în calda noapte a orizontului.

37

amintirile zilei de mâine le voi alcătui
din rămășițele zilei de ieri.

aerul se vaietă ca o bocitoare
bine plătită
și mușcă din pulpele tale trandafirii.

este o imagine pe care o păstrez
pentru clipele sufocante din timpul
călătoriei.

fac popas într-o cameră care doare,
o țesătură din fire de carne ce devine
purgatoriu iluminat

de cuvinte-matrice,
mantra de invocare pentru euridice.

la ieșire, fur câteva nume,
le las să se prindă în sârma ghimpată
cu care mi-am înnobilat sângele,
destram o felie de paradis,
salvez de la moarte câteva felinare,
inventez o lume care să mă încapă.

tu răsari luna: orizontul se crapă.

PREMII POEZIE

PREMIUL I

Florina ISACHE

(Roșiorii de Vede, jud Teleorman.)

Volume de versuri: „Ieșirea din anotimp”, Ed. Punct, București, 2006. „„Mă voi întoarce pasăre”, supliment Oglinda Literară, Focșani, 2011.

Premiul revistei „Steaua” - la Festivalul Internațional Lucian Blaga, Sebeș, 2010; Premiul „Naji Naaman” - Liban, 2010:

Ereditar

Mama și-a tăiat părul și l-a depus la o bancă. Cu depozit la vedere. Mama este o femeie din flori.

Împletește ciorapi pentru cei plecați, spală morții, îi așază în sicrie. Îi așteaptă să se întoarcă. Acestea sunt fericirile.

De la o vreme, tata o ține închisă într-o cutie de plastic, ca pe o haină

de sus.

Mama trăiește poezia ca pe o viață.

Își dorea să mă fac medic. Să o vindec de sine.

Eu am ales să fiu ea.

Întâlnirea cu mine este o poezie

Mergeam și drumul era greu, alunecos, doream să mă întorc, dar nici urmă de drum înapoi. Mergeam și nu recunoșteam nimic, deși mai trecusem odată pe aici.

Lumea venea cu mine și lumile ei veneau și oamenii ziceau :
Ia uite și asta ! Vrea să ajungă la ea.

Drumul se închidea și se deschidea
ca o carte.

Până la mine mai era o pagină ca o ploaie albă, prin care poți trece neobservat, credeam. Rămâneam fără aer.

Tot ce erai tu mă ținea în viață.

Drumul tot mai greu. Inima o lua
înaintea trupului,
măinile o luau înaintea inimii,
se vedeau prin ele teritorii

abandonate.

Miriapode se ascundeau sub unghii.

Nemaiîntâlniții mă așteptau cu flori.

Iubirea e un traseu nemarcat.

Apele canalelor colectoare se infiltraseră până aici, descopereau oase translucide - semn că a fost o luptă sau un sat de pescari și din rana aceasta creștea câmpia.

Aceasta a fost ce mai frumoasă zi.

*Uite! a zis. De aici începi tu.
Ascultă!*

Tot ce e frumos e gri

Ele veneau în urma mea și cărau
un geamantan cu fotografii. .

Eram la „Terasa verde”, savuram
un nectar de kivi
și în jurul meu nimeni.
Și îmi plăcea singurătatea aceasta
și îmi spuneam că trebuie să profit
de ea,
pentru că ce e frumos nu ține mult...

Ele se apropiau, traversau o stradă
neiluminată.

Eram tot singură. În stânga se întindea
câmpul,
în dreapta, orașul din care
plecaseră toți
când toamna începea ca o primăvară
și mâine ne aștepta de azi.

Ele râdeau și masa se umplea
de sticle, semn că nu plecaseră,
erau aici, întotdeauna prezente,
întotdeauna absente
ca o ploaie de luni.

Trecând în revistă o cameră de dormit

Fereastra se deschidea în gol.

Strada plutea în mijlocul camerei,
nufierii creșteau pe marginea patului,
printre așternuturi...Patul este o mică
„Rezervație Naturală”. Nu știu cum
să scriu mai frumos despre o absență.

Citesc din Sabato.

La știri se transmite în direct
o sinucidere din dragoste.

Iubirea până la refuz - este supliciu
splendorii.

Mai erau două drumuri neîncepute
și pereții înalți, reci, lipiți de mine.
Pereții sunt o vestă de salvare.

Privind printr-o întâmplare

Axenia prinsese vena și o ținea strâns.
Sângele se desfăcea ca niște străzi
nenumerate
și imaginea aceasta se arăta la fiecare
probă biologică.

Axenia râdea și râsul se rostogolea
pe hol, umplea toate saloanele.

Suntem deschiși morții în fiecare
clipă.

Chiar și atunci când așteptăm supă
fierbinte, fără sare,

un copil se bucură.

Seara am visat o pasăre cu RH negativ.

Descoperire

Bunicul repara un acoperiș.
A bătut ultimul cui și a privit în sus.
Morții din împrejurimi îl priveau
uimiți.

Mai vin câțiva, a zis

Începuse colonizarea de primăvară.

Și ei știau că în acest adânc de cer,
erau singura formă de viață...

PREMIUL II

Maria PILCHIN

(Chișinău)

Lector la Catedra de Literatură
Universală, USM; cercetător științific,
Sectorul de literatură română contem-
porană, Institutul de filologie, Acade-
mia de Științe din Moldova

Balada oglinzii de ieri

De fiecare dată când visez,
Când nopțile îmbracă cerul,
Mă trezesc așa de parcă
Trăiesc două vieți.
Una în alb și alta în negru.

De fiecare dată când mă strigi,
Când îmi rostești numele,
Am senzația că mi se întâmplă
Totul ca în oglindă.
Se reflectă, dar cumva răsturnat.

Într-o zi, ca Alice din Țara Minunilor,
Am pus o oglindă în fața unei
alte oglinzi.

Era un coridor de reflecții
Și eu treceam prin el.
Înstrăinată de mine însămi.

În altă zi, făcând menajul,
Spălând o pată din covor
Sau poate petele din soare,
M-am gândit la Ana lui Manole.

Și zidurile se înălțau la cer,
Zidarul ridica un mit,
Îl înălța cum clădești o mănăstire.
Să fie oare?
Au toate jertfele chipul de femeie?

Femeia, ca o nălucă antică,
Îți aține calea pe-nserat.
Fugi de ea ca de o arătare.
Timpii o întorc pe Ana
Cu chipul de Medee.

Matrimonială

Mâine mă vei face mireasă.
Astăzi zbor păpădie...
Astăzi sunt fecioara, copila ta.
Mâine doamna.

Astăzi știu să te trăiesc.
Astăzi miros cărțile pe care le citești.
Astăzi sunt o bibliotecă,
Un labirint în care te-ai rătăcit
benevol.

Mino Taura lecturilor tale...

Omul în negru

Omul negru
tace în colț.
E omul meu.
Pentru mine stă.
Lângă mine vine.
Pe mine mă paște.
Pe mine mă doare.
Ochii trădează...
Omul întunecat
cu ochi calzi.
Frumos era
omul Meu negru.

Omul lui Esenin
ce ochi avea?!

Galben de Van Gogh

Nufărul galben,
plutitor,
soare nocturn.
Senin și acut,
ademenesc rapița,
o adorm în snopi.
Gheișa adună
nuferii galbeni,
îi soarbe.
Neobișnuita bucurie
de nuferi și galben
și rapiță.
Ivan Gogh

Ei strigau cu pancartele,
Noi ne iubeam
nebun și paradisiac.
Jos, sus!
Strigau ei.
Toate culorile
curcubeului politic
se revărsau în urbe.
Și noi pictam
cu Ivan Gogh
viile roșii,
albastre, verzi.
Cromatic!
Ivan Gogh,
Preafericitul
Ivan Gogh!

Coutumes de Normandie

Șirul caselor în peisajul normand,
Linia orizontului mov,
Și firele de iarbă
Așteptându-și coasa.
Viața ca vis,
Visul o realitate.

Bestiar de Copou

Intrăm pe cal în Copou...
Potaia aia livrească ne calcă
pe urme ca o umbră...
Interdicții de bestiar...
Animalele nu intră în Copou
și noi, două umbre umane,
avansăm spre teiul cât un baobab...
Fiecare gândește la Cerber,
Cerberul din el și din toți.
Viața ca un sport ecvestru,
ca o călărare de gânduri
în deșertul tătarilor
unde copita de cal e semn
că și mâine e zi, o altă zi
ce nu e a noastră.

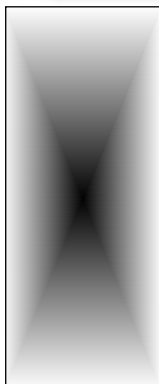
Mantra pentru GULAG

și el era de stânga și de misa era
și zicea că știe ce știe.
și îi doreai un GULAG
să vadă, să simtă, să mute pietrele
așa pur și simplu,
să numere pescărușii
la ordinul nu știi cui
să urle Internaționala
până să cadă în genunchi
noaptea pe ger.
Să nu cunoască femeie
ani și ani, să trăiască cu gândul
la universuri de mantra.
așa doar ajungi la absolut
altfel nu, altfel nu există
TANTRA.

PREMIUL III

Cecilia MOLDOVAN

Profesor de engleză - Bacău.

Volume publicate: **Vârste/Ages** (Ed. Dram Art, Iași), **Nonvirtual** (Editura Psyhelp, Bacău), **Piruetă după cursuri - file din jurnalul unei profesoare de engleză**, (Editura Casa Scriitorilor, Bacău, 2010), **Înger din oficiu** (Princeps Edit, Iași, 2012), **Mersul pe cant** (Editura Semne, București, 2012); **Cartea de identitate a privighetoarei**, Editura Junimea, Iași, 2013)

Made in USA

Ce sărbătoare era când vedeam
eticheta asta
mă înfiora suflul de libertate cu adieri
de ocean
mă așezam cu fața la Cortina de fier și
încercam să o străpung cu ochii minții
îi îmbrăcam în carne și oase pe cei
din poza căzută din eter
(nu se știa în grădina cui - încă
un secret neelucidat!)
ca pe Elvis în sala de lectură
de la cămin

care împărțial zâmbea platonice
fiecăreia dintre noi
(una chiar a fost dosită
și fiecare dintre noi se întreba
dacă nu cumva chiar ea făcuse asta
și dacă nu de ce nu-i venise ideea)

prin capitală vedeai plimbându-se
câte o sacoșă foșnitoare
cu statuia libertății răstignită la vedere
atunci observai în jur nări fremătânde
la aroma de „ciungă”, adică

de chewing gum,
și ciocolată în staniol ce putea fi
înăuntru
o Voce șoptea pe furiș că în ele vor fi
aduse
și rele marca Made in USA

neînchipuite pe aici,
îmi tot amintea că libertățile
fără garduri

și perdele nasc monștri
asta nu știau încă cele câteva blonde
adunate

în Sala pașilor pierduți
de la universitate
„Priviți firesc înainte...mai sus capul..
zâmbiți un pic! ”

ne trezea deseori Maestrul Bălașa
dar privirile noastre curioase deraiau
involuntar

spre blugii Biancăi de la franceză,
tocmai aterizaseră de pe lumea
cealaltă
prin Nancy, cel de la „Roșu și negru”
- după o escală în Orientul apropiat,
desigur -

Vuia tot căminul!

I-am întâlnit apoi pe Elvis
acasă la madame Tissaud
într-o lumină mirifică
cânta pentru Miss Monroe care dansa
stăpânindu-și cu ambele mâini fusta

cea albă, plisată
învolburată de un curent straniu,
de dincolo de lume
erau exact cum îi văzusem eu atunci
prin Cortină holbându-mă la poza lor
nu-mi păsa că tocmai ieșiseră
din baia de ceară a gazdei.

îngerii din scorburii

alerg cu picioare de gazelă să prind
un înger
să mă prostern în fața himerei lui
impozante
poate e doar o adiere plâpândă
să-mi pun ochelari pentru infraroșu
colind prin biserici semețe, piețe
de vechituri,
intru cu copite de puf în existențe
îndestulate
dar mă întorc în cetatea gomorei
cu gust coclit de eșec
un prag de mănăstire se ivește
din inima muntelui
urc, urc, la ușă mă oprește
un legământ de blestem
pentru femeile care-l calcă
tocmai trecuse un lucifer misogin
pe-acolo
scotocesc printre onorabili și număr
mult mai mulți eroi decât fapte eroice
îngerilor venerabili le-au crescut bărbi
chinuite după gratii
cei mai mulți au evadat cum au putut
care în cer care pe sub pământ
câțiva se ascund rușinați prin scorburii
de heruvimi
că nu-și pot plăti factura la lumină

somnul afecțiunii

copilul cu ochi de azurit aleargă
soarele
în jurul căsuței desenate

dă foaia pe cealaltă față a pământului
și apucă luna de un corn
plantează apoi oameni, milioane,
milioane, cu inimă în loc de cap

termin și eu de întors paginile
cornul lunii trage pleoapa soarelui
numai pământeni care au cap
în loc de suflet
imploră vizita nocturnă a lui Hypnos
numărând la nesfârșit

arcadele gândului

Am fost preveniți despre înmulțirea
slujitorilor muzei, predicatori,
magicieni, artiști ai energiilor subtile
mărginirea papirusului, a foi A4
- loc suficient de manevră
pentru jongleurii de cuvinte
din Muzeul literaturii universale
- o eclectică operă arhitecturală
neterminată, cu multe arcade,
atât de înalte și vechi
precum graiurile,
se zbuciumă sufletul planetar
în gamele epocilor
gânduri încrustate digital
se îngrămădesc și ele nerăbdătoare
într-o schiță de arcadă

spectacol la catedrală

se înserează din nou eretic
stai după cortina de gânduri
măine intrăm în catedrala neamului
să privim din unghiuri diferite
un botez, o nuntă o înmormântare...
încă o repetiție generală

ne prinde bine
tu, întunecato, nu mă privi
așa languroasă,
sclivisită, că în fiecare dimineață
îmi beau ceașca de lumină
să te pot orbi încă o zi..

PREMIU PROZA

PREMIUL I

Florentina Loredana DALIAN

De profesie inginer (al)chimist - Director general. Domiciliul - Slobozia. Membră a Asociației Culturale „Helis” din Slobozia., membră fondatoare a Clubului Umoriștilor Constanțeni „Prăvălia cu umor”, membră a Cenaclului Literar „Mihail Sadoveanu” din Constanța, membră a Societății Române de Haiku, București și Constanța.

PLOIA

Terminase treaba mai repede la Institut. Se cam zorise, spărsese ceva, se tăia în cioburi. *Și viața ne-o facem țândări. Nu-i nimic, o să treacă. Toate trec.* Trebuia să plece cu un sfert de oră mai devreme. Poate avea șansa să-l zărească măcar puțin. *Uf! Și mi-am zis de atâtea ori să-mi vină mintea la cap!*

Ca un făcut, se pornise o ploaie torențială. O rupere de nori. Nici nu știa dacă mai văzuse până acum. Cerul devenise plumburiu, de parcă-ar fi prevestit sfârșitul lumii. *Dacă tot vine sfârșitul lumii, trebuie să mă găsească aranjată.* Aprinse lumina din toaletă, apoi o stinse, nemulțumită de imaginea din oglindă. *Ce tânără și frumoasă erai! Și proastă pe deasupra, că n-ai avut habar ce să faci cu frumusețea ta. Nu-ți mai trece degeaba mâna prin păr, și-așa mai ai trei fire! Ce frumos îți cădea, negru, strălucitor și ușor ondulat, până aproape de umeri! Și ploaia asta! Ce-are a face? Tot mă duc. Și Ana lui Manole s-a dus. Auzi și la ăla cum se ruga: „Dă, Doamne, pe lume/ O ploaie cu spume/ Să facă pâraie/ Să curgă șiroaie!” Și Dumnezeu i-a dat. Fix ce a cerut. Dar asta n-a împiedicat-o pe Ana să se ducă. Putea și el să se roage astfel: „Împiedic-o, Doamne, să vină la mine!” Lipsa de imaginație a bărbaților! Auzi, ploaie! Na, Manole, ai vrut și-ai avut! Ană zidită îți trebuia ție? Egoistule! Ți-ai iubit mai mult arta decât femeia. Deci, oricum ar fi, femeile tot sunt înșelate cu cineva: cu vreun zid, cu o întreagă construcție, cu biblioteca, cu... Da' bine-ți mai stă! Ție la ce-ți trebuie filosofia asta ieftină? Decât să te cerți cu Manole, mai bine grăbește-te să-ți dai halatul jos! Și papucii. Dă-ți-i singură, decât să ți-i dea alții! Parcă s-a mai potolit și potopul. Se va duce. Oricum ar fi, se va duce. Ce dacă-i apa pe străzi ca-n Veneția?*

Veneția, ah! Romantism desuet. Și totuși, i-ar plăcea s-o plimbe cu barca

pe apele verzui ale Veneției. Verzui, neverzui, ea așa și le imaginează. De la culoarea igrasiei. Sau a câmpiei, când dă să vină toamna. *Numai bărci ai în cap! Bărci și gărgăuni! Vezi să nu uiți vreo ușă descuiată, vreun bec de gaz aprins... Ia te uită, umbrela asta o am de când eram studentă. Roșie. Cine mai avea ca mine umbrelă-baston roșie? Era bună, că-mi făceam loc cu ea în metrou. S-a mai decolorat, săraca. Parcă eu nu? Totul se degradează. Hai, mișcă-te!*

Și tocmai azi șoferul n-a tras mașina la scară. Poate nu se aștepta să plece așa devreme. „Du-te, ce mai stai!” Trăsese mașina și încercase s-o convingă:

– Nu vreți să conduc eu?

– Nu. Pot și singură. Mulțumesc!

– Dar nu vreți să mai stați puțin? Măcar până se oprește...

– Nu. Am treabă. Apoi, nu vezi că s-a oprit?

O privi ca pe un bolnav cu febră peste 40. Tot stătea cu cheile în mână, neconvins. Portarul, care se adăpostise și el, îl admonestă, cu un gest muștrător:

– Ce tot comentezi, Vasile? Dacă doamna zice c-a stat ploaia, înseamnă c-a stat!

Așa vă vreau!

Se repezi să-i deschidă poarta. *Bun băiat! Trec în fiecare zi, de două ori, pe lângă el, dar nu știu cum îl cheamă. Măine am să aflu. Sărmanul! Când ești mic, trebuie să zici ca ăi mari și, în niciun caz, să nu-l contrazici pe șeful. Dacă ăla, tembel, zice că cerul e maro, tu plusezi și susții că soarele-i verde. Și tot o-ncurci, că nu i-a venit lui ideea primul. Poate, totuși, portarul fusese doar ironic. Deși nu i-ar fi convenit, l-ar fi preferat așa, decât cu coloana frântă. Alunecoasă treabă și puterea asta! Din când în când, trebuie să-ți mai legi câte-o piatră de orgoliu, ca să păstrezi cumpăna dreaptă. Întoarse mașina, stărnind valuri pe lângă ea. Portarul alergă într-un suflet să deschidă iar poarta care de-abia se închisese cu țacănitul ei metalic, de fier pe fier. Opri și se duse direct la șofer:*

– Vasile, să știi că ploaia n-a stat!

O privi interzis, de parcă văzuse o nălucă. Și-l imagina gândind: „A înnebunit doamna.” Avea privirea unui om deznădăjduit, care nu știe ce să spună. Până la urmă alese, cu ochii la cerul plumburiu:

– N-a stat, doamna inginer.

– Vasile, tu pricepi ce spun eu? Aici nu-i vorba de ploaie. Du-te și spune-le și celorlalți, inclusiv portarului: voi să nu ziceți niciodată ca mine, numai pentru că așa zic eu! Fiți voi! Nu vă-ndoiiți în fața nimănui! Ai înțeles?

– Da; da'... tot nu vreți să vă duc eu?

– Nu. Hai că am treabă! Și nu uita, Vasile, ploaia nu se oprește și nu pornește când zice doamna!

Trecu iar prin poartă, amărâtul ăla se făcu iar ciuciulete să-i deschidă... riscurile meseriei. Ce, parcă ea nu înghițea toate nenorocirile de la substanțele din laborator? Și șoferul „înghițea” destule: ba că ploaia a stat, ba că n-a stat... ai înțeles, Vasile?

Îeși la drum. *Eu încotro vâslesc? Uite, vezi, producătorilor de automobile nu le-a venit ideea să le pună și vâsle. O să le-o dau eu. Poate mă-mbogățesc.*

Orașul era inundat pe alocuri. Mașinile, câte mai erau pe stradă, făceau valuri. Un trecător stingher se opri și își vărsa apa dintr-un pantof. Asta doar ca să-l umple mai încolo. Atâtea gesturi inutile facem în viață! Și ei îi spălase șoferul mașina până să-nceapă ploaia. Când a fost la Paris, văzuse un negru care spăla pereții hotelului cu furtunul pe o ploaie torențială. Un altul uda pe-luza din față. Intrigată, a întrebat de ce. Răspunsul venise prompt, la fel din ambele părți: „Așa scrie în fișa postului”. Idioți! Dar nu executanții, ăia își câștigau corect pâinea. Ci aceia care întocmiseră fișa postului. Și care uitaseră să adauge la propoziția „De la ora... la ora, se vor spăla pereții hotelului, etc...”, un amănunt important: „cu excepția cazurilor când plouă”. Vasile nici n-avea în fișa postului să spele mașina. O spăla că voia el. Când îl bombănise - „Toată ziua o lustruiești!” - mormăise ceva că așa trebuie, că ne râde lumea. *Bine, Vasile, lustruiește! Dar să știi că lumea ne râde oricum, dacă e dispusă să facă asta.*

Ajunsesese la timp. Reușise să parcheze într-un loc fără baltă și acum făcea echilibristică pe vârfuri. Și totuși, îi plăcea ploaia. Parcă se simțea îmbrățișată, ocrotită, ca sub o mantie. Iată-l! Îeșise soarele. *Vasile, să știi că a ieșit soarele! Și de data asta chiar nu accept să mă contrazici!*

Norii își vedeau mai departe de treabă, făcând ce știau mai bine să facă: tunau, se ciocneau, revărsând ploaia peste setea pământului. Cum îi mai înțelegea setea! Și ei îi fusese atât de sete. De chipul lui, de căldura lui, de... *Vasile, nu fii idiot! Dacă ai avea un pic de imaginație, n-ai căuta soarele pe cer...*

PREMIUL II

Cristian MELĂEȘTEU

Membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Pitești. Facultatea de Contabilitate și Informatică de Gestiune - Universitatea Pitești, (licențiat, 2001), Facultatea de Management - Univ. Pitești, (licențiat, 2007), Master Management Politic - ISD București 2007-2008, Master „Literatura interbelică” - Univ. Pitești, 2007-2009, Master Managementul Calității în industria auto – Univ. Pitești 2009-2010.

Premiul U.S.R. pentru volum în manuscris 2012 - secțiunea proză. A mai obținut: Marele premiu „Steaua”- Cluj Napoca, secțiunea proză 2003; Premiul I, la festivalul național Vox Napocensis, secțiunea proză 2007 etc.

Colonia subterană

Ziua a VII-a (fragment)

Totul era alb, la un moment dat i se păru că și pufos...

– Ai ajuns la capătul drumului, fiule, ești la capătul puterilor, odihnește-te, astăzi e ziua a VII-a și e scris pentru toți să ne odihnim...

Se trezi din vis când simți mâna lui Mimi mângâindu-l pe păr.

„Șefu', îi șopti blând la ureche, să-ți aduc ceva de mâncare, să-ți mai pun niște cartoane sub cap?”

Expertă, o mână îi deschise vesta, cămașa, și îi mân-gâia blând părul rar de pe piept. Se trezi de tot, îl respinse ușor pe Mimi care se ghemuise docil lângă el.

„Nu, Mimi, mulțumesc, nu-mi trebuie nimic. Aș vrea să fiu puțin singur, dacă nu te superi...”

Nu se supăraseră, era obișnuit și cu mângâierile și cu refuzurile Mimi, dar se putea citi o undă de regret în ochii lui mari, albaștri. Se uită în jur, abia atunci realizează că stătea întins pe niște cartoane care pe vremuri fuseseră cutii, că era învelit cu niște zdrențe cine știe de pe unde luate. Peste tot zăceau aruncate ziare. Luă unul și îi sări în ochi un titlu mare, de pe prima pagină: „Președinte dispărut de o săptămână”. Mai jos, încadrată de articol, poza lui preferată, făcută cu vreo 5 ani în urmă, înfățișa un bărbat fin, elegant, genul de bărbat pe care ți-l închipui că miroase a tutun scump... „Au trecut de atâtea ori pe lângă mine, când stăteam la cerșit și nu m-au recunoscut”, se gândi el cu un gust amar de parcă mâncase la prânz un roi de îngeri decăzuți, cu aripile înnegrite de fum de „Carpați”...

Îi era somn, un somn ciudat ce nu-l lăsa să doarmă. Se întinse pe mor-manul ăla de cartoane, se înveli cât putu mai bine cu cârpele alea împuțite și brusc, i se făcu dor de patul de acasă, de friptura pe care mama i-o făcea aproape arsă, așa cum îi plăcea lui, de supă cu găluște, de femeia care nu mai obosea să-i umble prin minte...

„O ședință, râse el, am nevoie să prezidez o ședință ca să mă revigorez.” A doua zi se interesează care este cel mai spațios canal din oraș, sechestră toți banii membrilor cetei lui, se duse și făcu o baie la Baia Publică, își cumpără un costum, o cămașă și o cravată aproape noi, de la un second-hand, se tunse, își aranjă barba la un frizer, și-și trimise oamenii să convoace toți șefii de canale, pentru ședința de a doua zi, dar și să încerce, cât mai discret, să le afle nemulțumirile și visele. Seara, vorbi mult cu oamenii lui, care-și îndepliniseră bine sarcinile, ca să afle care sunt problemele cele mai mari în canal și ce și-ar dori cel mai mult oamenii, ca să poată să-și facă un discurs cât mai bun.

Se intimidă, poate nici la momentul debutului său nu avusese atâtea emoții, dar acum era intimidat rău de oamenii aceia care-l priveau rece, extrem

de rece, nici în momentele în care se despărțea din vina lui de femeile pe care le-a iubit nu văzuse atâta răceală și ură... Experiența îl ajută însă să treacă repede peste momentul acela, înțelese că oamenii nu știau ce să creadă și nu se așteptau la nimic bun de la omul acela atât de diferit de ei. „Un rocker motociclist, tatuat, cu cercei în nas și-n urechi, pictat printre îngeri în Capela Sixtină”, sintetiză mintea lui obosită, de lipsa de somn, situația. Scoase cu un gest absolut firesc punga de aurolac din buzunarul interior al sacoului și trase adânc, cu naturalețe. Gestul său înmuie ochii oamenilor care începuseră să-l vadă ca pe unul ca ei, dar poate un pic mai ciudat. Le mai aruncă o privire pe sub lentila ochelarilor. „E o privire ironică, spuneau unii”, făcu mintea sa obișnuită de atâta timp să vorbească singură, corelația cu Eliade, apoi, reglându-și tonalitatea vocii, le spuse cu tărie în glas, dar totodată cu blândețe: „Fraților..., ne vânează prea multă lume, poliția, gardienii publici și parcă nu ar fi de ajuns, ne vânează oameni care nu suportă să vadă în jurul lor mizerie și suferință, numai pentru că ei n-au trăit-o și li se pare nefirească...”

Fraților! continuă el după o mică pauză în care studie efectul spuselor sale, ridicând un pic tonul. Cu toții ne-am dori să avem un loc unde să muncim, nici unuia dintre noi nu-i face plăcere să fure și să cerșească...”

Râdea în gândul lui, căci îi veni în minte imaginea biroului confortabil pe care îl părăsise, a scaunului comod, a calculatorului plin de jocuri, a secretarei care făcea niște cafele delicioase și cu care petrecuse niște clipe minunate la munte, la mare sau când îi lua valul chiar acolo, pe biroul lui spațios... „Ce să-i faci, în politică toți trebuie neapărat să mințim”, se consolă el repede.

„Cu toții ne-am dori o casă, o mașină, un frigider plin, nici unul dintre noi nu dorim viața asta de mizerie pe care o ducem...”

Fraților, prea mulți ne lovesc, ca să ne mai putem permite să facem prostia să ne lovim și noi între noi! Să încetăm cu luptele astea absurde pentru un colț de stradă, pentru un petic central din Piața Mare! Sunt aici să vă ajut! Sunt aici să vă unesc! Numai împreună putem reuși!”, încheie el fulminant.

Privi în jur, cu ochelarii lăsați mult spre vârful nasului, dintr-un tic ce-i rămăsese din perioada în care își căuta încă modele. Oamenii începuseră să șușotească agitați între ei, cei din ceata lui înfierbântau spiritele, așezați strategic, fiecare în interiorul unui grup, așa cum le spusese șeful...

Brusc, unul dintre ei sparse gheața și se apropie de el, îngenunche, îi luă mâna dreaptă și sărută ghiulișorul de argint ce avea încrustate dintr-o fericită coincidență inițialele lui, căci inelul îi fusese dăruit de o femeie ce vruse să unească pe vecie numele lor, măcar în felul acesta, dar în același timp formase și inițialele lui. Până să se dumirească bine ce se întâmplă, căci alunecase pe panta amintirii privind inelul acela, oamenii începuseră să se perinde și să îngenuncheze...

„Bine, sunt mulțumit de voi”, le spuse blând, atingându-le capul cu mâna stângă, ușor, ca un preot ce dă binecuvântarea...

După ce terminară toți procesiunea, le spuse să se așeze, ceru informații

despre toți șefii de cete, despre mărimea, despre locurile în care stă fiecare ceată, scoase o hartă a orașului și-l împărți în zone de influență.

„Dacă din diferite cauze, cum ar fi lucrări la drumuri, reparații de conducte, închiderea piețelor din diferite motive, sau orice alt impediment ce poate să apară și oamenii dintr-o zonă nu pot să iasă la produs în teritoriul lor, ei au dreptul să meargă în altă parte, dar vor da a patra parte din câștigul lor șefului zonei în care s-au dus. E cinstit așa?”

„E cinstit!”, răspunseră oamenii.

„Cu toții veți veni la mine când aveți probleme, voi sunteți mâinile și picioarele mele, eu sunt capul vostru”, intonă el și toți avură stupida senzație că sunt în mijlocul unei slujbe la biserică. „Săptămânal, ne vom întâlni și vom discuta problemele pe care aveți, le vom rezolva, se corectă el. E clar?”

„E clar, răspunseră, e clar, șefu!”

Se instală într-un canal mic, dar aproape de centrul orașului. Toți puse-
seră mână de la mână și-i cumpăraseră o saltea, un cearșaf, o plapumă, mai po-
nosite, dar încă bune.

De la atâta nesomn, cafea, țigări și aurolac, avea o erecție continuă, ciu-
dată, extrem de puternică și dureroasă. Le explică la băieți care i-l recomandă
pe Mimi și după ce refuză, pleacă și-i aduseră nu după mult timp o fată slă-
buță, cu părul lung, șaten, cu fața lungă, un pic prea lungă dacă nu erai obișnuit
cu persoane de acest gen, cu o bărbie prea proeminentă pentru gustul lui. Ochii
ei mari, frumoși, căprui, își schimbă culoarea în verde când îl văzu.

„Am spălat-o, șefu”, și i-am luat niște țoale mai ca lumea de la Steil-
mann”, glumi unul.

Le dădu bani să cumpere mâncare, cafea, țigări, suc, gin pentru el și li-
chior pentru fată. Era bogat pentru lumea asta mizeră de aici, din fundul pă-
mântului. Fiecare ceată îi dădea a zecea parte din ce câștiga și, de când lucrurile
erau organizate și frăurile bine strânse în mâna lui cu tendințe tiranice, lucrurile
începuseră să meargă mai bine pentru ei. În câteva canale trăseseră meșteșugit,
ascunzând firele printre tufișuri, curent electric de la stâlpii de iluminat public.
Băieții îi aduseră repede tot ce a cerut, le lăsă mărinimos restul să se cinstească
cu o votcă într-o bodegă, puse peste bec un lampadar făcut de unul dintre băieți,
din hârtie creponată găsită la tomberoane, pe lângă un brad aruncat după Reve-
lion, și-și aprinse o țigară. Suflă și fumul se încolăci peste lumina blândă, odih-
nitoare...

Era excitat, era excitat rău, habar n-avea de cât timp nu mai avusese o fe-
meie, aici jos era noapte tot timpul, nu prea mai ieșise afară de când băieții se
ocupau de tot ce-i trebuie și de obicei îi era lene să se uite când ieșeau băieții
afară dacă pe gura canalului dat la o parte intră soarele sau noaptea de afară vi-
ne să se împerecheze într-un ritual ciudat cu noaptea veșnică de aici de jos...

O dorea, niciodată nu dorise așa de mult o femeie. Fața ei nu-i mai părea
așa de lungă, îi pieptănă părul într-o parte cu degetele și bărbia parcă i se mai
îndulci și ea. „Ce aer mândru ai!”, nu putu el să nu remarce. „Ce ești așa de mân-

dră, ești prințesă?”. Fata nu-i răspunse, mâncase flămândă niște salam, iar acum își turna un pahar de lichior și luă din pachetul lui o țigară, o aprinse, apoi așteptă docilă ca el să-i ceară ceva.

Era excitat rău, dar n-avea nici cel mai mic chef să se grăbească. Se întinseră în pat și el o mângâie pe spate, se jucă cu părul ei de pe ceafă, îi mângâie calm sânii...

„Sunt virgină...”, îi șopti ea blând și un pic speriată la ureche.

Respectă lucrul acesta, el, stăpânul absolut al tuturor oamenilor abjecți din canalele alea, care nu se gândeau decât cum să producă bani pentru o gură de aurolac în plus. „E la fel ca sus, gândi el, toți aleargă haotic, fără să aibă timp să vadă nimic din ceea ce se întâmplă lângă ei, își fac griji, nu pot să doarmă noaptea de grija banilor, e la fel ca sus, numai că noi ne cumpărăm aici în canale iluziile la un preț mai mic...”

O ținu multe zile cu el, chiar și atunci când avea ședințe: „Secretara mea, șefa de protocol”, o prezentase glumind. Șefii de canale o priveau avid, mulți din canale o avuseseră în patul lor, dar șeful cetei din care făcea parte ea nu îngăduise să se atingă vreunul de fecioria ei, sub blestem întărit de lama cuțitului, căci îi era frică să nu i-o îmbolnăvească și aștepta vizita unui pește cu relații în Italia, ce-i promisese o sumă fabuloasă pentru lumea canalelor, dacă i-o vinde. Nu putea nici acum să doarmă, trăia o stare ciudată de om spânzurat printre vise se sparte în bucăți de huriuital vreunui camion sau tractor ce trecea pe stradă...

De când o avea lângă el pe Ciociolina, - căci acesta era numele de canal al fetei, numele adevărat i se pierduse undeva în negura timpului și ea îl uitase repede, căci îi aducea aminte de pedepsele din școala de corecție în care intrase pentru că furase ciocolata aceea pe care mama alcoolică uitase să i-o cumpere - timpul, dușmanul lui cel mai mare, care se scurgea cu viteza unui Trabant de fiecare dată când el și-l dorea Ferrari, îi devenise simpatic. Îl vedea de fiecare dată când trăgea din punga veșnic plină cu aurolac, îl vedea cum îi zâmbește sub forma picăturilor de apă ce se scurgeau din conductă cu precizia unui ceasornic, înecând minutele într-o băltoacă.

Într-o seară nu mai rezistă și după ce momi fata cu ciocolată albă cu capucino, singurul lucru în fața căruia ea își pierdea total firea și capacitatea de gândire, racilă din anii copilăriei probabil, o avu, blând, grijuliu să nu o doară... Probabil în raiul care-l crease aici sub pământ acesta fusese singurul fruct interzis, mărul din care nimeni până acum nu mușcase, dar el îndrăznise îndemnat de șarpele acela de apă care se prelingea pe conductă și-i sâșâia la urechi cu vorbe de abur...

De atunci viața tuturor din canal se schimbă...

PREMIUL III*Viorel SAVIN*

Este membru al U.S.R. - Filiala Bacău. Autor al câtorva zeci de volume de proză, teatru și poezie. A obținut numeroase premii, dintre care amintim: **1974 - Premiul I și Medalia de aur** pentru scenariul, regia și scenografia spectacolului „Lecție de istorie”, (preluat de TVR); **2003 - Premiul „I. L. Caragiale”, al Uniunii Scriitorilor din România**, pentru piesa de teatru „Bustul”, (Colocviile Naționale de Dramaturgie); **2004 - Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Cavaler**, Categoria A.

Precum căderea puiului din cuib

(fragment din romanul în lucru)

Obosită, sau din neatenție, alunecă pe spate.

Pentru o clipă capul i se scufundă și îi intră un fir de apă caldă în nas. Se înecă și, până realizează că de fapt se afla tot în apa mlaștinii, se zbatu încercând instinctiv să se ridice cât mai sus, tușind în același timp cu putere, pentru a-și elibera căile respiratorii. Când își reveni, realizează că pierduse punctul de sprijin, salvator. Încercă să-l recupereze, tatonând cu picioarele pe sub apă. Probabil că trunchiul de copac, colțul de stâncă sau ce o fi fost lucrul acela de care se sprijinise, se afla pe undeva, foarte aproape de dânsa, dar... nu reușea să-l regăsească. Își impuse să nu intre în panică, deja resimțea oboseala în mușchii brațelor și ai picioarelor, - aceștia răspundeau tot mai greu, acționau tot mai lent la obligația de a menține ritmicitatea efortului de rămânere cu căile respiratorii deasupra apei -, și decise să facă pluta, ca să se odihnească.

Își întinse brațele pe lângă urechi și, făcând din coșul pieptului centrul de greutate, și le echilibra, folosindu-se de portanța apei, cu picioarele.

Rămase nemișcată, plutind pe spate. Respira relaxată. Trebuia doar să aibă grijă să nu adoarmă din nou. La un moment dat observă că cerul întunecat începe să prindă contur la orizont.

„...nu se poate! Cum să se facă ziuă atâta de repede?!...”

Din poziția în care se afla urmărirea cu ochii larg deschiși de uimire arcul de lumină ivit la marginea cerului. Plin de mister și, pentru dânsa, de revigorantă speranță, acesta se îngroșa tot mai mult; cucerea ușor, ușor, însă ferm, înaltul; până ce câștigă destulă putere ca să tragă pe boltă și luna.

Lumina rece, dintr-odată în exces după ridicarea lunii peste orizont, arginta mlaștina. Auzi dinspre trestii zgomote scurte, înfundate, scoase de păsări

trezite din somn; foșnete de tulpini uscate, freamăte de aripi însoțite de cârâieli nervoase amendate în mod repetat de orăcăitul poruncitor al unui buhai de baltă. Scormonind cu privirea penumbra din direcția căreia venea larma, zări cu coada ochiului la nici trei metri distanță de dânsa, malul bălții.

Nevenindu-i să creadă că îi fusese mereu atât de aproape se răsuci pe burtă și, temându-se parcă să nu rateze din nou, se aruncă înspre malul salvator cu răsufierea oprită, bătând voinicește apa cu brațele și cu picioarele. De cum îl atinse, zgrepțănând cu degetele amorțite în clisă, agățându-se cu ultimele puteri de smocurile de iarbă găsite în cale, i se săltă, gâfâind, deasupra.

Ajunsă pe teren solid se târî pe coate, departe de apă.

Când se simți în siguranță, se opri.

Își puse brațele pernă, unul peste celălalt, își sprijini obrazul de ele, oftă adânc și, rămasă în nemișcare pe burtă, începu să plângă tăcut. - Era modul cuminte de a accepta înfrângerea ce o invadase.

Nu după mult timp îi dispăru senzația că pământul se leagănă cu dânsa. Se ridică în genunchi, apoi, prinzând curaj, se înălță în picioare și își roti brațele, încercând să și le dezmoștească.

Tălpile îi alunecau în sandalele înnorioate. Se descălță și, și le șterse frecându-le îndelung de iarbă.

Răcoarea nopții îi era accentuată de cămașa umedă, lipită de sâni, și de pantalonii mulați pe pulpe, mult îngreunați de apă. Se dezbracă. După ce stoarse, răsucind cu putere în mâini chiloții, blugii și cămașa, începu să le scuture în aer, pentru a le usca cât de cât.

Luna lumina până departe, - până aproape de șoseaua pe care, după răsaritul ei, abia de se mai ghiceau farurile mașinilor ce se îndreptau spre oraș. În lumina indiferentă, reflectată din cer ca de ochiul mort al unui pește uriaș, peisajul i se prezenta ireal, ca și cum l-ar fi descoperit într-o oglindă.

Începu să se învârtă în loc, fluturându-și hainele la capetele brațelor, - se simțea ca o pasăre cu aripi bizare, încercând să se desprindă de pământ.

„...numai dacă reușesc să zbor; numai dacă reușesc să zbor...!”

Se rotea din ce în ce mai repede, din ce în ce mai repede...

„...numai dacă reușesc să ies din trupul de carne...!”

Amețea și își simțea mintea rotindu-i-se ca un titirez, trasă mereu în sus...

„...numai astfel mă pot regăsi! Numai astfel voi ști că exist!...”

Își pierdu echilibrul și căzu în genunchi.

Privi cu ochi rătăciți în jur. Apoi, își cufundă fața în hainele strânse mo-totol:

„...de ce fac asta?...”

Își sprijini ghemul cu haine pe pulpele goale și, ridicându-și ochii către fața lunii atinsă de pelagră, strigă:

„...nu, nu sunt nebună!... Și știu că nici tu, vacă galbenă, **nu exiști cu adevărat** atâta timp cât nici eu nu-mi amintesc cine sunt!... Dar, oare, eu..., cu

adevărat, sunt?... Luat-e-ar dracu'!..."

Iritată fără să-și poată explica de ce, se îmbracă în grabă și o porni pe mijlocul drumului, făcând pași mari și repezi: trebuia să ajungă neapărat în orașul ale cărui lumini se ghiceau în zare.

Totul în jur, în lumina rece a lunii era încremenit, ca poleit cu alamă.

Pe măsură ce mergea, hainele jilave se încălzeau pe dânsa, accentuându-i plăcut senzația de vigoare și de sănătate a corpului tânăr.

...La ieșirea din mlaștină drumul cotea puțin spre stânga, pe sub dealul pe coama căruia trecea șoseaua principală, dar se sfârșea pe neașteptate într-o mocirlă îngustă, cu miros fetid, sub crengile elastice ale unor sălcii tinere.

Fără să se piardă cu firea căută ceva cu care să exploreze mâlul stătut.

Găsi un capăt solid de creangă și, folosindu-l drept sondă și toiag, și călcând cu mare prudență pe trunchiul aproape putred al unei răchite, trecu în partea cealaltă. Aruncă bastonul improvizat și, ieșind dintre sălcii, intră aproape în beznă urcând coasta printre alunii deși, cu crengile întrețesute ca într-o cuvertură, deasupra. După ce ieși din tunelul vegetal în lumina lunii, continuă să escaladeze taluzul abrupt, cu mare dificultate. Ajutându-se cu mâinile, ajunse în patru labe între tufișurile de deasupra parapetului. Se ridică în picioare la marginea lui și inspiră adânc, aerul. – Nici o clipă nu avu revelația că se afla în locul din care, spre ghinionul lui, Pierre o culesese.

Invadată de bucurie privea în stânga și în dreapta, de-a lungul șoselei: era intens circulată, deci avea toate șansele să găsească pe cineva care să o transporte până în oraș.

.....

Șoferul mustăcios, cu o pălărie uriașă de cowboy pe cap, o întâmpină cu un șuvoi de cuvinte străine, râzând bine dispus cu gura până la urechi.

Neînțelegându-l, fata nu-i putu răspunde și, clătinând cu politețe din cap, se ghemui cât mai departe de dânsul, cu umărul sprijinit de peretele cabinei. Șoferul râse cu glas mare și o bătu pe umăr.

Simțindu-i umezeala cămășii, deveni grijuliu și, cu ochii ațintiți pe linia de mijloc a șoselei, îi pipăi din nou umărul. Apoi îi palpă cu mirare vădită, mâna până la cot și abdomenul.

Fata îi simțea degetele puternice în carne, dar nu avea putere și nici nu-și imagina cum ar fi putut să reacționeze.

Șoferul, acum cu mustața căzută pe lângă colțurile gurii, își trase mirat mâna umedă, și-o șterse de cracul pantalonului și îi adresă cu aer protector câteva cuvinte. Fata bănuî că îi pusese o întrebare, dar nu avea cum să-i răspundă, așa că se ghemui și mai mult în colțul cabinei.

Șoferul tăcu o vreme. Apoi, gânditor, spuse ceva ca pentru sine.

Clătină din cap și, întinzându-și mâna, îi pipăi șoldul; apoi, piciorul până la genunchi; apoi îi băgă mâna între picioare și îi strânse stofa pantalonului între degete.

Fata strigă oripilată și sări în picioare pe canapeaua camionului.

Pe deplin edificat, șoferul dădu drumul la căldură, își șterse mâna udă cu cârpa aflată pe bord, apoi, vorbindu-i prietenos, îi făcu semn să se așeze la loc și să încerce să doarmă. După cum comunica cu dânsa, era convins că ea aude, dar nu poate vorbi. Dintr-odată ascultătoare, fata se cinchi în colțul ei, coborându-și picioarele de pe banchetă.

Șoferul manevra volanul liniștit și tăcut, privind drept înainte pe urma farurilor ce corectau metru cu metru lumina amăgitoare a lunii. Căldura plăcută, mirosind discret a petrol, i se ridica de la picioare, topindu-i parcă blugii pe pulpe și înfășurându-i aromitor bustul și capul...

Motorul torcea odihnitor. Doborâtă de oboseala adunată întreaga noapte, nu-și mai putu ține pleoapele deschise și, fără să știe când, adormi.

...Portiera izbită cu putere, o trezi.

Își frământă ochii copilărește, cu pumnii, ca să-și alunge somnul. Când și-i deschise îl văzu prin parbriz pe șoferul mustăcios cu pălărie și cizme de cowboy urcând niște scări largi, luminate a giorno, către un ghișeu deasupra căruia era scris din tuburi de neon cuvântul pe care și-l traduse imediat: „Recepție”. Luna fusese acoperită de nori, iar noaptea își reintrase în drepturi.

Încă amorțită de poziția incomodă în care dormise, încercă să se orienteze. Parcaseră între două mașini de transport greu, chiar în fața clădirii cu etaj pe fațada căreia trona, alături de firma amintită, alta mult mai mare, alcătuită din silueta albastră a unei femei în bikini peste mijlocul căreia trecea o centură roșie, parcursă de litere aurii care, aprinse succesiv, în final formau cuvântul „Restaurant”.

Se întinse, căscă îndelung și coborî din cabină.

Perimetrul parcarii era tangent cu șoseaua și gândi că în mai puțin de un sfert de oră putea ajunge în oraș, unde ar fi putut afla cu mult mai ușor...

„...adică, ce să aflu mai ușor? se întrebă. Nu știu măcar **cine sunt**, darămite să mai știu... Și **ce** să întreb?”

Șoferul, revenit cu pași moi, pe neauzite, o prinse de umăr. Fata tresări violent și îi aruncă mâna într-o parte. Vădit amuzat, șoferul râse cu bonomie și o prinse cu mâna stângă de după ceafă. Apoi, apropiind-o de sine, îi clătină în fața ochilor, în semn de negație, arătătorul de la cealaltă mână.

Scâncind de durere, fata încercă să-și elibereze gâtul din menghinea de fier a degetelor lui, dar el râse din nou, cu aceeași falsă bunătate, și scoase din buzunar o bancnotă pe care i-o băgă în buzunarul cămășii.

Fata se zbatu și mai tare, lăsându-se în jos.

– OK, OK!... îi spuse șoferul și făcu semn că a înțeles.

Dând aprobator din cap, scoase încă o bancnotă din buzunar și i-o puse și pe aceea, cu forța, în buzunar. Țipând cu disperare, fata se trânti la pământ.

Pe ușa ghișeului de primire un bărbat se precipită afară și începu să coboare scările, nehotărât, înspre ei. Șoferul îi strigă ceva, cu amenințare în glas. Bărbatul înlemni, își ridică mâinile în semn de neimplicare și se retrase fără să pronunțe un singur cuvânt.

Strigând din ce în ce mai înspăimântată, fata se zbătea pe jos, încercând să-și smulgă brațul din strânsoare. Enervat, șoferul se aplecă peste dânsa și o palmui. De groază - sau din reflex de apărare? -, fata leșină. Căzuse ca o legumă pe asfalt. Șoferul mormăi ceva, plictisit, puse un genunchi în pământ și o ridică în brațe.

...Fata se trezi întinsă într-unul din cele două paturi ale camerei de motel. Șifonierul de lângă dânsa avea ușile deschise în lături, arătând o stivă de perne și păaturi deasupra cărora atârna pe un umeras, cămașa șoferului. Îl auzi în baie lipăind, pufnind și icnind de plăcere sub duș.

Deși era încă amețită în urma șocului suportat, fata sări în picioare și, din câțiva pași ajunse la ușă, încercând să profite de faptul că bruta era ocupată. Apăsă clanța cu putere, dar ușa camerei era încuiată. Se întoarse în loc și cercetă camera cu priviri deznădăjduite: lângă masă, bruta își aruncase cizmele și pălăria, pe scaun, își pusese vesta, pantalonii și maieul, iar în fața băii își lăsase chiloții cenușii. Cu o rapiditate pe care nu-și imaginase că o poate atinge apucă pantalonii și vesta de pe scaun și le goli pe jos buzunarele. Dar nu găsi cheia.

Pe masă se aflau o sticlă cu vin și o cutie deschisă, cu pizza. Mai puternică decât frica, foamea i se impuse și, înșfăcând din ambalajul de carton două bucăți triunghiulare le puse una peste alta, alcătuiind o porție țeapănă din care mușcă cu nesaț.

Mestecând cu gura umplută până la refuz, în timp ce căuta cu priviri rătăcite o salvare urgentă, constată cu teroare că în baie, zgomotele dușului încetaseră. Prin ușa întredeschisă răzbătea găfăitul șoferului care se freca zdravăn cu prosopul, - după scâncetele de satisfacție pe care le emitea cu intermitențe își putea imagina locurile asupra cărora acționa mai mult sau mai puțin insistent: pe piept, pe spate, pe la încheieturi...

– Oh..., ho..., oha, hah...!

Se gândi să-l încue, dar ușa băii avea cheia pusă pe dinăuntru.

„...numai fereastra...!”

Înghiți mâncarea aproape nemestecată și luă încă o îmbucătură strașnică în timp ce analiza perdelele de stofă aurie ce acopereau peretele în care bănuia că s-ar afla fereastra.

O descoperi întredeschisă, în spatele perdelelor. Își băgă în buzunarul blugilor restul de pizza și se precipită peste pervaz exact în clipa în care în ușa larg deschisă a băii apărură șoferul. Purtându-și semeț chipul cu mustață deasupra trupului gol cu burta prăvălită amenințător peste chestiile lui bărbătești, iradia o caraghioasă mulțumire de sine, și fata, simțindu-se deja în siguranță, nu se putu abține să nu pufnească în râs, întinzându-și degetul arătător către dânsul: se răzbuna copilărește, râzând, pentru felul în care o tratase. - Râdea sinceră, în hohote nestăpânite.

Faptul că râdea cu atâta enormă satisfacție, îl umili îngrozitor pe vanitosul șofer. Cu fața schimonosită de furie, și nemaipomenit de caraghios în postura în care se afla, urlă ceva ca o poruncă teribilă către dânsa.

Însă fata dispăru în noapte, continuând să râdă.

Înjurând sălbatec, șoferul luă în fugă de sub cutia de pizza cheia camerei, descuie ușa și se aruncă în întuneric. Alergând spre șosea, fata se profila deja pe cortina de lumini a câtorva faruri grăbite să intre în oraș, dar el, convins că o va ajunge în câteva clipe, o luă la goană după dânsa, fără să se sinchisească de faptul că era gol pușcă. Decis, viguros, și mai ales motivat, ajunsese în câteva secunde în urma ei, pe acostamentul șoselei.

Fata își întoarse capul și constată cu groază că individul alerga chiar în spatele ei, micșorând distanța îngrijorător de repede. Sprintă cu toată forța, apoi după ce restabili distanța pe care o considera sigură, continuă să alerge cu pași egali, controlându-și respirația.

Cei doi alergători ciudați erau ajunși și întrecuți de mașini cu claxoanele acționate ca la manifestațiile specifice de protest, sau de susținere ale unor evenimente speciale.

Uneori, când privea peste umăr ca să verifice dacă nu s-a modificat distanța dintre ea și urmăritor, fata distinge prin geamurile portierelor șoferi contorsionați de râs. Unul dintre dâșii chiar încetini și, coborând geamul portierei, începu să se scâlâmbăie făcându-i galerie imbecilă, ca la fotbal. Scârbită scuipă înspre dânsul, determinându-l să o apostrofaze adânc ofuscat și să demareze brusc.

Un altul, distrându-se strașnic la rându-i, arată către individul care o urmărea în pielea goală ca un țap epilat, și își flutură palma deschisă pe lângă tâmplă, semn că urmăritorul nu era în toate mințile. Apoi, cu un gest convingător, o invită să urce în mașină.

Îl refuză, făcându-i semn să o lase în pace.

Se simțea în plină forță, și capabilă să se descurce singură, cu atât mai mult cu cât bruta care încerca să o ajungă... abia de mai reușea să păstreze distanța dintre ei. Se pare că începuse să obosească. Era convinsă că, dacă nu voia, el nu avea nicio șansă să o ajungă.

Își zise, invadată de o imensă satisfacție:

„...îl duc așa, până la dracu-n praznic. Și apoi...!”

Spre norocul ei farurile unei mașini care venea dinspre oraș îi descoperi pe acostament o traversă masivă de beton, rămasă de la cine știe ce lucrări de întreținere. Surprinsă, izbuti să o evite în ultima clipă, sărind-o.

Gata, gata să cadă, își aruncă brațele înainte, făcu câțiva pași mari, încercând să-și mențină echilibrul, dar nu reuși. Căzu în genunchi. Cel care o urmărea scoase un strigăt de victorie și își spori viteza. Se apropia cu pași uriași, parcă înghițind distanța dintre ei, - nu mai avea scăpare. Hipnotizată de groază se chirci și închise ochii. Simțea deja cum degetele lui obișnuite să manipuleze metalul, o înșfacă de păr.

Însă el, orbit de furie, nu avu norocul să observe traversa de beton. O lovi în plin cu mijlocul tibiei, ca și cum nici nu ar fi existat.

Oslu piciorului i se frânse pocnind surd, ca un vreasc rupt în două. Scoa-

se un răcnet teribil și căzu, aruncat peste cap.

Grohăind de durere, durul devenit dintr-odată o inertă movilă de carne, zvâcni de câteva ori, încercând să se ridice de la pământ. Abia mai suportând suferința atroce își depăna brațele și piciorul valid prin aer, - piciorul drept zăcându-i în praf, îndoit bizar de sub genunchi într-o parte. Arăta ca un crab răsturnat cu burta în sus.

Încă nevenindu-i să creadă că a scăpat de primejdie, fata îl privea cu prudență de la distanță. Complet gol, tânguindu-se răgușit și cu burta imensă de mare băutor de bere tremurându-i ca o piftie gălbuie în marginea uneltelor lui intime, o dezgustă. Când el își întinse disperat mâna spre dânsa, cerșindu-i ajutor, nu avu nici o reținere să-i arunce:

– Ești un om rău...!

Apoi, dezvelindu-și caninii într-un rânjet pe care nu și-l putu reprima, îi întoarse spatele și își continuă drumul.

„...în oraș am cele mai multe șanse să aflu cine sunt.”

...Trecu fără emoție din întuneric în lumina difuză ce domina orașul.

La orizont cerul fu spintecat de un fulger lung, care persistă mai mult decât de obicei, iar hohotul lui victorios îi veni rostogolit în auz când nici nu se mai aștepta să-l perceapă.

„...se pregătește să plouă!”

Trebuia să-și găsească un adăpost. Văzu în fața ei, lângă trotuar, o cabină telefonică și grăbi pasul.

De undeva, din penumbra unei stradele laterale, își făcu apariția o mașină de poliție. Circula încet, cu zece, cincisprezece kilometri la oră. Îi văzu pe cei doi polițiști din interior cum scotoceau atenți, cu privirile, împrejurimile. Înainte să ajungă în dreptul ei, reuși să se ascundă după gardul viu ce înconjura cabina cu pereții de sticlă.

Stătea în genunchi, cu răsuflare gâtuită de emoție și observa printre cren-gile rare de lemn cânesc mișcările polițiștilor, pregătită să o ia la fugă.

Mașina opri în dreptul cabinei. Polițistul de pe bancheta din dreapta coborî geamul portierei și îi cercetă interiorul cu o lanternă. Cel care ținea volanul îi spuse ceva, făcându-l să izbucnească în râs. Stinse lanterna și ridică gemul portierei la loc, comentând înveselit la culme cele auzite. Colegul lui îi răspunse hohotind, înclinându-și capul pe spate și demară la fel de încet ca mai înainte. Tăcută, mașina semnalizată doar de luminile girofarului depăși cabina telefonică. După ce se depărtă la suficientă distanță ca să o poată urmări fără să fie observată, fata împinsă de ceva de dincolo de voința ei, porni după dânsa. Pășea cu teamă, dar și oarecum amuzată: știa precis - de unde știa, nu putea să-și răspundă -, că polițiștii verificau în primul rând locurile cele mai ascunse ale orașului.

Ea se descoperise fără memorie într-o țară străină, rămăsese, nu-și amintea cum și de ce, pe cont propriu și era terorizată de situația în care se găsea. Nu putea cere ajutor nimănui: nici unei rude, nici unui prieten sau vreunei cu-

noștințe apropiate. Pe deasupra, pe lângă faptul că resimțea acut și înnebunitor senzația că a săvârșit tot felul de fapte interzise, nici măcar nu știa ce vrea sau ce trebuie să facă. Iar dinspre lumea ei pierdută în trecut, despre care nu-și aducea aminte absolut nimic, îi veneau doar impulsuri de necontrolat.

În condițiile acestea nu putea să prevadă ce-i va rezerva viitorul; nici măcar cel imediat, așa că trebuia să-și găsească rapid un loc de refugiu, bine ascuns. Sau..., de ce nu două ascunzișuri? Sau, poate, chiar trei?

Dacă reușea să se țină după mașina poliției care își făcea rondul scotocind cotloanele orașului, cu siguranță că i se putea ivi ocazia să aleagă. Urmând „stafia” unei mașini de poliție, mergea în pas gimnast, ascunzându-se pe după copacii care mărgineau strada, - ca și cum s-ar fi mișcat într-un film fără sonor, cu desene animate.

„...Poliția și Cinesunta! Cinesunta!?... Ce nume tâmpit mi-a mai putut găsi, Pierre...!”

Refuză să se gândească la Pierre.

Continuă să străbătă străzile cu nervii încordați la maximum.

Norii buluciți deasupra orașului încă nu dădeau voie nopții să plece în legea ei și o biciuiau din ce în ce mai des cu fulgere zgomotoase.

Lumina becurilor stradale începea să se estompeze progresiv, semn că zorii se grăbeau să-și intre în drepturi. Clădirile înalte, printre care în bizara ei urmărire ajunsese, se luminau de sus în jos, grăbindu-se parcă să o lase descoperită; simțea că acestea o dezaprobă, că o resping pentru ceea ce face și că o urau, - una dintre ele chiar îi aruncă în față, pe trotuar, un ghiveci de ceramică cu plante ornamentale! Sări într-o parte, ocolind cioburile pline cu pământ, dar fără să scape din priviri mașina.

„...nu joc eu după muzica voastră...!”

Picată din lumea crudă tactil, auditiv și olfactiv a mlaștinii în care devenise (redevenise?) conștientă de sine, direct în semi-obscuritatea încărcată cu o misterioasă electricitate statică a orașului, avea senzația că traversează un spațiu ireal și ostil. Așa că... se pomeni că nu i se părea nefiresc să intre în conflict deschis cu lucrurile care se încăpățâneau să o agreseze, precum clădirea de peste stradă, prin fața căreia tocmai trecea: își lăsă pe neașteptate să-i cadă cu zgomot jaluzelele de la parter, făcând-o să tresară puternic.

Clădirea înaltă și rece de care tocmai se lovise cu umărul în mers, iată: încerca să-i arunce în cap, de pe acoperiș, o pisică ce mieuna de mama focului, atârnată cu ghearele de uluc, iar un ziar desfăcut ca un liliac uriaș fâlfâi pe deasupra străzii, obligând-o să-și facă, de spaimă, cruce cu limba...

Exasperată de adversitatea difuză cu care de o bună bucată de vreme era întâmpinată peste tot, și care îi întinsese nervii atât de dureros încât și-i simțea gata, gata să plesnească, renunță să se mai ascundă. Alergă în mijlocul străzii, sări în sus de câteva ori, până prinse ziarul din aer de un colț și, mototolindu-l, îl aruncă la pământ, răzbunându-se pentru sperietura pe care i-o provocase:

– „Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau!...”

Nu-și termină replica, venită pe limba ei din cine știe ce colț de memorie, că și văzu mașina poliției oprindu-se din mers, cu stopurile înroșite instantaneu și cu semnalizarea pusă spre stânga.

Dându-și seama că se dăduse de gol, reveni în fugă pe trotuar, alergă vreo douăzeci de metri înapoi, până la străduța pe care o lăsase în urmă și, cu respirația uscată de efort, se strecură în goană, după colț. În spatele ei liniștea dimineții fu spartă de scârțâitul strident al roților pe asfalt și de urlatul motorului mașinii poliției, ambalat cu furie.

Încercă în mod repetat să se refugieze în interiorul clădirilor, forțându-le ușile, dar acestea erau bine sigilate și își zdrelea degetele degeaba în broaștele lor metalice. Când reuși să întredeschidă o ușă uitată neîncuiată, aceasta declanșă alarma - un orăcâit de avertizare de coșmar! -, făcând-o aproape să leșine de surpriză. Sări îndărăt pe trotuar și continuă să alerge de-a lungul străduței căutând cu disperare un loc unde să se ascundă. În urma ei, la concurență cu alarma pe care tocmai o declanșase, sirena mașinii poliției se văieta asurzitor, urmărind-o.

În momentul în care, extenuată, decise să renunțe la fugă, întrezări printre casele din stânga un bulevard intens luminat. Parcă hipnotizată de acesta și împinsă de frica uriașă pe care o resimțea față de poliție, se lăsă pradă instinctului de conservare și, dintr-un salt, se rostogoli către bulevard peste gardul viu tuns de curând. Căzu în genunchi, se ridică și, sigură de alegerea făcută, traversă în goană pajiștea și rondul de flori, afundându-se până la oul piciorului în pământul reavăn. Sări în același mod peste gardul viu ce mărginea proprietatea dinspre bulevard și ateriză, de data aceasta în picioare, pe trotuar.

Auzea clar sirena mașinii care gonea de-a lungul străduței pe care îi lăsase pe polițiști cu degetu-n gură: cu siguranță că goneau spre intersecția cu bulevardul pe care dânsa deja se afla. Cercetă împrejurimile locului și, dintr-o dată foarte interesată, insistă cu privirea asupra perspectivei ce i se deschidea dincolo de bulevard: în spatele unui simulacru de zid se întindea o pădure. Sau... poate un parc cu copaci bătrâni și foarte înalți.

Simți pe mâini, pe obraz și pe ceafă răcoarea câtorva picături de ploaie.

În lumina timidă a zorilor circulația se intensificase, dar nu ezită nicio secundă și traversă bulevardul în fugă, acompaniată de claxoane contrariate și de înjurături. Când ajunse la zidul care i se înălța până la brâu, se sprijini cu mâinile de el și, privind peste umăr, zări cu coada ochiului mașina poliției care, scoțând sunete isterice de avertizare intra în mare viteză pe bulevard. În aceeași fracțiune de secundă se săltă în mâini, încălecă zidul, trecu dincolo și se lăsă la pământ. Apoi, alergând în patru labe ca o maimuță alungată de spaimă, se îndreptă spre tufișurile de la poalele copacilor.

Ajunsă acolo, intră în mijlocul lor și, camuflată între crengile dese, se ridică în picioare. Picăturile de ploaie loveau delicat frunzele arbuștilor.

Undeva, un fulger anemic alunecă cu zgomot înfundat pe vălătucii norilor.

ȘTIRI CU CÂNTEC

☺ Poliția sfătuiește persoanele fără buletin să fure acte de la cetățeni cu care seamănă cât de cât și să meargă la vot!

☺ Întâmplare inedită în comuna Harpalești. Un localnic, cunoscut pentru gesturile lui extravagante, a ținut neapărat să-și boteze copilul Gheorghe. Pe consăteni i-a amuzat întâmplarea și spun că n-au mai pomenit așa ceva. Pentru mulți, e prima oară când aud de un satean pe care să-l cheme Gheorghe. Iată ce a declarat Exponatu, unchiul băiețelului: „Domnule, ăsta e nume de cal; și-a bătut joc de copil.” Nici Expertiza, mama lui Gheorghe, nu a fost de acord cu numele, însă nu a avut cu cine să se înțeleagă. Bărbatul ei a lovit-o brutal peste ochi de fiecare dată când a avut ceva de comentat. Deși a încercat să-i sugereze nume precum Termopan, „Lamborghini sau Leptop, bărbatul a ținut-o pe a lui: Ori Gheorghe, ori Ion, ori Vasile...”

Carusel Potârcă, tatăl copilului, și-a justificat încăpățânarea în felul următor: „Nu vrea ca fiul meu să ajungă o persoană care nu iese în evidență prin nimic. E mai bine să rădă lumea de el decât să nu-l bage în seamă”...

☺ Necazul a lovit, din nou, greu în-

cercatele județe din Moldova! Anunțat de ieri seară, codul portocaliu a adus zăpadă și viscol în mai multe județe din estul României.

Comandamentul de iarnă de la Palatul Victoria, reunit de urgență azi dimineață, a decis să se acționeze ferm, în data ce condițiile meteo o vor permite. La videoconferința care a urmat, prefectul județului Vrancea s-a plâns că lopata de dezăpezire a județului, veche de 20 de ani nu mai face față. Probleme sunt și la Vaslui, unde pe fondul lipsei de alcool, nu s-a înregistrat nici un viol cu omor până la ora 8⁰⁰.

☺ Potrivit statisticilor, 90 de români din 100 sunt de acord cu politica guvernamentală, în timp ce 10 o dezaprobă. Pe restul de 20 milioane nu i-a întrebat nimeni, niciodată.

☺ Guvernul României a promis că, pentru a încuraja afacerile imobiliare, va micșora la jumătate prețul unui metru pătrat de teren, în intravilan. În schimb, metrul pătrat va avea 250 cm. pătrați.

☺ Începând cu data de 01.01.2014, Guvernul României oferă slujbe gratuite tuturor șomerilor. Slujbele vor fi oficiale, obligatoriu, de preoți. De asemenea a fost emisă o Ordonanță de Urgență, prin care sunt impuse următoarele măsuri, vizând redresarea economică și îmbunătățirea nivelului de trai:

a. Reangajarea obligatorie a pensionarilor pentru a putea finaliza marile realizări începute în Epoca de Aur: Canalul Dunăre - Marea Neagră, Du-

năre-București etc.

b. Se introduce taxa pe aer la un nivel de 0,04 euro/mc aer consumat. Numărul de mc consumați va fi stabilit de către specialiștii Guvernului, pentru fiecare persoană în parte. Astmaticii au reducere de la 25% până la 100% în cazul când se opresc din respirat mai mult de 15 minute.

c. Taxa pe a doua limbă vorbită.

Taxa va fi de 50 % din valoarea totală a alocației pe care a primit-o persoana respectivă, de la naștere până la vârsta de 18 ani. Sunt scutiți de taxă ungurii din Harghita, Covasna și Mureș.

d. Persoanele cu dizabilități, care folosesc cărucioare sau mijloace de transport similare, vor achita taxă de drum, în cuantum de 50% din taxa pentru autoturisme. Cei care nu au cărucioare electrice, fiind acționate manual sau prin împingerea de către alte persoane, vor plăti taxa de atelaj cu tracțiune animală.

e. Taxa de căldură pe timp de vară se va achita de toți cetățenii care lasă geamurile deschise din luna martie până în octombrie, inclusiv. Pentru fiecare geam deschis vara, se va plăti o sumă de 12 euro/geam. La mai mult de 3 geamuri deschise se va considera a doua casa și se va impozita dublu. Pentru geamurile închise intenționat, în scopul evaziunii fiscale, se vor calcula penalități, când fapta nu intră sub incidența codului penal.

☺ Un proiect al Parlamentului propune extinderea avertizării de pe pachetele de țigări la toate celelalte lucruri care pot să ucidă: autoturisme, alimente, teroriști, cutremure, medicamente, viruși, bacterii, meteoriți, bune intenții, inundații, accidente, sărăcie,

droguri, dragoste, războaie, polițiști, hoți, șerpi, depresii, avalanșe, câinii comunitari, explozii solare etc. Singurul lucru exceptat de la etichetare va fi prostia, care - după cum se știe - nu a ucis niciodată pe nimeni.

Panseurile lui Gâgă

♦ Nu poți îngenunchea un popor deprins să se târască.

♦ Prietenia care nu cunoaște hotare se cheamă expansiune.

♦ Munca e pentru cei care nu știu să pescuiască

♦ Alcoolism e atunci când nu vrei să bei, dar trebuie.

♦ Un prieten adevărat nu poate fi cumpărat, dar poate fi vândut.

♦ Să devii drogată, alcoolică sau curvă e foarte simplu. Este suficient să nu saluți babele de pe banca din fața blocului!

♦ Alcoolul ucide celulele nervoase. Rămân doar cele liniștite...

♦ Dumnezeu a creat cerul și pă-mântul. Restul a fost fabricat în China.

♦ Știu că sunt prost, dar când mă uit în jur prind curaj!

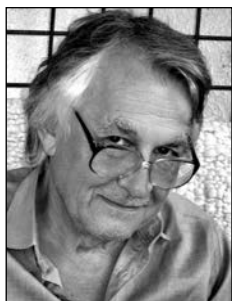
♦ Somnul previne îmbătrânirea. Mai ales cel la volan ...

♦ Nu lua viața prea în serios ! Ori-cum, nu scapi teafăr din ea.

♦ Când vrei să te arunci pentru o femeie de pe bloc, amintește-ți că n-ai aripi, ci coarne

♦ Oficierea căsătoriei este o formalitate absolut necesară pentru pronunțarea divorțului.

♦ Ce obții dacă încrucișezi un neamț cu un irlandez? Un bărbat dispus oricând să execute ordinele, dar prea beat să o poată face.

Dragoș-Rădu POPESCU

INECȚIE CU AMURG ÎN BUCUREȘTI

Sunt unele întâmplări în viață pe care nu le poți uita deși sunt atât de simple și banale, atât de trecător de banale, încât ar trebui să le uiți imediat, așa, ...precum o pagină de ziar văzută din mersul tramvaiului la un bătrân în brațe, bătrân rămas într-o stație, undeva, pe o bancă, înconjurat de galbene frunze ...

Banale zic, prin felul brusc în care ele apar și în care mai apoi dispar încât nu e nici timpul să se fi construit ceva în suflet așa încât cuvântul „apoi” să-și afle rostul, ..., „Apoi”, ...apoi, ...după ce? După ce n-a fost?

Nu există reclamă publicitară făcută așa de bine, reclamă care să poată concentra în ea un mesaj atât de puternic încât să străbată practic fulgerător conștiința celui ce o vede, clădind o stare de neuitat, mereu radiind din altarele imaginilor adunate pe pereții templului sufletesc, ...

Da, parcă e o mână divină care lucrează atunci în tine, enigmatică, de neînțeles și pe care nici nu vrei s-o înțelegi pentru că ți-e frică, dar nu asta este cuvântul tot, este doar o parte din el, partea care exprimă doar anestezia inoculată atunci, în clipa aceea, ca un flash, pe care nu o vei mai uita niciodată și nici nu o vei înțelege, ...

De ce?... Cum?... Pentru mine?... Numai eu văd?... Oare?... Și rămân fără de răspuns, pentru totdeauna, la toate aceste întrebări, ...

Ce pot să fac însă este să povestesc ce este în mine rămas de atunci, din clipa aceea pe care din scurtă, parcă voit, am făcut-o mai scurtă, ...

Era într-o după amiază de septembrie, ... Mă întorceam de la facultate pe mereu același drum cu variantele sale alese în funcție de oră, ... Era un început de inspirat amurg bucureștean, ... Un amurg gri, vibrant, ... când, pe caldarâmul labirinticelor străzi ale centrului vechiului oraș, soarele abia mai avea unde să-și verse aurul său roșu, topit undeva, pe câte un colț de clădire, ... la vreun colț de stradă. În rest, clădiri vechi, frumoase, adevărate palate și umbrele lor uriașe aruncate pe alte palate, de pe o parte pe alta a străzilor înguste.

Trecătorii... trecători, eu... printre ei, ... Ne vânturam preocupați, contribuind prin figurația noastră gratuită la fermecătoarea imagine a orașului văzută de un nevăzut ochi, ...

... Și, cum se întâmplă adesea, lăsam mintea să-mi zboare liberă, deconectată pe cât se poate, de șocurile inevitabil transmise de drumul cel real al

vieții,... Iar griurile acelea roșietice care umblau pe străzile înguste și vechi, cu palate uriașe, păreau a se fi topit în aer, pluteau bucăți, fășii, zburau spre cer, undeva sus, sus, se dizolvau și se uneau iarăși în câte-un norișor alburii abia-abia zărit,... E viu,... e viu ... Uneori părea a coborî și a se transforma în porumbei,... în porumbei albi, albi,... albiți apoi de amurg,... apoi gri, înserați de gri, cu gheruțe roșii ca literele cu aripi rupte din paginile cărții sfinte, aruncate pe asfalt, la picioarele mele,... În puritatea lor citit-am de-atâtea ori fără-nțelege,... Ce pot,... e doar să-i fac cuvinte și să le las să zboare,...

„O !... Porumbi, porumbi! Păsări iubite ce-mi umpleți sufletul de alb! Minuni zburând prietenos, fără de teamă,... Mă uit, mă uit în trecere la voi,... mă uit prin mine !”

... Îmi aminteam de o femeie mică, slabă, cu ochii albaștri, secați,... Părea că-i retrasă din lumea asta, părea că nu-și mai dorește nimic. Un suflet despre care te întrebi atunci când îl vezi: „De ce...?” ... Și o explicație poate surâde undeva ca o grimasă-n colțul gurii, „... o boală, un necaz”, ...Da, ...singurătatea i-a luat vlaga cea păcătoasă a vieții și i-a transformat carnea în pâine de colac de țară ce se-mparte la pomeniri în cimitir,... Da, ce bun e sufletul suferind! Ca pâinea cea adevărată de bun! Sufletul, după ce nu mai are nimic, abia atunci învață să dea. Dă tot fără a i se cere și se-mprieteneste cu porumbii sau cu icoanele văzute în sufletele animalelor fără-ajutor, ...Da, când n-ai... abia atunci înveți să dai! Femeia aceea, ... O văzusem de multe ori acolo, în scuarul de la Banca Națională da și în alte părți unde vin ei, porumbeii,... La Piața Universității, acolo, la Fântână, ...pe Cheiul Dâmboviței, acolo, la Hanul lui Manuc,... dar și mai sus, spre Izvor,... O văzusem peste tot, când și când, cu traista cu mâncare, acoperită de porumbei în zbor, cu ei pe mâini, uneori pe cap, pe umeri, ciugulind-o, zburând tangent mai-mai să o atingă,... Ce frumos! Pe malul unui râu să vezi o femeie modestă, bătută cu aripi și-ncredere de porumbi în zbor după hrană. O! Ce nobilă, pitorească imagine și cum trece ea nevăzută de toți,... Parcă e făcută doar pentru mine când, rar se întâmplă să trec, să mă intersectez cu ea,... Ce frumos se dă fără a fi primită,... Parcă aş vrea să fac ceva, ceva care să arate lumii că știu, că simt, că îmi place și cânt,... Dar nu, nu sunt cuvinte și gesturi pentru asta,... Rămân același, în crusta-mi rece, veșnic trecător cu gândul în trecut, într-un prezent visat și-ntr-un viitor de care-mi pare că-mi reamintesc. Odată am și vorbit puțin, două-trei propoziții, atât. Și totul îmi părea zadarnic a confirma că se poate, se poate ca oamenii să răspundă chemării porumbilor spre înalt, se poate să trăim frumos,... Dar punctul nostru de sprijin să fie oare într-o făptură așa de firavă? Nu, știu bine că nu,... Ea e doar un accident transformat într-o stranie bunătate,... Nu pot să nu-mi imaginez ce-ar deveni, poate, dacă s-ar face bine, dacă și-ar reveni din transa vieții și ar arăta iarăși lumii ochii ei albaștri, cu lumina tinereții în ei, cu roșul în obraji și poftă de viață,... Sănătatea și tinerețea ar face-o ca pe ceilalți, ...Probabil i-ar trece bunătatea și grija păsărilor cerului,... Să fie oare adevărat? Nu sunt sigur în cazul ei dar, în general,... da. Așa e. Ar părea atunci că sensibilitatea este semnul unei profunde suferințe, ...Nu, ...Nici asta nu cred, ...nu-i

adevărat,... Societatea care inspiră astfel de gânduri, ea este în suferință ajungând să te facă să crezi că bunătața e aruncată în coșul sufletelor bolnave,... În loc să fim în lumină... cuvintele-mi zboară în înalt ca porumbii după hrana unui suflet pe mal de apă ...

Se filmează?... Nu, totul e ca-ntr-un film.

Și ce spun eu acum era doar o stare topită în mine când apusul curgea toamna pe casele orașului,... atunci pluteam pe străzi ca o frunză pe undele liniștite ale unei ape, fără griji, fără busolă, dus aproape fără voie pe urmele peisajului eternului ieri, cutreierând fără a ști, liber fără a fi,... Iar spațiul torcea mereu o pânză-n mine,... pentru că totul încăpea-ntr-o clipă, un... flash anesteziant. Mă și gândesc uneori, ce-ar fi să simtă locurile ce-apar în mintea-mi, cernute prin gânduri și-nțelese prin simțuri, ce-ar fi,... M-ar recunoaște oare, m-ar ști ele pe mine?... Da, mi-amintesc de mine umblând pe sus, pe străzile acelea, pe sus, pe pereți, acoperișuri și mai sus, sus spre cer, undeva în nori,... Văd! Văd tot ca un suflet ce trece prin gaura mică din ochișorul păsării cerului,... în al cărei câpșor cuminte-am intrat... Sunt,... nu sunt... nu mai știu... nu, nu vreau să știu... sunt oriunde, trec prin orice,... subiect să mai fiu...

Dar ce spun eu nu trebuie înțeles în timp,... Era doar o injecție cu amurg în mine, un flash... atunci când mă uitam... dus de eu cu ochii - în cer...

În după amiază aceea treceam, așa cum am spus, cu grabă-n doi, preocupați de noi. Eram cu fiul meu. Treceam prin scuar, la Banca Națională... Vorbeam în mers lăsând vorbele să cadă în spate, mergeam. Vedeam,... nu vedeam. Auzeam,... n-auzeam. Oameni,... mai nimeni. O clipă am văzut jos, pe asfalt, clar conturat, un porumbel cu inima scoasă din el, așezată alături. Ca un desen perfect. Și cele două picături mici de sânge dintre... Trecusem deja. „Tu vezi?” - am zis. Am mai privit o dată scurt. Era prea dură, prea clară imaginea. N-am suportat nici să o fotografiez pentru că știam că urma a fi arată de ochi și ... „Mă doare!”. Și totuși a rămas ca o înțepătură de ac în pânza de neînțeles a vieții mele.

Era acolo, cutremurat electric,... nu știu. Să fi dat filmul vieții lui înapoi,... să fi putut vedea cum,... Cum a ieșit inima lui așa perfect afară din piept, fără a lăsa urme?... Doar două picături mici, mici, una lângă alta, adunate pe asfaltul umbrat. Și inima... așa de perfect decupată pe griul asfaltului,... Straniu ritual satanic,... nu știu, nu cred și nici nu vreau să știu. Dar ceeace simt că mă apasă, mă doare surd, adânc și greu, este că ni-meni, nimeni nu vedea nimic,... acolo unde eu văzusem într-o clipă atâtea... Acolo unde în fiecare după amiază femeia aceea cu ochi ei al-baștri, secați, venea cu traista de mâncare pentru ei, ...

Sorin Lucaci

în patria mea poezii mor înainte de vreme

în patria mea poezii mor înainte de vreme
cu mult înainte de vreme
nici n-apucă să-și mănânce amărâta de pensioară
și-ntr-o zi li se cuibărește nepoftită moartea în piept
sau în burtă

ca un câine zgribulit sub streșina casei
și așa tam nesam începe să crească

și crește proasta crește ca un aluat dospind
până se face una cu pământul până se face tină
și nu vrea în ruptul capului să plece scârba dracului
și ne rugăm doar doar o pleca și o otrăvim în fiecare dimineață
putin câte puțin îi strecurăm picături letale în ceașca de cafea doar doar o pleca
și mergem la vraci la babe facem descânțete dăm în bobi/ dar ea nu și nu
încăpățânata stă ascunsă ca o căpușă în blana ciobănescului
ca un chiriaș bețiv într-o garsonieră sordidă
fără geamuri fără uși fără dușumea fără angarale plătite
în față doar cu o sticlă de vodcă pe jumătate goală
stă și așteaptă a doua venire a lui Hristos

în patria mea poezii nu au ce căuta
doar coțofenele și pelicanii își găsesc un loc mai jos spre lunca dunării
își vor face și ei o țară numai a lor / o țară a poezilor undeva mai la nord
în patria mea poezii își amanetează iluziile cărțile iubitele amintirile
își amanetează degetele și ajung doar de-și povestesc poemele
unor necunoscuți la vreo nuntă sau înmormântare

în țara mea nimeni nu-și plânge poezii
în țara mea de fapt nu mai plânge nimeni
doar vreo bătrână trecând prin cimitir își
înclină capul într-o parte și-n alta și printre
lacrimi suspină „maică da' tânăr s-a dus”
în patria mea nimeni nu-și plânge poezii
doar lebedele au inimi de porțelan
și gâturi de mucava îmbrăcate în mătase neagră
vulpile au picioare de sticlă colorată
și berzele aripi de tinichea
în țara mea Dumnezeu își iubește poezii
mai mult decât în alte părți
ca un tată binevoitor îi strânge pe toți lângă el
și le povestește despre mântuire
despre mântuirea prin artă

vom inventa sărutul intergalactic

specialiștii în prognoze meteo sunt îngrijorați și probabil că
în această privință au dreptate se zvonește că-n această parte de lume
nu va mai ninge cel puțin o sută de ani
iar alți cincizeci de ani trecătoarele ploii vor fi acide
cu timpul iernile se vor transforma în hiene urât mirositoare
ce ne vor adulmeca umbrele de tinichea prin strâmtorile cerului
zilele din ce în ce mai scurte se vor preschimba în corbi ce vor
întuneca văzduhul

dar noi vom breveta propriile ninsori
ale noastre apusuri vor domina cu predilecție linia orizontului
vom inventa dragostea terestră muzica psihedelică zăpada cosmică
sărutul intergalactic și ploaia mecanică
vom inventa fulgii din polistiren expandat
și ceasurile swatch cu cadran în formă de lacrimă
vom învăța ploaia de noiembrie să facă primii pași
să crească și să redevină melancolică
și anotimpurile să-și primenească înfățișarea
vom reinventa canțoneta valsul polka și cântecul nibelungilor
trădarea cu miros de romaniță/ și serile gălăgioase din pub-urile londoneze
plimbările la șosea cu moskviciul bunicului vom inventa
plânsul cu aripi dansul concentric al peștilor și poveștile la gura sobei
și la fiecare colț de stradă ne va aștepta o florareasă tuciurie
cu un imens buchet de crini asiatici
și-n fiecare oglindă chipul tău va zâmbi ca-ntr-o fotografie sepia
uitată într-un album vechi de familie

și asta numești tu ninsoare?
o să-ți cumpăr o pereche nouă de ochelari din aceia cu rame cenușii
și dioptrii de rezervă
știu că de acolo de sus oamenii îți par mai degrabă mici cărăbuși cu pene
niște insecte pe care ai vrea să le strivești cu coada ochiului dar nu poți
pe sofaua din bucătărie răsfoiești zilnic poze second hand după generația
anilor '90

și de la un timp încoace trecătorile cerului îți par mult prea înguste
așa era dragostea în ultima iarnă a mileniului trecut
un spectacol de pantomimă reflectat în lumina unui șemineu
câteva mișcări de dans în fața oglinzii de pe hol
doar ție îți plânge cerul pe umăr
doar ție ți se confesează iarna în paginile unei cărți necitite
doar pe tine te cheamă cineva dintre așternuturi
și ce rost mai are să strângem apa de ploaie pe care o adunăm în fiecare zi
în oale de lut ars

în speranța că se va preface în apă de izvor și/ ne va ajunge pentru câțiva ani
cerul ca un ins nevrotic când ne iubește când ne urăște când ne privește
cu condescendență
și asta numești tu ninsoare?

peste apa Someșului

stătea în mijlocul drumului cu sticla de jumate în mână
o sticlă verde unsuroasă îmbrăcată pe jumătate în papură
dacă apropiai nasul de gura sticlei te trăznea un miros greoi și înțepător
de șliboviță

nimeni nu mai era ca el / nialcoș și la horă nialcoș și la beție
de ce el și nu altu'? mă întreba pruncul roșcovan și cârn
ce dracu să-i spun, cum să-i spun
cum să-l fac să priceapă că nu tată-so era de vină pentru cele întâmplate
făcea eforturi să stea drept frumos înalt nemișcat ca un stâlp de telegraf mâncat
de carii

apoi făcea câțiva pași împleticindu-se iar se oprea bălmăjea ceva în ungurește
nu știa decât înjurături și câteva expresii boz meg înjura
se poticnea mai făcea câțiva pași iar se oprea, „tu-ți biserica cui te-o-nchinat ...
și soarele mă-tii”

ni la el mutu stă ca prostu în drumu' țării, cât îi de bat, râdeau copiii
pe marginea colbuită a drumului/ iar făcea câțiva pași iar se poticnea

de ce el și nu altu' mă? de ce el? mă întreba într-una printre lacrimi și sughituri
copilul roșcovan și cârn/ unii se adunaseră în turnul bisericii lângă clopotniță
era frig și o privesc cutremurătoare se întindea spre celălalt capăt al satului
nu-i plăceau înmormântările, aproape că le ura le detesta cu o ură viscerală
dar fusese nevoit să asiste la câteva deși întotdeauna
printr-un exercițiu de imaginație se vedea în locul mortului

cum ar fi dacă.....
îl cuprindea mila de sine și începea să plângă, mocnit, înfundat, nu zgomotos,
oarecum rușinat de emoțiile care puneau stăpânire pe el
vântul aspru îți biciuia fața iar de jur împrejur fuioare de cânepă valsau printre
copaci ca niște năluci bezmetice

pe o muzică înspăimântător de sinistru
„mânce cât inima-i cere/aur colbuit în niere” cânta un țânc de nici cinci ani
pe marginea drumului
ultimele siluete care însoțeau cortegiul dispăruseră de pe linia șerpuită
a drumului

„mânce cât inima-i cere/aur colbuit în niere”
de ce el, de ce el?

Rusia e singurul imperiu care a avut, de-a lungul vremii, două capitale la fel de mărețe. Spun imperiu pentru că, să nu ne ascundem după deget, indiferent cum s-a numit, indiferent că a avut la conducere țari, prim secretari sau președinți, Rusia a fost și este încă un mare imperiu. Interesantă mi se pare alternanța celor două capitale. Moscova a însemnat până la 1700 mai degrabă o apropiere de Asia decât de Europa, principalii inamici fiind mongolii și tătarii. După 1917 revenirea capitalei la Moscova a constituit semnalul izolării față de restul Europei. Sankt Petersburg dimpotrivă, câtă vreme a fost capitală, a marcat o perioadă a apropierii de vest, a înfloririi artelor și științelor și, din acest motiv, a fost considerat mereu orașul intelectualilor. Pentru mine, mai mult decât orice altceva, un semn al unei reale apropieri între est și vest ar fi mutarea capitalei înapoi la Sankt Petersburg.

Totuși, dacă cele două capitale au ceva în comun, aceste lucruri sunt grandioarea, opulența, dorința fâțișă de a impresiona. Intuiam toate astea și multe altele încă din adolescență, când din lecturile mele erau nelipsite romanele rușești. În anii '50 și chiar '60, bibliotecile erau pline de maculatură despre eroismul poporului sovietic din al doilea război mondial. Totuși, printre rafturi, mai găseai și romane istorice. Îmi amintesc o biografie romanțată a lui Petru cel Mare, scrisă de Aleksei Tolstoi și câteva romane despre răzcoalele cazacilor - Stepan Razin, Emelian Pugaciov... Una peste alta, matur fiind, știam mai multe despre istoria Rusiei decât despre a Spaniei, Italiei sau Germaniei.

Din toate aceste motive, Rusia figura demult pe agenda mea de excursii. Am amânat-o pentru că e ceva mai scumpă decât altele. Dar a meritat cu vârf și îndesat.

Pomeneam de anii '60. În sfârșit, mi-au ajutat la ceva cei șapte ani de limba rusă. Încă din primul tur cu autocarul prin Moscova, am început să silabisesc mândru toate reclamele și denumirile de magazine.

– Știi de cine îmi amintești? Îmi spuse Leni, zâmbind. De Gabi la vârsta de 5 ani, când abia învățase literele și citea tot, până și numerele de la mașini. Silabisitul mi-a provocat o mică bucurie neașteptată. Pe una din firme scria Vabi Sabi. Asta îmi amintea de wabi-sabi, un concept fundamental în haiku. Am verificat și, într-adevăr, era o cafenea cu specific japonez.

– Uite, dragă, și pe aici se scrie haiku!

La o scurtă excursie pe cont propriu cu metroul, două doamne s-au lipit

de noi, bazându-se pe cunoștințele mele de limba rusă. S-a dovedit că s-ar fi descurcat și singure; una dintre ele regăsea numele stației noastre înaintea mea. Mi-a explicat:

– E aia cu 3 la mijloc.

M-am uitat mai atent și am izbucnit în râs. Într-adevăr, în Partizanskaia, Z mare de tipar era identic cu cifra 3.

Din silabisirile mele repetate am tras câteva concluzii generale. Limba rusă e o limbă fonetică într-o măsură mult mai mare decât româna, nu am avut niciodată probleme în a citi corect un cuvânt. Să vă explic.

Dilema diftong sau hiat nu există. Diftongii uzuali ia, ie, io, iu sunt litere distincte. În română mulți se întreabă cum despați în silabe, via-ță sau vi-a-ță, pen-sio-nar sau pen-si-o-nar; Numărul de i, care în română creează mari probleme, e rezolvat prin trei semne diferite. Există pe lângă i normal, un i moale, uzual după consoane (ca în lupi) și un i scurt, folosit după vocale (ca în taină). În română, cu substantivele gen copii-copiii s-au obișnuit toți, dar verbele creează probleme frecvente. Pe internet circulă o butadă care exemplifică perfect acest lucru: „E mai bine să fi mâncat decât să fii mâncat”; În română, grupurile artificiale de litere che-chi și ghe-ghi au rolul de a evita confuzia cu ce-ci și ge-gi. Avem în plus literele k și q, care nu au justificare fonetică, ci au intrat în limba română împrumutate din alte limbi. Acum o sută de ani se scria chilogram. În rusă, confuzia nu există, k e singura literă pentru c, iar ci este literă distinctă, urmată de a în ceai, de o în ciorbă și de u în ciușcă; Puzderia de cratime din română, la ei nu există. La noi, îți trebuie o cultură peste medie ca să scrii corect românește. Bănuiala mea de nespecialist este aceea că toate problemele noastre au apărut datorită trecerii de la scrierea cu caractere chirilice, folosită timp de sute de ani, la caracterele latine. Cele câteva căciulițe și sedile (ă, î, â, ș, ț) nu au rezolvat nici pe departe toate problemele.

Pentru că veni vorba de metrou, știam că metrourile moscovite are stații deosebite, dar nu mă așteptam la o asemenea etalare de marmură, statui, mozaicuri, fresce, vitralii, candelabre de cristal.

E adevărat, în stațiile de metrou am văzut frumoase fresce din istoria veche a Rusiei. Dar operele de artă, în marea lor majoritate, au teme din perioada comunistă - steaua roșie în cinci colțuri, secera și ciocanul, munca poporului pe ogoare și în fabrici, eroismul ostașilor sovietici, din când în când câte un intelectual, Lenin foarte des și Stalin foarte rar. În Rusia nu mai sunt mulți nostalgici care regretă perioada comunistă, după estimarea ghidului moscovit ar fi 10 - 15%, cam ca la noi. Cu toate astea, rușii nu-și reneagă istoria, toate statuile lui Lenin au rămas la locul lor, inclusiv în Sankt Petersburg. Stalin nu prea apare, dar el a fost

înlăturat de colegii lui comuniști, nu de cei de azi.

Mi s-a părut interesantă o istorie. După moartea lui Stalin, toată lumea considera normal să fie îmbălsămat și depus alături de Lenin, în mausoleul din Piața Roșie. Hrușciiov nu își permitea un refuz fățiș în acel moment, demolarea imaginii lui Stalin nu putea fi făcută peste noapte. Așa că a apelat la un subterfugiu. Se zice că unei comuniste bătrână și respectată, de pe vremea revoluției din octombrie, i-a apărut Lenin în vis și și-a exprimat dorința fermă ca Stalin să fie înmormântat în altă parte.

Astăzi, mausoleul din Piața Roșie reflectă cel mai bine atitudinea rușilor față de trecut. Până acum douăzeci de ani, o trecere prin fața mumiei lui Lenin era considerată punctul cel mai important al excursiei. Știu din povestirile altora că se făceau cozi imense în Piața Roșie. Astăzi, mausoleul există, dar e închis temporar, pentru renovare. N-am înțeles dacă renovarea clădirii sau a exponatului. Oricum, n-am văzut pe nimeni dezamăgit din acest motiv.

Așa cum am procedat și altădată, nu voi face o descriere cronologică, ci una din care să reiasă asemănările și deosebirile dintre cele două capitale.

În fiecare din ele, prima construcție a fost o fortăreață, Kremlin în Moscova, Petru și Pavel în Sankt Petersburg. Însă Moscova a crescut în jurul fortăreței timp de o mie de ani, pe când Sankt Petersburg a fost construit pe la 1700, pornind de la zero, în câțiva zeci de ani. Petru cel Mare, căruia îi plăceau orașele olandeze, a ales estuarul fluviului Neva și și-a pus arhitecții la treabă. Au asanat terenul, au îndiguit canale și au construit palate de-a lungul lor, astfel încât Sankt Petersburg este, după părerea mea, o combinație cât se poate de reușită între un oraș olandez și unul habsburgic. Imaginați-vă palatele din Praga pe malul canalelor din Amsterdam.

Ca turist, canalele îți permit un tur de oraș pe care nu îl poți avea oriunde - o croazieră pe un vas. În cazul nostru, am străbătut câteva canale importante, am intrat în Neva pe lângă Ermitaj, am trecut pe sub câteva poduri, am admirat orașul de aproape și de la distanță.

În ceea ce privește podurile peste Neva, singurul regret este că n-am avut ocazia să le vedem ridicate. Se zice că e ceva de-a dreptul spectaculos, dar ridicarea podurilor pentru trecerea navelor are loc pe la ora 2 noaptea, ori noi odată ajuși la hotel, cădeam frânți de oboseală.

Petru cel Mare a ținut atât de mult să-și vadă ridicată capitala în timpul

vieții lui, încât a dat câteva ucazuri stimulative. Nimeni nu avea voie să-și ridice construcții din piatră în restul țării. Negustorii care treceau prin zonă erau obligați să aducă o cantitate oarecare din piatră. A pus la muncă nu numai pe iobagi, ci pe toți cei avuți la dispoziție... Se spune că cel mai celebru bulevard, Nevski Prospekt, este strâmb pentru că dinspre Amiralitate au construit soldații, dinspre mănăstirea Nevski călugării și s-au întâlnit undeva la mijloc, sub un unghi ușor diferit de 180 grade.

Revin la fortărețele de obârșie. Dintre ele, Kremlinul este nu numai cea mai cunoscută, ci și cea mai sumptuoasă. Cu turnurile lui de pază, care au și astăzi în vârf stele roșii în cinci colțuri, Kremlinul este simbolul numărul unu al Moscovei.

Fortăreața arată la fel ca în Evul mediu, cu o excepție - o clădire ridicată de Hrușciiov în locul unui palat nobiliar, actuala clădire a Congreselor care, în acel context, mi s-a părut de-a dreptul hidoasă. În rest, sunt palate și biserici cu cupole auriate ce îți iau ochii. Într-una din biserici, Catedrala Arhanghelilor, se găsesc mormintele țărilor din prima perioadă. La loc

de cinste - Ivan cel Groaznic. Mai poți vedea două obiecte imense - tunul țar și clopotul țar. Nu au fost folosite niciodată, dar reflectă dorința rușilor de a se dovedi dacă nu cei mai buni, măcar cei mai mari.

Tot în Kremlin se găsește palatul în care locuiește președintele. Ghidul ne-a explicat că Putin nu e acasă, dar am avut imediat explicația - făcea poze undeva în afara palatului.

Fortăreața din Sankt Petersburg, ceva mai modestă prin comparație, este situată oarecum excentric, pe o insulă. Cea mai importantă construcție este Catedrala Sfinților Petru și Pavel, unde se găsesc mormintele tuturor țărilor, începând cu Petru cel Mare. Subliniez „tuturor”, pentru că acolo au fost aduse și rămășițele lui Nicolae al II-lea și ale familiei sale, împușcați de bolșevici în 1918. În catedrală, pe când fotografiam mormântul Ecaterinei cea Mare, îmi spune unul dintre colegii de excursie:

– Domnule, sunteți cel mai reprezentativ membru al grupului.

– De ce?

– Păi de când ați intrat în biserică, umblă un rusnac după dvs, cu o coală în mână. Uite-l că vine!

Într-adevăr, un personaj destul de scund și insignifiant, pe care nu îl observasem până atunci, se apropie și îmi arată un portret în carbune.

– How much?

– Five euro.

Dându-mi seama că banii sunt la Leni, o strig:

– Leni, mă cumperi?

Câteva doamne din grup izbucnesc în râs:

– Haideți, doamnă, mai cumpărați-l o dată, că merită!

Fără să-mi propun, am văzut în Rusia mormintele multor celebrități. În afară de cele ale țarilor din fortărețele Petru și Pavel și Kremlin, în afară de cel al lui Kutuzov aflat în catedrala Kazan, am vizitat cimitirul mănăstirii Nevski din Sankt Petersburg, la indicația ghidului. Există acolo, similar cu cel din Bellu, un cartier al artiștilor, unde și-au aflat odihna veșnică, străjuți de monumente maiestuoase Dostoievski, Ceaikovski, Musorgski, Rimski-Korsakov, Glinka, Rubinstein...

Dacă tot am intrat în capitolul biserici, să vă spun câte ceva despre ele. Și aici, domnia lui Petru cel Mare a constituit un punct de cotitură. În prima perioadă, determinantă a fost influența bizantină, bisericile având cupole mici și multe, aurite în majoritate, în formă de coif. Destul de repede, arhitecții ruși au modificat forma cupolelor, ajungând la celebra formă specifică - bulb de ceapă. Cea mai cunoscută dintre ele și, după părerea unanimă cea mai frumoasă, este Sfântul Vasili Blajenâi, aflată pe una din laturile Pieții Roșii.

Petru cel Mare, dornic de inovații și în această direcție, a interzis construirea bisericilor în vechiul stil rusesc. Prima biserică ridicată după indicațiile lui a fost Catedrala Petru și Pavel, unde cupola se continuă cu o fleșă înălțată semeț către cer, asemănătoare cu cea de pe clădirea Amiralității. Ulterior, în arhitectura bisericilor din Sankt Petersburg se vede influența vestică. Atât Catedrala Kazan cât și Catedrala Sf. Isaac sunt imense, cu coloane masive, cu cupole largi, asemănătoare cu ale bisericilor San Pietro din Roma și St. Paul din Londra.

În Sankt Petersburg există o excepție, o biserică cu un nume greu de tradus, ceva de genul Mântuitorul-pe sângele vărsat. A fost ridicată la sfârșitul secolului XIX pe locul unde a fost asasinat țarul Alexandru al II-lea, cel care a desființat iobăgia și care intenționa să introducă o constituție modernă. Dar pe anarhiști, autorii atentatului, nu îi interesau reformele, ei doreau răsturnarea din temelie a sistemului. Efectul a fost invers, o creștere fără precedent a opresiunii. Alexandru al III-lea, fiul celui asasinat, a înființat Ohrana, poliția politică atât de eficientă încât comuniștii au preluat ideea, schimbându-i pălăria de câteva ori - CEKA, GPU, NKVD, MGB, KGB...

Biserica în cauză, având 7000 metri pătrați de mozaic excepțional lucrat, cupole multicolore, în formă de bulb de ceapă, foarte asemănătoare cu Sf. Vasili Blajenâi din Moscova, denotă revenirea la stilul clasic rusesc. Faptul nu e singular, ci semnifică o resuscitare a naționalismului rus, panslavismul, care a dus printre altele la înlocuirea numelui cosmopolit de Sankt Petersburg cu Petrograd, în 1914. N-a fost un nume norocos pentru că du-

pă zece ani, la moartea lui Lenin, a fost iarăși schimbat în Leningrad. La Sankt Petersburg s-a revenit în 1991, în urma unui referendum organizat de primărie.

Văzând fleșele de pe Amiralitate și Catedrala Sf. Petru și Pavel, gândul m-a dus către arhitectura Universității Lomonosov din Moscova, copiată de comuniști în București la Casa Scânteii și în Varșovia la Palatul Culturii și Științei. În turul cu autocarul prin Moscova am avut surpriza să văd vreo trei asemenea clădiri, cu aspect identic și am aflat că în total sunt șapte, denumite „cele șapte surori”.

Ca toate capitalele, cele două metropole au fiecare câte o piață mare, centrală, care în ambele cazuri constituie punctul de atracție numărul unu. În Moscova se numește Piața Roșie. Cu această ocazie mi s-a risipit o veche prejudecată. Eram convins că numele de Piața Roșie datează din era comunistă, ca un simbol al sângelui vărsat de proletariat. Ei bine nu, numele este mult mai vechi și se datorează zidului Kremlinului și clădirilor care o mărginesc, toate de culoare roșie. Pentru viitorii turiști, vin cu un sfat: dacă ați vizitat Piața Roșie în timpul zilei, neapărat reveniți seara. Pe una din laturile lungi se găsește GUM, un magazin universal renumit, care la căderea nopții este puternic luminat și scaldă într-o lumină feerică toate palatele cărămizii care mărginesc Piața Roșie. Impresia este de basm, pare că treci printre palate de ciocolată.

Piața cea mai mare și mai cunoscută din Sankt Petersburg este Piața Palatului, atât de largă încât, ca și Piața Roșie, este locul unde se organizează spectacole în aer liber. Este mărginită pe una din laturi de un arc de triumf, încadrat de clădirea Statului Major al Armatei și pe cealaltă parte de Ermitaj.

Cu această ocazie am mai avut o surpriză. Știam că Ermitajul este unul din marile muzee ale Europei. Știam că Palatul de Iarnă a fost primul obiectiv atacat de bolșevici în octombrie 1917, deoarece acolo își avea sediul guvernul condus de Kerenski, prototipul tovarășului de drum politic. Dar nu știam că Muzeul Ermitaj se găsește chiar în Palatul de Iarnă. Mai exact într-un complex de palate, dintre care cel mai important este Palatul de Iarnă al Ecaterinei cea Mare, cea care a fondat colecția inițială, nucleul viitorului Muzeu Ermitaj.

Vizitarea Ermitajului a fost cu atât mai interesantă cu cât ai voie să faci fotografii. Am avut la dispoziție, nesperat, patru-cinci ore, dintre care ultimele două dedicate galeriilor de impresioniști, preferații mei. Merită menționată o întâmplare amuzantă. În fiecare seară, salvam în calculator fotografiile de peste zi și le roteam, dacă era cazul, din landscape în portret. Ei bine, la unul din tablourile lui Picasso n-am reușit să-mi dau seama care e poziția corectă.

De la Palatul de Iarnă trec la partea cea mai spectaculoasă a întregii excursii - palatele de pe lângă Sankt Petersburg. În general, numele lor dezvăluie

destinatarul inițial al palatului, un țar, o soție de țar sau un fiu de țar. Peterhof, denumit și Petrodvoreț, a fost construit de Petru cel Mare, Palatul Ecaterinei din Țarskoe Selo de către Ecaterina cea Mare, Pavlovsk de către Pavel, fiul Ecaterinei, Alexandrovsk de către Alexandru, fiul lui Pavel... Cam toate au avut drept model Versailles - grandoare, strălucire, opulență. În ceea ce privește clădirea propriu-zisă și interioarele, parcă ceva mai mult m-a impresionat Palatul Ecaterinei din Țarskoe Selo (Satul Țarilor), actualmente orașul Pușkin.

În schimb, la nivelul grădinilor, cea de la Peterhof le depășește net pe toate și, după părerea mea, depășește chiar originalul, grădinile din Versailles. Pentru a înțelege mai bine, fac o mică paranteză. În amenajarea unei grădini, există două concepte opuse. Grădinile franțuzești presupun alei pietruite, ronduri de flori bine delimitate, cu forme geometrice complicate, copaci și tufișuri tunse în formă de cilindru sau con. Cele englezești, dimpotrivă, presupun intervenții cât mai mici în natură, doar atât cât să nu pară lăsată în paragină. O grădină franțuzească trebuie admirată, într-una englezească poți călca pe iarbă, poți face plajă pe un șezlong sau o pătură. Dacă ai fost în Paris și Londra, poți face comparație între Jardin du Luxembourg și Jardins des Tuileries pe de o parte, Hyde Park și St James's Park pe de altă parte.

Ei bine, grădinile de la Peterhof sunt o combinație între cele două concepte. Vezi ici-colo ronduri de flori, fântâni arteziene, statui, mici pavilioane de odihnă, mici lacuri, dar când te uiți pe harta grădinii (noi așa am colindat-o, cu harta în mână), îți dai seama că totul a fost proiectat îngrijit, chiar simetric, fiecare fântână arteziană are un nume și o personalitate distinctă, nimic nu e lăsat la voia întâmplării. Te poți plimba și admira fără să te simți încorsetat, fără să ai impresia că ești urmărit în permanență să nu calci pe iarbă.

Cum prin grădini făceam zeci de fotografii, m-am rătăcit deseori de grup. Nu și de Leni, care mă urmărea cu vigilență, pentru a nu rămâne fără mine, cum se mai întâmplase în câteva excursii precedente. La un moment dat, rămăsesem mult în urma grupului care ieșea deja din parc și Leni m-a strigat, ușor nervoasă:

– Haai, Dane, hai!

Doi ruși mai tinerei, hotărâți să o ajute, au început să strige și ei:

– Haai, Dane, hai!

Ochiul atent al lui Leni s-a dovedit decisiv la cumpărături. Ea este cea care, știind că sunt colecționar pasionat, zărea ici și colo câte o halbă de bere și mă întreba:

– Ia vezi, aia îți place?

Până la urmă, mi-am luat trei, un adevărat răsfăț. Adică, din acest punct de vedere, excursia a fost la înălțime. De fapt, din toate punctele de vedere, excursia în Rusia poate fi așezată în Top 3-ul excursiilor de până acum.

Emil PROȘCAN

TURNUL DE VEGHE

Undeva, într-o scorbură a univesului timpul așteaptă îngrijorat de soarta pământului. Trei anotimpuri îi stau împrejur. Se repetă secvențe imemorabile. Se introduc elemente mai puțin uzitate. Albumele prăfuite celest sunt singurul material didactic. Fumul rugăciunilor mistifică spectacolul. Trei anotimpuri supuse slujesc așteptarea Pământului. Jos, al patrulea anotimp se copilărește printre oameni. Scena vieții e Pământul. Acolo departe. O poiană a universului.

Viața mea se derulează între două drumuri. Al plecării și al întoarcerii. Cu resemnare, dezinteres sau ambiții, dimineața îmi părăsesc camera și merg spre partea învățată din tot ce există. Exersează cu patimă incertitudinea de a mă căța pe linia orizontului. Merg. Prospectez zărilor. Întreb în stânga. În dreapta. Cerul. Pământul. Copacii. Totul e tăcere. Eu întreb. În șoaptă. Țipăt. Cu pumnii încleștați. Și oamenii tac. Pe ei nu-i întreb. Și ei, probabil, întreabă în jurul lor și n-au nevoie de mine. Iau cât pot din tăcerile întâlnite și încerc să învăț. Despre viață. Apoi mă întorc. Acasă. În camera mea liniștea se sparge în pereți, apoi ricoșează în mine... prin frunte, prin coșul pieptului... Respirația mi-o duce în sânge. Sângele ajunge peste tot.

Dincolo de fereastră există totdeauna un anotimp ce-mi supraveghează respirația gândurilor și frica. Și liniștea. Gândurile mele se tem de libertate. În libertate poți învăța zborul, adică desprinderea de Pământ. Dar sunt aici atâtea lucruri și nu vreau să le părăsesc. Nu vreau să zbor.

Tatăl meu, când îmi vorbea despre creșterea mea și despre plecare, îmi vorbea și despre drumul pe care să mă întorc. Acasă. Îmi vorbea ca într-o rugăciune despre drumul întoarcerii, iar eu desenam în gând acel drum râvnit de tata și zâmbeam a mirare. Cum să nu mă întorc?

Venea de departe. Drumul. Și ajungea în grădină. În grădina noastră cu pomii niciodată numărați. Casa noastră avea puține odăi, de aceea se termina în grădină. Poarta de la grădină avea un zăvor. Făcut de tata într-o dimineață. Zăvorul se deschidea pe ambele părți. Am întrebat de multe ori: „De ce tată?” Am întrebat în gând. „Sigur că am să mă întorc...”, îmi spuneam. În gând. „Toți ne întorcem într-o zi!” spunea tata. Ca un răspuns la întrebările mele nepuse. „Și bunicul tău s-a întors într-o zi. Sunt atâtea lucruri de făcut la o casă...”, spunea tata cu vocea gândului său care se lăsa auzit.

Nu știu dacă m-am întors vreodată acasă din drumurile mele. Tata cu siguranță știe, dar nu mi-a spus... Acum nu-l mai pot întreba. Nu-i mai pot întreba nimic pe părinții mei. A trecut timpul. Ce repede a trecut tot acest timp și eu abia acum aflu despre toate astea. Zăvorul porții de la grădină e tot acolo. Îi privesc dechiderea de pe ambele părți. Poate pentru zgomot l-a pus tata. Să audă

când mă întorc acasă... Venirea acasă nu se plânge, nu se râde. Se îmbrățișează de zgomotul porții. Ca un cântec.

Acum e iarnă aici. Celelalte trei anotimpuri sunt în cer. Ca niște surori care vor să fie împreună. E mai ușor împreună. Privesc, de acolo, de sus Iarna plecată pe Pământ să încerce bucuria oamenilor. O privesc cu îngrijorare și dragoste. Fără să vrea sau să le fie permis în anumite momente întind o mână sau un deget către surata lor de pe pământ. Și e soare sau frig... Și ninge și plouă, și plouă și ninge, peste tot, oricând. Precum viața. Precum orice viață. Cu lacrimi sau zâmbet. Trei anotimpuri stau mereu de veghe. Sau poate își adună puterile și visele. Ca noi în somn. Sau poate învață. Învață să se apropie mai mult. De oameni, de copaci, de ape, de cerul pământului. Dorința de a fi înțelese. Neînțelegera produce nedreptate. Și durere.

E iarnă ca o primăvară, acum.... Și vin sărbătorile și viscolesc caișii, merii, salcâmi... Ninsorea e mereu albă. Și fluturii. Și rochia de mireasă.

Voal de mireasă

A nins cu iertare peste deșertăciune
și peste toate ninsorile răstignite aici
în zilele lui Ponțiu Pilat.
E liniște...
Un cerc fără margini:
Ninsorea nu are capăt, sfârșit,
început
direcția în care trebuie mers este
peste tot.

Buze uscate

În mine e o mare cu valuri,
nisip și scoici sparte,
pe țărmul ei au trecut cândva
pașii tăi...
De aceea eu vin aici
să-ți caut urmele care știu
că au fost luate de valuri
și îngropate în mare...
Le caut și spre dimineață
le desenez stângaci pe nisipul
ce se preface în orizont.
Apoi îmi bag în buzunare mâinile
cu urme de nisip și urme
de urmele tale
și fluierând ies din mine...
Furtunile ți le simt

sporadic pe buzele uscate...

Rânduială

La ușa cuptorului de pâine,
bunica frământa aluatul bucuriei.
C-o mână în duminică
mă mângâia pe creștet...
A fost atunci, nu mai știu când -
și alergam prin cer
și tălpile-mi frigeau a pâine caldă.

Cai albi

Adun amintiri precum ziua și
noaptea, calc peste ele...
Cele ciobite mi-au însângerat
urmele.
Le unesc lacrimă cu lacrimă
ca atunci când învățam să scriu
bastonașe, cerculețe, linii.
Vine ziua neprihănită și tandră
când toate se scurg spre locul
de unde au venit,
precum părinții mei căutând
un loc ferit de alte urme de pași
să le-n-groape în mine.
Pe țărmul mării valul aduce adâncul
și eu calc cu sfială.

Emil PROȘCAN

Vaida Popovici

Aurul din poezia lui Nicolae Labiș

*„Poetul înțelege natura mai bine decât savantul.”**Novalis*

Creația poetului Nicolae Labiș, destul de extinsă având în vedere anii vieții lui, este astăzi prea puțin cunoscută. „Buzduganul generației șai-zeciste”, cum l-a numit criticul Eugen Simion, s-a născut la 2 decembrie 1935, în comuna Mălini (ce nume frumos!) din județul Suceava, cu „*Pădurile de pini, de zadă și tisă, cu cerbi, căprioare, râși, cocoși de munte și alte aripate, cu furtuni și încremeniri...*”, după cum nota scriitorul argeșean Vladimir Streinu. Fiul învățătorilor Eugen și Ana-Profira, Nicolae Labiș a început școala primară în clasa mamei sale, apoi, din cauza refugiului din timpul celui de al Doilea Război Mondial, a continuat școala într-o comună de lângă Câmpulung-Muscel, iar în 1945 s-a întors cu familia acasă.

A debutat în literatură la vârsta de 15 ani, în ziarul **Zori noi** din Suceava, în timp ce frecventa liceul „Nicu Gane” din Fălticeni, și la 16 ani în **Viața Românească** din București, după primirea unui premiu la Olimpiada de nivel național ținută la București, fiind remarcat de Mihail Sadoveanu și Tudor Arghezi.

În ianuarie 1952 a fost luat din sânul familiei de către corifeii regimului și transferat la liceul „Mihail Sadoveanu” din Iași, în deosebi pentru discuții literare în spiritul vremii, iar la 15 septembrie 1952 a intrat la școala de Literatură și Critică Literară „Mihai Eminescu” din București, școală organizată după model sovietic. Partidul avea nevoie de scriitori care să construiască o nouă literatură, comunistă și revoluționară. Printre profesorii lui de la această școală au fost Mihail Sadoveanu, Tudor Vianu și Camil Petrescu. Acolo fiind, în inima așa zisului oraș al construcției noii societăți cu o nouă ideologie, adus în „Fabrica de scriitori”, inspirat numită astfel de scriitorul piteștean Marin Ioniță, fost și el elev al acestei școli, trebuia să muncească în spiritul cerut și curând, tânărul a îmbrățișat pe deplin, dar pentru scurt timp, ideile regimului comunist de guvernământ, aducându-i laude într-un număr de poezii.

În timpul celui de al doilea an de școală, devenise chiar un lider de opinie și o stea în cadrul unicului partid. În februarie 1953 însă, a fost acuzat de „abateri de la moralitatea școlii și disciplină”, în primăvara anului 1954 fiind propus pentru expulzare din Uniunea Tineretului Muncitor (UTM).

Stela Covaci - soția prietenului lui Labiș, mărturisește: „*Tânărul Labiș, romantic revoluționar, cum se spunea pe atunci, încercând să scrie în pas cu cerințele epocii, a înțeles că îndrumarea falsă și restricțiile care i se impuneau*

nu pot fi admise”.

Valorile perene ale literaturii române la care s-a raportat Labiș au fost Mihail Sadoveanu și Mihai Eminescu, în încercarea de redefinire a propriei voci poetice. Admirându-l pe Sadoveanu, i-a făcut un frumos portret: „*E-n fața mea, cu părul din flăcări de zăpadă, cu ochii plini de pâcle și plini de-nseminări; o albă înflorire de vișini în livadă, minunea licăririi unei zări. Nu are nici o vârstă. În el sunt mii de oameni, și-ntr-însul anii proaspeți cu toții s-au păstrat...*”.

În iunie 1954, deci la absolvirea școlii, a fost angajat de către revista Contemporanul, apoi de Gazeta literară. Începând din toamna lui 1955 urmează cursurile Facultății de Filologie a Universității din București, însă renunță după doar un semestru. Poemul său cel mai celebru, Moartea Căprioarei, apare în Viața Românească din acel an.

Tot în acel an, de ziua lui, aflându-se singur într-un hotel, scrie poezia **Am douăzeci de ani**: „*Am douăzeci de ani și mă exprim./ Într-o odaie de hotel, spre seară/ Stăm împreună cei ce ne iubi / Înflorați de iarna de afară./ De ce să mint, prietenii mei nu-s./ Dar vuiet la fereastră dă târcoale,/ Închipuirea-mi numai, v-a adus / Prietenii dragi, pe scaunele goale,/ Dau un ospăț, am douăzeci de ani*”. Avea dreptate filozoful Kierkegaard când spunea că poetul este „o ființă nefericită a cărei inimă este sfâșiată de suferințe secrete, dar ale cărei buze sunt atât de ciudat alcătuite încât atunci când suspinele și țipetele le scapă, sună ca o muzică frumoasă”.

Începând din primăvara anului 1956, în Ungaria s-au produs evenimente importante. În anumite cercuri, în Uniunea Scriitorilor, dar și în presă au început să apară critici din ce în ce mai vehemente la adresa Regimului, iar în toamna aceluiași an, populația Ungariei s-a răsculat împotriva regimului Comunist. Revoluția, chiar dacă a fost înfrântă, a avut o importanță deosebită pentru întregul mers al istoriei din această parte a lumii, culminând cu evenimentele din 1989, care au adus răsturnarea regimurilor comuniste din sud-estul Europei. În tot acest timp al anului ‘56, a avut loc trezirea completă a lui Labiș el dându-și seama de adevărata situație a țării, a întregului lagăr comunist. Întrucât Securitatea la noi era „mâna de fier” a partidului, împreună, partidul cu securitatea, au reușit să țină în frâu evenimentele din țară. Labiș scrisese niște poezii care au apărut în Ungaria, traduse în limba maghiară. Se spune că și pe patul de moarte a fost întrebat cine îi tradusese poeziile și cine le trecuse peste graniță. Ce n-a știut Labiș, sau nu a vrut să țină cont de faptul că „libertatea este primejdioasă și a o trăi este la fel de dur pe cât este de ispititor”, după spusele scriitorul Albert Camus.

Ecourile evoluției din Ungaria au fost auzite și de studenții din țara noastră, de la Timișoara, Cluj, București, Brașov și Iași, ei solidarizându-se cu cei din Ungaria. Apăruseră foi volante și inscripții de solidaritate în anumite orașe ale țării, apoi s-a trecut la inițierea unor adunări și mitinguri, dintre care cel mai

mare s-a organizat la Timișoara. Au fost arestați în țară mii de studenți, anchemati, unii și condamnați. Oamenii puterii s-au folosit de acest prilej pentru a lichida pe toți adversarii regimului, chiar dacă nu au avut legătură cu revoluția din Ungaria.

Tot Stela Covaci, una dintre puținii martori care se mai află în viață, a dat multe amănunte în legătură cu moartea poetului și a declarat: „*Perfid și cinic construită și dusă la îndeplinire din ordine nescrise, nu permite nici acum, la peste 50 de ani, o cercetare completă. Documentele au fost distruse sau microfilmate, au fost puse pe durată nelimitată în seifurile care ascund secrete murdare «de interes național». Să ucizi un viitor foarte mare poet al țării, înzestrat cu daruri celeste, adăpându-se cu lăcomie din sevele pure ale acestui pământ, brusc dumerit asupra jugului, minciunii și ororii, precis de neînduplecat, nu e un lucru simplu: urmele, oricât le-ai îngropa, ies mereu și mereu la suprafață și, ca în basmele ezoterice, sângele tânăr cere izbăvirea*”.

De asemenea ziaristul și apropiatul prieten până la moarte, **Imre Portik**, în memoriile sale postume, apărute abia în anul 2005, scrie: „*Labiș a fost ales pentru a exemplifica urmările posibile ale nesupunerii*”.

În noaptea de 9-10 decembrie 1956, la scurt timp după aniversarea împlinirii a 21 de ani, Labiș s-a dus la restaurantul Capșa, apoi la restaurantul Victoria, a plecat să ia un tramvai pentru a se întâlni cu Maria Polevoi, o dansatoare în trupa Ministerului de Interne pe care o întâlnise în acea seară și despre care nu se știe dacă nu a avut de jucat un rol în această „piesă”. Labiș a fost împins din spate de către o persoană, îmbrâncitura l-a proiectat pe grătarul dintre vagoane, a căzut cu capul pe caldarâm, măduva spinării i-a fost secționată. Trupul fiindu-i paralizat, la spital mai era conștient, dar chirurgii nu l-au putut salva. Acolo, a șoptit un poem prietenului său Aurel Covaci, importantă mărturie a morții sale: „*Pasărea cu clonț de rubin/ S-a răzbunat, iat-o, s-a răzbunat./ Nu mai pot s-o mângâi./ M-a strivit,/ Pasărea cu clonț de rubin,/ Iar mâine Puii păsării cu clonț de rubin,/ Ciugulind prin țărână./ Vor găsi poate/ Urmele poetului Nicolae Labiș/ Care va rămâne o amintire frumoasă...*”

Despre acele zile de coșmar, vorbește sora lui Lae (așa îi spuneau prietenii și cei din familie) - Margareta Labiș: „*Anunțat telegrafic, tata a venit imediat direct la spital și timp de 11 zile și-a îngrijit copilul cu o tărie rar întâlnită, înfruntând nesomnul, oboseala și suferința. Fusese chemat la Comitetul Central al partidului, unde a suportat reproșuri nemeritate. S-ar fi convenit ca el să le facă, deoarece îi fusese luat copilul fără să i se asigure o locuință. A răbdat fără să scoată o vorbă*”. În ultimele clipe ale vieții lui, Margareta a intrat din nou în salon și a relatat acele momente: „*La micul aparat de radio de pe noptieră se auzea destul de tare romanța **La umbra nukului bătrân**. Am încercat să dau mai încet ca nu cumva aluziile textului să-l întristeze. A strigat, aproape, la mine: **Nu, nu, nu închide, lasă...** Avea ochii închiși și buzele roșii aproape aprinse de temperatură. După ce s-a terminat melodia, a avut imaginea pla-*

iurilor natale cu fânețele înflorite în plină vară. Numea pe rând toate florile de câmp, le admira culorile și parfumul. După o mică pauză, a continuat: **Viața este atât de frumoasă numai dacă știi s-o trăiești.** Simțind parcă deodată fiorul iernii, a deschis ochii, șoptind: *În munții noștri astăzi zăpezile torc le-neși/ Izvoarele îngheață în clinchete subțiri/ Și caprele de munte...*

Pe 22 decembrie, la ora 2 dimineața, a murit. Două zile mai târziu, la amiază, persoane îndoliate s-au adunat la Casa Scriitorilor, unde mai mulți scriitori proeminenți au citit și poemul său Moartea Căprioarei. A fost înmormântat la cimitirul Bellu, după ce procesiunea funerară a trecut prin fața mormântului lui Mihai Eminescu.

Unii contemporani sau martori oculari susțin că ar fi putut fi vorba de un asasinat politic, dat fiindcă în acea perioadă nu era „în relații cordiale cu Securitatea”. Talentul excepțional al lui Labiș a provocat invidii pe măsură, în rândul colegilor, dar și în cele ale oficialităților, care se temeau de viziunea sa, de scrierile sale și era urmărit pas cu pas, el mărturisindu-i acest lucru surorii sale Margareta.

Labiș se trezise din „fumul” comunismului, își dăduse seama curând de poluarea în care se trăia și de pericolul care ne pândea, fiindcă așa sunt poeții, de cele mai multe ori - vizionari. Într-un articol am găsit scris: *„Nu are importanță că Labiș era sau nu beat, temă recurentă de discuție, el ar fi avut aceeași soartă, dacă acceptăm că a fost îmbrâncit”*. Stela Covaci afirmă cu certitudine că Labiș a fost „lichidat” de Securitate. Părerea ei se bazează pe campania orkestrată de Securitate, atât printr-o supraveghere continuă a poetului de către agenții ei, cât și prin intermediul unor colegi sau profesori scriitori, care îl criticau în toate împrejurările pentru comportamentul lui rebel și pentru poeziile lui neconforme cu doctrina realismului-socialist.

Dar, personal, nu cred că adevărul va fi aflat vreodată, fiindcă Securitatea lucra „cu mânuși”, oamenii ei erau școliți după ultima „tehnologie” a crimei. Lucrau psihologic, aflau punctele slabe ale individului și loveau în punctul cel mai slab. Nu cred că le-a fost greu să lovească un adolescent cuprins de efuziuni tinerești, fiindcă la 21 de ani, Nicolae Labiș era un adolescent, un adolescent genial. Despre adolescență scria Marquez că este vârsta marilor valori, când se produc erupții vulcanice, „când ai revelații de o intensitate cu care nu te vei mai întâlni. Apoi ești tânăr, intri în viață și guști din ea, din amărăciunea și dulceața ei, din înfrângere și izbândă. Este vârsta la care încă mai poți să alegi, încă mai poți prinde trenul spre destinația perfectă. Timpul nu este, încă, pierdut. Trebuie, doar, să te gândești bine, trebuie să fii inspirat, trebuie să ai noroc”. Labiș pășise spre tinerețe, a gândit, a fost inspirat, dar nu a avut norocul de a putea merge pe drumul pe care ar fi vrut, fiindcă nu i s-a permis... Protipendada comunistă care se credea „zeitate” când afla de la informatorii securității că individului îi plac femeile, hotăra: „Să i se dea femeia!” Și i se trimitea femeia; dacă afla că îi place băutura, hotăra: „Să i se dea băutura!” Și i

se oferea băutura. Și totul până la „terminarea” individului, căderea lui în mlaștină sau lichidarea fizică. Perfidia și cruzimea erau trăsăturile de caracter care se cultivau, încercându-se estomparea trăsăturilor nobile ale poporului român.

Chiar dacă nu a fost asasinat, Labiș a fost cu siguranță un ghimpe în coasta regimului. După Revoluția română din 1989, **Gheorghe Tomozei** a scris, „*Labiș este primul poet român disident. [...] El a anunțat o pauză feroce între poezie și ideologia zilei. Mai mult decât sigur, închisoarea nu era prea departe pentru el*”. Securitatea a făcut notă din convorbirile sale private, notând că a „defăimat regimul comunist”, iar poemele lui conțineau prea multe teme voalat anti-comuniste. La data de 3 noiembrie 1956, ni se spune, la o nuntă la care au participat aproximativ o duzină de oameni, el a cântat imnul Regatului din România, **Trăiască Regele**. La Capșa, în timpul unei discuții anti-sovietice privind revoluția maghiară - recentă atunci -, s-a ridicat și a recitat cu voce tare Doina lui Eminescu, poem patriotic interzis. De asemenea el a participat la reuniuni în cursul mișcării studentești în București, din 1956, care au fost urmate de represii viguroase. Având în vedere popularitatea lui în creștere, un proces ar fi fost incomod.

George Călinescu scria despre el: „*eu nici un mă întreb ce ar fi devenit dacă trăia, pentru că îl consider un poet pe deplin exprimat, de la care au rămas câteva poeme încântătoare...*”

În urma lui s-au editat volumele de care știu: **Primele iubiri** (1956) în care trăirea lirică este intensă, cuprinsă toată „între prospețimea candorii infantile în receptarea lumii și conservarea acestei ingenuități până la o crispă tragică”; **Lupta cu inerția** (1958) în care recunoaște existența compromisului, a duplicității ori a indolenței, detestând aceste atitudini ale oamenilor.

În poezia **Primele iubiri**, de exemplu, lirismul confesiv te subjugă: „*Azi sunt îndrăgostit. E un curcubeu/ Deasupra lumii sufletului meu/ Vin cerbii mei în goană să se-adune/ Și către el privirile-și ținesc -/ Un codru nesfârșit de coarne brune/ În care mii de stele strălucesc...*” sau în poezia **Biografie**: „*Știu eu, mama și-a zis că mă nasc într-o zodie bună;/ Plinului pântec așa îi cânta într-o noapte cu lună./ Trăsnete reci de furtună vedea cum în zare detună./ Știu eu, mama și-a zis că mă nasc într-o zodie bună...*” Nu a scris „*mama a zis*”, ci „*mama și-a zis*”... Genial!

În **Lupta cu inerția**: „*Tot ce-am iubit, niciodată/ N-am mistuit într-al timpului pașnic trecut./ Tot ce-am putut să privesc/ Mi s-a părut din cale afară/ De crunt ori Dumnezeiesc -/ Nu i-am dat voie să moară*”, remarcându-se frenesia trăirii poetice a existenței, ceea ce este AUR în poezia lui Labiș.

Sau, cum vorbește George Călinescu despre candoarea lui autobiografică, în versurile: „*Mângâie-mi părul. Astăzi mi-i aspru și sărat,/ Aproape-ntotdeauna a fost la fel, îmi pare.../ De colburi nins, cu vânturi și ploi amestecat,/ În zgura de la trenuri scâldat și-n stropi de mare./ Ce larg mă simt și lacom și niciodată plin / Sorb prin pupile lumea și-n taină cu auzul,/ Nepotolit ca-n fața paharelor de vin/ Ce-mi scapără-n mustață stropi limpezi ca hurmu-*

zul./ Am strâns atâtea drumuri în mine ca pe-un ghem,/ Tam-tamuri de copite în mine aspre sună/ Dar tot mi-e dor de ducă, spre mine încă chem/ Acele panglici albe pudrate-n colb de lună.”

Entuziasmul său juvenil a alunecat, consecință a îndoctinării din acea școală de scriitori, exprimându-se convingător și naiv în versuri: „... *Viața ni se cheamă-n încheștarea/ Supremei bătălii pe câmp deschis./ Și-așa ea ni-i revoltător de scurtă/ Ca s-o mai dăm pe lene și plictis.[...] O clasă ne-a născut - cea proletară -/ Ea ne-a născut, ori ea ne-a renăscut./ În numele natalei noastre clase/ Stârpi-vom jaf, și lepră, și scorbut. [...] Suntem în miezul unui ev de foc./ Și-i dăm a-nusufletirii noastre vamă./ Cei ce nu ard dezlănțuit ca noi/ În flăcările noastre se destramă.*” Dar o minte lucidă, nu avea să se înece în acele mistificări, curând, foarte curând, adevărul relevându-i-se.

Și amintesc cuvintele lui **Nichita Stănescu**: „*A venit toamna când luna căpruie catifelează genele aurii ale frunzelor, și un dor de Nicolae Labiș mă cuprinde și din nou la masa mea pun un pahar plin cu vin roșu mai mult. Cine știe? Dacă i-o fi sete și va veni să-l bea?*”

Când ne amintim de Labiș, să ne amintim de minunatul său poem **Moartea căprioarei**, capodopera liricii lui, descrierea vânătorii, poem în care Labiș se desparte de copilărie, trecând spre adolescență, maturitate chiar prin descoperirea tainelor universului care leagă viața de moarte. Prima strofă a poeziei transcrie un peisaj halucinant, de sfârșit de lume, peisajul secetei și al morții de după al doilea război mondial, în impresionante imagini: „*Seceta a ucis orice boare de vânt./ Soarele s-a topit și a curs pe pământ. / A rămas cerul fierbinte și gol./ Ciuturile scot din fântână nămol./ Peste păduri tot mai des focuri, focuri,/ Dansează sălbatic, satanice jocuri.*”

Strofele următoare sunt scene ale vânătorii, prin care se trece de la evocarea faptelor la reverberarea lor în străfundurile conștiinței copilului. Gradația evenimentelor și a trăirilor corespunzătoare este ascendentă, poetul punând accentul pe paralelismul stabilit între natură, pe care o înțelege atât de bine, și vibrațiile sufletului: „*Mă iau după tata la deal printre târșuri,/ Și brazii mă zgârie, răi și uscați./ Pornim amândoi vânătoarea de capre,/ Vânătoarea foametei în munții Carpați./ Setea mă năruie. Fierbe pe piatră/ Firul de apă prelinș pe cișmea./ Tâmpla apasă pe umăr. Pășesc ca pe o altă/ Planetă, imensă, străină și grea./ Așteptăm într-un loc unde încă mai sună,/ Din strunele undelor line, izvoarele./ Când va scăpăta soarele, când va licări luna,/ Aici vor veni în șirag să s-adape/ Una câte una căprioarele./ Spun tatii că mi-i sete și-mi face semn să tac./ Amețitoare apă, ce limpede te clatini!/ Mă simt legat prin sete de viața care va muri/ La ceas oprit de lege și de datini.[...] Sticlea în ochii-i umezi ceva nelămurit,/ Știam ca va muri și c-o s-o doară./ Mi se părea că rețrăiesc un mit/ Cu fata prefăcută-n căprioară./ De sus, lumina palidă, lunară,/ Cernea pe blana-i caldă flori calde de cireș./ Vai cum doream ca pentru - întâia oară/ Bătaia puștii tatii să dea greș!/ Dar vâile vuiră. Căzută în genunchi,/ Ea ridica case capul, îl clătină spre stele,/ Îl prăvăli apoi, stârnind pe apă/ Fugare roiuri negre de mărgele./ O pasăre albastră zvâcnise dintre ramuri,/ Și viața*

căprioarei spre zările târzii/ Zburase lin, cu țipăt, ca păsările toamna/ Când lasă cuiburi sure și pustii./ Împleticit m-am dus și i-am închis/ Ochii umbroși, trist străjuți de coarne,/ Și-am tresărit tăcut și alb când tata/ Mi-a șuierat cu bucurie: - Avem carne!/ Spun tatii că mi-i sete și-mi face semn să beau./ Amețitoare apă, ce-ntunecat te clatini!/ Mă simt legat prin sete de vietatea care a murit/ La ceas oprit de lege și de datini... [...] Ce-i înima? Mi-i foame! Vreau să trăiesc și-aș vrea / Tu, iartă-mă, fecioară - tu, căprioara mea!/ Mi-i somn. Ce nalt îi focul! Și codrul, ce adânc!/ Plâng. Ce gândește tata? Mănânc și plâng. Mănânc!”

„A murit, mărturisește tot Stela Covaci, când furios, când sperând, pă-rându-i rău și iubind cu ardoare viața și oamenii, implorând în ultimele ceasuri să i se aducă ozon de pe culmile unde se adapă căprioara.”

Spunea cineva despre poezie că este „meditație și inspirație”, destui oameni fiind cei care meditează, dar puțini cei care sunt și inspirați. Și închei cu cuvintele lui Alexandru Macedonski: „Poetul este un Rege și i se cuvine un Tron.”

Nicolaie Tăicuța

o, nu!

nu am rugat pe nimeni
să mă desprindă
de bruma timpurie a dimineții -
supliciu arderii reci l-am suportat
singur

pe talpa descuță

nu am rugat pe nimeni și nu am plâns
când m-am rătăcit în lanul cu grâu -
uimit am fost să privesc umplerea
spicului

de la înălțimea ochilor mei

nu am rugat pe nimeni
să-mi arate drumul prin câmpie
până la marele râu -
crezul în fata morgana
mi-l asumam drept moștenire
și nici mama, și nici tata
nu și-au făcut griji

absorție

la mine-n câmpie
sângele animalului doborât

nu curge peste iarbă
n-o murdărește
ci-i absorbit curat și fără însemn
de răzbunare-n adânc
de freaticile ape.

... și nici Iisus Hristos
nu avea cum să fie răstignit
în câmpie, zarea atât de largă și
liniștitoare este mâna Domnului
care l-a luat din mormânt
l-a așezat în lanul cu grâu
- răstignit pe bobul de grâu -
după care, prin levitație și
la chemare părintească
la ceruri fost-a înălțat.

încă

ne-am luat la revedere
în gara aceea fără rost, din Bărăgan
tu ai coborât departe, dincolo de zare
cu tren cu tot

eu mi-am uitat mâna ridicată
acolo pe peron
s-o fluture vântul
mereu

Laza Neculai

MĂICUȚA

Apăruse într-un amurg de toamnă și se adăposti în căsuța de la marginea dinspre gâră a satului. În fapt - un bordei mai răsărit, acoperit cu stuf și cu pereții scunzi, căci oferea adăpost mai mult în pământ decât deasupra, spoii cu humă și bălegar, purtând încă urmele degetelor ce întinseseră muruiala.

Fusese sălașul unei familii de deportați, bănățeni aduși, ca mai toți locuitorii satului, în vremuri de restriște, când trebuiră să pătimească pentru păcate pe care nu le știau și, desigur, nici nu le făcuseră. Dar au plecat bănățenii aceia și alții, deși nu toți, căci unii, care și-au făcut un rost cu lucrul pământului sau la depozitele ori combinatul din orașelul ce se ridica, odată cu satul, în mijlocul Bărăganului, la nici douăzeci de kilometri, rămaseră aici. Cine știe ce ar fi avut să găsească în localitățile lor de la celălalt capăt al țării, dacă mai erau casele lor și rosturile părăsite forțat, ba unii chiar își îngropaseră aici un părinte ori un copil, și mai ușor renunți la o casă decât la un mormânt... Dacă alte case părăsite din sat își găsiră repede noi proprietari, dintre moldovenii în căutare de lucru și ȧiganii care începuseră să prindă gustul statornicirii, căsuța de la marginea dinspre gâră a satului rămăsese neocupată, poate și din cauza vecinătății gârlei, amenințătoare în sezoanele ploioase.

Apăruse într-un amurg de toamnă, purtând în cobiliță o boccea cu straie de schimb și o găleată de aramă plină cu obiecte de preț pentru ea, pe cât se părea, după cum erau învelite în ștergare, și se adăposti, de ploaia mocănească și de apropierea întunericului, în căsuța de la marginea dinspre gâră a satului. Noaptea aceea o petrecu în întuneric. Găsise acolo o lampă, dar nu avea pic de gaz și nici nu avea cu ce face un foc în soba de pământ din fundul bordeiului. A doua zi cercetă împrejurimile, adună câteva vreascuri și ciulini uscați și aprinse focul să-și usuce hainele plouate în ajun și să-și fiarbă, într-o cratiță de tuci pe care o găsi pe polița de deasupra sobei, alături de câteva castroane și câni de tablă, un ceai din frunzele gutuiului de la colțul casei.

Abia a treia zi, dimineață, porni pe uliță către biserica pe care, desigur, o văzuse de la început, căci se ridica puțin deasupra celorlalte acoperișuri și pomilor pitici de câmpie, caiși, piersici sau corcoduși, de acum cu frunzișul rărit. Îngenunche în fața ușilor închise, uși de lemn nerindeluit, ca pentru o așezare cu rol vremelnice de biserică, fiind de fapt o casă ca oricare alta - doar turla ridicată cu îndrăzneală și teamă îi impunea statutul - și rămase îndelung timp în prosternare și rugăciune tăcută, câtând parcă, din când în când, să se contopească cu prispă, în mătănnii repetate. Se ridică apoi, își scutură poalele lungi și ponosite și, cu fața-i radiind mulțumire, porni pe drum mai departe.

Ajunsă în fața magazinului sătesc, se căută în buzunarele ascunse în faldurile largi ale straiului și, cu batista legată în colțuri pe care o găsi, intră și cercetă rafturile. Puținii clienți la acea oră se retraseră, care spre ușă, care spre teighea, lăsând-o într-un cerc gol, din respect sau surpriză. Luă gaz în cutia de tablă pe care o găsisese pe lângă bordei, o sticlă cu ulei și o pungă de mălai, pâine ne aduce rar aici și atunci se dă la muncitori, se scuză vânzătorul miop și nu-i luă bani pe chibrituri și lumânări, că nu ar avea cum să-i dea restul, nu avea mărunt, se bălbăi și-și șterse fruntea de sudoare; femeia asta ciudată în haine cernite îl tulbura. Ea primi firesc cumpărăturile, chiar și pe cele neplătite, poate obișnuită cu asemenea favoruri, îi cuprinse pe toți într-un surâs și, rostind o binecuvântare, ieși.

Afară se strânseseră câțiva copii, care o urmăriră o vreme, la distanță de trei-patru pași, cu curiozitate mută. Când femeia ajunse în fața colibe, ei chiuiră și o zbughiră înapoi, să se fălească că au urmărit-o pe Măicuța.

Și Măicuța i-a rămas numele. Nimeni n-a știut vreodată cum o cheamă, cine și de unde ar fi, cum și de ce s-a aciuiat în satul lor, nici măcar cei de la primărie sau milițianul. O acceptau și o ignorau cu toții, din superstiție sau poate din teamă. E mai bine să nu știi, decât să afli cine știe ce...

A trecut vreme și Măicuța, rămasă în căsuța de la marginea dinspre gâră a satului, trecu iarna alături de oamenii din sat, într-o vecinătate fără întrebări, doar cu iscodiri discrete. Dimineața făcea cărare prin zăpadă până la drum, apoi pleca, pășind larg printre nămeți, urmărită de câinele, pripășit cine știe de pe unde pe lângă bordeiul ei, prin împrejurimi, până pe malul gârlei, de unde se întorcea cu un braț de vreascuri. Venea duminica la biserică, săruta cu rugăciuni șoptite icoanele ce străjuiau altarul, petrecea toată liturghia în genunchi și mătă-nii, la sfârșit săruta iar icoanele și pleca, strecurându-se printre puținele femei care veneau la slujbă, femeile o salutau îndepărtându-se din calea ei. Trecea pe la magazinul sătesc, târguia câte ceva, niciodată prea mult, cântărind de fiecare dată banii din batistă, poate cu teama că se împuținează.

Pe uliță, nimeni n-o întreba nimic. Înclinau capul a salut, se asigurau că nu au fost văzuți de alții, treceau pe partea cealaltă și-și vedeau de drum. Dacă cineva ar fi urmărit, și nu e sigur că nu urmărea cineva, ar fi văzut dimineața câte o umbră care se strecura pe lângă gardul dărăpănat și agăța la streășina casei, să nu ajungă acel câine pripășit cine știe de pe unde pe lângă bordeiul ei, care nici nu lătra, dar ar fi putut strica obolul: o turtă sau o ulcică cu lapte sau trei ouă sau o mână de prune uscate..., după cum se rânduiseră câteva femei mai bisericoase, fără știrea bărbaților, care, nu că s-ar fi împotrivit, dar s-ar fi văzut nevoiți să informeze. Serviciul îl făcea Oană Mutu, văcarul satului, care nu avea altă treabă în acest anotimp și pe care nimeni nu l-ar fi putut întreba ceva, căci nu avea cum răspunde.

În primăvară, când femeile au început să iasă la muncă, s-a prezentat

și ea la grădina gospodăriei, cerând de lucru. Șeful fermei o primi cu șovăială și, temător, îi raportă în aceeași seară, secretarului de partid. Toată lumea trebuie să muncească, fu răspunsul, ce dacă e călugăriță, dacă o fi... Dar să fie vigilant, să vadă cu cine vorbește, despre ce vorbește, să nu apară, doamne ferește, vreo problemă. O să se consulte și cu tovarășul instructor de la raion, gândi, când o să vină la ședința de plan.

Instruite de șef, femeile păstrau, cu respect și cu teamă, distanța. Când le era Măicuța prin preajmă, încetau discuții abia începute, tăceau și se isco-deau una pe cealaltă. Plutea o teamă și o încordare, ca atunci când ridicaseră turla pe casa aceea și veni episcopul s-o sfințească biserică. Știau că nu e voie, doar participau, lunar, și la învățământul ideologic. Și iată, cum, când aproape se uitară temerile legate de biserică, apărură și o călugăriță, dacă o fi... Câte ar fi vrut s-o întrebe, câte ar fi întrebat-o dacă ar fi întâlnit-o în altă parte, dar chiar în satul lor!? La locul lor de muncă!?... Ce-o mai urma, doamne, ce nevoie avea satul de probleme, poate se supără careva dintre șefii ai mari...

În Postul Paștilor se spovedi. La câteva zile începură să circule, pe șoptite, știri despre Măicuța (și preotul e om!). În adevăr e călugăriță, adică a fost călugăriță, că schitul lor, din munți, s-a închis și monahiile au fost îndrumate către o fabrică de confecții, le-au dat și repartii la căminul de nefamiliști. Ea era cea mai în vârstă din grupul lor, chiar o pregăteau să fie trimisă stareță într-o altă mănăstire, și n-a vrut să lucreze în fabrică. Fapt pentru care fu admirată, dar care și mări neliniștea în așezare: era un element potrivit! N-o atrage cumva răzbunări, care să le cauzeze și lor, că au primit-o în sat și la gospodărie!?

În acea primăvară, gârla se umflă de vreo două ori, fără să-și iasă din matcă. Am scăpat anul ăsta, se bucurau cei mai mulți. Nu se știe, cobeau unii neîncredători sau mai informați, nu s-au topit zăpezile în munți. Când s-or porni...

Și s-au pornit. Și se treziră cu inundația într-o noapte. Dimineata apa-și făcea drum pe ulițele din margine, amenințând gospodăriile. Treziți din noapte de vuietul viiturii, gospodarii își întăreau digurile cu brazde de pământ, cei cu case sau bordeie în locurile joase din luncă începură să urce lucrurile în pod, în pomii din jur sau, pe cele mai de preț, să le care la rudele care nu aveau cum să fie afectate.

Măicuța își strânse și ea bruma de lucruri în bocceaua și-n căldarea de aramă cu care venise și le atârna, alături de cobiliță, în gutuiul de acum înflorit, să fie la îndemână, că, de mai creștea apa cu două palme, trecea pragul bordeiului. Dar, deși nu era casa ei, adăpostise acolo la nevoie și petrecuse o iarnă până, iată, aproape în vară, și nu se îndura încă să plece, cine știe unde...

Se așeză pe un bolovan, cu picioarele goale, să i se usuce încălțările cu care bătuse apa în jurul bordeiului și urmărea liota de copii, care se adunase pe malul gârlei, adică dincoace de malul ei obișnuit, că apa inundase lunca. Nu intrați în apă, să nu vă fure, îndemneau unii mai precauți sau doar fricoși, dar ei se

bălăceau cu bucurie, apa era rece și ei chiuiau, săreau de pe un picior pe celălalt, se îmbrânceau, se stropeau cu apa aruncată din căușul palmelor și erau veseli, ca la bătaia cu bulgări la prima ninsoare.

– Nuța, a căzut Nuța, se îneacă, se auziră țipete. Măicuța se ridică simțind primejdia. Copiii zburătăceau către ridicăturile de pământ neinundate, țipând, plângând, ridicând brațele ca și cum ar aștepta de sus ajutor și izbăvire. Măicuța porni, desculță cum era, cercetând din fugă împrejurimile. Nu se vedeau oameni, erau ocupați a-și asigura casele și acareturile, animalele, unii erau la gospodărie, și acolo erau multe de apărat, doar pe movila din spatele bordeiului se vedea un tractor, cu ce treabă era el acolo.

Când ajunseră, alarmați de țipetele copiilor, cei doi tractoriști, Măicuța, cu un braț strângând mijlocul copilei care nu mai țipa și nu dădea din mâini, o mai trăi, Doamne!, se străduia să se opună furiei curentului care o trăgea în larg. Din când în când simțea pământ sub picioare, se opintea, apoi iar se simțea dusă de apă, și iar încerca cu mâna liberă să se prindă de-o rădăcină, de-o buruiană. Tractoriștii strigară ceva, ea nu-i auzi, dar își dădea seama ce ar fi putut să strige, îi vedea în apă până la brâu, opunându-se cu greu curentului. Sprijinindu-se pe celălalt, unul dintre ei întinse cât putu mâna către călugăriță, îndemnând-o să-l prindă cu mâna ei. Măicuța nu-i întinse mâna dreaptă, liberă, cu care încerca să-și mențină echilibrul, se răsuci din trup și-i împinse, cu mâna stângă, cu câtă putere mai avea, fetița, care nu mai țipa și nu dădea din mâini, o mai trăi, Doamne!...

Au găsit-o pe Măicuța după două zile, când puhoaietele se mai domoliră și gârla încerca să se întoarcă la matcă, când și oamenii, după ce-și salvară care ce putură și, ieșind din teama unei grozăvii mai mari, prelungiră patrularea pe malurile apei. Au găsit-o aproape doi kilometri la vale, într-un cot, agățată de rădăcinile unei sălcii bătrâne.

I-au ținut priveghiul în biserică, bordeiul ei era inundat, și-au îngropat-o la marginea cimitirului. La patruzeci de zile, preotul i-a ținut slujbă și i-a făcut parastas din banii lui, iar primarul i-a ridicat cruce de piatră pe malul gârlei, în locul nenorocirii. Prin câte-a trecut primarul, de teama că se va afla la raion, dar nu se putea opune satului, numai nevasta lui ar putea povesti...

Au trecut anii...

Neîngrijit, mormântul s-a coborât de ploaie în iarbă, crucea din lemn slab putrezi și la o vreme dispăru, se ruinase și bordeiul și trecură peste el pluguri, doar crucea de piatră de pe malul apei mai amintea, când și când, povestea Măicuței. Celor ce-o cunoscuseră în acei ani, căci copiii de acum, care auziseră câte ceva de la părinții lor, imaginau ei povești, și fiecare poveste își avea Măicuța ei. Doar obiceiul de a pune cununițe de flori pe brațele crucii de piatră, în fiecare primăvară, după de ce retrăgeau apele, rămăsese.

Și în această primăvară, aproape de rusalii, după ce gârla se adună între

maluri, ciurdină de copii, împestritând verdele crud al luncii cu rochițe și cămăși colorate, împleteau cununițe și le agățau pe brațele crucii de piatră, cântând și alergându-se în jurul crucii. Zgomot de motor le potoli hârjoana și în-tâmpinară cu curiozitate mașina. Coborî o doamnă frumoasă și elegantă, jurau fetițele mai târziu, și depuse un buchet mare de flori albe și roșii. Dintr-o geantă, tot elegantă, completau fetițele cu admirație, scoase o candelă și o aprinse. Copiii priveau înmărmuriți. Când începu să le împartă biscuiți și portocale, tensiunea scăzu și prinseră curaj.

– Era măicuța matală?, îndrăzni un băiețel cărn și pistruiat.

– Da, era Măicuța, răspunse stins doamna, cătând parcă, cu privirea în-țeșată de lacrimi, ceva anume în lungul malului, la vale.

Raluca Șandor Gorcea

**pe vremea
când lângă blocul nostru
zburau o grămadă de fluturi**

îți amintești, Ioana
mâncam șarlotă la cornet din stația
lui 5

aerul era un autobuz de vanilie
traversându-ne leneș gura
aveam cheile atârinate la gât o
lălăiam pe stradă
râsul nostru mușca din lume ca
dintr-o tabletă de glucoză
peste noi
cerul întindea o umbră perfectă

atunci tu aveai cele mai frumoase
jucării din cartier cu care
nu aveam voie să ne jucăm
iar eu o aveam pe mama
cu mâini subțiri ea
îmi făcea două cozi simetrice
măinile ei erau aromate ca o

citronadă
care mergea cu o prăjitură „Pitic”

apoi alergam după fluturi pe
maidanul de lângă bloc
mereu împreună trupurile noastre
erau două rachete albe ca în

cântecul ăla din film
spărgând orele una câte una
creșteam în tăcere
ne juleam coatele genunchii
și după amiezele se făceau roșii
roșii ca niște cravate făcute ghem
roșii ca zâmbetul
unei comandante de detașament

mai știi serile de duminică miroseau
a șampon de urzică și a oțet
era mirosul tristeții

și peste tot se deschideau geamuri
și eram cu toții chemați acasă
știi ioana aș vrea azi
să mă cheme acasă din nou
și tu nu te-ai supăra dacă aș pleca
fără să mai stau măcar
5 minute și gata

*Cine calcă sîdaba românească,
Stihul și cîntare a ca
Maria Tănase ?
Diavolul. Nici el.*

7. Arghezi

Femeia, artista, legenda

Maria Tănase s-a născut la București, în mahalaua Cărmidari, la 25 septembrie 1913, în familia florarului Ion Coandă Tănase și al Anei Munteanu.

◆ Adolescentă, absolventă a numai trei clase de liceu, se angajează ca-sieriță la unul din bufetele lanțului Herdan, așa numitele *localuri de 7 lei*, frecventând totodată cercul literar-artistic constituit în jurul jurnalistului **Sandu Eliad**, care a încurajat-o și susținut-o constant în dragostea ei pentru muzică.

◆ Tot în această perioadă, urmându-și parcă un instinct al aventurii, participă la concursul „Miss România”, fiind respinsă la proba de... costum de baie.

◆ Impresarul ei de o viață, **Gaby Michailescu**, semnalează în acest răstimp și o iubire timpurie, cu un bărbat căsătorit, de profesie medic, urmată de un avort, datorită căruia viitoarea artistă de a nu mai putea avea copii, dar și de tardive regrete și gesturi reparatorii. Este doar un prim episod dintr-un șir de picanterii care îi vor condimenta copios gloria muzicală.

◆ La inițiativa lui Sandu Eliad, participă la selecția pentru noi vedete a Teatrului Cărbuș, fiind remarcată chiar de patron, marele **Constantin Tănase**, care se oferă să-i schimbe numele sub pretext că nu pot apărea doi de Tănase pe același afiș. Este preferată varianta *Mary Atanasiu*

◆ Premiera, în fapt debutul veritabil al artistei, are loc la 1 iunie 1934, în spectacolul „Cărbuș - Expres”. Întervine un mic incident - tânăra vedetă nu acceptă să apară pe scenă în costumația tradițională de cabaret: sutien, pantofi de lamé și cache-sex din pene de struț - părăsind teatrul înainte de suita spectacolelor cu public.

◆ Tot cu ajutorul lui Sandu Eliad, îl cunoaște pe **Constantin Brăiloiu**, directorul Arhivei de Folclor. Marele folclorist îi recomandă să colinde satele și cătunele ca să-și însușească stilul țărănesc al fiecărui ținut.

◆ Prin intermediul lui Constantin Brăiloiu, ia contact cu inginerul Casei de discuri „Columbia”, care îi oferă un contract, urmat de o vizită în capitala Austriei.

◆ Succesului vienez îi urmează curând și cel bucureștean. Ambițioasă, urmează sfatul lui C. Brăiloiu și străbate satele, din Făgăraș, la Drăgășani, adunând un caiețel de „verșuri”, cum le spunea artista. Visul de a debuta la re-

cent înființată **Societate de Radio** o încurajează să persevereze.

◆ Este admisă pentru o „audiție probatorie” la Direcția Muzicală Radio. În loc să se prezinte singură, vine la studioul din Strada Nuferilor (azi, Berthelot), însoțită de taraful lui Gheorghe Ciulei, din Gorj.

◆ Era ziua de duminică, 20 februarie 1937, la ora 15¹⁵ când crainicul Gheorghe Moscu anunță emisiunea: **Ora satului**. În studioul se aprinde lumina roșie, iar Maria Tănase începe programul: *M-am jurat de mii de ori, Ce-i mai dulce ca alvița, Șapte săptămâni din post*, încheind apoteotic cu *Cine iubește și lasă*. Nu a fost ascultător să nu fi fost pătruns de înfiorare la auzul vocii sale unice.

◆ **Clery Sachelarie**, viitorul soț al Mariei Tănase, consemnează entuziasmul după ce se încheie emisiunea: „*E un fenomen*”, iar **Octavian Goga** adaugă: „*S-au făcut vrerile noastre către cerul dreptății!*”.

Curând, „fenomenul” **Ora satului** devine de interes public. Artiști consacrați precum **George Enescu**, **Paul Constantinescu** sau **Emanoil Ciomac** au numai cuvinte de laudă pentru noua interpretă de muzică populară, iar **Nicolae Iorga**, după ce o ascultă la Vălenii de Munte, rostește un cuvânt de prețuire unic: „*Domnișoară, ești pasărea măiastră!*”

◆ În 1938, **Nicușor Constantinescu**, zis Nikon, regizor și director al Teatrului Alhambra, companie concurentă „Cărăbușului”, îi comandă lui **Ion Vasilescu** un cântec nou pentru viitorul spectacol **Constelația Alhambrei**, unde urma să fie invitată și Maria Tănase.

◆ În atmosfera ozonată a Bușteniului, Ion Vasilescu compune **Cântecul busuiocului** („Mi-am pus busuioc în păr”), un cântec nemuritor al Mariei Tănase, dar și al lui Ion Vasilescu. **Victor Eftimiu**, prezent la spectacolul inaugural, remarcă pentru revista „Teatru”: „*Iată un fenomen foarte modern: postul de Radio dă scenei un element de valoare, iar, cât de curând, cinematograful își va alege vedetele din lumina rampei!*”.

◆ La 15 aprilie 1939 Maria Tănase pleacă în turneu în America. O lună mai târziu, pe 5 mai, se afla la New York, în Pavilionul (Casa) României, avându-l ca director pe sociologul **Dimitrie Gusti**. Între invitați, **George Enescu**, care dirijează personal fragmente din „Oedip” și **Constantin Brâncuși**, nemulțumit că, în loc de o sală întreagă, i s-a acordat spațiu pentru o singură piesă: **Păsăruica**.

◆ Dincolo de deliciae gastronomice și bahice, românii atrag publicul cosmopolit al metropolei americane și prin virtuozitatea tarafului dirijat de **Grigoraș Dinicu** și **Fănică Luca**, având-o ca solistă pe Maria Tănase.

◆ Aceasta cântă în română și franceză fiind ascultată și aplaudată inclusiv de președintele american **Edgar Hoover**, de **G. Enescu**, **André Gide** și **Yehudi Menuhin**. Succesul e total, dovadă și invitația de a concerta la **Metro-**

politan Opera House.

◆ Urmează războiul, cu nesfârșitele sale privațiuni, timp în care, mărețul pedestal pe care se urcase gloria Mariei Tănase, pare să se năruie. În 1940, din ordinul legionarilor, sunt distruse toate plăcile de gramofon, odată cu matrițele aferente, înregistrate de Maria Tănase la Radio.

◆ În aceste condiții, la 1 martie 1941, pleacă în turneu în Turcia, inclusiv cu un repertoriu de imanele, piese tradiționale turcești învățate într-un timp record de la un interpret nomad la „țapulka” (un burduf cu o singură coardă). Piesa „Sahné”, preferată se pare a defunctului președinte Atatürk, îi aduce inclusiv o invitație la președintele Turciei, **Ismet Inonu**, cunoscut mai degrabă ca un personaj sobru, nicidecum un adept al petrecerilor mondene.

◆ După bombardamentele din aprilie 1944, părăsește Bucureștiul, stabilindu-se la Bolintinul din Vale, comună unde și-a sfârșit zilele și Dimitrie Bolintineanu.

◆ După război, când Teatrul Alhambra fuzionează cu Teatrul Barașeum, iar Sandu Eliad preia direcția de scenă, cariera Mariei Tănase se relansează. În revista „Ca la noi la nimeni”, pusă în scenă în octombrie 1944, Maria Tănase interpretează un cuplet, în idiș, în duet cu Alexandru Giugaru.

◆ Curând, debutează și în teatru, în rolul Mașei din **Cadavrul viu** de Tolstoi, apoi, cu propria trupă de teatru, joacă în sala închiriată, situată la subsolul Ateneului Român, comedia muzicală **Sfinxul de la Hollywood**.

◆ În 1947 își reînnoiește atestatul de solist profesionist, venind la concurs însoțită de un cobzar, spre hazul comisiei și al candidaților înșiși: „*Onorată comisie viu și eu cu unul din cei de la care am învățat câte un cântec*”. Apoi este solicitată să participe la constituirea noului „Teatru de estradă”, din Capitală.

◆ În paralel, este profesoară la Școala Populară de Artă și urcă pe scena Teatrului Municipal pentru a interpreta rolul Maria Pavlu din piesa **Horia**, de Mihail Davidoglu, în fapt un monolog pe ton de bocet, ce asigură punctul dramatic al spectacolului.

◆ În 1955 primește **Premiul de stat** și titlul de **artistă emerită**, după ce, în același an, înregistrase în limba franceză unul dintre cele mai importante discuri ale carierei sale, difuzat în august 1958 de Casa Pathé Marconi.

◆ Este invitată să joace în prima co-produție românofranceză de după război, **Ciulinii Bărașanului**, după romanul omonim al lui Panait Istrati, în regia lui Louis Dazmin, premiera având loc în 1957.

Doi ani mai târziu, când se împlinesc 500 de ani de la atestarea documentară a Bucureștilor (20 septembrie 1459) participă la spectacolul aniversar **București 500** interpretând un potpuriu festiv, orchestrat de același vechi colaborator, Ion Vasilescu, brodat pe tema **Salutare, bătrâne București**.

◆ Deși starea sănătății continuă să i se înrăutățească, participă la nenumărate turnee în țară, descoperind și promovând noi talente, fiind invitată și la proaspăt înființată Televiziune Română pentru a rosti tradiționalul „Plugușor” de Anul Nou, 1962.

◆ În același an, **Liviu Ciulei** o invită să joace rolul Jeny Speluncă, din „Opera de trei parale”, la Teatrul Bulandra, rol visat și dorit, dar din motive de sănătate, proiectul este abandonat.

◆ La 1 mai 1963 urcă ultima dată pe scenă, la Hunedoara, dar „*nu o mai țin baierile*”, și cere să fie înlocuită cu Mia Braia. Este internată la mai multe spitale din București, iar sâmbătă, 22 iunie 1963, ora 14¹⁰ minute, Maria Tănase închide ochii la Spitalul Fundeni.

◆ În ziua de 25 iunie 1963, pe o arșită apăsătoare, o mulțime imensă, estimată la „un milion de persoane”, asistă la funeralii. Mormântul de la Cimitirul Bellu este decorat în stil tradițional, cu o lucrare în formă de troiță, creație a sculptorului Marinetti Marinică.

Sfinxul cu zâmbet amar

Amintirea să se scrie / pentru țara mea iubită / și pe piatra de mormânt / părăsită.

Maria Tănase

Maria Tănase a fost indiscutabil o mare artistă. Originală. Poate unică în peisajul muzical românesc. A fost însă și o femeie foarte frumoasă. Rafinată, rasată, educată, o floare rară răsădită în grădina florarului Ion Tănase, dar și în solul mereu surprinzător al mahalalei bucureștene. Îi plăcea cântecul, îi plăcea să se fotografieze, uneori chiar provocator, îi plăceau luxul, distracțiile și chiar aventura. Era în același timp omul cel mai dezinteresat și mai darnic cu semenul său aflat în suferință. I-a plăcut teatrul și, moștenire poate atavică de la părintele său, „moș Tănase”, florarul, **Teatrul liric**. Avea un rafinement fizic și psihic excepțional, stăpânea bine limbile străine, cânta cu ușurință în orice dialect. „*Avea acel ceva încifrat pentru care Dumnezeu ne mai iartă din păcatele noastre*” scria **Tudor Arghezi**.

Revăzându-i fotografiile, ce transmit parcă ceva din frumusețea enigmatică a Gretei Garbo, ne întrebăm de ce nu are și o statuie pe măsură. Nici chiar lucrările monografice, câteva la număr, dar solid alcătuite și documentate, de la cea datorată soțului său, Clery Sachelarie, (scrisă în colaborare cu Petre Gheță), la cartea Mariei Roșca, amintirile lui Gaby Michailescu, ori consemnările lui George Sbârcea, nu depășesc un nivel comun de abordare și exprimare.

Lipsește, din păcate, din aceste texte fiorul transcedent, poate autenticitatea versurilor culese sau scrise direct de Maria Tănase, îngropate odată cu ea în cavoul de la Bellu.

Ceea ce nu au reușit să-i redea, în bună măsură, nici biografiile și nici ar-

tiștii care i-au redat înfățișarea terestră, este zâmbetul amar de pe chipul arteistei. Un Sfînx cu zâmbet amar, așa a fost Maria Tănase omul, chinuită de boala ce a purtat-o cu demnitate două decenii la rînd, măcinată și de dorul copiilor pe care nu i-a avut, de nostalgia unei case simple, de lemn, pe care o visa ridicată pe Dealul Mărțișorului, variantă domestică a locuințelor de închiriat, schimbate atît de des de artista nerăbdătoare și capricioasă.

Dacă primele încercări de a-i reda chipul în bronz aparțin maestrului **Gheorghe Anghel**, abandonate curând, cel mai cunoscut portret în gips aparține sculptoriței **Florica Hocinug**, care execută, la cererea arteistei, un bust, finalizat cu numai cinci luni înainte de a porni pe drumul veșniciei. Este un chip emblematic, larg vizionar, puternic spiritualizat, umbrat de o reflexie amară. Mai este și portretul maestrului **Corneliu Baba**... Puțin știu însă că Maria Tănase a scris și versuri.

Chiar dacă a cerut cu limbă de moarte să le ia cu sine, în mormânt, cel puțin una dintre poezii, intitulată **Femeia dacă** a rămas în manuscris, fiind făcută publică de Maria Roșca, biografa arteistei.

S-a vorbit mult și despre „relația” Mariei Tănase cu sculptorul **Constantin Brîncuși**. Fie că e vorba de o apropiere fizică, cum o numea pudic **Petre Pandrea**, relația este reală, clădită pe fondul iubirii pentru folclorul muzical, al inteligenței și al mondenității. Cei doi artiști emblematici s-au întâlnit în repetate rînduri, la Paris și la New York, apoi s-au despărțit fulgerător. Relația este reținută și amplificată publicistic de toți biografilor săi importanți, de la **George Sbârcea**, la **Maria Roșca**.

Chiar Clery Sachelarie, elegant și discret, o invocă la rîndul său în cartea sa: „Zi-mi Marie, acum, la despărțire, din cîntecele noastre... Brîncuși se întoarse cu fața la perete, ca să nu-l vadă Maria, și plânse. Cîntecul se sfîrșise demult. Își șterse lacrimile pe furiș și cu glasul tremurînd îi urează drum bun”. La acea dată, în 1939, Maria Tănase avea 26 de ani, iar Brîncuși, 63 de ani.

La moarte, Maria Tănase a cerut o ceremonie, dacă se poate, sobră, fără excесе și vulgaritate. A mai cerut ca, în amintirea ei, să se sape, pe un drum secetos, o fîntînă pentru cei însetați. Fîntîna nu există nici azi. Nici monumentul meritat. Singure cele 125 de cîntece originale, din Arhiva Institutului de Folclor, stau mărturie ale unei treceri prin lume, bogată și rodnică.

Marian Nencescu

BIRURI ȘI TAXE

Poate cea mai neașteptată taxă consemnată de istoricii Antichității este cea instituită de împăratul roman Vespasian (69-79 d.Chr.) pentru folosirea latrinelor publice, construite la Roma din dispoziția lui, pentru ca locuitorii să nu-și mai facă nevoile direct în natură.

Întrucât unele voci au murmurat atunci împotriva acestei cheltuieli socotită ca inutilă, împăratul a hotărât să recupereze cheltuiala, stabilind, pentru prima oară în lume, o taxă de acces la WC. Dar vocile au murmurat, din nou, socotind inadmisibilă taxarea omeneștilor nevoi. Asta i-a permis împăratului să lanseze o sintagmă rămasă celebră peste veacuri: „*pecunia non olet*” (banii nu au miros).

Contestatarii au trebuit să tacă, iar latrina publică a devenit un simbol de civilizație urbană, răspîndindu-se în timp prin Europa, sub imperialul nume de „vespasiană”. Istoria cunoaște însă și cazuri mult mai ciudate, cînd statul instituia taxe și impozite pe te miri ce, ca să-și rotunjească veniturile cu sume adesea frumușele - comenteza **Big Picture**, oferind cîteva exemple.

Impozitul pe fereastră

În Anglia și Scoția secolelor XVII și XVIII a fost introdus impozitul pe fereastră, care viza oamenii avuți, posesorii unor case mari și cu ferestre multe. (Fereastra era simbolul bunei stări). Loviți de noua reglementare, cei săraci au început să zidească ferestrele caselor. Există și astăzi în aceste regiuni asemenea case medievale, cu ferestrele astupate. Impozitul a fost aplicat un timp surprinzător de îndelungat, fiind desființat abia la 24 iulie 1851, printr-o lege specială.

Impozitul pe pălărie

Tot pe teritoriul Marii Britanii, a funcționat, în perioada 1784-1811, un impozit pentru dreptul de a purta pălărie. Într-o țară unde orice bărbat care se respectă se fâlește cu pălăria din cap, era imposibil ca impozitul să nu aducă venituri. Și a adus. Evaziunea era aproape imposibilă, întrucît la plata impozitului, contribuabilul primea un ecuson, care se fixa chiar pe pălărie. Firește cîte pălării, atîtea ecusoane.

Taxa pe ureche

Această ciudată taxă a fost introdusă în Tibetul anului 1920, dar se pare

că originile ei sînt mult mai vechi, fiind răspîndită în mai toată China. Pentru fiecare din urechile sale, omul trebuia să plătească un liang de argint, în schimbul căruia primea un cercel cu care făcea dovada contribuției. Pedepsa pentru *evazionişti*: tăierea urechilor.

Impozitul pe barbă

Pentru a europeniza societatea rusă, Petru cel Mare a hotărît să taie bărbile cu care se făleau nu numai aristocrații, dar și mujicii.

Măsura nefiind acceptată de cler, a trebuit să renunțe la interdicere, înlocuind măsura cu impozitul pe barbă, stabilit prin Ucazul din 1689. Bineînțeles, preoții erau scutiți de impozit.

Taxa pe umbră

Este de necrezut, dar această taxă a fost stabilită de municipalitatea din Veneția în anul 1993. Toți proprietarii de localuri sau alte imobile, prevăzute cu copertine, umbrele, umbrare sau orice amenajare care face umbră au fost obligați la plata unei sume fixe. Nu știm dacă legea mai este în vigoare și astăzi.

Impozitul pe viață

În Anglia Secolului XIV, s-a introdus o ciudată reglementare, prin care orice persoană aflată în viață este obligată la plata unei sume fixe, pentru faptul că trăiește. Impozitul se plătea chiar din momentul nașterii unui copil, iar legea făcea o interesantă precizare: persoanele decedate nu mai datorează impozit pe viață.

Impozitul pe frică

Întrucît în timpul domniei regelui Henric I al Angliei (1100-1135), numeroși tineri se sustrăgeau de la serviciul militar, de teama confruntărilor pe cîmpul de luptă, autoritățile s-au gîndit să legifereze situația, instituind un impozit, prin plata căruia scutirea de armată devenea oficială. Taxa a fost denumită impozit pe frică, pentru a da amatorilor o nuanță dezonorantă. Cu toate acestea, amatorii nu erau puțini, ceea ce l-a determinat pe regele Ioan Fără de Țară s-o majoreze cu 300%. Legea impozitului pe frică a fost în vigoare timp de 300 de ani.

Impozitul pe gazele emise de vaci

În Noua Zeelandă a anului 2003, s-a inițiat un proiect de lege, prin care proprietarii de vaci erau supuși unui impozit special antipoluant, considerînd că aceste ierbivore emit 50% din gazele cu efect de seră. Proiectul de lege pretindea că măsura se impune în conformitate cu Protocolul de la Kyoto. În timpul dezbaterilor însă a intervenit protestul zootehniștilor. Aceștia au avut succes, proiectul a fost respins și jenanta lege n-a mai apărut.

Gheorghe Istrate

Ritual (ce să refuz)

ce să refuz și ce să mai accept-
toate cuvintele miros a moarte
bat clopotele-amurgului în piept
mirosul lor copile ne desparte

încep o floare și-o termin în zori
mi-e îngerul bolnav și mă refuză
dă-mi Doamne plânsul unei mari
candori
și dă-mi ninsoarea pruncilor pe buză

dar nu mai sunt cuvinte ca să spui
o spadă se sfârșeamă între oase
mi-e îngerul bolnav și boala lui
în cerul tot a moartea mea miroase.

Cenușa șarpelui (lui Dumitru Pricop)

La vârsta unui sâmăbure chemat
să crape-n noaptea nopților o ușă,
lovit de aștri iar m-am întrebat:
de ce miroase clipa a cenușă?

De ce pe flori cad aripi moi în zori,
de ce un om renunță și dispare,
de ce lumina veșnicilor sori
se stinge-n carnea noastră și ne doare?

Vai, Șarpe, veacul mă provoacă blând,
va trebui să intru în săgeată,
mătasea vremii să o sparg adânc
cu timpul șiroindu-mi lung în pleată.

Copilul cere-o mumă și un sân
deși singurătatea-n buză-i curge,
el îndemnat de șarpele străbun
din carne laptele răstit și-l zmulge.

Mă poartă nebunește o quadrigă
de-a valma cu-ntunericul din stea,

prin trupul lumii cineva mă strigă
și sparge reci lumini în carnea mea.
Astfel rănit de vulturul etern
ce-mi zboară lung prin sângele
fierbinte

aud cum site uriașe cern
prin noi bătrâne trupuri de cuvinte.

Grăbiți mi-s anii. Veacul încă e.
Lumina ca un șarpe bate-n ușă.
Mă-ntorc în mine și mă-ntreb: de ce
miroase clipa totuși a cenușă?...

Marele cântar

hai să vâslim copile înapoi
să-mpingem calul din cuvânt în sânge
să rupă umbra care ne tot strânge
în hamurile-i aspre pe-amândoi

acolo-n rouă iarba tot mai plânge
ea ne așteaptă cu cearșafuri moi
să ne desprindă talpa din noroi
să ne ferim de-nghețul ce ne-ajunge

hai să vâslim spre calul tutelar
prin el destinul nostru luminează
alunecarea-n marele cântar
ce ne măsoară pururea o rază

vai pruncule zăpada n-are rost
noi mirosim a păsări care-au fost

12 iulie 2003

o fabrică de vise s-a stricat
eram oier prin stele și prin lună

și turma mea o auzeam cum sună
în fluierul fictiv și degerat
mi-nghesuisem viața într-o prună
în minereul ei împarfumat
distilerii subțiri m-au consumat
în halele alcolului cu brumă

încep încet să-mi fie frig și ceață
îmi intru în instinct pe dedesupt
și văzul mi-l revăd neîntrerupt
în lacrimile cariind pe față

da fabrica de vise s-a stricat
și intru în istrade întristat

limită

eu port mereu un fel de frică-n voce
rostogoliri desprinse din abis
stau îngropat cu toată viața-n vis
ca un copil în slava lui precoce

lumina Doamne n-are început
eu sunt fragmentul ei dinspre tăcere
sunt plumbul ce refuză prins în cnut
să taie-n trup cămașa de durere

eu Doamne tot mai traversez recrut
războaiele virtuții ce se cere
cu sufletul captiv într-un sărut
cu-otrava armelor prelinsă-n miere

la adăpostul vocii mele
se-întâmplă-n întuneric stele...

Ritual (părinții)

motto: „Dacă ați făcut castele în aer,
n-ați lucrat în zadar; deoarece acolo
s-ar și cuveni să fie toate. Acum, pu-
neți dedesubt și fundațiile”

(Henry David Thoreau)

acolo-n iarba mirosind a fapte
în cimitirul somnului lor greu

sub crucile de piatră și de lapte
mormintele-i îmbătrânesc mereu
s-au scurs toți corbii-n secolii
de humă
s-a stins și steaua-n lumânări de seu
dorm noaptea lor de tată și de mumă -
mormintele mă-mbătrânesc mereu

m-am destupat din floarea mea
nebună
și-am supt zăpezi din cer din
Dumnezeu
de-acum mă-ntorn la tată și la mumă -
mormintele ne-mbătrânesc mereu

Ritual (villonescă)

m-am închis într-o beție mocirloasă
precum albina în ceară
ah memoria subterană - circulația ideii
cumpăna sticloasă a adevărului

am rupt-o cu mica realitate
m-am scufundat într-o bulă de alcool
prin care altfel se văd
semințele cerului

nu mă dezamăgi fosforescentă beție!

Ritual (orga singurătății)

tactica somnului nu mă privește
îmi lunecă peștele vinului
printre dește

de-atâta noapte și eternitate
îngerii mei au arpi desperecheate

mai am puțin și mă sui în amvon
mai am puțin și mă fac om

desprins din haloul pluralității
mi-apăs fruntea pe orga singurătății

Emil PROȘCAN

Scrisoare către Dumnezeu

„Dragă Doamne, sunt Oana!

Tu mă știi de la bunicul, care acum e acolo în lumea Ta. Știu că Ți-a vorbit despre mine și Te-a tot rugat să mă ajuți și să ai grijă de griile mele.

Ce mult îmi vorbea despre Tine! Mai ales seara, sau când ninge, sau când era Crăciunul, sau când eram tristă... Sau când se însera și mă

cuibăream la pieptul lui pentru a-mi lua porția de mângâiat!

Îmi vorbea despre Tine și atunci când întrebam despre părinții mei: unde sunt, cum arată, când vor veni?... Știi ce îmi spunea? Că i-ai luat Tu, la Tine sus! Așa-mi spunea! Atunci mă linișteam, mă simțeam mândră de părinții mei, îmi zâmbea sufletul și mă lipeam tot mai mult de pieptul și de sufletul lui bun.

Îmi vorbea despre Tine și mă mângâia...Și acum simt căldura aceea plăcută din mâinile lui. Îmi spunea că Tu ne dai lumina, că ești bun, puternic, drept și... frumos! Spunea că Tu ai făcut oamenii, pomii, copacii, apele, cerul, florile, păsările, soarele, zăpada..., că Tu ne aperi de tot ce e rău, că esti cel care ne dai binele, bucuria și zâmbetul.

Îmi spunea să mă gândesc mereu la Tine, iar când mi-e greu, să Te rog să mă ajuți. Atunci, în ziua când bunicul meu a murit, Ți-amintești Doamne dimineața aceea, când m-a chemat la patul lui? M-a mângaiat pentru ultima dată, m-a strâns de mână, mi-a spus să am grijă... Of Doamne...! Să lupt cu viața, să învăț cât pot de mult... Să mă ambiționez să ajung om adevărat. A mai spus... A privit în sus și Te-a rugat să ai grijă de mine, să mă faci mare, să mă aperi...Și privirea și mângâierea și vocea, au fost altfel... Apoi eu am fost scoasă afară, s-au auzit țipete de plâns și cerul s-a întunecat și totul a devenit o groaznică furtună. Cu toate că nu-mi curgeau lacrimi, atunci, în ziua aceea, am învățat să plâng cu adevărat, să simt durerea și singurătatea. Pierzându-l pe bunicul și plângând fără lacrimi, am învățat despre viață.

Acum, știi Doamne, sunt la casa asta a noastră căruia i se zice „orfelinat”. Aici sunt copii mulți, jucării, cărți de tot felul și ar trebui să mă simt bine, dar eu sunt singură Doamne și tristă, tristă de tot! Mi-e dor de bunicul !

Mult mai mare ca durerea, e dorința de a-l revedea, de a fi cu el... Îmi este foarte greu fără el, mai ales când se face seară și mă duc la culcare. Chiar dacă de multe ori simt căldura mângâierii lui, mi-e dor de el, de bunicul meu drag. Mi-e dor de privirea lui, de vocea lui, de grija și dragostea ce le simțea pentru mine.

Astăzi a nins și bunicul îmi spunea că atunci când ninge vine Crăciunul și se naște Iisus, Fiul Tău, trimis la noi pe pământ să ne mântuiască, adică să ne

facă bine. Și copiii de aici spun că dacă ne punem o dorință, în noaptea de Crăciun, Tu ne-o îndeplinești. El spunea că atunci când mi-e greu să mă gândesc la Tine și să te rog să mă ajuți, de aceea Îți scriu Doamne.

Tu sigur simți că acum mi-e greu, de aceea Te rog să mă ajuți! Știu că îmi vei citi scrisoarea, chiar dacă nu o voi pune la poștă... Aș vrea să Te rog să mi-l dai pe bunicul! Asta e singura mea dorință! Vezi și Tu cât îmi e de greu și cât sufăr fără el.

El nu a îndrăznit să Te roage să-l mai lași să trăiască, pentru că nu a vrut să Te supere și pentru că n-a cerut niciodată nimic pentru el, dar Te rog eu Doamne, dă-mi-l pe bunicul! Promit că am să fac tot ce spui Tu, în poruncile tale, și n-o să-ți mai cer niciodată nimic.

Tu ești bun și mare și drept și știi foarte bine că sufletul meu și viața mea au nevoie de bunicul, altfel degeaba sunt zilele, zăpada, pomul de iarnă și chiar Crăciunul. Pe fiul Tău pe care-L trimiți acum la noi pe pământ și pe părinții mei și pe îngerii Tăi și pe toți de lângă Tine, îi rog să Te roage să mi-l dai pe bunicul meu scump și drag! Și pentru că știu eu că Tu așa vei face, îți mulțumesc Doamne! Îți mulțumesc! Ai să vezi ce fetiță cuminte și ascultătoare am să fiu!”

Pedagogul, „Domnul” cum îi spuneau copiii, termină de citit scrisoarea pe care o găsi în mâinile Oanei, care adormise. O împături și o puse în cartea cu povești de pe noptieră. Se uită în jur și privi îndelung la paturile goale, dar frumos aranjate. Toți ceilalți copii fuseseră luați de bunici, mătuși, unchi sau alte rude să petreacă împreună noaptea sfântă a Crăciunului.

O tristețe neputincioasă îi cuprinse sufletul. Totdeauna l-au durut lacrimile ce însoțeau însingurările Oanei. Acum după ce i-a citit scrisoarea, si-a dat seama cât de inutile erau poveștile pe care continuase să i le citească, mai ales în momentele ei grele. Acum înțelegea însingurările și rătăcirile Oanei.

Stinse veioza, o înveli pe Oana și ieși. Ajunse în biroul său plin de dosare și cărți de povești și începu să se plimbe dintr-un colț în altul al camerei, căutând parcă ceva. Într-un târziu se opri la fereastră. Cu gesturi grăbite dădu perdeaua la o parte, ca și cum dincolo de ea ar fi existat liniștea de care avea nevoie sau... altceva!

Era Ajunul Crăciunului! Era noaptea când s-a născut Iisus, era noaptea în care toți copiii lumii primeau daruri și peste tot ar fi trebuit să fie multă bucurie și zâmbete. Vedea în fiecare din mulțimea de case cu ferestrele luminate o masă întinsă, un brad împodobit, multe zâmbete... Intuia bucuria ce-i cuprindea pe toți în noaptea asta sfântă de Crăciun, dar simțea și un gol imens în suflet.

Se așeză în scaun încercând să găsească o soluție. Mereu s-a descurcat cu problemele de suflet ale copiilor, cu singurătatea lor, cu dorul de părinți. Trebuia să găsească și acum o cale! Începu să rătăcească cu gândul peste case, peste văi, peste munți și peste multa zăpadă ce cădea din cer, încremenind totul într-o liniște albă.

Cetini de brad, globuri și stelute, zăpadă, îngeri, zăpadă, cetini de brad, stelute, globuri, zăpadă, lumină ... multă lumină.

Oana alerga desculță prin zăpadă strigând: „Hai bunicule, hai bunicule, hai vino!”... Și râsul ei - curat și alb ca zăpada - strălucea peste tot...

Oamenii și copiii ieșeau de prin case cu globuri colorate și crenguțe de brad în mâini, chiuind, râzând, țipând: „Unde ești Oana? Hai vino cu noi... hai bucură-te cu noi!” Nîgea liniștit, așa încât mulțimea de oameni și copii deveni și ea albă, ca râsul Oanei, care alerga desculță înaintea mulțimii strigându-l pe bunicul... Cei care încinseseră un fel de horă o rugară pe Oana să vină în mijlocul lor, dar ea continua să alerge desculță. Mulțimea o urmă, cu strigăte de bucurie, prin zăpada strălucitoare. „Și noi vrem să mergem la bunicul... și nouă ne e dor de el!”. Alergau spre muntele acela din zarea în care cerul ninsorii se unea cu pământul. Alergau fără să lase urme și fără să răvășească zăpada. Nîgea, nîgea, nîgea...

Zgomotul soneriei de la intrare îl trezi. Privi nedumerit în jur. Era dimineață! Afară, ca și în vis, nîgea și era multă lumină. Se ridică și cu pași mecanici se duse să deschidă. „Cine ar putea fi acum? Și cât o fi ceasul?”, se întrebă.

Coborî cu o grabă reținută cele două rânduri de scări cu balustradă de lemn. Ajunse în fața imensei uși metalice, pe care copiii o botezaseră „baba cloanța cotoroața”. Zgomotul broaștei se lovea de liniștea pereților din holul imens. Deschise!

Rămase uluit: în ușă era un bătrân nins, făcut parcă din zăpadă și așteptare! Statura-i impresionantă părea că pătrunde din fulgii zăpezii. Potopul de ninsoare parcă-i aparținea. Ca o prelungire a corpului său, alb peste tot era! I se deslușeau ochii pătrunzători, blânzi... Stătea între el și zăpadă! Alb era totul!

Se priviră fără ca vreunul din ei să scoată o vorbă, fără să clipească! Tăcerea era blândă! Căderea fulgilor le accentua nemișcarea! Doar ei și zgomotul fulgilor ce se așezau pe pământ, liniștea ninsorii și gândurile lor nerostite! Bătrânul nins semăna cu cel care venise de mai multe ori să ceară un copil. Dincolo de el nîgea parcă dintotdeauna.

– Am venit...

– Nu..., nu trebuie să spui nimic!, țipă șoptit „domul”. Urmează-mă!

Pașii lor urcând treptele scării, aveau aceeași cadență, aceeași prudență, aceeași teamă... Simțeau apăsarea caldă a urcării. Balustrada, ce cu siguranță, fusese cândva un falnic stejar cu vârful mereu spre Cer, alerga acum sub palmele lor ca o călăuză atotștiutoare. „Domnul” se opri la patul Oanei. Dormea. Părul lung și mătăsos era răsfirat pe albul pernei, ca un nimb de raze în răsăritul unor spice de grâu. Zâmbea ca și cum în visele ei l-ar fi întâlnit pe bunicul!

Bătrânul se așeză în genuchi lângă patul Oanei și-i luă o mână într-ale lui. O lumină ciudată pătrunse în aerul încăperii și în zâmbetul Oanei.

„Domnul” se depărtă, cu teamă și bucurie, ca de o minune pe care nu voia să o tulbure. Se furișă în biroul său și deschise fereastra.

Fulgi mari, ca niște bucăți de liniște, cădeau neconținut din cer ca dintr-o albă așteptare!

OGLINDIRI ÎN FEREASTRA*Mischa van Huijstee*

Mischa van Huijstee s-a născut la Amsterdam. După câteva „halte” intermediare, în 2004 s-a mutat în nordul Olandei. Acum trăiește la o mică fermă în provincia Drenthe unde este poet, gospodar și grădinar.

A început să scrie în 2008, relativ târziu, deci Mischa van Huijstee scrie, dar îl veți vedea frecvent și pe o scena din țara sa recitându-și un poem.

Între 2010 și 2011 a fost poetul orașului Assen.

Se ocupă uneori de subiecte „prozaice” cum ar fi un bancomat sau un frigider la mâna a doua, alteleori își alege subiectul și tema din zona ludicului.

Mischa consideră că olandezii nu sunt foarte interesați de poezie și speră ca prin organizarea unor seri de recitări și a unor workshop-uri, ca și prin niște proiecte mai ample cu participarea unor artiști din „branșe” și „nișe” diferite, să își transforme mai mulți compatrioți în iubitori de poezie.

„Pentru mulți pragul de la ușa casei Poeziei este foarte înalt. Dacă pui o muzică frumoasă în spatele ușii sau o imagine splendidă în fața casei, în grădină, pragul coboară de la sine un pic.”

Traducere și prezentare
Jeanette Carp

Sub citadinele fuste

În parcare subterană în sfârșit
și-a expus nuri.
Și-a ridicat undeva stofa rochiei,
a făcut un gest ademenitor c-un braț
și, e drept, contra cost,
mi-a dat voie să mă uit pentru
câteva clipe
sub fustele și jupele ei.

A fost altfel decât mi-am imaginat.
Mi-a arătat, dură, încotro s-o iau.
Am mai încercat eu printr-un pliu
s-ajung la un juponel,
dar priveliștea rămânea
mereu aceeași:
câteva artere albastre-i alimentau
pulpele zdravene
și-avea găuri mari în ciorapi.

Totuși, n-am putut să mă stăpânesc.

M-am apropiat încet,
i-am atins o gleznă,
s-a zbârlit, ghețoasa,
ca un arici.
Nu-i de glumit cu betonul armat.

Paharul

Mi-ești tare drag
când ești ornamentat.
Învăluit în roșii catifele;
ah, sprijin și la bune și la grele,
îmbujorarea ți-ai sorbi-o-ndat.

Burtica-ți de extract de Sauvignon
dansează... într-un singur recipient,
iar al ei magic și efervescent
bucet trădează... taine de balcon.

Cântări ce toată lumea le cunoaște
răsună când de-ai tăi eu te ciocnesc.
Mă ții într-un extatic și ceres

fior (cu caș și nuci pe post de moaște).
Mulțumesc Lui, din Paște
până-n Paște
că ți-a dat viață ție, cel lumesc.

Sezon de navigare

Mi-a fost dor să-i văd:
lupta omului contra elementelor!
Mi-a fost dor de el, cel expus
fără platoșă
capriciilor mamei naturi,
sabotat serios de-o burtă ca o navă
de război,
abia ajungând cu mâinile lui
transpirate la cârmă,
încercând să demonstreze
că știe la perfecție cum se ține
cârma unui vas pe-o apă dulce.
Mi-a fost dor de bărbatul care făcuse
cunoscut cu glas tare
publicului de pe chei
că pentru fisura din stratul de lac
de pe delfinul lui II
e vinovată oia deșteaptă de pe punte.
Și și pe femeia lui mi-a fost dor
s-o văd,
cum își trăia destinul de mielusea;
ea-și riscase viața încercând
să ferească de chei vaporul
dus la loc strâmt
făcând un salt disperat pe mal.
Dar cel mai tare mi-a fost dor
de serile când mă plimbam de-a
lungul canalului,

vedeam o femeie turnând bere
rece-gheață-n pahar unui tip
pe care-l auzeam p-ormă că-i zice
„mâto”.

Achiziție

M-au deținut Marieke, Frans, Emile.
La mâna-a patra sunt și n-am orgoliu.
Sunt „folosit” și de-aia email
am... cinci la sută în vizibil doliu.

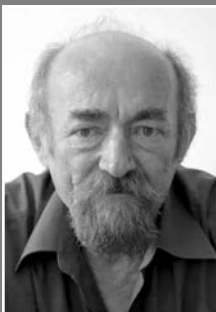
Totuși constitui o a doua șansă.
Retro cum sunt, m-aș potrivi cu tine.
Iar balamaua mea nu stă ca-n transă,
că e trecută prin climate-alpine.

Hai, ia-mă, vrei să cred că ești...
scârțan?

Cât o să cost? Vreo zece „euroi”.
Pot să mă fac pierdut în casa ta,
când vrei mă pot răci și congela,
sau chiar topi de dragul tău, pisoii,
dacă tu mă dezgheți o dată-n an.

Anarhist

Sistemu' nu mă vrea.
'Mi trebui' un euro,
mă duc la bancomat și tastez
la „suma dorită”... 1 euro.
„Sumă neeliberată”, apare pe ecran.
Nu m-am enervat încă, apăs: 2 euro.
Aparatu' iar că „sumă neeliberată”.
Da' nu cu mine și-a găsit el omu', că io
fac „3 euro”. Căposu'
că „neeliberată”.
Încerc cu 4 euro.
De unde - „sumă neeliberată”...
Ei, și în momentu-n care
bancomatu's-așteaptă
să-l ușurez de 5 euro, tastez io,
acuma-i al meu! 6 euro.
Iar „sumă neeliberată”.
Sistemu-mi scuipe-afară cardu',
sistemu' nu mă vrea.

Emil NICULESCU

550 de ani de absență arhivistică

FRANCOIS VILLON, MAGISTER IN AETERUM

Arestat, împreună cu prietenii de chef, pentru înjunghierea notarului pontifical Ferrebouc, François Villon e condamnat la moarte prin spânzurătoare, sentință împotriva căreia scrie Balada apelului; i se comută pedeapsa în surghiun pe 10 ani. Pe 8 ianuarie 1463, părăsește Parisul și dispare. Nimeni nu știe când, unde și cum a murit. Primise un scurt răgaz înainte de plecare, cum rezultă din „Lauda lui Villon către Curtea de Divan”: *Trei zile, Doamne, doar mă mai amână,/ Să iau de la ai mei un ban la mână,/ Și-apoi să mă despart de ei în plângeri./ Biruitoare Curte, așa rămână,/ Mumă de buni și soră de blânzi îngeri!* (traducere de Dan Botta). În orice caz, justiția pariziană trebuie să fi răsuflat cumva ușurată, după demersuri de impunere a legalității ce l-au premers și urmat pe poetul „Baladei spânzuraților”; o inventariere a acestor onorabile tentative a fost făcută, prof dr. Nicolae Minovici, împreună cu doi colegi, (Le vagabondage, Bucurest, 1937): *În Franța s-au publicat diverse ordonanțe. Cea din 1350 stabilește că: „Asemenea oameni lipsiți de ocupație, sau jucători de zaruri, sau hoții sau cerșetorii din orice stat și orice condiție ar fi, cu sau fără meserie, bărbați ori femei, sănătoși la trup și la membre, vor fi puși la stâlp și însemnați în frunte cu firul înroșit și alungați din acele locuri”. Astfel de ordonanțe: aceea din 1439, care organizează Poliția pe marile drumuri, ce din 1478 reprimă vagabondajul studenților desfrânați și hoți (...)*¹.

Din acea vreme, poetul începe să bântuie posteritatea, cu „călcări” din ce în ce mai îndrăznețe, ajungând, în a doua jumătate a secolului trecut, și aici, la Dunărea de Jos, invocat, pentru început, de rafinatul autor la „Falsului tratat de vânatoare” (1872), anume în „Basmul bisoceanului”. Între cei care au relevat acest pionierat se află și Emilian I. Constantinescu (născut la Râmnicu Sărat, autorul unui incitant studiu interbelic, „Anarhismul poetic”, în care pleda tocmai împotriva îndrăzelilor modernismului; acesta învedera faptul că *Literaturizarea datelor folclorice se vede la Odobescu direct, chiar prin citatele sale. (...) „Doamnă a inimii mele, de ce m-ai părăsit? Unde te-ai dus? Ah, unde?”, exact ca îndrăgostitul din „Tresoro de los Ropmanceros espanoles al lui Eugenio de Ochoa” sau acela din „Ballade de dames des temps jadis” a lui*

François Villon.²

Un cănuțism estetic face, totuși, ca Magistrul să fi intrat în „slăbiciunile” de lectură ale celui care îl parodia pe Macedonski/Macabronsdchi. *Poezia a fost mai puțin gustată de Caragiale* - nota Georgeta Ene - și faptul că lui Eminescu îl prefera pe Coșbuc, spune multe despre refuzul - oare programat?! - al lirismului, atât în viață cât și în creație. Cu atât mai mult, în cazul de față, poezia romanticului Heine, cu care cea eminesciană se înrudește spiritual, nu-l putea seduce pe clasicul și raționalistul Caragiale, care gusta însă poezia epică și robustă a lui Fr. Villon.³

Care ar fi unul dintre secretele longevității faimei poetului medieval francez se întreabă, la vreme de insecuritate - ofițer german pe frontul din Caucaz, în al doilea război mondial - , și Ernst Jünger: *De ce un vagabond ca Villon continuă să fie familiar, în vreme ce nenumărați oameni de onoare care aveau un nume în aceeași epocă au căzut pradă uitării? Pricina trebuie poate căutată în măsura de vitalitate nediferențiată care se ridică la fel ca seva din rădăcini, în fapte și opere - o forță în care ne recunoaștem pe noi înșine, dincolo de orice merite și orice morală, căci este partea noastră comună de moștenire*⁴

Într-un volum colectiv de dezbateri al unor tineri scriitori, se întrezărea, ca metodă alternativă sinuciderii, soluția Diogene, Villon, Dostoievski. *Să trăiești josnic, să fii respingător ca o rană deschisă, dar în contact nemijlocit cu lucrurile. Să pierzi sentimentul constrângerilor sociale, așa anulându-le. Ajungi la o scârbă răscolitoare, la o dragoste dureroasă pentru lucruri, pentru tot de e trecător și în același timp infinit. Ca Villon și Dostoievski, găsești o punte de umilință către ceva mare și pur sau, ca Diogene, rămâi lucid în josnicie și deschizi un drum*.⁵

Funcționează, semnala Mircea Mihăieș, lecturând jurnalele unor scriitori cu propensiuni spre autoanihilare o situație cumva paradoxală: *O dramă vizibilă mai ales la scriitorul intelectual: de la Virginia Woolf la Radu Petescu, jurnalele consemnează lamentourile celui care se descoperă nepregătit să înfrunte greutățile luptei cu bibliografia. E vorba, în fond, de un complex Villon: „Hei, Doamne! Dac-aș fi-nvățat/ În tinerețile-mi nebune,/ Și bine de m-aș fi purtat/ Aveam culcuș și mese bune!”*. Un complex care, de foarte multe ori, se transformă într-un mecanism al inspirației creatoare.⁶

Sunt, s-ar spune, oarecari motive ca la comemorarea, suspectă și aceasta, a „derbedeului de geniu”, să așez împreună niște fișe de lectură, ulterioare unui volum despre „Balada doamnelor de altădată”(2007)⁷, însoțite de un studiu despre „altoiturile” și reverberațiile lui Villon în literatura română.

Micul Paris – o lume la picioare

Încă înainte ca Bucureștiul să devină Micul Paris, în timpul războiului pentru independență, „ultima cruciadă în Europa”, cum s-a mai numit, Paul Anghel imaginează în ciclul romanesc „Zăpezile de-acum un veac”, între preocupările unui june cărturar transilvan, Lucrețiu Parva, ajuns dincoace de munți, în

Capitală, și pe acelea de, apud corifeii Școlii Ardelene, „versuiți”:

Printre hârtii, un alt poem, în endecasilabi, suna ca o reminiscență din Catul. (...) „Nos amare deceret cana nive/ Opus igitur esset nobis hieme.”

Apoi a căutat o formulă în românește: „În casa mea ar trebui să ne iubim/ Dar am avea nevoie de o iarnă”.

Această formulă, deși frumoasă, nemulțumea. Poate că Parva nu s-ar fi oprit la ea, cum nici nu s-a oprit; se vede că-l persecută acest motiv - candoarea, puritatea, cana nive - pe care l-a reluat ulterior, într-o variantă asociindu-i și un accent din François Villon, care suna tulburător în latină: „Velim nive, ah, casta te complecti/ Sed ubi nobis tam promissa hiems?”

A tradus: „Aș vrea să te iubesc în neaua castă,/ Dar unde-i iarna mult promisă nouă?”

Bogdana și-a spus că, pentru a fi poet, aceste două versuri erau de ajuns. Parva trecuse și prin această vamă, avându-i la dreapta și la stânga pe Catul și Villon⁸.

Nici în perspectiva mileniului trei, această flancare nu este mai puțin onorantă, cum denotă o imputațiune adesea de un exeget al poeziei române contemporane cu deschidere către ironie, Mircea Doru Lesovici, unui coleg francez destul de reputat și repauzat: *La th. Gautier termenii grotesc și burlesc sânt aproape sinonimi. Ca trăsătură comună a poezilor pe care-i comentează, Gautier acordă tuturor situația de „poeți de mâna a doua”. Afirmatia poate fi pusă pe socoteala gustului, însă ne e greu să admitem această situație pentru un poet ca François Villon⁹.*

Generația scriitorilor interbelici, „trăiriști” sau nu, a început, în pofida patentei noastre francofone, să traducă și să-l evoce pe Villon prin unele dintre cele mai subțiri condeie ale sale. Dintre seniori se cuvine amintit Ion Pillat, care, într-un studiu despre „Actualitatea lui Baudelaire”, observa: *Tema scurgerii implacabile a vremii, tema bătrâneții care dislocă formele cele mai suave, tema cântată de Villon în „La Belle Heaulumiere” și care se găsește într-o poezie „LesPetites vieilles”, o relică și o desăvârșire. (...) în „Lea Petites vieilles”, el aduce în tratarea subiectului imortalizat de Villon, fiorul ce-l regăsim în mila demonică a lui Dostoievski.¹⁰*

Una dintre marile promisiuni ale tinerilor epocii, sfârșit în temniță comunistă, avea, după depoziția lui Eugen Simion, certe afinități cu lirica fostului condamnat la spânzurătoare: *Din „Sokrateion” deducem pe Mircea Vulcănescu îl interesa și literatura și, în afara comentariilor pe care le-a publicat, a tradus pentru bucuria lui, poeme din Villon, Rilke („Cartea a treia despre sărăcie și despre moarte”), Peguy („Rugă Fecioarei”). (...)*

S-a pierdut se pare o versiune românească din Balada Doamnelor de al-

tădată. Nu s-a păstrat, în amintirea prietenilor, decât versul „Dar unde-i neaua de mai an.” Barbu Brezianu (iau informația din cartea lui Ștefan I. Fay,) îl socotea „cea mai desăvârșită traducere a unui vers dintr-o limbă străină în limba noastră”¹¹

În deceniul patru al secolului trecut, Petre Pandrea supranumit, ca avocat al apărării în numeroase și dificile procese „doctorul leproșilor”, profesa, în Bănie, un mod de viață destul de riscant, cu peceți villoniene certe, după mărturia târzie a lui Ovid S. Crohmălniceanu: *Un tâbăcar calafatian prins cu 25.000 de perechi de bocanci furnizați clandestin spre Polonia contra aur, eliberat provizoriu la tribunalul craiovean de Pandrea, furniza volens nolens baza materială a cenacului literar; plătea restanțele la tipografie și conciliabule la restaurantul periferic, neuitata „cameră a lorzilor” a ardeleanului Onuț, cameră semi-conspirativă și loc de discuții artistice, cu „trageri de sfori” la Curtea Marțială, pe șest, în atmosfera François Villon și elevație doctrinară de belferi*¹². Petre Pandrea, și el, mai apoi deținut politic, și „mandarin valah” în memorii, se îngrijea, pe atunci, de apariția revistei literare „Meridian”, cu mijloace, nu întotdeauna, excesiv de avuabile.

Pe vremea juneții, înainte de a deveni critic proletcultist și, mai apoi mentor al textualiștilor, era un spirit destul de ludic și experimentalist, expediind la „Revista literară” și câte o pasișă, gen în care excelam și, ca să pun puțină sare conversației, obligam pe amica mea să suspecteze patrenitatea versurilor recitate de mine. O „Baladă a cartofilor” (greu de găsit, atribuită lui Villon, nu era rău întoarsă din condei: „Dicte-moy où n'en quelle saison/ Mûrissent les pommes qu' Hyppomène/ A la belle Atlante fit don,/ Eve, măneca si sereine/ Pour que le bon Dieu nous fit guerre,/ Et où est cette pomme de la haine/ Mais où sont les pommes de terre?” Rezon, America (cartofiferă?!) a fost descoperită la 1494, dar acesta nu era, pardon, un capăt de țară, inadvertența istorică fiind cu schepsis.

Franchetea, spiritul de frondă ale fostului „escolier” deveniseră deja un brand, aplicabil nu numai liricii, ci literaturii în general; Cella Delavrancea, pianista, recenzând un roman al Georgetei Mircea Cancicov, nota, sub titlul „De la Villon la Silly Symphony”: *Eroii trec de la bunăvoie la supărare. Sunt susceptibili și gata la trântă. Sar înjurăturile și amenințările ca din praștie. Sunt zgomoși la joc și rezervați la durere. Perspectiva dialogurilor are siguranța măiestriei unei satire. Contrastele se strâng până la contorsiune, iar destinderea aduce parcă o mângâiere în care se simte îndurare.*

La această frescă, de o minunată putere de evocare, găsim toate argumentele pentru care „Poieni” apar ca un pas armonios între poezia lui Villon și un bun „Silly Symphony”, iar calitățile sale excepționale ne întreprătesc să afirmăm că această carte își găsește locul printre cele mai bune bucăți din tezaurul literaturii române.¹³

Barbizantul poet Simion Stolnicu devenise întârziat/tomnatic student bucureștean din motive care îl priveau și pe autorul versurilor în jargon, cum adu-

ce mărturie Pericle Martinescu: *El nu venise cu gândul de a se pregăti pentru vreo carieră profesională sau din vana dorință de a obține o diplomă universitară, ci, doar din intenția de a-și consolida cunoștințele în domeniu limbii și literaturii franceze - în special și aproape exclusiv al poeziei - adică să-și completeze, cum singur spunea, ucenicia „la școala muzei franceze”. Această școală se rezuma pentru el la câțiva poeți cărora le păstra un cult inalterabil: Villon, Vigny, Nerval, Baudelaire, Rimbaud, Teophile Gautier. Aceștia erau „Farurile” a căror existență istorică și literară voia s-o cunoască în amănunțime, și cam pentru asta venise el la Universitate¹⁴.*

Simion Stolnicu, cenaclist la „Sburătorul”, va face, în 1938, o călătorie de studii la Paris, din foloasele căreia, în ce privește propriile-i versuri se desținuie cu arerul unui pasionat: *...poezia „Legat” comportă o preumblare anticipată prin hățșurile vieții extraordinarului poet François Villon, așa cum ne-a fost analizată la cursul de comentarii. Cine poate ști astfel că prin simple deslușiri personale ca în versul: „Am vrut să fur colegiului de toamnă un filon” - este vorba de College de France, poetul a frecventat și comis un jaf? Analogie exterioară. Am vrut să furăm Toamnei un fior poetic: „Dar n-am găsit un unsprezece norocos între regi” - despre Ludovic al XI, care adeseori i-a fost de folos urgisitului Villon. (...)*

„Și eu lipii urechea de resturi de zăpezi/ Chipuri de mătase din purpur medieval// Ringale și Ruxandre le reunuizez” nostalgie pentru frumusețile inefabile ale trecutului „Les neiges d’antan”. Aceeași „Ringale și Ruxandre” substituie reginele și doamnele glorioase prin frumusețe, cochetărie ș.a, precum Marguerite de Burgogne: „Oui comanda que Buridan/ Fut jete en un sac en Seine.”

Vom merge cu gândul la pefidia veneticei soții a lui Alexandru cel Bun, dar și la grația ei feminină, mai luminoasă, mai atrăgătoare sub aureola timpului. Ruxandrele vor fi simboluri de domnițe românești de altădată, corespunzând sublimei candoare a acelor : Flora, la belle Romaine, Archibiada sau Thais, personaje din „Ballade des dames du temps jadis.”¹⁵

Legături primejdioase

Escaladarea dreptei, anii războiului și instalarea comunismului de după, am putea spune că nu l-au făcut pe poet să cadă în uitare, ba chiar l-au resuscitat, în ipostaza sa de răzvrătit (din „clasa de jos”). În tinerețea sa buzoiană, elev de liceu și colaborator al revistei „Zarathustra”, Ion Caraion scrie versuri de rezonanță villoniană, precum cele incluse în manuscrisul cu care, cobitor, voia să debuteze editorial, „Închisorile noastre, taică”: *Mări, câtu-i albia fântânii/ Se-adună chiotu-n ulcioare,/ Portăreii curții și jupânii/ Ne-au gătit de ieri spânzurătoare.// Și-au să vină corbii să ne rupă,/ Și-au să vină vânturile duiumuri/ după ce-om sfârși cu toți și după/ Ce ne-or putezi ciolanele pe drumuri.// (...) Ne-au rămas doar cântecele goale,/ Să ne fure Noaptea ca un câine -/ Noi, cei bolnavi de febre și răscoale/ O să bem aicea până mâine.¹⁶* E o încercare de adaptare pe valahă, cum încercase și Stolnicu și cum o va mai practica, în tăl-

măcirile sale, Alex Alexianu, despre a cărei întreprindere Irina Petraș nota: *François Villon e, așadar, silit, cu blândețe și tact, e adevărat, să adopte „mersu’ răsăritean”, să vorbească „pe șleau” în graiul „rumânilor” (ne anunța Invocația care precede volumul). „Împământenirea” reușește (cu rare excepții). (...), „Cântecul doamnelor de altădată” nu poate înlocui variantele anterioare. Noul refren: „Dar zăpada/ De-altă iarnă unde-o fi?” e de o nedumerire gospodărească, departe de fiorul „zăpezilor de odinioară” ori de nedeșlușita tăină din „neaua de mai an”¹⁷.*

Prin 1942, când se dădeau luptele pentru Odesa, Marin Preda rememorează că, un anume Diaconescu, fost coleg la Odorheul Secuiesc, i-a semnalat, entuziasmat, apariția versurilor lui Francis Jammes în traducerea lui Ion Pillat: *Pe lângă marii damnați, Villon, Poe, Baudelaire, apar pe lume și astfel de poți, mi-a spus Diaconescu cu o încântare extremă, vrând parcă să spună că trebuie să rămân deschis pentru toți, adică și pentru cei mai mici. Ei corespund, a continuat el, înfinitorilor stări afective ale lectorului, care nu e totdeauna mon semblable, mon frère, când citește Spleen-urile baudelairiene*.¹⁸

Schimbările politice vor tampona, de multe ori mortal, scriitorimea, boema artistică, puțin dispusă la lesă ideologică; Tudor George, client al cârciumei „Singapore”, va denunța, peste ani, sentimentul de reclusiune fără grații pe care l-a încercat în, cum i s-a zis, „obsedantul deceniu”: *Prea degerată epocă-mi fu dată,/ Villonian destin îmi dete cerul/- Ci unde-or fi zăpezile de-alt’ dată?.../ Istoria, cum văd, și-ascute gerul! (...) Adaptând s-ar putea spune, totuși, că e mai bine cu un geniu la pagubă, decât cu un prost la câștig, cum reiese din polemica „Balada lui Acachie Acachieviți”, datată 15.12. 1952, un harpon aruncat de pe „Corabia rataților” (al cărei armator era Emil Botta) în burtăverzimea obedientă și grotescă, cinoviciei noii stăpâniri: *N-am studiat dogma-n...zadar!// La drept vorbind și proști-nvață,/ Dar ca s-ajungă-așa, mai rar!// Asemeni rang puțini învață:/ Am ce băga pe sub mustață,/ Și am ce linge din castron!// Măcar ș-așa, de garagață,/ Îi dau cu tifla lui Villon!*¹⁹ Villonesc, în cazul evocatorului de la „Singapore” este faptul, sesizat și de Maugham (în „Honolulu”) că *locurile unde oamenii au iubit și au suferit păstrează totdeauna o palidă aromă care amintește de ceva ce n-a pierit cu totul*.²⁰ Ori, cârciuma este un teren perfect adecvat iubirii (de obicei, nefericite) și suferinței de diverse sorturi.*

Apăruseră volumele de tălmăciri din François Villon datorate Zoei Verbiceanu, lui Dan Botta și lui Romulus Vulpescu, când, de exemplu, pentru a fi „tălnuit” niște poeme periculoase ale lui Ion Caraion, care-și terminase o primă repriză de pușcărie, Emil Manu este arestat; din carceră, scriitorul își amintește: *Într-una din nopțile dinainte de prima înfățișare visasem că sunt condamnat la moarte prin spânzurătoare, pentru aceleași infracțiuni care figurau și în procesul medieval al lui Francois Villon. Scrisesem cândva un poem dedicat poetului francez, intitulat „Cod penal”. Dimineața îl recitam aici în surdina, ca pe o rugăciune clandestină, eretică: „Aș vrea să-nvăț cu Francois Villon,/ Articol de articol ilegalitatea,/ Ar răsuna de strigăte cetatea/ Cu-aceiași fantomatic*

*ton./ În visul alb ne-ar aștepta cu puști,/ Cu veacul gol pe uliți matinal/ Și-aș înțelege toată poezia/ Acestui rece cod penal./ E poate o baladă mai frumoasă/ Decât aceste cărți cu semn închis./ Margot așteaptă singură-n poem/ Iar noi întârziem sub cearcăne de vis./ Pe unde treci cresc gratii la ferestre/ Și călăreți tot visu-l jefuiesc.../ Hei, François Villon, și legile și domnii,/ Când vine vremea lor, îmbătrânesc!*²¹

Pușcărișii politici români „au ținut aproape” de brigandul parizian, unii apucaseră, înainte de a intra în carceralitate să-l citească în traducere și li se părea o onoare, dacă învățaseră franceza în celule și lagăre, să încerce ei înșiși tranșării și să ceară sfaturi calificate, precum, Al. Mihalcea, ziarist, ridicat de organe în 1958, pentru atitudine dușmănoasă față de regim; acesta rememorează: „În cușca unde ne petrecem traiul”- îl parafrazez pe Villon, „cușca” este foarte prost spus. Viețuim într-un spațiu cu două determinări: coridorul și cimitirul. (...) La câteva luni după eliberare mă dusesem la „Secolul XX” cu câteva traduceri din Verlaine. Vorbisem cu Romulus Vulpescu, pentru care aveam, atunci, adânc respect; primul traducător al lui Villon îmi arătase stângăciile tălmăcirilor mele...²²

Respectul față de marii traducători ai lui Villon era manifest unor intelectuali de înaltă marcă; Petre Pandrea, întemnițat, între altele pentru a fi fost cumnatul lui Lucrețiu Pătrășcanu, scria, într-un volum de memorii, despre Dan Botta: *Avea febra și slujba enciclopedistului. Dan Botta știa cele patru limbi moderne europene (franceza, engleza, germana, italiana), cele două limbi iberice, latina și greaca. Era filolog și poet, experimentator în cuvinte rare și moderne, avea un langaj aparte.* (...)

Chiar pe patul de moarte a mai găsit și a mai utilizat un cuvânt rar, un cuvânt propriu, un cuvânt original. Traducerea poemelor lui François Villon mișună de asemenea găselnițe, cum le spunea, în loc de trouvailles, cel mai răsfățat stilist al limbii noastre, Emanoil Bucuța.

Tudor Arghezi, Emanoil Bucuța și Dan Botta au fost cei trei țârcovnici care au oficiat cu evlavie și cădelnițe parfumate în catedrala limbii române. (...) Dan Botta n-a fost nimic în țara noastră, nici măcar... academician.

*L-aș fi putut vedea ca amiral, conducând navele, l-aș fi văzut general, conducând oști terestre, l-aș fi văzut aviator în fruntea unei escadrole, l-aș fi văzut în fruntea unei reviste, l-aș fi putut vedea tronând pe un teanc gros de opere literare. Neîmplinirea a fost destinul acestui om împlinit, ca atâția alții din generația mea, participanți și victime ale unei rebeliuni de dreapta și ale unei revoluții de stânga.*²³

Ștefan Fay, își nota în jurnal amurgul acelei așii cărturar de înaltă rasă, fără drept de semnătură, după 23 august 1944, care primise îngăduința să-l traducă pe autorul „Testamentelor”: *29 martie 1957 Ce puternică impresie mi-a făcut zilele trecute Dan Botta, și ce adânc poet era, privind pe fereastră din patul în care zăcea, cu fața cenușie și mâinile extrem de albe.* (...)

Boala îl răpune. L-am cunoscut măreț - pe când lucram la volumul al III-

lea din *Enciclopedia României*: înalt, cu umeri largi, cu înfățișare de statuie grecească, cu fruntea de bazalt și buzele de un senzualism păgân.(...) Călca odaia cu pași mari și insipitați, făcea cu brațele și palmele gesturi vaste, iar vorbele lui evocau, ca în Carmion, constelațiile. Pentru Eminescu - a cărui mască o ștergea el singur în fiecare zi, cu o batistă de mătase aurie - avea un cult la care nu se ridica nici un semen din cultura mondială.(...) Bolnav, era scufundat în Villon. Muncea în pat, înconjurat de hârtii pe care își nota variantele.²⁴

Și alți baladiști, de după tezele de la Mangalia (1972), când boemi, când acordându-și lira după marșurile oficiale și-au omagiat celebrul antecesor: George Țărnea depunea: *Sunt mai bun de-o vreme/ și mai plin de har -/ viața mi se toarnă/ singură-n pahar.// beau cu toată lumea/ și-nțeleg puțin/ mai pe lângă moarte/ anii cât mă țin.// Drămuiesc legenda/ ultimului ban/ drămuindu-mi frigul/ pe la câte-un han.// Și la poarta lumii/ spre a-mi da de rost/ mă întreb sfielnic/ cine ce mi-a fost.*²⁵

Versurile lui par a fi o glosă la „Balada zicerilor mărginașe” a Magistrului, tălmăcite, mai apoi, de baladistul clujean Horia Bădescu: *Știu totul principe iubite,/ Știu cui sau nu norocu-i vine,/ Știu gura morții cum ne-nghite,/ Știu tot dar nu mă știu pe mine.*²⁶

Cărți de vizită moldave

S-a „desecretizat”, la moartea scriitorului, un poem de sertar, botezat, în aceeași venerație față de Fr. Villon, „Cuvânt de rămas bun ce l-a rostit magistrul Mihai Ursachi aflându-se pe patul de moarte”, datat „1971, Decembrie 12”: *Iubitelor, vă las acum./ Adio-ți zic deci, Nicoleta,/ Adio Nuți Muți, Geta,/ căci viața asta-i doar un scrum.// Adio ție, Minodora,/ un trai deplin și fericit/ cum altădată ne-am dorit/ nu ne-a fost dat amândorora.// Căci tu fiind de felul tău/ muiere pururi fără saț,/ ți-au trebuit atâți bărbați/ câte femei am avut eu.// Și iarăși încă zic adio/ elevei mele Artemisa/ cu carnea tare cum e tisa./ Pe unde este, Domnul ție-o.// Aș zice doar la revedere/ grecoacei, numele Marcela/ și mort îți scoală daravela,/ pe drept cuvânt, halal muiere!// Dar clipele mi-s numărate,/ mireasă, tu, cu neagră coasă,/ îngăduie și îmi mai lasă/ atâtea clipe cât păcate.// Atunci aș mai trăi o mie/ de ani bogați între gagici/ și când ar fi să plec de-aici/ încă-aș muri pre veresie!// Însă cum florile se scutur/ în primăvară, de cais/ tot astfel anii noștri ni-s,/ ce l-am trăit ca niște fluturi.// Dar de la Una, cea la care/ pe nume vrednic nu-s să-i spun,/ Îmi iau acuma rămas bun/ ingenunchind pentru iertare.*²⁷ Întâmplător, și Ursachi a fost, în prima tinerețe, pensionar la fortul Jilava, ca „frontierist”.

Luca Pițu, într-o decodare a propriului cognomen, va desluși antecedentul creat de cel ce a scris „Missa solemnis”, precizând, într-o autobiorafică notă: *Magister Casvaneus: o mască de dânsul inventată? Que nom! que nom! que nom! Înaintea sa e Țicăuanul, Magistrul Abtractor de pe Stradela Dochia, iar înaintea acestuia din urmă stau transpunerile vulpesciene din Villon și Ra-*

belais, foarte căutate, cetite, pe de rost învățate de congenerii ursachieni, sau colegii lui facultativi, spre finea Anilor Cincizeci. (...) Oricum, și Villon și Rabelais, ca oameni cu studii superioare, își spuneau, chiar și ironic, meșteri, căci erau magistri artium, M.A.rămânând până azi titula banală în lumea anglosaxonă.²⁸ Din dulcele târg al Ieșilor, la pe finele „epocii de aur”, Emil Brumaru imaginează un „Mic testament”, din care recuperează „Opt strofe deteriorate”: În una mie nouă sute optz ș ’nouă,/ De-ntâi februarie, - ntr-o zi de miercuri,/ Iubita, dându-mi cincisprezece ouă,/ Mi-a zis răsând: Ai grijă cum te strecuri/ Prin viață, oare n-a sosit momentul,/ La cizeci de ani bine-ndesați/ Să-ți întocmești în tihnă testamentul/ Așa cum fac bărbații ce-s bărbați?// (...) Las ciobul de sifon sfânt în pantoful/ Lalelei Curulat, pe-Alecsandri,/ În demisolul unde cade oful/ Perdelelor de-amor portocalii/ Și-obiectul douăjdoi, și-o furculiță,/ Și-o lingură de lemn pentru mâncat,/ Și un motan din cea mai veche spiță/ Ce-i va sări, pe geam, direct în pat.// Tot ei îi las și dintele din față/ Ce în curând în ceașcă o să-mi cadă,/ Când ceaiu-l sorb bolnav disdiminează./ Nu-i alb ca o bucată de zăpadă/ Dar nici gălbui ca-n oală-un pipi strajnic/ Făcut de dansa după ce-a băut/ Șampanie și-apoi sloboade ./ Ștergându-se cu fusta la minut.²⁹ Încă nerăcorit și mimând un misoginism cu ața la vedere, probabil și gonit de un sentiment al vârstei (aici ar face să fie amintit un precept al marchizului de Sade: Nu există mijoc mai bun pentru a ne familiariza cu moartea decât acela de a o asocia cu o idee libertină), de hărțuirea lecturilor de altădată, poetul va recidiva, cu grație și aplomb, adăugând un pospai de horror național și scene naive din frescele cu judecata de apoi, în „Povestea boiernașului de țară și a fecioarei...: François Villon, François Rabelais/ Nu știu în curul tău ce e,/ Decât doar Îngerul Emil Brumaru,/ Când o să-ți bage-ntr-însul parul/ Precum Vlad Țepeș și în vârf/ Îți va slăvi frumosul stârv.// Acum, când mi-am scos cu cleștele dinții/ Și nu mai pot țipa la cioflingari,/ (De-ajuns mi-e luminișul cald al minții/ Unde plutesc alene fluturi mari./ Nu meriți nici un rând, de-aceea-ți scriu:/ Tu meriți pula unui bidiviu,/ La tine înhămat ca la șaretă,/ Iubita mea gingaș dezblehuetă!// Și nici prăjiturile la carten./ Ci-o laudă à la François Villon,/ Oh, curul să ți se descrie bine,/ Ca unei pițipoance pârtoștine; / Ce fel de droguri îți trebuie-ntr-o craci,/ Dacă există-n el atâția draci?³⁰

Tot între moldavii ce-l omagiază empatic pe Magistru, în Evul Mediu se îmbătrâneau mai în viteză și poetul, la alungarea din Paris va fi fost destul de giorșăit de excese, stres, nomadism, putere și temniță, se numără și putneanul Dumitru Pricop, care imaginează o epistolă (auto) compasiuivă „Villon către... Villon”: Sfânt anonim mă mistui prin scursori/ Prin biblii sterpe și bisericici joase/ prin negura aceasta de duhori/ și de gândaci care-mi pătrund în oase./ Mă macină contractul social/ cum șarpele din suflet mă irită/ și simt că doar atunci îmi sunt egal/ când sufăr de ciroză sau bronșită./ Au putrezit pe osul meu de crai/ chiar anii logodiți cu Poezia/ când încă mai eram stăpân pe grai/ și-i învățam pe-nvinși teologia./ O, simt prin sânge fructul încă pur,/ cum mi-a rămas fidelă vechea febră/ când îndrăzneam Destinului să-i fur/ din când

în când metafora-i superbă.// Și dacă nu-s spurcat de patrafir/ și nu-mi adie viscolul sutana/ e c-am sfințit cu Versul Sfântul Mir/ plecând apoi în iaduri cu Sautana.../ Îmi merit soarta, Doamne, am greșit/ o știe curva de Margot mai bine/ dar de-ai fi supt din fructul ei oprit/ abandonai preceptele Divine./ Iertai păcatul celor veșnic beți/ puneai Apocalipsa pe chitară/ și cu golanii ăștia de poeți/ te-ai fi pierdut ocnaș și pierde-vară./ Nu mă ierta. Nu știu să mă mai rog/ decât la sâni târfelor frumoase/ chiar dacă viața am s-o las zălog/ acestor viermi ce-i simt de viu în oase.³¹ Ar trebui adăugată, totuși, o observație a lui Ion Pillat: În orice caz, toți marii poeți religioși francezi: Villon, Racine, Baudelaire și Verlaine au fost catolici. (Ion Pillat, *Op. cit.*, p. 255.)

Tot un răsfaț, cu asupra de măsură, identitar îl întâlnim, ca adaos într-un interviu cu Spiridon Popescu, în revista Convorbiri literare”, de mai an: Sânt un François Villon, născut din flori,/ În jurul meu roiesc spânzurații/ Cu frânghii putrezind de nerăbdare/ Să mă strivească, Doamne, ca pe-o floare./ Să nu le dai putere-asupra mea./ Tu mă ridică prin vers la rang de stea./ Dar, vai: în loc să-ți port recunoștință/ Și să mă închin spre ceruri cu credință,/ Eu-ți ies pe-ascuns în drum - lichea mai sânt -/ Te tâlhăresc și-ți fur chiar Duhul Sfânt.³²

Alte zone, alte evocări

Un alumn și un evlavios pomenitor a celui care, după Lanson, era personificarea spiritului parizian, șiret, bufon, deochiat pitoresc, dar minat în permanență de înregistrarea perpetuei agonii a ființei umane, este Octavian Soviany, care îi operează o simpatetică, patetică și magistrală trecere în „Cartea pomelnicelor”: Vânat cu șbilțul ca pungașii/ Cândva pe ulițe pustii/ Tu frate bun cu toți apașii/ Și strașnic stâlp de pușcării// Puțind a crâșmă și-a povarnă/ Ci-n slove tare pehlivan/ Ce te-ncâlzeai pe timp de iarnă/ Lângă-al Margotei burdihan// Și tocmai îngânai irmoase/ Când gaborul te-a pus la țarc/ (Din vremea Bertei picioroase/ Și-a Sfintei Verguri Jeanna D’Arc)// Iar gâdele ți-a pus cravată/ Și-un popă gângav ți-a cântat/ Ci unde-i neaua de-altă dată/ Și unde Carol Împărat?// Thaisa fără marafete?/ Al doamnei Flora nu știu ce?/ Pe unde-i Petrea cel scapete?/ Fecioara Franței unde e?// Diac setos după libații/ Dedat cu hoții și sperjur/ Abia de gât cu spânzurații/ Pricepi cât tragi de mult la cur// Cu limba-nvinețită, biata/ (Ea ce pupase-atât curvet)/ În timp ce-ți stihuiеști dieta,/ Rugând pe sfântul Paraclet// să îți aprindă luminița/ (Un sfârc acolo de un ban)/ Bătrâna ta armurăriță/ Sau Berta mare la bulan// Ca - sus pe pajiștea-nflorită/ Alunul latru și ceacir/ François Villon numit odată/ Să intre-n rai ca-ntr-un tractir/ Și tot în hanțe și-n otrepe/ Holbându-se în jur ciufut/ Pe Sfântul Petre să-l întrebe:/ - Ce dai bătrâne de băut?// Și-apoi cu brânca lui hoțească/ Scoțându-și ștreangul putrezit/ La Maica Sfântă să-i șoptească:/ - Măicuță bine te-am găsit.³³

Spre încredințare și întărire, atașăm cronica Norei Iuga la volumul „Textele de la Montsalvat” (Editura „Axa”, 1998, 134 p.): Uneori accentele se îngroașă, limbajul se învârtosează, punând în drepturi ocară bășcălioașă de tip

villonesc: „Rămâne ca o matracucă beată/ Trăgând aghioase-n lege pe crivat/ Încât tu ieși din rânza-i descuiată/Borât sau pe sub coadă emanat”. Fără îndoielă adevăratul magistru de la care Soviany a învățat nu numai meserie, dar l-a ros până la os și a supt din el măduva poeziei rămâne François Villon: „Cunoașteți domnilor colegi/ Deviza artă pentru artă/ Voi cu pumnale noi în teci/ Și toți semnăm în marea Cartă/ Suntem frumoși ne credem regi,/ Și n-avem căpățâna spartă/ Cunoașteți domnilor colegi/ Deviza artă pentru artă/ Cu histrionii când petreci/ Să fii de-a pururea în gardă/ Noi cai troieni vor oaspeți greci/ Cu za căpăstru și cocardă/ Cunoașteți domnilor colegi”.³⁴

Un panegiric, în linia Magistrului, făptuise poetul „Libertății de a trage cui pușca” în mai vechiul „Cântec de nucă verde”, unde amintea deosebitele fete vechi, cu pulpe groase/ nemijlocite și frumoase/ (...) fiți binecuvântate-n trei/ și răsplătite-n șase/ voi, neuitatele femeii/ o, preafrumosele femeii/ din ultimele clase.

La împlinirea vârstei de 80 de ani, Geo Dumitrescu, așezat și cu bagajele cam făcute, furnizează un nou omagiu eternului feminin, de această dată în linia „Baladei iertărilor” a lui Villon. Se vede pigmentul dâmbovițean impregnat de Miron Radu Paraschivescu, cu al său Rică, fante de Obor, dar și cu tânguitoare onomatopee, ce anticipează „floricelele” vocale ale manelistului Salam; un segment al acestei „Romanțe la adio” pare rupt dintr-un șlagăr al lui Charles Aznavour - „Soția prietenului meu”-, tălmăcit și interpretat pentru noi și de Dan Spătaru: *Frunză grea de calomfir,/ digulai-dam,/ Și pe voi vă trec în șir/ Umbre dragi din cimitir:/ Pomenească-se pios/ Că m-ați iubit prea frumos/ Digu-lai...pe-o sfântă rază -/ Domnul să vă aibă-n pază,/ digulai-dam, digu-digulai...// Foaie verde patru frați/ digulai- digulai-dam,/ Voi, neveste de fărtați,/ Ce-n păcat m-ademeneți,/ Soțioare de amici/ Amatoare de „lipici” -/ De v-am ocolit cândva/ Să mă ierte Precista!/ De v-am amănat mereu/ Să mă ierte Dumnezeu!-/ Că mai tare fu credința/ Decât pofta și puțința!.../ hai, digulai-dam, digu-digulai...// Frunză verde nenufar/ digulai-dam-digulai,/ Și voi fete de trotuar/ Dulce,-al întâmplării dar,/ Ce m-ați luat de ucenic/ Când eram încă prea mic/ Și, pentru un pumn de lei,/ V-ați uitat în ochii mei:/ Dragoste involuntară/ Cât stă trenul într-o gară!.../ digulai-dam, digu-digulai...³⁵ Există o delicatețe a „locuțiunilor” cu patină (V-ați uitat în ochii mei) ce asigură farmecul vetust al cântecului de mahala, lumesc, în linia unui Villon trecut prin Anton Pann.*

Un alt baladist de forță, din bărăganul Sloboziei, Șerban Codrin, alcătuieste, în siajul celui ce a scris „Balada doamnelor de altădată”, un adevărat „curs scurt” al amorurilor celebre, „Balada curtezanelor în liniștea/ și neliniștea tuturor vremurilor”, în care, litanic transpare un titlu (elegiac) aparținând lui Virgil Mazilescu - „Va fi liniște, va fi seară”: *Rodnic tezaur cu miraje rare/ Și-abia-ncrețită barbă de profet,/ Văd între două șolduri statuare/ „Originile lumii” de Courbeet./ Extaz, răsfaț, nesaț, belșug, supliciu/ Pictat cu frenezie și deliciu./ De-aceea când de voi mi-aduc aminte,/ Muze din basme de odinioară,/*

*Rușine-adoarme, inima nu minte,/ E liniște, neliniște, e seară.// (...) Goi pe Acropole, Serghei, poetul,/ Iradiind parfumuri lucifere,/ Și Isadora își dospeau baletul/ Parșiv al nopții de inițiere-/ După scandaluri, alb sclipindu-și dinții,/ Jura Madame Georges Sand că se omoară/ De-amanți căzuți în geniul suferinței,/ E liniște, neliniște, e seară...*³⁶

La parastasul de cinci veacuri și jumătate, bașca vreo șase luni, François Villon ne salută din eternitate.

NOTE

1. **Adrian Majuru** (coordonator), **Bucureștiul subteran. Creșetorie, delicvență, vagabondaj**, Editura „Paralela 45”, 2006, p. 168.
2. **Emilian I. Constantinescu**, **Studii literare**, Editura „Dacia”, 1983.
3. **Georgeta Ene**, **Caragiale la Berlin**, Editura „Edinter”, 1992, p. 53.
4. **Ernst Jünger**, **Grădini și drumuri. Însemnări caucazienre**, Editura „Polirom”, 2002, p. 188.
5. & comp., Editura „Polirom”. 2003, p. 257.
6. **Mircea Mihăieș**, **Cărțile crude. Jurnalul intim și sinuciderea, ediția a 2-a**, Editura „Polirom”, 2005, p. 148.
7. **Emil Niculescu**, **Balada doamnelor de altădată. Traduceri și reverberații**, Ed. Vega Prod 94, Buzău, 2007
8. **Paul Anghel**, **Întorcerea morților**, Editura „Cartea românească”, 1987, p. 229.
9. **Mircea Doru Lesovici**, **Ironia. Ipostaze în poezia română contemporană**, Ed. „Institutul European”, 1999, p. 129.
10. **Ion Pillat**, **Opere. Proză 1916-1942**, Editura „Eminescu”, 1990, p. 138.
11. **Eugen Simion**, **Fragmente critice, Vol.3**, Editura „Fundatia Scrisul românesc”, 1999, p. 192.
12. **Ovid S. Crohmălniceanu**, **Amintiri deghizate**, Editura „Nemira”, 1994, p. 184.
13. **Cella Delavrancea**, **Dintr-un secol de viață**, Editura „Eminescu”, 1988, p. 530.
14. **Pericle Martinescu** **Umbre pe pânza vremii**, Editura „Cartea românească”, 1985, p. 155.
15. **Simion Stolicu**, **Printre scriitori și artiști**, Editura „Minerva”, p. 353-356.
16. **Ion Caraion**, **Ștreang**, în: **Jurnalul literar, an 10, nr.7-10**, aprilie-mai 1999, p. 32.
17. **Irina Petraș**, **Villon împământenit**, în: **Steaua, nr. 8**, august 1980, p. 46.
18. **Marin Preda**, **Viața ca o pradă**, Editura „Cartea românească”, 1979, p. 242.
19. **Tudor George**, **Baladele singaporene**, Editura „Cartea românească”, 1970, p. 40; 94.
20. **W. Somerset Maugham**, **Honolulu**, Editura „Unuvers”, 1974, p. 149.
21. **Emil Manu**, **Infernurile noastre. Jurnal de detenție**, Editura „Crater”, 1993, p. 111
22. **Al. Mihalcea**, **Jurnal de ocnă**, Editura „Albatros”, 1994, p. 352.
23. **Petre Pandrea**, **Turnul de ivoriu. Memorii**, Editura „Vremea XXI”, 2004, p. 317; 319.
24. **Ștefan Fay**, **Caietele unui fiu risipitor**, Editura Humanitas”, 1994, p. 92.
25. **George Țărnea**, **Balade**, Editura „Cartea românească”, 1976, p. 66.
26. **Horia Bădescu**, **Balada zicerilor mărginașe**, **Steaua, nr.9**, septembrie 1984, p. 35.
27. **Mihai Ursachi**, **Cuvânt de rămas bun...în: România literară, nr.1**, 2004, p. 11.
28. **Luca Pițu**, **Despre ei și despre mine**, Editura „Paralela 45”, 2006, p. 308.
29. **Emil Brumar**, **Samovarul erotic, Vol.2**, Editura „Polirom”, 2009, p. 341.
30. **Emil Brumar**, **Op. cit.**, p. 286-287.
31. **Dumitru Pricop**, **Villon către...Vilon**, în: **Amphitryon, Râmnicu Sărat, anul I, nr.12**, p.3.
32. **Spiridon Popescu**, **Sânt un François Villon , Convorbiri literare, nr.9** septembrie 2012, p.
33. **Octavian Soviani**
34. **Nora Iuga**, **Când Filemon, când Flaret**, în: **România literară, nr.33**, 8-12 august 1999, p. 6.
35. **Ghe Dumitrescu**, **Romanță la adio**, în: **România literară, nr. 19**, 15-21 mai 2002, p. 3.
36. **Șerban Codrin**, **Baladierul**, ediția a 2-a, Editura „Helis”, 2007, p.163.

Remember la plecarea poetului Ion Stanciu

ARIPĂ ÎNFIPTĂ-N ȚĂRÂNĂ

Poetul buzoian Ion Stanciu s-a născut în anul 1950, în satul Lanuri, comuna Ziduri, județul Buzău. A fost absolvent al Facultății de Filosofie și Istorie din cadrul Universității București, după care a lucrat ca profesor în învățământul preuniversitar din Buzău, colaborând la mai multe ziare și reviste locale sau naționale. A debutat editorial cu volumul **Despre uimire** (1975), pentru care a primit Premiul de Debut al Uniunii Scriitorilor. A fost cunoscut și apreciat de Florin Pucă, Virgil Mazilescu, Nichita Stănescu, Teodor Păcă și Marin Preda, acesta din urmă fiind editorul primelor sale volume.

S-a stins din viață vineri, 18 octombrie a.c., fiind înmormântat la Tisău, satul natal al soției, ceea ce face să devină și mai tulburătoare ultima poezie din acest grupaj, scrisă cu mai bine de 24 de ani în urmă.

El ne spunea că va pleca, lăsându-ne singuri și uituci! Nu l-am crezut și i-am mărunțit viața la tarabele noastre de zvonuri, în zborurile noastre sticloase, ieftine bibelouri înzorzonîndu-ne ochii și inima. Acum ne prefacem că plîngem, îi căutăm urmele, ca să le acoperim, să le ștergem, să nu le mai auzim cum latră din văzduh la drumurile noastre de pulbere. Ne prefacem că i-am fost prieteni! Dar, privindu-ne în oglinzile sufletului, ar trebui să recunoaștem: și noi suntem vinovați pentru grăbita plecare a Poetului! Noi toți...

L.M.

Ion Stanciu

DESPRE UIMIRE

(Editura Cartea Românească - 1975)

Orpheus

Vin spre tine în câmp, Orpheus,
Înotînd prin ceața ademenitoare,
scuturînd
belșugul de raze de pe umeri.
Înaine-mi sunetele îmi arată un drum
printre lăstari de argint;
limba mea învață acum foșnetul,
ochiul meu cuprinde mișcarea
cea fără odihnă,
de frunte mi se agață ceața razelor.

Un lucru e adevărat dacă are umbră!

Mă-ntîmpini, gesturile tale
se desprind
de pe trupul tău ca păsările foșnind
din aripi!

Poetul în fața nopții

I

Acolo unde lacul coboară în trepte
învăpăiate - ca un sărut repetat de cer -
cu sceptor de veștede trestii;
unde fiorul coboară în lac,
înfiripat din tăria atinsă de-un murmur
de jos,
și unde cele ce se ascund în umbra
Dumbrăvii

II

III

Am coborât deasupra ta un nor înroșit -
vârsta fu suptă din tine - vecinic am
să văd
pe colinele înalte, făpturile tinere
înlănțuite pe sub trandafirii sălbatici.

IV

Om alergând înaintea unei furtuni
de miresme.

Totul e nou; strălimpezimea
s-a ivit deodată în toate
cele ce n-au fost limpezi nicicând.
Să mă încurc în hățișul turbure
al miresmelor. Cerul se apleacă
peste gene

întețind focul și pierzând
conturul colinelor!

V

Cu-ncetul, deprind aceste lumi
cuprinse-n aerul umed și auriu,
cu sunetul inimii;
pentru aceasta în corzile
slavelor m-am ridicat.

„Ești liber așa cum ai vrut!
Umerii tăi sunt puternici; nu se mai
aude
sunetul plin pe care-l lasă, războinic,
talazul de pulbere-n urmă!
Poți gândi acum că poate e o jumătate
de lume
în cuvinte abia murmurate; dincolo
de pădurea acestei pulberi,
ca un nufăr rezist printre
radiațiile potrivnice - faci să
rămână speranță-n profunda uitare!

Aici, lângă mine, ceri;
dă-mi leacul distilat în frageda petală,
vocea lăuntrică
întruchipată-n impulsuri și prevestiri
înflăcărare! Luminează în luminarea
de peste tot, pentru o clipă-n torentul
cel veșnic,
precum fața unui astru ascuns
de propria-i lumină,
avântarea cea nouă!

Un chiot puternic

se lovește-n luceferii stinși;
trage după tine în spațiu potrivit
pulberea aprinsă! ”

VI

O horă
printre pietre ovoidale asupra cărora,
iarăși pentru început, cu luare aminte
lumina se așază -
- drojdie în îmbrățișarea victorioasă
a cuprinderii, pătrunzând
ținutul arid sub brațul soarelui
încă sălbatec în apriga lui domnie.

Uimirea plonjează peste chipul
cel nou.
Ochiul vulturului îl răcorește.

Ultimul meu imn

Aștept binecuvîntarea frunzarelor
prăbușite peste mîinile tuturor celor
ce au iubit!

Clipă! vrednică sărbătoare,
inundă-mi ochii, cerul gurii înghețe
de cîntec,
tîmplele, verticale lacuri fără undă
pe care iubirea-mi numără
lebedele albe înghețate în spasm.

Din meșteșugul meu doar umbrele
își pot revendica o glorie apusă
și-o moarte întăritore de pace,
născută în valuri de imn.
Atunci cîntul meu, cel fără putere
asupra morții, va veni din vastele
cîmpii solare,
înaintea ta, asemenea magului!

Ființa concretă

(Editura Cartea Romînească - 1979)

Copil pe deal

Rană sub tîmplă, tufa măceșului
pe deal;

sînge alb, gelatinos, o turmă
intră-n pădure.

Cum poate copilul de pe creastă
să facă
din temuta piele a timpului, umedă,
zmee,
să îndoiaie amurgul ca pe-o nuia?!

Îl rog să mai facă o minune,
dar umbra mea
ascunsă în rana sîngerîndă
a măceşului
întinde o mîină spre el depărtîndu-l.

Şi noaptea se lasă strivind
iarba şi fructele roşii!

Ca o pasăre

Lipit sînt de pămînt, sîntem unul
aş spune
dacă pasărea nu mi-ar fişni prin piele
dînd la o parte ţărîna.

Izbesc cu sete aripile-n mine însumi;
ostil îmi sînt pînă la cuvînt,
pînă unde el trece
de propria lui făptură-n mireasmă.

*

Aşa s-a crezut: că poeziei nu-i trebuie
decît cenuşa sumară a unei inimi
că, asemenea unei aripi
înfîpte-n ţărîna
şi ridicînd-o în slăvi,
ridică ţărîna voci în lumină!
Aşa s-a crezut...

Oraş

Ceaţa lipeşte pe ziduri încremenirea
ca pe-un afiş;
în fiecare minut creşte un cap al
singurătăţii.

Strada, o prelungire a şovăielii!
Cunosc mai toate frunzele căzute

pe marele bulevard -
aşa ajungi să cunoşti ceva: după ce
moare!

O ameţitoare reclamă te-a înşfăcat
de guler
şi te-a pupat cu dinţii căzuţi.

Oh, păsările-n mici bucăţi de piatră
zguruită
se schimbă, cîntecul lor are

frumuseţea din urmă.
Seară. Străzile pleacă după rouă în cer.
Numai sunetele nu pier,
tocmai dau în spic: scrişnetul
unui automobil
urletul sirenei pe acoperiş. Odată

au avut

şi ele o copilărie
miezul unei dulci poiene!
Ca şi lumina, dealtfel, pe care coşarul
maimuţă
o freacă sus, aproape de izvorul ei
cu peria de sîrmă!

Lîngă pîrîul Tisău

Zăpada crudă adulmecă pîrîul,
creşte sub talpă, din nisip,
o blîndă vegetaţie de oase.

Aici pe colină
vîntul şi buzele se-nţeleg de minune,
Suavă meditaţie despre şoaptă.

Ca vocea într-o peşteră
vii spre tine însuţi -
neadevărat ca o pasăre,
răsfăt al nuanţelor.

De o mie de ori cuprinsul!
E tot ceea ce iubesc
în afară de tot ce este.
Aici mi se înfîge în carne lumina.

Acest pîrîu e respirarea mea,
prin el pot să fiu aici
şi atunci!

PROZĂ SCURTĂ*Corina Măitaru***MENIREA**

Sora mea aproape că mă împinge să intru. Mă împiedic de prag, îi reproșez din priviri acest incident în timp ce ea închide ușa lăsându-mă singură înăuntru. Pășesc șovăielnic. Nu știu ce caut acolo. Încăperea este primitoare, chiar surprinzător de caldă. Cromatica și mobilierul simplu, dar bine ales, o fac astfel. Pereții în două culori, trei beige pal și unul, cel opus intrării, orange pastel mă încântă. În stânga o canapea tot beige, dar ceva mai închis, din piele sau imitație, nu știu sigur. Model foarte modern, pe brațul ei plat și destul de lat se află așezat un ghiveci cu o mică plantă decorativă. Singura din încăpere. Deasupra canapelei un tablou de dimensiuni mari, nu-mi dau seama ce reprezintă. Pe partea dreaptă o bibliotecă plină de cărți așezate într-o ordine desăvârșită. Modernă și aceasta, are aceeași culoare, maro foarte închis, cu biroul aflat în capătul camerei față în față cu intrarea. Pășesc cu milă pe parchetul impecabil de curat. Ezit. Nu apuc să gândesc ceva că, întrerupându-și lucrul, un bărbat pîrpiriu și zămbitor, vine spre mine. Îmi întinde mâna, se prezintă, și-mi face semn să iau loc pe unul dintre cele două fotolii-scaun aflate în fața biroului. Nu sunt foarte convinsă că vreau, dar dacă tot am ajuns până aici mă așez. Domnul își reia și el locul, se scuză, are ceva de notat în agenda lui, mă asigură că nu va dura mult. În așteptare mă relaxez în scaunul foarte confortabil, de altfel. Privesc absentă în jur. Încerc să citesc titlurile cărților din bibliotecă, nu am răbdare, studiez acea mică plantă de pe canapea, mă opresc asupra tabloului. Caut să-i dezleg misterul. Cu un fond de culori șterse întinse parcă la întâmplare pe toată pânza, stropit apoi cu mult roșu aprins lăsat să curgă gros în lacrimi de sânge, îmi evocă mai mult o tulburare psihică decât talent.

– Îți place? mă descoase domnul din fața mea și realizez că se referă la tablou.

– Ce preferați? Sinceritate sau politețe? răspund eu fără ezitare.

– Am înțeles! râde el vădit amuzat și apoi continuă privindu-mă cu blândețe prin ochelarii cu ramă aurie foarte subțire: Să ne întoarcem atunci la povestea noastră. Așadar, cum a început?

„De unde știe?” mă întreb studiindu-i chipul brăzdat de riduri, dar încă plăcut, încadrat de un păr creț nins de ani. „Sora mea! Doar a spus c-o să mă ajute! Mai bine că i-a povestit! Mi-e mai ușor așa.” mă luminez eu.

Bărbatul mă fixează cu ochii lui negri ca smoala, așteptând liniștit răspunsul meu. Sprâncenele stufoase, fața calmă, privirea ce parcă ar spune, știu și înțeleg multe, îl fac să arate ca un bunic. Unul adevărat! Îmi inspiră încredere.

Încep să mă simt mai în largul meu.

– Domnule...

– Poți să-mi spui pe nume. Valentin, Vali, cum vrei! Este mai ușor așa.

– Bine! Încerc! Deci, fiul meu mi-a atras atenția! Vă... îți imaginezi? Nu are decât cinci ani!

– Să-ți trăiască! Ce a făcut anume?

– M-a întrebat într-o zi: „Mami, de ce nu-și vorbesc oamenii?”, „Pentru că nu se cunosc între ei.” i-am răspuns. Ce credeți că mi-a spus atunci?

– Sunt curios!

– „Cum să se cunoască dacă nu-și vorbesc?” Asta a zis. Am încercat să-i explic că nu se cade să deranjezi un străin, m-a iscodit mai departe întrebându-mă de ce nu se cade, n-am știut ce să-i mai răspund și l-am trimis la joacă. Atunci mi-am dat seama că este ceva în neregulă cu noi, oamenii. De ce nu comunicăm? Chiar așa, tu ce gândești? Care-i motivul?

– Trăim într-o societate guvernată de reguli. Nu putem să facem orice ne trece prin cap. S-ar crea haos. Este normal ca un individ să devină suspicios când cineva îi invadează intimitatea. Nu?

– Nu sunt bune! îi răspund fiind convinsă că m-am înșelat în ceea ce privește puterea lui de înțelegere. Trebuia ajutat și el. Chiar și el!

– La ce te referi? mă întreabă răbdător domnul din spatele biroului după ce notează câteva cuvinte în agenda din fața lui.

– Regulile! Nu sunt bune! La ce folosesc granițele, de ce ridicăm ziduri între noi? Ne închidem în baloane de sticlă, privim prin ele, dar niciodată nu putem atinge ce este dincolo de peretele transparent. Ajungem însingurați, triști și în final sălbatici.

– Există o ordine a lucrurilor...

– Nu-i bună! Eu am înțeles... șii... și mi-am găsit menirea! Trebuie să ajut oamenii să dărâme zidurile dintre ei. Trebuie neapărat! Șii... nu-i ușor, să știi! Am început prin a dărui zâmbete tuturor semenilor. Pe stradă, în autobuz, în magazine... apropo de magazine! Odată eram la coadă la casă, într-un market, mai aveam o persoană în fața mea. Casiera, foarte încruntată, patina cu privirea peste noi fără să ne vadă. Am zâmbit larg așteptând să mă observe. Pentru câteva secunde i-am captat atenția. Un soi de uimire curioasă s-a așternut pe fața ei. Am profitat de ocazie și am întrebat-o de ce nu zâmbește. A bâlbâit că este la serviciu, sau ceva asemănător. I-am spus că are o mare oportunitate, mai ales în acel loc. Ce credeți... pardon, crezi că s-a întâmplat?

– A zâmbit?

– Nu! Au sărit toți oamenii de la coadă. Că se grăbesc, că n-au timp de prostii... N-am dezarmat! Nu! Am înțeles câtă nevoie au de ajutor, de mine! Așa că, am zâmbit în continuare. Apoi m-am gândit că ar fi bine să le și vorbesc, să le arăt că-mi pasă. Ce frumos lucru, să-ți pese! Am început să opresc persoane pe stradă și să le întreb, dacă sunt bine, unde se duc, ce mai fac... Da! Și n-o să mă opresc până n-or să învețe să-și vorbească.

- Și rudele? Ce părere au despre menirea ta?
- Ei? Nu înțeleg încă. Dar o să-i ajut! Cel mai mult am de lucru cu sora mea. Nici nu vrea să asculte și dacă nu aude, n-am cum s-o învăț. Trebuie să găsesc o cale!
- Dar, ceilalți? Necunoscuții pe care-i abordezi, cum reacționează?
- Este amuzant. Sunt așa de mirați și se sperie ca niște copii!
- Nu cumva încearcă să-ți spună că vor să învețe singuri, să aleagă ei momentele când să vorbească și cu cine?
- Nu! Nu! Dacă-i las de capul lor uită să spună și bună ziua! Știi care-i ultima lecție?
- Aș putea să fac presupuneri, dar mai bine spune-mi tu!
- Îmbrățișarea! Asta este! După ce îmbrățișarea o să devină obișnuită eu o să... menirea mea va fi împlinită. Dar văd că notezi! Nu este nevoie! Aceste lucruri nu se învață după notițe, se fac pur și simplu. Vă... te ajut dacă vrei!
- Cum?
- Observ că știi să zâmbești, deci putem trece la pasul doi. Comunicarea cu oamenii, mai ales cu cei necunoscuți. Este ușor! S-ar putea să ți se pară dificil la început. Să nu ai curaj. Mergi cu mine de câteva ori și îți arăt cum fac. Forța exemplului, nu?
- Am înțeles, dar înainte de a ieși pe teren ar trebui să ne mai întâlnim de câteva ori. Să mai stăm de vorbă! Ce zici?
- Vedeți, domnule doctor... adică, Vali! Pe tine te-am convins!

PROZĂ SCURTĂ

Augustina Sumer

365 . 496

Stau într-un rînd infinit de lung și nu știu unde duc. În fața mea oameni, în spatele meu oameni... Aglomerație imensă spre o figură neclară și îndepărtată ce pare a fi o măsuță...

Nu știu cît timp am stat acolo... Îmi pare că mult... Am ajuns la masa aia ca printr-un vis. Era mai degrabă un birou și la el era așezat un om micuț, a cărui chelie abia de se vedea de după teancul înalt de foi, cu ochelari masivi ce atîrnau pe vîrfurile nasului mare și ascuțit. Cu o expresie a feței agitată și sute de riduri care se încrețeau la fiecare mică nemulțumită a feței sale.

– Așează-te! Mi-a spus enervat.

M-am așezat intimidată.

– Numărul ?!

– Emm ... 365.496... I-am răspuns nedumerită.

Omulețul răscoli grăbit printre teancurile de hîrtie din fața lui, scoase gra-

țios o foaie fără ca să clatine tot teancul cîtuși de puțin.

– Să vedem... Așa completăm formularul... Să zicem că o să te cheme „Augustina” așa..... „Au-gus-tina”

Numele parcă se izbi de capul meu ... Uhh ce nume greo i...

– Dar altele nu aveți ?

Omulețul își ridică ochii mînios către mine păstrîndu-și nasul ținut în hîrtie...

– Da sigur! Hai să ne jucăm! Ala-bala-portocala-Ana-Mariana-Ileana, ce o fi?! Lasă că restul așteaptă! Încă cîteva mii de suflete! Plus că așa ordine am primit de sus! Mi-a spus să numesc așa numărul 365.496! Ai ceva împotrivă?! E prea bun numele pentru tine! Nu înțeleg de ce anume tu?! Dar eu nu pot să judec oridinele Lui, eu doar le execut!

Mi-am aplecat rușinată capul sperînd că o să tacă curînd fiindcă avea o voce atît de pițigăiată încît îmi zgîria urechea !

– Anul nașterii îl scriem 2014, frumos an, îmi place... Și cifra e frumoasă... Haha! Dă să-ți fac o poantă, la luna nașterii scriem august, o să vezi, ai să rîzi și tu, și ai să faci și tu glume pe seama asta!

Îmi venea să mă scol de pe scaun și să-l apuc de gît. Văzîndu-mă un pic furioasă m-a întrebat :

– E vreo problemă?!

Uhhh! Vocea aia ascuțită!

– Nu...

– Zi-mi o cifră care îți place mai mult.

– Doi...

– Așa 02.08.2014. Frumoasă îmbinare de cifre!

Mă rog... Mie nu-mi părea prea frumoasă... Obişnuită chiar... Și totuși încă nu înțelegeam prea bine ce căutam eu acolo... Încercam să îmi amintesc ceva, dar fără vreo reușită... De fapt niște fărîmituri din ceva... De parcă mă izbise ceva... Țin minte durerea... Apoi țin minte un chip, un chip frumos... Dar plîngea... Ochi mari și albaștri, părul negru și des... Și buzele lui lipite de fruntea mea... Senzația părului lui mătăsos lunecînd pe nasul meu... Mirosul părului lui... Și nu știu de ce vroiam să mă ridic către el, să îl strîng la piept și să îmi cer iertare, dar nu puteam... Mi-am fixat ochii către cerul albastru , apoi a izbucnit o lumină albă în fața mea... Și uite-mă aici... În rîndul ăla ...

– Spune-mi cam ce ai vrea tu? Trei lucruri te rog, orice! Rău, bine, orice!

– Păi...Cred că fericire, liniște sufletească... - și... pe el... pe cel care plîngea la fruntea mea...

– Aham, aham... Clar, clar..

Omulețul completase ceva pe foaia aceea, se încreți întristat, apoi își ridică capul de tot și privindu-mă fix în ochi mi-a spus:

– Uite cum stă treaba: ca să ai toate cele dorite ai să parcurgi mii de kilometri de inversul lor să zic așa. Adică uite... Dacă spuneai „Durere” de exemplu, atunci ai fi trăit toată viața fericită și ai fi termitat-o găsind durere. Avem

nebuni din ăștia care aleg și așa ceva pentru a-și face noua experiență de viață mai pipărată și mai interesantă, sau o fac intenționat pentru a trăi fericiți, căci ultimile clipe, chipurile, sunt un nimic pe lângă restul vieții. Greșit! Ultimele clipe îți definesc tot timpul trăit! Îți dau un nume și un sentiment cu care acoperă întreaga existență... Nu te-ai gândit prea mult înainte de a spune cele trei, corect?

– Nu... Nu chiar... Sfirșitul mai mult...

– Ești specială... Îl înțeleg acum... Unii o zic pur și simplu așa... Nu iau în considerație ultimele vibrații interioare... Tu le-ai luat în considerație, adică imaginile memoriei tale amestecate cu stările specifice: vibrații ale sufletului. Înțelegi? Acum... Uite, avem o formulă de calcul matematic, e secretă și nu ți-o spun, să zicem că „mă joc” cu cifre ca: data nașterii tale, luna și anul. Cifra obținută o adunăm la numărul pe care îl deține fiecare dorință în lista asta galbenă. Ca de exemplu: Fericire - 65, și citim de pe cealaltă foaie ce semnifică cifra obținută... Te gîndești: „Dar e simplu... Trebuie să trăiești o viață suferind ca spre final să obții fericire...” „Hmm... da, în capul meu cam așa era...”, păi vezi că e greșit! Fiecare suferă individual... La diferite nivele, la o intensitate diferită... Deși starea e definită pentru toți ca și „Suferință”, ea diferă de la caz la caz... Deci, calculul îți spune despre intensitatea inversului dorinței tale... În urma calculelor matematice efectuate la toate trei te informez despre următoarele: ai să suferi, ai să suferi, copilo, la unul dintre cele mai înalte nivele, prăbușiri pe atît de dureroase încît chiar o să piară puțin lumina din tine și ai să fii într-o continuă goană după fericire - asta e greșeala ta: goana asta după tot! Nu ai să lași valul sau vîntul să dea peste tine, ai să lupti cu el... Nu trebuie! Nu te împotrivi! E doar ceea cu ce respiră fericirea... Închipuie-ți un chip care se apropie lent de tine și cum respiră și expiră des... Nu lupta cu aerul pe care îl expiră fericirea: necazul, durerea și suferința. Stai dreaptă și îl suportă, fiindcă luptînd cu el vei deveni atît de violentă, oarbă de ură, zbuciumată și agresivă încît nu ai să recunoști chipul fericirii cînd o să se apropie de tot de tine! Te rog eu... Adevăratul gust pe care ai să-l găsești al fericirii depinde de tine...

Liniștea nu poate fi găsită fără zbucium... De fapt ți-ai dorit același lucru de două ori, fiindcă fericirea și liniștea interioară se țin una de alta, sunt siameze... De aia îți va fi de două ori mai greu să le obții... Față de tînrul ăla... păi ce să-ți spun?... Căutîndu-l disperată ai să iubești necondiționat și nepotrivit... Îmi pare rău dar nu o să-l găsești în viața asta, în următoarea da... În asta însă nu... Ai să găsești mici trăsături care o să-ți amintească de el... Nu... Nu la nivel de memorie o să-ți amintească, dar întîlnind un om cu o trăsătură, de oricare, fizic, interior, dar mai cu seamă interior ca a lui, o să ai o atracție nebună pentru el, ca și un magnet extrem de puternic... Dar acel om nu o să aibă aceiași atracție față de tine... Cum am mai zis... O trăsătură doar din tot întregul pe care l-ai iubit... Fiecare din noi are un singur suflet pereche cu care se reîntîlnește de fiecare dată, sunt și mici excepții... Ca a ta... În următoarea viață te asigur! Mă rog... Poate peste două... E nevoie de ceva timp pentru a restabili echilibrul și

cursul natural a două suflete pereche în așa fel în cât să se reîntâlnească de fiecare dată... Până la urmă ai să-ți găsești pe cineva... Dar doar pentru a-ți potoli singurătatea... Fiindcă conexiunea spirituală, nunta, inelul spiritual nu o să existe... O să fii atașată doar de acel fragment, trasătură... Și asta îți va asigura o conexiune puternică emoțională, dar nu și spirituală... O să fie și el unul ca tine... Care și-a rătăcit pe un timp jumătatea... Dar repet, să nu te aștepti la ceva profund...

Aveam un chip plin de uimire... Tot nu înțelegeam mare lucru... Omulețul observând acest fapt a zîmbit discret și a scris ceva la secțiunea scrisă îngroșat: „Moarte”

– Ce ați scris acolo...? Vreau să știu cum o să fie..

El îmi zîmbi ștrengar și mi-a spus:

– Nu se poate... Cum spun oamenii: „Sfîrșitul încoronează opera!” Pentru a vedea sfîrșitul merită să trăiești întreaga viață... Și zîbind larg mi-a pus foaia într-un alt teanc... Straniu dar vocea lui deja îmi părea mai plăcută... Apăsă pe un buton și am căzu de pe scaun undeva în beznă... Iar pe măsură ce cădeam am auzit vocea lui care devenise din nou pițigăiată și nervoasă strigînd: „Următorul!”

Radu Beligan - 95

În ziua de 14 decembrie 2013, marele actor Radu Beligan a fost sărbătorit pentru împlinirea a 95 de ani de viață și 70 de ani de carieră artistică. Iată scurte confidențe și secvențe din amintirile sale:

✱ Am constatat că tinerilor aspiranți nu prea le place să li se dea sfaturi bătrânești. Au dreptate. Oscar Wilde spunea că e o prostie să dai sfaturi. Să dai sfaturi bune e de-a dreptul catastrofal.

✱ **Amintiri de la Teatrul de Comedie:** Atmosfera de creativitate din Teatrul de Comedie contaminase întreaga trupă. În zilele când nu ne înduram să ne despărțim după spectacol, Amza Pellea ne făcea să murim de rîs, Rucăreanu ne desfăta cu romanețe, Marinuș Moraru îl imita uluitor pe Laurence Olivier în «Hamlet», iar Dinică râdea cu capul dat pe spate asemeni calului rănit din «Guernica» lui Picasso.

✱ Când pierе o generație rămâne numai amintirea controversată a celor ce au dominat cea mai efemeră dintre arte. Avea dreptate Laurence Olivier. El mi-a spus într-o seară, într-o cărciumioară londoneză, cuprins de melancolie. Dragul meu, noi actorii scrutăm zăpada.

✱ Cred că suntem pe pământ pentru acest motiv: să iubim. Spun adesea celor ce vor să mă asculte: iubiți ce vreți, dar iubiți! Nimic nu este mai dezastruos decât infirmitatea inimii.

Cosmin Pârghie

POEME

la concertul lui smiley

aseară am fost
la concertul lui smiley
gheorghe s-a îmbătat criță
pe la miezul nopții
a trebuit să-l duc acasă
pe drum a vomat de câteva ori pe mine
o singură dată numai sânge
când i-am spus gheorghe a început
să râdă proteste
și să-mi spună că el nu bagă în seamă
toate rahaturile vieții
că viața e glod și dacă e glod atunci
nu tre să te miri că împrășcă
ai sunat tu și mi-ai spus că mâine dăm
examenul la ora 8
și că ar fi bine să nu lipsim
altfel nu terminăm facultatea și dacă
nu terminăm
doamne - mi-am zis - cât seamănă
cu mama
am intrat în apartamentul lui gheorghe
l-am pus pe pat soră-sa mi-a dat
un prosop să mă șterg de vomă
și sânge
la întoarcere am trecut
pe la magazinul din colț
singurul care mai era deschis la
acea oră
am cerut un pachet de țigări un pix
și o bere ciucaș
pe urmă am luat-o pe strada
universității
era trecut bine de miezul nopții așa că
nu m-am mai dus la cămin
și m-am oprit în parc
mi-am aprins o țigară apoi alta

am luat un gât de bere apoi altul
și până dimineața am scris pe pachetul
de țigari

această poezie

*

la o săptămână gheorghe a murit
de cancer
(cică doctorii i-ar fi dat cel puțin doi
ani încă de trăit)
și simona a spus că vremea va fi caldă
numai bună de plajă doamnele
să-și pregătească din timp costumele
de baie
și când colo plouă torențial
la înmormântare au plâns toți
am plâns și eu
fiecare a spus câte ceva despre
gheorghe
când mi-a venit rândul am scos
pachetul de țigări din buzunarul
de la sacou
și am citit poezia ca pe o pagină bună
de biblie

*

acum că el s-a dus și acolo unde
s-a dus nu-i trebuie facultate
și alte lucruri de decor
am rămas singur șomer cu diploma
în mână într-o lume
care se scufundă de pe zi pe zi
în diplome
și care numai din diplomele de pe un
an întreg ar putea să fabrice
hârtie igienică pentru cel puțin
100 de ani de acum înainte

*

mâine pe vremea asta voi fi
în autocarul de germania
e ultima seară
stau așa cu o mână sub cap și
cu cealaltă țin pachetul de țigări
ca o carte deschisă la pagina care
trebuie

e deja trecut de 11 și n-am somn
citesc cu voce tare cuvintele
lui gheorghe
și da viața e glod și dacă e glod atunci
nu tre' să te miri că împrășcă

nimicuri d'ale mele

sunt zile când nu scriu un vers
corul: *poezia e pentru popor*
poporul nu e pentru poezie

sunt zile când poetul din mine
se face atât de mic
că l-aș putea trece prin urechea acului
cu ușurință
corul: *poezia e pentru popor*
poporul nu e pentru poezie

sunt zile când cădem spate-n spate –
în ochii noștri poți să asculți
 același cor obsedant
și cel mai important poți să vezi
 cum tot ce am scris până acum
sunt numai pagini albe
pe care le mai citesc pe furiș visătorii

se pare că

de două săptămâni tata bea numai
votcă rusească chiar dacă are cancer
și doctorii i-au spus
să nu pună gram de alcool pe limbă
se pare că de două săptămâni
tata se apropie de moarte
cu precizia cu care
lunetistul își fixează ținta

o chinezerie ieftină

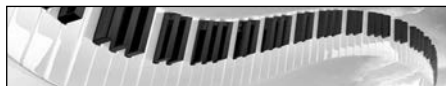
după o ploaie rece de toamnă
soarele a reapărut pe cer ca
acea monedă
cu care tata obișnuia să facă trucul
acela magic –
și de fiecare dată rămâneam mască
și serile cât erau de lungi și

de fermecate
casa noastră era plină de copii în ochii
cărora scânteia magia
ca beteala cu care se împodobește de
crăciun bradul
mama ne făcea clătite și le umplea
cu dulceață de vișine
apucam fiecare câte o clătită și până
ce o mâncam
se termina magia
și nu dura tare mult până careva dintre
noi molfăind
mai vrem să vedem încă o dată magia
(și la noi o dată însemna tot de atâtea
ori până ce ne prindea somnul)
și tata nu zicea niciodată nu

*

au trecut de atunci douăzeci de ani
 Azi m-am gândit să-i arăt fiului meu
 trucul acela magic cu moneda
 pe care tata mi-l arăta mie când eram
 copil
 și fiul meu m-a lăsat să-mi fac
 numărul
 (în tot acest timp m-a privit
 ca pe un hamlet care intră pe scenă
 își spune replicile pentru că e ținător
 de minte și atât)
 pe urmă mi-a zis bun tată da până
 la urmă nu e mare scofală
 poftim hai să-ți arăt trucul ăsta de doi
 bani pe youtube
 oricine poate să-l facă
 vezi tată nu-i magie cum te-a păcălit
 bunicu

e chinezerie ieftină
și în plus plictisește enorm
ca o simfonie de beethoven cu care
profa de română ne amețește
de ceva timp încoace

Primul Război Mondial, în cărbune și cerneală

Un alt fel de jurnal de front

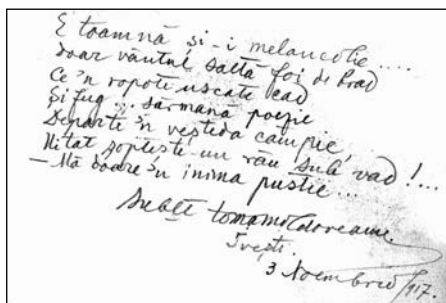
Cezar Pârlog

Două înscrisuri, în peniță și cerneleuri de culori diferite, certificate cu câte o semnătură, ușor transformată de timpul scurs între consemnări. Între aceste date își dezvăluie surprinzătorul conținut două carnete de format mic, diferite ca dimensiuni, cu coperti din carton și file din hârtie specială, rugoasă, legate probabil ulterior, în destinderea vreunui moment de pace.

Două carnete, conținând în jur de 80 desene, schițe, crochiuri, exerciții caligrafice, amintiri, vise, amenajări genistice și situații tactice. Nu neapărat în ordine cronologică (căci, în fond, ce e timpul și de ce-am ține mereu cont de el?), aceste mărturii grafice alcătuiesc un puzzle afectiv al unei perioade de aproape 2 ani din Marele Război și din viața unui anonim, participant la conflict: elevul sergent **Sabin Popescu**, devenit rapid sublocotenent, sub presiunea frontului prea apropiat și a nevoilor sale. Un jurnal de front sui-generis, scris în culorile cărbunelui, a cernelei și a creioanelor colorate...

În interiorul carnetelor, fresce ale unei perioade trecute. Oameni, locuri, trăiri, amintiri, date, însemnări. Într-o ordine relativă: **22/III 917** Botoșani, **30-31/IV 917** Iași, **18/Maiu 917** Dârjeni, **5/VII 917** Cristești Suceava, **1-21/IV** Nădărlac (Fru-

mușele), **28 III 917**, Drăgănești-Tecuci, **25 August 917** Bărnova, **2/II 918** Cudalbi, **26/X 916**, Ivești, **27/VI/918** Tuslea-Acherman-Basarabia, **4 Noiembrie 917** Nămolosa. Aproape doi ani, ultimii din Marele Război.

Descoperirea

O cuprinzătoare paletă mi s-a dat la iveală apoi: de la perfecțiunea literelor alfabetului, într-un desăvârșit exercițiu grafic, la cifre și câteva cuvinte desenate cu penița folosind un caroi ajutător, ajungând la însemnări de felul *Souvenir Sublt Catilina Ilie 27 Iunie 1918 Tuzly-Akerman, Amintire SubLt. Șt. Negulescu Tuslea-Acherman-Basarabia 27/VI/918*, până la romantice și inocente versuri:

E toamnă și-i melancolie.../ Doar vântul saltă foi de brad/ Ce'n ropote uscate cad/ Și fug... sărmană poezie/ Dește'n veșteda câmpie,/ Uitată șoptește-un râu sub vad!.../ Mă doare'n

inima pustie...

Sublt. Toma Moldoveanu

Ivești, 3 Noembrie /917

Sunt reprezentate în carnetele lui Sabin Popescu și frumoase chipuri în creioane colorate, cărbune sau tuș roșu, muze ale trecutului sau poate personaje din familie. Toate, cu o anume duritate și rigiditate în privire; poate pe seama locului în care au fost realizate, aproape de prima linie a frontului, cu a lui cumplită încărcătură; ori fiind la mai puțin de o lună de despărțirea de casă. A se vedea, de pildă, portretele realizate la 27 octombrie 1916, pe când militarul se afla la Ivești, sau portretul frumos și mai cald de tânără față, ascunsă sub o pelerină, într-o liniște contemplativă, desenat la Dârjeni, la 21 mai 1917. E singurul desen care surprinde un mic zâmbet, o oarecare tentă de optimism. Calmul de care autorul avea nevoie? Să-i fi pozat cineva, să fi avut vreun model, într-un moment de liniște?

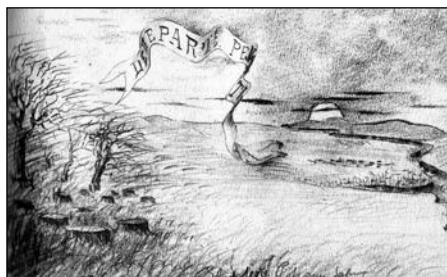
Mai departe, o însemnare cu o dublă încărcătură, legată de ziua și locul cu totul special în care a fost consemnată: *Amintire dupe front Postul de comandă al Bat III pe viroagă - vechiul hotar al Munteniei spre Moldova Sublocotenent Chiru Chirotescu Căculeți Vlașca 31. XII. 917*

Un An Nou întâmpinat pe front, poate chiar nu departe de linia întâi. Lângă o simbolică piatră de (fost) hotar. Cum trebuie să fi fost? Ar fi vrut cineva să fie în pielea lor? Am deplina siguranță a unui unanim răspuns negativ. Oare la ce se gândeau acei tineri? Cum își puteau desprinde gândul de la cei dragi, de acasă, de la iubitele lor, de la trecutele liniștite și veselele sfârșituri de an? Cu tot ceea ce însemnau ele în vremuri de liniște: colinde, cozonaci, veselie, prieteni buni, familie, petrecere...

Visând

Un răsărit de soare, un pâlc de copaci, câteva cioturi, o apă curgătoare și, pe faldurile unei panglici, mesajul „*De departe de peste munți*” Botoșani 22/III 917. Care să-i fi fost semnificația? Să fie vorba despre drumul autorului, trecând Carpații, pentru a ajunge la școala militară de la Botoșani? Se va afla vreodată?

O alăturare cu totul deosebită a

două desene, nu întâmplător succesive, cu o legătură extraordinară, unul în creioane colorate, următorul în cărbune. Mai întâi, un interior ce deslușește probabil o bucătărie de țară, o modestă odaie cu tradiționalul cuptor în care arde un foc galben-roșu și clasicele obiecte ce atârnă ori sunt așezate prin preajmă: *Unul dintre bordeiele locuite de mine 17 XII 917.*

Următorul desen, în directă legătură cu primul - Visuri din același bordei 24 /XII, Nămolosa -, e, poate, cea mai sensibilă creație artistică din carnetele lui Sabin Popescu, un excepțional desen în cărbune, care redă în tușe groase o reverie, o aspirație, un vis; în prag de Crăciun, poate cea mai însemnată sărbătoare din an, prilej cu care toate gândurile se îndreptau cu siguranță către cei dragi, spre familia și locurile lăsate undeva departe, acasă.

Văzuți din spate, înlănțuiți, o ea și un el în ținută cazonă, delicat și romantic, aplecat cu capul spre ea. Un vis

frumos, legat de persoana iubită aflată acasă ori cu gândul la cea care va fi să fie, cândva, după război. Doar ipoteze fără puțința vreunei confirmări. Cu totul deosebit este locul ingrat în care a izvorât acest vis, stând în bordeiul sărăcăcios, desenat anterior, meditănd, plănuiind, aspirând la ceva cu totul diferit de ceea ce are în fața ochilor: realitatea cruntă a războiului.

Pe aceeași linie a romanticei reverii, în contrast puternic cu realitatea dură înconjurătoare, un Interior Cudalbi, zugrăvit sumbru, în culori închise, dar care, la o privire mai atentă, dezvăluie, abia ghicit, în întunericul unui cadru oval de ușă, o vagă, siluetă feminină.

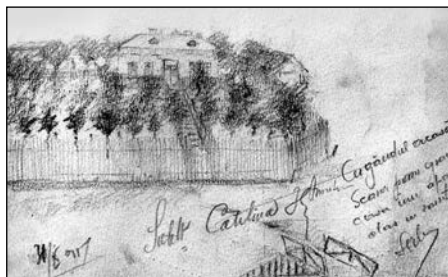

Lumea din afara caietului cu schițe

Alt moment nostalgic de reverie, de sensibilitate dusă spre extrem, se transmite și în desenul în creion, în-

fățișând o căsuță urcată după mai multe trepte, înconjurată de copaci și de un gard; desenul e completat naiv (și cu dor) de cuvintele: *Cu gândul acasă/ Scara pom gard/ Acasă îmi apar/ Dar nu sunt// 31/X 917*

În contextul istoric al acelor ani, România, după doi ani de neutralitate (Primul Război mondial se declanșase la 28 iulie 1914), se alătură Antantei - la 14/27 august 1916 - care promitea satisfacerea dezideratului național: desăvârșirea unirii statului român. Armata română, deși numeroasă (aproximativ 500 000 de militari organizați în 23 de divizii, dar cu un mare deficit de pregătire și ca număr de ofițeri profesioniști), înregistrează la început câteva succese militare în Transilvania, eliberând orașele Brașov, Miercurea-Ciuc și Sf. Gheorghe, pentru ca apoi, suferind mari pierderi, să facă pasul înapoi. În decembrie 1916, trupele inamice ocupă Bucureștiul, împreună cu 2/3 din teritoriul național, iar frontul se stabilizează la începutul anului 1917 pe linia Siretului, de-a lungul Dunării și al brațului Sf. Gheorghe, zonă din care își au pornirea majoritatea schițelor prezentate. O nouă și reorganizată armată a României dezvoltă ulterior ofensiva de la Mărășești și oprește ofensiva armatei germane. De remarcat în acest context și succesiunea treptelor pe

care le urcă Sabin Popescu, artistul deghizat în soldat, în ierarhia militară: de la schema ce reprezintă Poligonul tranșeelor, și o natură moartă cu ghiocei în vază, 22/III 917, semnate de elev sergent Popescu Sabin Școala Militară Botoșani, la cele majoritare, semnate de sublocotenentul Popescu (încă din 5/ VII 17), trecând prin stadiul de Elev plot. 31-1/IV, Dârjeni, ascensiune grăbită de condiționarea frontului cu nevoile lui, printre care și trebuința de ofițeri necesari comenzii subunităților; această trebuință scurta durata școlii militare și grăbea succedarea gradelor militare până la finalizarea ei.

Scheme de atac, lucrări genistice, bordeie

Cu toate ororile ce i-au însoțit viața de zi cu zi, lui Sabin Popescu nu i-a fost greu să-și afle inspirația în preajma frontului. Și, deși a ajuns în zonele de luptă ale liniei întâi, artistul soldat nu a surprins momentele de jertfă și de vitejie ale camarazilor, rămânând mai departe în preajma naturilor statice calme și a unor scheme cazone mai mult sau mai puțin elaborate.

În marea lor majoritate crochiurile cu mai multă sau mai puțină aplecare spre artistic sunt în directă legătură cu realitatea aflată mereu aproape. Scheme cu *Poligonul de tranșee D. Dragalina Dârjeni al reg 5 Vlașca, Posturi mitralieră, În postul fix Dârjeni 26/VII 917 și 9 august 917, Post mitralieră 8 august 917, Cimitirul 5 Vlașca, ori schița unui Sector al unei divizii germane reușesc să redea în bună măsură o imagine analitică a câmpului de luptă.*

9 august 917, Dârjeni (poate un auto-portret)

...ori cu arma în bandulieră, raniță și obiele, la 8 septembrie 917 Dragomi-rești - Tecuci...

...sau la 8 septembrie La postul fix Dârjeni.

De remarcat planul cu lucrări genistice și aliniamentele succesive pe ore, între 3 octombrie ora 22 și 5 octombrie ora 16. Lucrări executate de comp 10 reg 5 Vlas, mai ales pentru însemnarea Prima mea apropiere de inamic cu primul obuz la 10 m. Apare reprezentată pe schemă și neascultarea

ord căp (?!). Oare ce să se fi întâmplat aici? Cine să fi fost personajul care n-a ascultat ordinul căpitanului? Chiar autorul desenului, Sabin Popescu?

Lucrări cu certe calități artistice rămân în aceeași zonă a frontului, a realității. fie că e vorba de o rețea de sârmă ghimpată de dinaintea liniilor proprii, învecinată cu râul Siret, sau de Ob. art pe malul Siretului 29/ IX 917, pe deplin evidențiate cu ajutorul creioanelor colorate.

Realizat în creion, un bordei mascat de vegetație lângă nota 26/ VII 917 Depozitul fix Darjeni Sub Lt Popescu Sabin, Ordinul de serviciu, vă rog.

O observație: toate schițele și desenele reușesc pe deplin să aducă atât de aproape de privitor o linie a frontului cu toată atmosfera sa rece, gri, potrivnică, plină de neprevăzut și pericole, succesiune de file și imagini, întreruptă uneori, în lipsa unei cronologii stricte a datelor de execuție. de câte o pată de inocență. Rătăcită prin atâtea aparent transmis și pe deplin resimțit zăngănit de arme, o vază deosebită, cu trei ghiociei supradimensionați, aflată pe un colț de masă: 22/III 917 Bot.

Mici și dispersate obiecte de resort tipografic sunt reprezentate de câteva crochiuri de pe o filă cu însemnarea: 4 noiembrie Spre Nămolosa.

Localități cu nume mai mult sau mai puțin sonore marchează, fie și un itinerariu întins pe aproape doi ani, ce pare a schița o linie a frontului: Greaca, Moșia Vlădiceasca, Radovanu, Chir-nogi, Coeni, Putineiu, Cudalbi, Măică-

nești, Munteni, Ivești, Nămolosa, Drăgănești - Tecuci, Frumușele, Zoicești, Siret. Prezent este și Acherman, județ din Basarabia, ieșit astăzi din filele atlaselor geografice.

Înainte de plecarea pe front: imagini liniștite

Revenind la carnetul care precede episodul Botoșani, cu anii de front ce i-au urmat, e lesne de remarcat tihna care se revarsă din fiecare desen, liniștea unor imagini și preocupări obișnuite. La 22 iulie 1916, când vârtejul funest al răzbiului era încă departe, Sabin Popescu schițează *Casa mare și Casa mică a bunicilor din Mereni*.

Apoi, o filă cu zece chipuri creaționate, însoțite de numele lor. Poate câțiva colegi: Mateescu, Diculescu, Nițescu, Motoescu. Cu siguranță câțiva profesori: Corbean, Luca, Vasile, mai gravi, de o altă vârstă, ba chiar cu o anumită tendință spre caricaturizare. Apare și un chip ce are pe rever însemnele 34 I.

Poate cea mai elaborată și în amănunt surprinsă, o imagine curent întâlnită pe străzile centrale ale orașelor sau prin târguri, reprezentarea în creion a unui vânzător ambulant de plăcinte, cu șorț și concentrat asupra tăierii produsului așezat pe cuptorul portabil. *Plăcintaaaa!!! Calde plăcinteeee!!!*, o normalitate care cu siguranță că a fost serios zdruncinată în anii ce au urmat.

Făcând pereche bună cu imaginea anterioară, un desen, de asemenea elaborat, surprinde un vânzător de brăgă, poate și de zaharicale.

În câteva imagini - posibil cro-

chiuri pregătitoare pentru o reprezentare mai amplă - sunt surprinse o serie de elemente des întâlnite în tablourile vremii: țărăncuța în costum național și cu năframă, care toarce cu caierul și

fusul arhaic, un ceaun la foc, vegheat de un bătrân, un meșter ori poate doar un vânzător de tingiri, un bătrân cu păr și barba albe, care scrie, scos în evidență de contrastul alb-negru al cărbunelui.

Experiența frontului redată cu sinceritate

La final, câteva certitudini: cele două caiete cu schițe și desene ale lui Sabin Popescu, descoperite într-un anticariat prietenos, sunt cu adevărat deosebite; și nu numai pentru valoarea lor artistică, ci mai cu seamă pentru autentic și sensibilitate, pentru unicitatea unor fresce din anii Primului Război Mondial. Dar și pentru că autorul, militarul Sabin Popescu, nu se înscrie pe linia așa-numiților „pictori - desenatori”, din consistentele „plutoane de propagandă”, subordonate Secției Propagandă din Marele Stat Major (nume mai mult sau mai puțin cunoscute de artiști, precum *Traian Sfîntescu, Al. Țipoia, Ion Muscelanu, Anatol Vulpe*, au făcut parte din aceste plutoane). Cu siguranță că prin această absență, Sabin Popescu scapă pe de-a-ntregul de ingrata operațiune de separare a mediului de pleava propagandei, decantare pe deplin necesară pentru a putea descoperi adevărata proporție dintre servitute și creație din opera sa.

GHIDUL CĂLĂTORULUI AMERICAN PRIN FRANȚA

Următorul ghid pentru călătorii americani care vizitează Franța a fost compilat de specialiști de cea mai înaltă calificare din documente confidențiale și publice.

Privire generală:

Franța, o țară străină de mărime mijlocie situată în Europa, este un membru important al comunității mondiale, chiar dacă nici pe departe atât de important pe cât se crede.

Se învecinează cu Germania, care nu reprezintă o destinație atractivă pentru cumpărături. Franța este o țară foarte veche cu multe tezaure, cum ar fi EuroDisney. Prin contribuțiile sale la civilizația occidentală se numără șampania și ghilotina.

Deși Franța se consideră o națiune modernă, aerul condiționat este puțin utilizat și este aproape imposibil să găsești o mâncare mexicană decentă. Un motiv continuu de exasperare pentru vizitatorii americani este acela că locuitorii se încăpățânează să vorbească franceza, deși mulți sunt capabili să treacă pe engleză dacă zbieri la ei. Ca în orice țară civilizată, numărați restul în magazine și restaurante.

Populația:

Franța are o populație de 64 de milioane locuitori, din care majoritatea beau și fumează zdravăn, conduc ca lunaticii, au libidoul exagerat și nu cunosc conceptul de a sta răbdători la rând. Francezii sunt lacomi, temperamental, aroganți, zăpăciți și indisciplinați: toate acestea sunt punctele lor bune.

Majoritatea francezilor sunt romano-catolici, sau negri. Bărbații poartă uneori nume de femei ca Marie și se pupă atunci când își decernează decorații. Călătorii americani sunt sfătuiți să meargă în grupuri, purtând șepci de baseball pentru a se recunoaște reciproc mai ușor.

Siguranța:

În general, Franța este o destinație sigură, deși călătorii trebuie să știe că, din când în când, este invadată de Germania. Tradițional, francezii se predau mai mult sau mai puțin instantaneu, dar, în afara dificultății temporare de a procura whisky scoțian și de a afla scorurile la baseball sau cotațiile bursei din New York, viața decurge aproximativ la fel pentru vizitatori.

A fost construit recent un tunel sub Canalul Mânecii, pentru ca guvernul să poată fugi, dacă e cazul, la Londra.

Istorie:

Franța a fost descoperită de Charlemagne în Evul Mediu. Alte figuri istorice importante sunt Eric Cantona, Louis XIV, Coco Chanel, Jacques Cousteau și Charles de Gaulle, care a fost mulți ani președinte, iar acum este aeroport.

Guvernarea:

Forma de guvernare este democratică, dar zgomotoasă. Alegerile se țin mai mult sau mai puțin continuu. Din considerente administrative, țara este împărțită în regiuni, departamente, municipalități, orașe, comune, sate, cafenele, baruri și rulote auto. Parlamentul constă în două camere. Principalele preocupări ale parlamentului sunt plasarea de bombe atomice în sudul Pacificului și mimarea indignării atunci când se plânge cineva de acest lucru.

Cultura:

Francezii sunt mândri de cultura lor, deși nu este ușor să-ți dai seama din ce motiv. Scriitorii și artiștii francezi sunt ruși, algerieni, români etc., și sunt înmormântați în cimitirul Montmartre.

Bucătăria:

În general, călătorii sunt sfătuiți să se rezume la cheeseburgeri în hotelurile bune cum sunt Sheraton sau Holiday Inn.

Economia:

Franța are o economie puternică și diversificată, ceea ce este surprinzător, deoarece francezii nu prea muncesc. Dacă nu sunt în pauza de patru ore de după prânz, sunt fie în grevă, fie blochează șoselele cu camioane și tractoare. Principalele exporturi ale Franței sunt, în ordinea importanței: vinul, armele nucleare, parfumurile, rachetele teleghidate, șampania, lansatoarele de grenade și brânza.

Sărbători publice:

Din cele 365 de sărbători naționale amintim zilele de Luni, Marți, Miercuri, Joi, Vineri, Sâmbătă și Duminică. Mai sunt: 37 de zile ale Eliberării Naționale, 16 zile ale Proclămării Republicii, 54 de întoarceri triumfale ale lui de Gaulle, 18 trimiteri în exil ale monstrului corsican și 17 reîntoarceri din exil ale Împăratului Napoleon. Sărbătorirea Sfintei Brigitte Bardot este pe 1 martie. Când e cazul zilele respective se sărbătoresc simultan.

Concluzie:

Franța se bucură de o istorie bogată, un relief variat și o climă bine temperată. Francezii se bucură de răul altora.

Leonard Anciaș

O PICĂTURĂ DE DUMNEZEU

și te scufunzi

știi și tu cum e
cînd te simți o jumătate de cîine
care se tîrăște
și fiecare metru înainte mai greu
de parcurs un oraș zdrobit de o forță
nemicitoare și
te miști de parcă ai linge pînze
de păianjen
știi cum e
mîntea gata să cedeze
ca plafonul încăperii sub presiune
prea mare
apa care inundă etajul superior
te gîndești ce apăsătoare poate fi
memoria oceanului planetar
înghețuri și dezghețuri
scindarea continentelor
și uite-așa o picătură de apă
cîntărește cît o picătură de dumnezeu
simți că fără o parte din tine universul
ar arăta ca o gură știrbă
nu poți să rîzi nu poți arăta
nici un semn de fericire

cineva stă acolo urmărește
fiecare gest
te miști cu infinită precauție ești
un fugar
care se poate da de gol dacă folosește
cardul
sau telefonul
știi cum e
toate acele insule tropicale care
așteaptă să înoți pînă la ele
dar trebuie să rămîi nemișcat
în poziția aceea
în care nu simți durerea

am tras cîteva fumuri

și m-am gîndit că dacă ar exista
cineva care ar putea
să concentreze lumea într-un punct
eu aș fi un alt punct
în afara lui și m-aș gîndi la singurătate
dar mai apăsător e faptul că eu sunt
cel mai feroce
dușman al meu
și din acest motiv trăiesc
în interiorul celui mai mare
secret
și zile în șir încerc
să înțeleg dragostea și în special
dragostea
părinților mei care m-au făcut
cu altă formă de dragoste sunt
un extraterestru
căuia i se pare că cerul își aruncă
stelele
într-o ruletă cosmică
în care un număr de 300
de sextilioane de bile
cad pe negru și pierzi
și mai știu că două puncte pot face un
plan dar
printr-un punct

se duc toate liniile iar prin mine
trăiește bacteria
aia

știi bacteria care te face să îți trăiești
viața în sens invers
ca și cum ai face autostopul
pe o autostradă pe care mașinile
merg cu spatele

și dac-ar fi existat bunul dzeu atunci
n-ar fi lăsat o picătură
din sângele tău să umble prin mine
de un dumnezeu de ori mai greu
ca dragostea

eu îmi spăl carnea în apă și sufletul
în cer
apoi mă sinucid cu o poezie

eu sunt un fel de prognoză meteo
pe 1000 de ani
care vestește o nouă eră glaciară
să vedeți atunci cum vor îngheța
femeile în propria lor nepăsare

oare dacă te gîndești intens cîteva
vîrste de univers

la aceeași poveste
crezi că viața ta se va repeta
întocmai ca o eclipsă totală
și dintr-o dată vor dispărea și soarele
și cerul și nopțile
și stelele
și atunci ai putea să renaști
din propria temniță

ca atunci cînd te întrebi
ce e singurătatea
întrebarea asta stupidă la care
sunt nevoit să-mi răspund
tot eu împreună cu sentimentul acela
că nu vin de nicăieri
și nu ajung nicăieri
pentru că eu m-am născut din mine
însumi

diferit de cei care privesc stelele
pe cer și văd stelele
iar eu văd un film care rulează
în mintea mea și stelele nu sunt
decît subtitrare

rochia neagră de mireasă

bătrîna spunea că dacă vezi
trei mirese într-o zi o
să-ți poarte noroc. eu le-am văzut
pe toate îmbrăcate
în rochii negre, cu volane strălucitoare
ca antracitul.
nu știu dacă îmi merge bine.

vorbim din cînd în cînd însă toate
viziunile noastre sunt periferice.
între noi un fluviu format din dorințe:
lasă-te de fumat, lasă-te de băut,
nu mai pierde timpul
de-aiurea și fă ceva bani că așa
nu ajungi nicăieri.
și nu-i de-ajuns.

mă trezesc dimineața suficient
de bătrîn dar încă sper
că sunt adevăruri care ne mai mișcă.
ca un reumatism ce-și face simțită
prezența înaintea unei ploii
reci în nopte de primăvară.

și totuși e bine. cineva mi-a falsificat
semnătura pe mai multe
documente oficiale și acum
tot ce mi-a rămas e s-aștept
momentul în care ultimul lucru care
îmi va umple viața va fi
sunetul salvării.

asa a zis bătrîna: că-mi va fi bine.
rochia ta neagră de mireasă
bucetul de trandafiri albi și corbi albi
rotindu-se deasupra mea.
și liniștea aia imensă
între strigătele prelungi ale sirenei.

UN TESTAMENT AL LUI EUGENE IONESCO

(Acest document deosebit a apărut în publicația pariziană **Le Figaro Litteraire** a doua zi după moartea lui Eugene Ionesco, survenită în 1994)

Mesajele nu au nici un efect asupra mea. În acest moment mi-e totuși atât de rău încât îmi este greu să scriu. Nici ideile nu-mi vin când durerea este atât de violentă. Este aproape ora 5, va veni noaptea, noaptea pe care o detest dar care îmi aduce totuși, câteodată, un somn atât de plăcut.

Mi se joacă piesele cam peste tot în lume și cred că aceia care se duc să le vadă râd sau plâng, fără a simți dureri prea violente.

Știu că se va sfârși curând, dar, cum am spus-o de curând, fiecare zi este un câștig. Câteodată vin să mă vadă prietenii, câțiva prieteni devotați. Îmi face mare plăcere să-i văd, dar după o oră obosesc.

Oare ce altceva făceam, mai bine, înainte? Cred că mi-am pierdut timpul și că am alergat în van. Îmi simt mintea goală și mi-e greu să continui, nu din cauza durerilor ci a acestui vid existențial de care e plină lumea, dacă pot spune că lumea este plină de vid. Ca de obicei, mă gândesc că poate voi muri în această seară sau, să nădăjduim, mâine ori poimâine. Sau, chiar, cine știe cât timp mai târziu. Când nu mă gândesc la tot ce poate fi mai rău, mă plictisesc. Câteodată mă gândesc că mă gândesc, mă gândesc că mă rog. Cine știe, poate că va fi totuși ceva, va fi ceva. Poate că după va fi bucuria.

Care este forma lui Dumnezeu? Cred că forma lui Dumnezeu este ovală.

Am fost ajutat în carieră - carieră, cum se spune - de un mare număr de oameni cărora le datorez recunoștință. A fost, mai întâi mama, care m-a crescut, care era de-o incredibilă tandrețe și plină de umor în ciuda faptului că unul dintre copii îi murise la o vârstă fragedă și că fusese abandonată - după cum am povestit adesea - de soțul ei ce a lăsat-o singură în marele Paris.

Apoi, mai târziu, au fost toți profesorii mei de la liceul din București.

Dar pe parcursul vieții, mai ales soția mea, Rodica, și fiica mea, Marie-France, au constituit pentru mine cel mai mare ajutor. Fără ele, este limpede că n-aș fi făcut nimic, n-aș fi scris nimic. Le datorez și le dedic întreaga mea operă.

Datorez mult și unui escroc, Kerz, care s-a declarat falit în ziua ultimei reprezentații cu Rinocerii la New York, ceea ce lui i-a adus, în 1940, suma de 10.000 de dolari, dar și mie mi-a adus renumele în Statele Unite. El m-a ajutat fără să vrea.

Au fost, apoi cronicile literare engleze și franceze. În plus aceste cronici au ridicat împotriva pe criticii de stânga care crezuseră la început că eu însumi

sunt de stânga așa după cum ceilalți mă credeau de dreapta.

Apoi, încă o dată soția mea, mereu soția mea, care m-a obligat să-mi trec examenul de licență. Și mi-a făcut bine, dorind să mă distrugă, cea de-a doua soție a tatălui meu, Lola, care m-a dat afară din casă, provocându-mă în acest fel să mă descurc și să reușesc. Mi-au făcut bine profesorii de la Sf. Sava care m-au gonit din liceu, ceea ce m-a determinat să-mi iau bacalaureatul într-un liceu de provincie, ocrotit de sora soției mele, Angela, care ținea o pensiuine pentru liceeni (liceeni care, după câte știu eu, n-au reușit în viață). Vagabondând de la unul la altul, de la unii la alții, eu, cel fără adăpost, am acum unul din frumoasele apartamente din Montparnasse. Am mai fost, în sfârșit, ajutat câteodată de rude mai mult sau mai puțin îndepărtate, de către mătușa mea Sabina și mătușa mea Angela, de către profesori care își imaginau că am geniu. Am fost ajutat, mai recent, în timpul războiului din 1940 de Anca, mama soției mele, care în ciuda durerii proprii, cu inima sfărâmată, i-a lăsat pe ginerele și fiica ei să plece în Franța. A murit, sperând să se reîntâlnească cu noi la Paris, unde nu a putut ajunge. A murit cu această nădejde.

Am fost ajutat de Dumnezeu atunci când, refugiat la Paris pentru că nu voiam să mă alătur comuniștilor de la București, am plecat într-o zi la piață fără un ban în buzunar și am găsit pe jos 3000 de franci (din 1940!). Atâtea întâmplări mi-au venit în ajutor! Poate Dumnezeu este acela care m-a ajutat toată viața, care mi-a sprijinit toate eforturile și eu nu mi-am dat seama. Am fost ajutat, apoi, de proprietarul meu din strada Claude Terrasse, dl.Colombel, Dumnezeu să-l binecuvânteze, care nu a cutezat să arunce în stradă un biet refugiat care nu-și plătea chiria dar era poate trimis de Domnul.

Și astfel, din mână în mână, am ajuns să obțin un soi de enormă celebritate și să ajung împreună cu soția mea la vârsta de 80 de ani, chiar 81 și jumătate, cu frica morții, cu neliniște, fără a-mi da seama că Dumnezeu îmi dăruise atâtea binefaceri. El n-a abolit, pentru mine, moartea, ceea ce mi se pare inadmisibil. În ciuda eforturilor mele, în ciuda preoților, n-am reușit niciodată să mă las în voie, în brațele Domnului. N-am reușit să cred destul. Eu sunt, din păcate, ca omul acela despre care se spune că făcea în fiecare dimineață această rugăciune: „Doamne, fă-mă să cred în Tine”. Ca toată lumea, nici eu nu știu dacă, de cealaltă parte, există ceva sau nu este nimic. Sunt tentat să cred, ca și Papa Ioan Paul al II-lea, că se desfășoară o luptă cosmică enormă între forțele tenebrei și cele ale binelui. Spre victoria finală a forțelor binelui, cu siguranță, dar cum se va produce aceasta? Suntem oare fărâme dintr-un tot, sau suntem ființe care vor renaște? Lucrul care mă întristează poate cel mai mult este despărțirea de soția și fiica mea. Și de mine însumi! Sper în continuitatea identității cu mine însumi, temporală și supratemporală, traversând timpul și în afara timpului.

Nu apărem pe pământ pentru a trăi. Apărem pentru a pieri și a muri. Trăiești copil, crești și foarte repede începi să îmbătrânești. Cu toate acestea, este greu să-ți imaginezi o lume fără Dumnezeu. Este totuși mai simplu să-ți o ima-

ginezi cu Dumnezeu.

S-ar putea spune că medicina modernă și gerontologia doresc, prin toate mijloacele, să reconstruiască omul în plenitudinea sa, așa cum divinitatea n-a putut s-o facă: în pofida bătrâneții, a stricăciunii, aslăbiciunii, etc. Să-i restituie omului integritatea, în imortalitate, așa cum divinitatea n-a știut sau n-a vrut s-o facă. Cum n-a făcut-o divinitatea.

Înainte, sculându-mă în fiecare dimineață spuneam: slavă lui Dumnezeu care mi-a mai dăruit încă o zi. Acum spun: încă o zi pe care mi-a retras-o. Ce-a făcut Dumnezeu din toți copiii și vitele pe care I le-a luat lui Iov?

În același timp, în ciuda a orice, cred în Dumnezeu, pentru că eu cred în rău. Dacă răul există, atunci există și Dumnezeu.

NĂDĂDUIESC

...Nu am prejudecăți de nici un soi, dar felul în care ne purtăm ucide frumusețea. *Trupul este cortul lui Dumnezeu*, a spus Pavel. Ce facem noi cu el? îl expunem, ca pe o bucată oarecare de carne. E cumplit. Cumplit e și ceea ce s-a întâmplat cu relațiile dintre femei și bărbați. După părerea mea, aici s-a săvârșit o crimă. Fiorul primei întâlniri, dragostea, așteptarea căsătoriei, toate astea au dispărut. Ce se întâmplă cu noi? Eram un popor de țărani cu frica lui Dumnezeu. (...)

...Pentru mine, marea poezie a fost întotdeauna baia de frumusețe în care m-am cufundat când am avut nevoie de intrarea în altă dimensiune. Poezia ține de partea cea mai ascunsă, cea mai intimă a ființei noastre. Poezia echivalează aproape cu o rugăciune. În poezie te cufunzi pentru a te întoarce cu frumusețe. În rugăciune intri pentru a te integra absolutului.

...Pentru că intrăm în zona computerului, am pierdut plăcerea de a citi. Eu sunt un cetățean al Galaxiei Gutenberg. Umanismul culturii se sprijină pe lectură, nu pe imagini fugitive. Lectura îți lasă popasurile necesare pentru reflecție, pentru meditație. Pierderea obișnuinței lecturii este pericolul cel mai mare care amenință planeta, pentru că slăbește intelectul, puterea de gândire, și te face să uiți limba. Chiar și eu, după ce am stat cinci ani în Italia, la întoarcere a trebuit să pun mâna pe Eminescu și pe Sadoveanu, ca să-mi refac limba.

...Moartea pentru mine înseamnă lepădarea acestui trup vremelnice și trecerea în lumea celor vii. Nădăduiesc. Dacă merit. Asta numai Mântuitorul știe.”

Zoe Dumitrescu Bușulenga

Andra Elena Agafitei

În țara lui Papură-Vodă

Partea I

Mda... Nimic nu mi se pare mai interesant decât un text care începe cu „mda“, urmat de puncte de suspensie, așa, de „chichi“, pentru a mări... suspan-sul...

Trenul IR 1662, din direcția București Nord - Ploiești Sud, ajunge în 3 minute, la linia 2 și pleacă în direcția Tecuci, Bârlad, Vaslui, Nicolina (dar de când Doamne iartă-mă e Nicolina așa de importantă?), Iași. Booon. Toate bune și frumoase până aici, chiar prea frumoase deoarece, emoționată, las să-mi curgă pe obrazul drept niște lacrimi ovale la constatarea faptului că, de data aceasta, trenul chiar ajunge fără întârziere. Îmi iau la revedere de la ai mei și urc... deși nu fac decât câțiva pași, deja simt că mi se lungesc mâinile din cauza bagajelor, că de, „studentu' de provincie“ are mereu ceva de cărat. Mă opresc la intrarea în compartiment. Nu neapărat de oboseală, ci de groază. Privesc înainte. Compartimentul este un adevărat apartament pentru sardine, nu doar o conservă obișnuită că na, doar nu mai arată (chiar) ca pe vremea lu' Ceașcă. O mulțime de oameni... dar nu așa... o mulțime diversă, pestriță, gălăgioasă. Tremur numai la gândul că locul meu, 63, se află undeva pe la jumătate. Trag aer în piept, apăs pe buton, ușile se deschid grațios (de altfel, singurul lucru grațios de pe acolo) și înaintez. Un „pardon“ în dreapta, unul în stânga, un „băga-mi-aș picioarele, ce aglomerat este“ (evident, doar în mintea mea, deși chiar aș fi putut să spun cu voce tare). Și abia de acum încolo începe adevărata aventură, „odiseea“ unui drum de 4 ore.

Cum eu sunt personajul principal, vă rog să mă lăsați să vă fac cunoștință cu restul „sardinelor“ din luxosul vagon de clasa a 2-a. Primul pe dreapta, fix lângă locul unde se lasă bagajele mai mari, se află un domn destul de înaintat în vârstă, care mănâncă tacticos ceapă cu slănină. Mda. La o adică, poate îi era omului foame, poate numai asta avea la el, dar totuși... Nu zic, mai mănâncă lumea și așa ceva, dar pe acasă sau, cel puțin, nu într-un spațiu destinat transportului în comun. Aici mă puteți acuza de fițosenie, însă nările mele muuult prea fine nu pot îndura orice. Următorul pe listă e un domn la costum, cu un început de chelie și foarte preocupat de ceea ce citește pe tableta sa. Nu-i era de ajuns că avea laptopul deschis și un smartphone pe masă, nu nu, el trebuie să arate lumii tot ce are, că de, „așa e unii, dom'le“. Of of, măi măi... Înaintând, observ o prea frumoasă domnișoară, machiată ca la circ, care doarme fără stres, ocupând două scaune și lăsând să i se vadă, la spate... firul/șnurul de la bikini. Bine măcar că-i avea! Vis-a-vis, două specimene extrem de des întâlnite de mine, cunoscute sub numele de „țate“. Două doamne care scuipă tacticos semințe

în timp ce lecturează intens Libertatea sau CanCan (una din două, nu mă pricep așa de bine la tabloidele astea). Eh, Doamne, Doamne, multe obstacole mai am de depășit până să ajung la locul cu pricina. Câteva locuri mai în față, șade un *gagiu* rebel, rebel rău de tot (în sinea lui, poate chiar se crede așa), asortat din cap până-n picioare, cu un fes pe-o parte (deși este destul de cald), care vizionează, pe YouTube, un videoclip Harlem Shake (mare tâmpenie și cu chestia asta). Este pătruns până la suflet, căci începe oarecum a se băta în scaun, ca un ... într-o găleată. Mie îmi plac oamenii care se lasă absorbiți de o anumită trăire, dar toate până la o limită, iar limita mea e limita Harlem Shake.

– Scuze pentru deranj, crezi că ai putea da mai încet? întreb eu, foarte zâmbitoare

– Îhi, se aude un răspuns care mă face să mă îndoiesc nițel de nivelul intelectual al tipului.

Cu speranța că acesta chiar mi-a recepționat întrebarea și nu a răspuns din reflex, mă târâi mai departe. Ajung la locul meu. Din fericire, pe el nu se află nicio altă persoană cum, de altfel, se întâmplă în 99% dintre cazuri. Nu pot să înțeleg de ce. Adică... dacă ți-ai luat bilet, de ce nu stai naibii la locul tău? De ce ții morțiș să te așezi pe al altuia? Sau cumva ți se pare că ești vreun răzvrătit și în felul ăsta superi sistemul? În fine. Aranjez bagajele. Stau. Carte nu am, așa că scot laptopul, că mai am ceva de terminat. 4 ore ar trebui să fie suficiente. Ar trebui, în mod ideal. La prima stație se urcă o domnișoară, care are locul fix în fața mea. Pare liniștită. Slavă cerului. Îmi pun căștile în urechi, pentru a-l evita pe tipu' cu Harlemu' lui cu tot și dau să scriu. Deodată, simt cum mă fac verde la față, cum mâinile îmi amorțesc, cum îmi pierd suflul. Cu un efort de nedescris, privesc în dreapta mea. O, Doamne. Fătuca se descălțase și-și urcase, bine merci, picioarele, cele două verze băgate în șosete, dihorii, pe scaunul de lângă mine. Dar câte să mai îndur? În fine, contrar firii mele, tac... tac pentru că e mai bine, tac pentru că mă cunosc, tac pentru că dacă aș deschide gura, nu știu ce i-aș zice. Totuși, e în asta și un lucru bun. Măcar nu e vară.

Până una-alta, timpul trece și mă trezesc în Iași. Cu 6 minute mai devreme decât ora prevăzută. Imposibil... incredibil. Mirobolant de fascinant. Nu pot să înțeleg... mă uit în jur și nu-mi vine a crede ochilor și totuși... sunt în Iași. Oare mă filmează cu Camera ascunsă? Oare trăiesc într-un univers paralel? De ce, Doamne? De ce vrea C. F. R.-ul să-mi provoace emoții atât de intense? De ce? Nu putea și trenul ăsta să întârzie, ca de obicei, măcar 10-15 minute?

Partea a II-a

Vine, vine primă-vaaaa-raaa, tra la la la la... Da, dragii și dragele mele, a venit și primăvara, până la urmă. Că doar nu era să fie iarnă jumătate de an. Și odată cu acest anotimp, au răsărit, mai timid la început, ce-i drept, nervii de primăvară.

Nervii ăștia sunt „deosebit de speciali“... De ce? Păi pentru că sunt primii care apar, vestitorii vizibili ai unei lungi veri caniculare. Nu, nu m-am tâmpit –

cel puțin nu vreau să recunosc – ceea ce vreau să spun e că, în unele momente, mi-aș dori să mai fie iarnă, să nu fie nevoie să ies din casă, să nu văd oameni. Adică mamifere bipede și cam atât, că alte facultăți - cum ar fi, rațiunea, gândirea logică etc., – mă îndoiesc să le aibă, deci, să le definească. Așadar, urmând „firul logic“ al acestui monolog, nervii mei au o relație amoroasă, de lungă durată, cu oamenii. Cu „animalele bipede, fără pene și cu unghii late“, cu ei am eu probleme, doamnelor, domnișoarelor și domnilor. Pe bune. Serios acum. De ce? Pentru simplul fapt că EI POT. Ce pot? Să cauzeze înflorirea nervilor de primăvară...

Prima dată când am realizat că a venit primăvara nu a fost când temperatura a depășit 18 grade, ci atunci când, într-o fabuloasă zi de miercuri, am decis să mă duc până în Copou - de, mai am și eu niște treburile, niște socoteli. Greșala primă a fost să iau autobuzul. Culmea, mă gândeam că fiind cald afară, mă voi scuti de prezența totalmente agreabilă a specimenelor din mijlocul de transport. Da... sigur, așa fi putut să merg și pe jos, dar chiar mă grăbeam, așa că am ales soluția mai rapidă. Aici... ce să mai spun... ce să mai spun, dom'le, decât că mare e grădina Domnului (și mulți sar gardu'). Nu știu prin alte părți ale țării cum e, dar aici, în Iași, eu am identificat mai multe „feluri“ de călători. Călători care provoacă nervi de primăvară. În primul rând, îi avem pe cei care, deși autobuzul e plin ochi, se încăpățânează să se urce și apoi, să te înghiontească grațios, ca să își composteze biletu' - că ei, dom'le, că ei „călătorește legal“. Dacă scapi viu din calea acestor „prădători“ și, culmea, găsești un locșor în care să te refugiezi - crezi tu - vine repede controloru' - tipu' înalt, masiv, chelios și cu o privire de bulldog, asortată cu geaca din piele - sau imitație din piele de *put*** de papagal - și te ia la trei păzește. Răsuflă ușurat și vrei să te uiți pe geam, însă nu se poate să nu observi în fața ta un grup de... mimoze, fătuci de maxim 14 - 15 ani, excesiv de machiate, parfumate, îmbrăcate ca pentru club, care flecăresc entuziasmate despre nu știu ce șmecher care le-a dat add pe Facebook - culmea, una săraca, mai să plângă, credea că i-a dat numai ei - și care urmăresc cu ardoare fiecare postare a individului: „Acum m-am trezit. M-am spălat pe ochi. Am tras un vânt. Plec la școală“. **Fabulos.** Și totuși, nu poți spiona prea atent, pentru că în coasta ta e o tipă care, dându-și cu mâna prin păr - de, ea are loc de manevre speciale - ți-a băgat pleata-i bogată în ochi. Nici măcar nu-și cere scuze. E prea ocupată să-și admire noile unghii false - cred că din cauza asta nu a văzut că nu s-a dat bine cu mortar... adică... cu fond de ten. Și dacă nici asta nu mi-a fost de ajuns, ce m-a răpus a fost „parfumul“ emanat de un tip bengos, care cred că ieșise de la sală - adică na, era îmbrăcat ca și cum de acolo ar fi venit, altfel nu-mi explic de ce era atât de transpirat, doar nu erau 40 de grade - și care se ținea, grațios ca un „lebedoi“ de bară, lăsând ceilalți călători să-i admire frumușăța de păr din zona axială. **Mirobolant.** Da... of... Doamne... și, colac peste pupăză, mai sunt acei „Cobori la prima?“, care își fac loc din coate cu 7 stații înainte de momentul coborârii din autobuz. Doar n-ai vrea să se trezească pe Marte, nu?

Eh... Nervi, nervi plăpânzi de primăvară, dar promițători. Abia aștept căldurile, tare sunt curioasă ce-mi mai dă Domnul să trăiesc. Asta dacă nu mă răpune vreun miros mai tare - că am fierea sensibilă - sau dacă nu cumva mă învăț minte și merg pe jos până unde am nevoie, fie și până la capătu' lumii.

Partea a III-a

Știam eu... deci pe bune că știam eu. Dacă ți se întâmplă ceva și cumva omiți să scrii despre fabuloasa întâmplare în timpul cel mai scurt posibil... se duce naibii tot. Și savoare, și haz și mai tot ce vrei matală. Mda. Chiar mă gândesc acu' și nu mai e la fel de interesant ca ieri, când râdeam în hohote prin Copou. Ba chiar încep să cred că poate râdeam degeaba, singură. Nu că ar fi prima dată când mi se întâmplă.

Dar, dacă tot am stărnit... ra-ha-...l, să și spun despre ce este vorba. Ieri a fost o zi... în care probabil, dacă aș fi avut copii, m-ați fi văzut pe la știrile de la ora 5. Cu alte cuvinte, a fost o zi de „să-ți bați copiii“. (Nu, dacă i-aș avea, nu i-aș bate, cel mult i-aș chinui... ha ha. Vezi? Iar rād singură. Mda. Nu, deci să fie clar, nu mi-aș abuza copiii ipotetici). Joi noapte, din cauze cunoscute de mine și de câțiva prieteni apropiați, nu prea am putut să dorm. Avem emoții în legătură cu un anumit examen. M-am sucit, m-am foit. Nimic. 4 dimineața. Examenul era de la 9, iar eu nu dormisem nici măcar două ore. Buuun. După discuții încurajatoare purtate pe Facebook cu mătușa, decid să închid taraba și să trag pe dreapta. Da' de unde. Se trezesc lighioanele. Că de, am două. Și încep să mă escaladeze, să îmi roadă degetele de la picioare, să mă zgârie - ce să-i faci, se mai mișcă și omu'... nasol e că nu se mișcă atunci când trebuie. Că dacă ai feline prin casă, deja casa nu mai e a ta, ci a lor, iar tu faci ce vor ele. Te miști, respiri, dormi și mănânci când ți se dă voie, asta ca să fie clar. Mă dau jos din pat, fac cunoștință cu colțul patului, rostesc niște injurii nedemne de o ființă așa delicată ca mine și orbecăi prin întuneric până la întrerupător. Dau să aprind lumina, da' mă răzgândesc. Mai bine nu. Poate se trezește și motanu' ăl mare și poate mai vrea și el ceva de la viața mea. Vreo cafea sau mai știu eu ce. Eh, glumesc, poate să și vrea, că și așa își face singur. Eu n-o nimeresc niciodată destul de bună. Ce să-i faci, nu beau cafea decât cu ocazii speciale. Ajung la frigider. Hrănesc animalele și dau să mă întorc în culcuș. Dar nu pot. Trebuie să le mai și mângâi, să mă joc, treburi importante, ce să mai. Într-un final, ați-pesc. Când mi-e lumea mai dragă, sună alarma. Închid. Apoi sună mama, pe care am delegat-o în mod special să mă trezească. Mă sună, răspund prin somn și închid. Apoi, conștiința, cea mai bună alarmă deșteptătoare, mă face să sar în picioare. ⁷⁴⁵ Mă spāl pe ochi, mă machiez, mă îmbrac, iau un taxi, ajung unde am de ajuns, dau examenul, iau 10 și plec să-mi văd de ale mele. Adică să ajung la poștă, că-mi trimisese mama colet. Booon. Iau un autobuz - cu frica de ri-goare - și mă îndrept spre Copou. Din cauza sensibilității mele acute la mirosuri acrișoare, cobor cu o stație mai devreme. Ahhh... Copou... aer proaspăt - nu că eu nu aș avea aer la mine în curte, dar na, ăsta e mai șmecher - forfotă... studenți

care se prefac a fi în sesiune... Alții care se pozează după ceremonia de absolvire. Sărmanii de ei! E tot ce am de zis. Da. Ajung la poștă. Spre surprinderea mea, nu e coadă. O singură persoană. Un singur ghișeu deschis, însă cu 3 cucoane învârtindu-se pe acolo. Nu știu cum e în alte părți, dar astea parcă sunt trase la indigo. Freză identică, culoare a părului la indigo, uniforma de rigoare. Și da, și privirea nedumerită care vine la pachet. Deci degeaba e o singură persoană în fața ta. Poți să stai și juma de oră să aștepți. Ceea ce am și făcut. Inițial, m-am arătat zâmbitoare. Eram oricum nerăbdătoare să-mi iau pachetul. După primele cinci minute, colțurile gurii descriu un rânjet trist. Stând în picioare, dau să mă sprijin cu coatele de blatul de marmură de la ghișeu. Timpu' trece și aia tot nu mai dispăre din fața mea. Mă topesc, se încălzește și marmura, mai că se face băltoacă. Îmi dreg vocea. Nimic. Astea nu reacționează la subtilități. Mă foiesc. Încep să ating lucruri pe care nu am voie să le ating. Nimic. Mamă, ce mișto! Parcă-s în țara lui Papură-Vodă. Fac ce vreau și nimeni nu mă ia la rost. Îmi pun buletinul pe cântarul electronic. 5 grame. Doamna din fața mea asudă intens de nervi. Operatoarea de la ghișeu la fel. Se pare că are probleme în a se lămuri despre ce este vorba: „Ce avem noi aici? Un portmoneu, un portofel, un portvizit“. Mda. Mi se încrețește păru de nerăbdare și mi se pare că iar e ziua mea. O fi trecut deja un an de când stau acolo, la coadă? După lupte seculare, o doamnă amabilă, care oricum freca menta de pomână dând numai impresia că lucrează, mă ia în primire. Îi întind buletinul, îl ia și-mi completează datele. Că de, eu sunt de la țară și nu știu să completez un talon (n-am nimic cu oamenii de la țară, așa e expresia). Nume, prenume, strada, județul. **VRANCEA**. A scris mare, cât capu' ei de mare - și de gol. Dede-subt, la fix un centimetru distanță, completează iar. Eliberat de, la data de... și apoi mă trezesc cu un par în cap. Se aude o voce. A ei. Mă întreabă în ce județ a fost eliberat buletinul. Pentru o clipă cred că sunt în filmele cu proști. De tras pe nas oricum nu am tras, era prea devreme să fi băut ceva, iar de soare mă ferisem. Și totuși, mi se părea că sunt eu aia cu capu'. După ce completase mai devreme rubrica cu județul, cu buletinul meu în mână, acum, femeia stătea precum capra-n faruri și aștepta un răspuns. Îi zic „Vrancea“. Da, Vrancea, fir-ar ea să fie de treabă! M-am născut acolo, acolo am adresa stabilă, de poliția vrânceană e eliberat buletinul, ce altceva ai fi vrut să treci în rubrica aia? Mai ales după ce, cu mâna ta aia plină de ineale ai scris și cu zulufii tăi prea plini de fixativ, băgați în ochi, ai citit ce scrie pe buletin!!!! Of Doamne. Papua Noua Guinee, dom'le, trece aia la județ și lasă-mă-n legea mea. Mi-a răpit orice bucurie. Aduce coletu'. Colega, ca să se bage în seamă, spune: „Nu e ăla coletul. Al domnișoarei nu este venit“. Pică cerul pe mine. Cealaltă: „Ba da, este“. „Ba nu, nu este“. Mă uit cruciș, mormăi un „merci“ și plec. Este, nu este, Domnu' fie cu voi! Eu am luat cutiuța pătrată pe care stă scris numele meu și, culmea, și județul! și am plecat.

Acuma, că o fi venit pachetu', că n-o fi venit, că eram eu aia din buletin, că județu' era sau nu era tot ăla, nici că-mi pasă... Sper să-și fi rezolvat dilema

până acum. Nu de alta, dar mi-ar părea rău să rămână ceva la lucru și sâmbăta, din cauza mea.

Partea a IV-a

Nu știu alții cum sunt, dar mie nu mi-a plăcut niciodată să fac lucrurile la timpul lor. Nici măcar cât am fost studentă nu m-am înscris la Jocurile Olimpice ale Tocilarilor sau Plictisiților (situația poate varia, în funcție de persoanele în cauză). Cu alte cuvinte, nici măcar o dată nu am învățat la timp. Dacă în septembrie ni se spunea că vom avea examen pe 13 noiembrie, mă apucam și eu să mă uit prin cursuri cu maxim 3 zile înainte. De ce? Pentru că nu văd rostul în a te apuca să studiezi (deși pentru mulți „a studia” este echivalent cu „a toci”, ca la Creangă) cu zeci de zile înainte. Metodă mai proastă și mai ineficientă ca asta eu zău că n-am întâlnit. Îți ocupi mintea de pomană cu lucruri pe care le vei uita într-o clipită când te vei afla în fața paginii albe de examen. În schimb, când începi să-ți dai seama că întâlnirea de gradul 0 este iminentă, când încep să-ți lăcrimeze ochii cu toate că nu tai ceapă și când credeai că „supapa” îți funcționează perfect și că ai destulă hârtie igienică - sfat pentru studențime: cumpărați cât mai multă, niciodată nu e de ajuns, mai ales în sesiune - ei bine, abia atunci e recomandat să te apuci serios de treabă. De unde, de neunde, îți vine și chef, te entuziasmezi brusc și, dintr-odată, toată lumea ți se pare mai interesantă. Da, e interesantă, mai ales că după examen te vor suna ai tăi să întrebe ce scofală ai făcut, iar dacă răspunsul nu va fi unul satisfăcător, tare mă tem că nu vei mai avea banii de buzunar, pe care oricum îi cheltuiești aiurea. Așa că, stimate domn, stimabilă don’soară, pune burta (sau, mă rog, abdomenul’ lucrat la sală) pe carte. Și chiar dacă până atunci nici nu știai de unde și cu ce să începi, iată că Sfânta Treime, pe care o pomeniești numai în sesiune, îți vine în ajutor. Hocus pocus, te trezești că ai și cursuri - fie că ți le-ai găsit pe sub pat, fie că ai implorat-o în genunchi pe tocilara grupei în stația de tramvai să ți le dea - ai și pe ce scrie, culmea, mai ai și niște pixuri faine rău, nu de alea la un leu. Toate bune și frumoase: stresul’ îți înscenează un fals atac de cord și mai mai că-l înțelegi și tu pe Bergson și-al său timp subiectiv.

Pentru că nimic nu te motivează mai mult decât frunza verde a morcovului care se ițește la ..rul tău. Cam în situația asta mă aflu și eu acum, cu cartea pe care trebuie să o termin de tradus până la sfârșitul lunii. Nu, nu aș fi putut traduce câte 5 pagini pe zi, timp de două luni, eu sunt masochistă și vreau să traduc 20 pe zi, timp de două săptămâni, fără să respir, fără să mănânc, fără să dorm. Culmea e că nu pot lucra ziua. Noaptea e cel mai bine. Și tocmai de aceea, când a sunat mama azi-dimineață la 11, eu abia făcusem ochi. De, îmi muncisem materia cenușie până aproape de ziuă. Da. Sâmbăta miraculoasă în care trebuie să primesc pachet de la ai mei, de la săracul tata care și-a spetit cocoașa cărând de la piață și de la biata mama, care mai că nu a făcut ardeii umpluți în doi timpi și trei mișcări. Mă îmbrac anevoie și purced la drum, pe jos. E cald, 32 de grade. Simt cum mă topesc pe asfaltul ciuruit al bulevardului.

Mă opresc să-mi cumpăr o apă plată și, când ies din magazin, spre „deliciul” retinelor mele și așa abuzate, văd un meduz și o meduză. Un el și-o ea, care stau bot în bot. Acum, ori își controlează reciproc amigdalele - că na, e scump să mergi la doctor, ce să mai spun că mai trebuie să stai și pe la cozi - ori fac schimb de fluide și bacterii, menite să întărească sistemul imunitar - de ce să mai dai bani și pe vitamine, nu? Eu înțeleg că dragostea-i mare și amoru-i ghebos, dar nici așa fraților... Vă rog eu și toți bătrâneii care trec pe stradă, căci se pare că și eu sunt de modă veche: dacă fiorul vă trece prin izmene, măcar să vă înfiorați la umbră, la loc răcoros, unde să nu vă vadă nimeni.

În autogară, lume diversă și pestriță. Pe băncuțe, alți muritori de foame ca și mine, aflați în așteptarea sfântului Graal. Iau pachetul și mă îndrept spre un taxi. Din fericire, e unul chiar la intrarea în autogară. Tot din fericire, șoferul nu e un ghițoi burtos, în bermude și șlapi. Pornim. Ca să nu stăm la prea multe semafoare - de teamă să nu mi se dezghețe ardeii umpluți - șoferul alege un traseu mai scurt. Mai scurt, dar plin de gropi, hârtoape și cratere lăsate de primăria municipală. Cu cârpițul probabil că vor veni în altă eră. Poate în cea glaciară, că acum e prea cald. Încă o străduță până în fața casei... când colo, mașina de la Salubris. Nu știu sincer ce mai căutau prin cartier, că de obicei ei ridică gunoiul până în ora 16. În fine. Din cauză că strada e prea îngustă, șoferul așteaptă răbdător în spatele mașinii, care staționează tacticos în fața Bisericii. Se pare că uitaseră să ridice gunoiul sfânt. Mă gândeam că n-ar trebui să dureze mult, căci mai văzusem cum procedează muncitorii. De astă dată însă, din cauza importanței tomberonului, au coborât nu 2, ci 4 oameni. Măi să fie. Cu șepcile pe urechi și cu capul între umeri, cu vestele larg deschise, să se vadă splendoare de burdihan umplut cu bere. Se pare că ei erau vechi în meserie, nu ca ai mai tineri care, atunci când se îmbracă, se echipează corespunzător, nelăsând să se vadă vreo bucată ispititoare de carne, în ciuda privirilor pofticioase ale gospodinilor care pândesc de după gard. Se tot uită, se tot uită, se scobesc în nas, își împletesc codițe din părul de pe burtă; fac orice numai nu apucă blestemăția aia de tomberon. Se pare că necesită un timp mai mare de gândire. Doar e tomberonu' lu' nea părintele. Nervos, șoferul claxonează. Ăștia, treziți din starea de visare, fac semn celui de la volan să miște mașina. Într-un final, depășește și continuăm drumul.

Ajunsa în fața porții, mulțumesc frumos și îmi iau bagajul. Intru în casă, despachetez. Toate-s la locu' lor, ardeii încă nu s-au dezintegrat, iar țuica e tea-fără și nevătămată. Torn un păhărel și hai noroc și sănătate, că și așa am de lucru. Poate în felu' ăsta, dibuiesc mai bine sensu' cuvintelor. Numa' o grijă am: să nu iasă traducerea mai faină decât textu' inițial.

Ani Bradea

DIN POVEȘTILE ȘEHEREZADEI

Noaptea-i prea neagră pentru o poveste albă

Zace regele plop cu trupul secționat în butuci drepți, egali și coroana alături. spânzurate de crengi globuri cu poleiala sărită, sparte în cădere. vise roz revărsate din găurile negre. puzderie de replici verzi ale aceleași inimi atinsă de mantia zeului. o ultimă adiere șoptită, lacrimosa în re minor. copilăria și adolescența diluate în seva care se scurge. risipă de cuvinte și de taine. litere de foc, stigmatate în țărână. busuioc cusut în pernă, carte sfântă lângă pernă. descântecul femeii cu chip de înger nins. somn adânc de boală grea, repetat noapte de noapte. pereți de piatră care se apropie strângând în brațele reci bezna vidă. țipătul păsării de noapte din pieptul femeii copil. pierdute odată cu el.

Dincolo de fereastră locul gol al plopului care plânge.

Ziua-i prea albă pentru o poveste neagră.

Încă o noapte, călăule și încă o zi!

Mai scrie-mi despre tine, scrisori din alt trecut

Pașii despart zăpezile ca toiagul lui Moise. arbori îngenuncheați sub poavară, a pleacăciune. bidivii nervoși, înhămați la trăsuri așternute cu piei de jivine. mierea luminii învelește conacul și lava ei îneacă alea ce urcă.„sus la poarta raiului”... clinchete eliberate din piepturi albe, încorsetate. vocea poetului și tânguirea pianului, contopite în noapte.

Târziu luminile pier. pianul tace. poetul e mort și poemul lui atârnă de-o aripă ruptă de vreme, ca o podoabă veche de Crăciun. pășesc pe asfaltul umed, dincolo de poarta mutilată de rugină. ferestrele, grote de schivnici săpate în pereții de piatră, mă privesc străin. o siluetă se întrupează din zid: „ce cauți?”, „ce cauți?”, „ce cauți?”

Imaginile curg în sens invers... înainte ca tunelul timpului să mă înghită îți scriu scrisori, călăule, scrisori din celălalt trecut.

„Dacă ești Tu, poruncește-mi să vin la Tine pe ape!”

Valuri izbite-n fereastră. pescarii aruncă năvoadele din fața ușii. dihania își varsă măruntaiele pe țarm. ulița prăfuită cade în gropi, în dreptul dughenei cu stuf. *je ne regrette rien*, șoptește răgușit difuzorul. „pe lângă cimitirul evrei-

esc, pe-acolo se ajunge la mare”, se-amestecă vocea Anei, ucraineanca. peste coline spre nicăieri... până când brațe dulci se pierd în contopiri sărate. baie de sânge curge din cer. lasă-Ți minunea să vină la mine!

Salvez în ochi imaginea apusului. ace din flăcări îmi tatuează retina. cerul de foc, lipit de pupilă, alunecă dincolo de ea. apele inundă corneea cu vânt. pietrele tac și se lovesc de iris. nisipul zgârie sonor cristalinul. porțile cad zăvo-râte.

O nouă zi. sub pleoape marea se deșteaptă.

Dacă ești tu, îmi spune călăul, vino la mine pe ape!

Primăvara călătorește cu trenul de noapte

Omățul în straturi îngroapă mobila veche, din celălalt trecut. peste podele întunericul și frigul se rostogolesc împletit. mi-ai spus că vrei să fugim unde-va, unde nu există iarnă. că ai cumpărat în avans biletele de tren, cu reducere. două locuri la fereastră, prin care să admirăm în voie carnea albă a nopții când se izbește de sticla murdară. dar asta a fost în alt anotimp... azi încă îți scriu epistole, expediate în plicuri translucide prin care se văd punctele și virgulele. și majusculele se văd, pe foile criogenate.

Locuim pe o sferă înghețată. eu la nord, tu la sud. întunericul meu alunecă. mobila veche din odaia mea cade peste mobila de împrumut din odaia ta. la radio se anunță cod roșu de viscol și ger.

Un tren a rămas înzăpezit în munți. pe un peron aștepti tu, călăule. bujorii ți-au însângerat securea.

„Întristat este sufletul meu până la moarte”

Urcă treptele săpate-n carnea muntelui, ele, cele ce mă locuiesc precum lichenii bătrânul păr sălbatic. viclene creaturi cu colții albi pătați de sânge, sclipind metalic în lumina lunii. în pâlcul de mesteceni voi elibera pasărea nopții, aripile ei sfâșiate se sincronizează: atriul drept - atriul stâng, atriul drept - atriul stâng...

Urcă spre locul lor de-ngropăciune. printre trunchiuri ce ard până la alb vântul le va cânta recviemul. destul s-au hrănit din mine! s-au încovoiat umerii sub povară și lacrimi amestecate cu sânge am băut. de-ajuns! uitate-n veci fie numele lor. amin!

Saltă inima din două-n două trepte îmbrăcate-n mușchi. în ceața dimineții pier gările și stâlpii de telegraf. și casele cătunului uitat se șterg. trenul iese din noaptea mea ca dintr-un lung tunel. pe un peron, pavat cu pietrele funerare ale altor iubirii, m-așteaptă el.

Pădurea de mesteceni nu e Grădina Ghetsimani, vânzătorule!

Almanah editat de Asociația Culturală AGATHA GRIGORESCU BACOVIA

DIRECTOR: *Emil Proșcan*

◆ Concepție, selecție texte, tehnoredactare computerizată, prelucrare fotografii: **Lucian MĂNĂILECU**

◆ Fotografii originale:

- **Vasile Blendea** (pag. 146)

- **Lucian Mănăilescu** (Copertile, pag. 23, 51, 58, 138,, 152, 197)

- **Dan Norea** (Imagini din Moscova și Sankt Petersburg)

◆ Grafică:

- **Florin Menzopol** (pag. 50, 54, 100)

- **Alex Ivanov** (pag. 48, 115)

- **Vasile Milică Ene** (pag. 43)

- **Costel Pătrășcanu** (pag. 45)

editgraph
editură | tipar offset | tipar digital

**TIPOGRAFIA
EDITGRAPH**

Buzău, fdt. Filantropiei nr. 37

Tel.: 0725.54.99.15 ; 0724.53.43.29

Fax: 0238.727.520

E-mail: editgraph@gmail.com

